

เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม

วารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์

30th Liberal Arts Review

文学院学报

ปีที่ 18 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2566

ISSN 1905-2863 (Print) ISSN 2730-2296 (Online)

- การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น “รัก(ษ์)บางเสาะง” เพื่อเสริมสร้างความรู้และเจตคติรักท้องถิ่นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อำเภอบางเสาะง จังหวัดสมุทรปราการ
- การศึกษาเปรียบเทียบแนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในพุทธปรัชญาเถรวาทกับปรัชญาขงจื้อ
- Pragmatic Perspectives of the Raised DP in Raising and Passive Constructions in Applied Linguistics Articles
- ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา
- ประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร
- การใช้วิธีสอนแบบโครงการในรายวิชาเคมีชนวิทย์กับการสอนภาษาและวรรณกรรมไทย
- การวิเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ: แนวทางสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของประเทศ
- การศึกษาองค์ประกอบของนิทานแบบตัวเอกเจ้าปัญญาฉลาดแกมโกง เรื่องสกาต้องซาของประเทศเมียนมา
- พลวัตนวัตกรรมทางสังคมเพื่อการสร้างที่ยั่งยืน กรณีศึกษาโครงการธนาคารปูม้า ตำบลพุมเรียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์

ปีที่ 18 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2566

ISSN 1905-2863 (Print) ISSN 2730-2296 (Online)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานด้านศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์ของคณาจารย์ นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป
2. เพื่อเป็นสื่อการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ทางวิชาการด้านศิลปศาสตร์ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ขอบเขตเนื้อหา

วารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์รับตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้แก่
สาขารัฐศาสตร์และภาษาศาสตร์ วรรณคดี รัฐประศาสนศาสตร์ สังคมวิทยา มานุษยวิทยา จิตวิทยา ศาสนา ปรัชญา
การท่องเที่ยว และสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

กำหนดเวลาการเผยแพร่

วารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์กำหนดเวลาการออกวารสารปีละ 2 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 ตีพิมพ์เผยแพร่ เดือน มกราคม – มิถุนายน

ฉบับที่ 2 ตีพิมพ์เผยแพร่ เดือน กรกฎาคม – ธันวาคม

ข้อกำหนดของบทความที่ตีพิมพ์

บทความทุกบทความที่ตีพิมพ์ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Reviewed) ในสาขาวิชานั้น ๆ ไม่น้อยกว่า 3 ท่าน
โดยเป็นการประเมินแบบ double-blinded review

ที่ปรึกษา

อธิการบดี : รองศาสตราจารย์ ดร.อุไรพรณ เจนวาณิชยานนท์

รักษาการคณบดีคณะศิลปศาสตร์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิก สุนทรธัย

ลิขสิทธิ์

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ 18/18 ถนนเทพรัตน (บางนา-ตราด) ตำบลบางโฉลง
อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ 10541 โทร. 0-2312-6300 ต่อ 1155, 1178, โทรสาร. 0-2312-6417
Website: <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/larhcu/index>

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงศ์พัชรา กวินกุลเศรษฐ์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.วัชร งามจิตรเจริญ

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ กุลวดี มกราภิรมย์

รองศาสตราจารย์ ดร.พจน์ ตั้งยีนยง

รองศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญประภา ภัทรานุกรม

รองศาสตราจารย์ ดร.กนกพร นุ่มทอง

รองศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา รุ่งเรือง

รองศาสตราจารย์ ดร.มณีปิ่น พรหมสุทธิรักษ์

รองศาสตราจารย์ ดร.สำราญ ผลดี

รองศาสตราจารย์ ดร.อธิปัตย์ บุญเหมาะ

รองศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญประภา ภัทรานุกรม

รองศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ บัวสุข

รองศาสตราจารย์ ดร.อภิชาจ พุกสวัสดิ์

รองศาสตราจารย์ผกาศรี เย็นบุตร

รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรโชติ เกิดแก้ว

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิไล ลีมถาวรานันต์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิธอร พรอำไพสกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพดล พรามณี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณพร บุญญาสถิตย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพันธ์รัตน์ กาญจนบุญขร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วุฒินันท์ กันทะเตียน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณิดา เลอเลิศยุติธรรม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ฤดี กมลสวัสดิ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธเนศ เวศร์ภาดา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัชรพล วิบูลยศรีน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกศรา สุกเพชร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คำแหง วิสุทธางกูร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วุฒิพงษ์ ทองก้อน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รัชนิพร ศรีรักษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐา คำชู

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เด่นชัย ปราบจันดี

อาจารย์ ดร.นพวรรณ นิมรอลาภ

อาจารย์ ดร.สุธิดา สุนทรวิภาต

อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร

อาจารย์ ดร.วริยา ภัทรภิญโญพงศ์

อาจารย์ ดร.ขวัญชนก สืบสุข

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คณะดุริยางค์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยธนบุรี

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

บ้านสมเด็จพระเจ้าพระยา

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

คณะการจัดการการท่องเที่ยว สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

อาจารย์ ดร.กรวรรณ ฎีกาวงศ์

อาจารย์ ดร.จันทนา ยี่มน้อย

อาจารย์ ดร.พันธุ์วี ณ ลำปาง

อาจารย์ ดร.อิมิรา อ่อนคำ

อาจารย์ ดร.จันท์สุดา ไชยประเสริฐ

อาจารย์ ดร.นัฐธิยา บุญอาพัทธ์เจริญ

อาจารย์พรพรรณนต์ เลิศเฉลิมทิพากุล

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ผู้ทรงคุณวุฒิประจำฉบับ (peer review)

ศาสตราจารย์กิตติมศักดิ์ ดร.ชูศักดิ์ สุวิมลเสถียร

รองศาสตราจารย์ ดร.วัชรพล วิบูลยศรีน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษฎิ์พัทธ์ พิษณุเดชอนันต์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิศักดิ์ ไชยโรจน์วัฒนา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พระมหามหวินทร์ ปุริสุตตโม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปฐมพงษ์ โพธิประสิทธิ์นันท์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นริศ วศินานนท์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรัณญา ประสพชิงชนะ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิธอร พรอำไพสกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ จำนงค์สาร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดนิตา ดวงวิไล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริวรรณ จรัสรวีวัฒน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสาวภาคย์ กัลยาณมิตร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณินดา เลอเลิศยุติธรรม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรัญญา แสนสระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐา คำชู

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภัค มหาวรรการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐกาญจน์ นาคนวน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรรณศิริ แจ่มอรุณ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์จริยาวัฒน์ โลหะพุนตระกูล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิไล ธรรมวาจา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ฤดี กมลสวัสดิ์

อาจารย์ ดร.วริยา ภัทรภิญโญพงศ์

อาจารย์ ดร.จันท์สุดา ไชยประเสริฐ

อาจารย์ ดร.พันธุ์วี ณ ลำพูน

อาจารย์ ดร.กฤตวรรณ สาหร่าย

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล

วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยบูรพา

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

วิทยาลัยจีนศึกษา มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

บ้านสมเด็จพระเจ้าพระยา

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์และสวัสดิการสังคม

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

อาจารย์ ดร.ยงยุทธ แก้วอุดม

อาจารย์ ดร.มณฑิรา อินตะสอน

อาจารย์ ดร.จุฑาธิปต์ จันทร์เอียด

อาจารย์ ดร.คัมภีร์ นูนคาน

อาจารย์ ดร.ชลวิษ สุธิ์ญญารักษ์

อาจารย์ ดร.มนรัตน์ ใจเอื้อ

คณะกรรมการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมบริการ

มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

คณะบริหารธุรกิจเศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร

มหาวิทยาลัยนเรศวร

คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

สถาบันสหวิทยาการนานาชาติจักรพงษ์วนารถ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

คณะกรรมการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมบริการ

มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

คณะผู้จัดทำ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงศ์พัชรา กวินกุลเศรษฐ์

อาจารย์อรรถสิทธิ์ สุนาโ

อาจารย์จิรตรี เรืองเขียน

อาจารย์ ดร.จันทร์สุดา ไชยประเสริฐ

อาจารย์ ดร.จันทนา ยี่มน้อย

อาจารย์ ดร.จิตติณชุลี บุญช่วย

อาจารย์อุจฉริต์ อาจารย์ศิริกุล

อาจารย์ ดร.ขวัญชนก สืบสุข

อาจารย์นริศรา เกตวัลท์

อาจารย์สมนึก ใจกล้า

อาจารย์สุภารัตน์ จันทร์เพิ่มพูนผล

อาจารย์ Derey Nanquil Panes

อาจารย์ Lamarca Chiara Ayn Joven

อาจารย์ Peter Snashall

บทบรรณาธิการ

วารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์เป็นวารสารในกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ดำเนินการเพื่อส่งเสริมเผยแพร่ และเป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ทางวิชาการด้านศิลปศาสตร์ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ของคณาจารย์ นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป ปีละ 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 ช่วงเดือนมกราคม – เดือนมิถุนายน และฉบับที่ 2 ช่วงเดือนกรกฎาคม – เดือนธันวาคมของทุกปี

วารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์ ปีที่ 18 ฉบับที่ 1 นี้ มีบทความตีพิมพ์ทั้งหมด จำนวน 9 เรื่อง แยกเป็นบทความวิจัยภายใน จำนวน 2 เรื่อง และบทความวิจัยภายนอก จำนวน 7 เรื่อง โดยมีเนื้อหาทั้งด้านภาษาศาสตร์ การท่องเที่ยว วรรณกรรม วรรณคดี และศิลปวัฒนธรรมที่มีสาระสำคัญน่าศึกษาอย่างยิ่ง

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เนื้อหาและสาระของบทความทั้งหมดในฉบับนี้ จะให้ประโยชน์แก่ผู้อ่านทั้งในด้านองค์ความรู้และโลกทัศน์ที่มีต่อเรื่องต่าง ๆ ตามที่ผู้เขียนแต่ละท่านได้ศึกษาค้นพบไม่มากนักน้อย และหากท่านประสงค์จะสมัครเป็นสมาชิกหรือเขียนบทความส่งมาเพื่อตีพิมพ์ในวารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์ ก็สามารถติดต่อได้ตามรายละเอียดที่อยู่ท้ายเล่มของวารสาร ท้ายที่สุดนี้ กองบรรณาธิการต้องขอขอบคุณสมาชิกวารสารทุกท่านที่ให้การสนับสนุนเป็นอย่างดีเสมอมาไว้เป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงศ์พัชรา กวินกุลเศรษฐ์)

หัวหน้ากองบรรณาธิการ

สารบัญ

หน้า

บทความวิจัยภายใน

- การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น “รัก(ษ์)บางเสาธง” เพื่อเสริมสร้างความรู้และเจตคติรักท้องถิ่นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ
The Local Curriculum Development “Love Bangsaothong” to enhance Knowledge and Attitude Local for Matthayom 1 students in Bangsaothong District, Samut Prakan Province
วุฒิพงษ์ ทองก้อน ปทุมมา บำเพ็ญทาน และ รัตนา ทิมเมือง 1-21
- การศึกษาเปรียบเทียบแนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในพุทธปรัชญาเถรวาทกับปรัชญาขงจื้อ
A Comparative Study of Development Human Resources in Theravada Buddhist Philosophy and Confucius Philosophy
ธีรโชติ เกิดแก้ว และ อรรถสิทธิ์ สุนาโท 22-39

บทความวิจัยภายนอก

- มุมมองด้านวาทศิลป์ต่อการเคลื่อนตัวของคำนามในโครงสร้างการยกระดับและโครงสร้างที่ประธานเป็นผู้ถูกกระทำในบทความภาษาศาสตร์ประยุกต์
Pragmatic Perspectives of the Raised DP in Raising Constructions and Passive Constructions in Applied Linguistics Articles
อภิรักษ์ วงศ์กิตติพร 40-64
- ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา
Factors Affecting Employee Retention of Swissôtel Bangkok Ratchada
ปนัดดา ตริเวทย์ศิลป์ และ ชินโสณ วิสิฐนิธิกิจ 65-84
- ประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร
The Efficiency of logistics management of Tourists in Chumphon Province
พัชรिता โพธิ์อาศัย และ ชินโสณ วิสิฐนิธิกิจ 85-110

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

- การใช้วิธีสอนแบบโครงการในรายวิชาคติชนวิทยากับการสอนภาษาและวรรณกรรมไทย 111-128
Using Project Method in the Course of Folklore and Thai Language and Literature Teaching
ทรงภพ ขุนมธุรส และ กาญจนา วิชญาปกรณั
- การวิเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ: 129-143
แนวทางสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของประเทศ
The Analysis of Research Works in Regard to Low Carbon Tourism:
The Approaches to the Sustainable Tourism of the Country
ธารีทิพย์ เหล่าวิโรจนกุล และ อัครวิน แสงพิกุล
- การศึกษาองค์ประกอบของนิทานแบบตัวเอกเจ้าปัญญาฉลาดแกมโกง เรื่องสกาต่องซาของประเทศเมียนมา 144-164
A study of the element of Myanmar jest tale with intelligent protagonists cheats Ska tong Sa
Nang Woe Kham และ ภาควงศ์ สุขเจริญ
- พลวัตนวัตกรรมทางสังคมเพื่อการสร้างที่ยั่งยืน กรณีศึกษาโครงการธนาคารปูม้า ตำบลพุมเรียง อำเภอยะยา 165-183
จังหวัดสุราษฎร์ธานี
Dynamics of Social innovation to create sustainability Case study: Crabs banking in
Phum Rieng Sub District Chaiya Suratthani province
กนกกุล เพชรอุทัย

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น “รัก(ษ์)บางเสาชอง” เพื่อเสริมสร้างความรู้และเจตคติรักท้องถิ่น
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อำเภอบางเสาชอง จังหวัดสมุทรปราการ
The Local Curriculum Development “Love Bangsaothong” to enhance
Knowledge and Attitude Local for Matthayom 1 students
in Bangsaothong District, Samut Prakan Province

วุฒิพงษ์ ทองก้อน (Asst. Prof. Dr. Wuthipong Thongkon)¹

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

Faculty of Liberal Arts

E-Mail: wuthipong.thong@gmail.com

ปทุมมา บำเพ็ญทาน (Patumma Bumpentan)²

อาจารย์ประจำคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

Faculty of communication Arts

E-Mail: patumma96@gmail.com

รัตนา ทิมเมือง (Asst. Prof. Ratana Timmuang)³

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

Faculty of communication Arts

E-Mail: rattanatmm@gmail.com

Received: January 01, 2023 Revised: February 02, 2023 Accepted: June 25, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น “รัก(ษ์)บางเสาชอง” เพื่อเสริมสร้างความรู้และเจตคติรักท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อำเภอบางเสาชอง จังหวัดสมุทรปราการ โดยมีขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอนคือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การสร้างหลักสูตร 3) การทดลองใช้หลักสูตร 4) การประเมินและปรับปรุงหลักสูตร ผลการวิจัยปรากฏผลดังนี้

1) ขั้นศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เป็นการสำรวจและสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อนำข้อมูลมากำหนดแนวทางพัฒนาหลักสูตร โดยพบว่า หลักสูตรที่สร้างขึ้นต้องเน้นการเรียนรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และประเพณี ผ่าน

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

² อาจารย์ประจำคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้มีความรู้ และเกิดเจตคติที่ดีต่อท้องถิ่น อันเป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์วัฒนธรรมให้คงอยู่ในท้องถิ่นบางเสาธง

2) การสร้างหลักสูตรเขียนโครงร่างหลักสูตรให้สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากชั้นศึกษาข้อมูลพื้นฐานได้องค์ประกอบของหลักสูตร ประกอบด้วย ความสำคัญ วิสัยทัศน์ หลักการ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้างของหลักสูตร วิธีการจัดการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งได้จัดทำคำอธิบายรายวิชา และแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 หน่วยการเรียนรู้ รวมทั้งสิ้น 20 ชั่วโมง จากนั้นนำโครงร่างหลักสูตรไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน พิจารณาประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้อง ซึ่งผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบของโครงร่างหลักสูตร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่า $\bar{x} = 4.67$ ผลการประเมินความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตรค่าดัชนีความสอดคล้องในภาพรวมอยู่ที่ 0.99 แสดงว่าโครงร่างของหลักสูตรมีความสอดคล้องกันในทุกประเด็น

3) การทดลองใช้หลักสูตร ทดลองการใช้หลักสูตรท้องถิ่นรายวิชารัก(ษ์) บางเสาธง กับกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนโรงเรียนวัดหัวคู้ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 27 คน จำนวน 20 ชั่วโมง โดยใช้รูปแบบการทดลองแบบกลุ่มเดียว ทำการทดสอบก่อนและหลัง (one -Group pretest -posttest Design) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบค่า t- test แบบ Dependent พบว่า นักเรียนมีคะแนนวัดความรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 และผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อท้องถิ่นของนักเรียนที่เรียนด้วยหลักสูตร พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

4) การประเมินและปรับปรุงหลักสูตร จากผลการทดลองใช้หลักสูตร นักเรียนมีความเห็นต่อการดำเนินการหลักสูตร โดยภาพรวมในระดับมาก ($\bar{x} = 4.18$) และผู้วิจัยได้ปรับปรุงจัดทำเป็นหลักสูตร และคู่มือการใช้หลักสูตรฉบับสมบูรณ์

คำสำคัญ: หลักสูตรท้องถิ่น การพัฒนาหลักสูตร เจตคติรักท้องถิ่น บางเสาธง

Abstract

The main purpose of this study was to develop The Local Curriculum Development “Love Bangsaothong” to enhance Knowledge and Attitude Local for Matthayom 1 students in Bangsaothong District, Samut Prakan Province which there were 4 steps of research methodology as follows:

The first step was the study of fundamental data. surveying and inquiring development's the necessary needs to improve the curriculum in order to bring the information to determine the processing to develop the curriculum. It was found that the curriculum has to focus in arts and culture, wisdom, and tradition through a learning process to enhance knowledge and attitude to their local as part of preserving culture to remain local of Bangsaothong District.

The second step was the curriculum design. The curriculum draft was designed consist of the consequence, the vision, the principle, the goal, the competencies of learners, the character education, the course structure, the organizing study materials, the media and learning resources,

the measurement and evaluation which has provided course descriptions and lesson planning consist of 5 learning units total 20 hours. Then the curriculum draft was carefully considered by 5 experts with regard to its appropriateness and consistency. The results of the appropriateness of the components of the curriculum outline overall, it was at the highest-level was $\bar{x} = 4.67$. The results of the conformity of the curriculum outline in overall, it was 0.99 This resulted shown than the course outline is consistent in all point.

The third step was curriculum implementation. The curriculum was evaluated using the 27 Grade seven students in the 2nd Semester Academic Year 2021 from Wat Hua Koo school for 20 hours duration. It was a one - group experiment design with a pre-test and post-test. The data were analyzed by using dependent t-test. It was found that the results of the students with academic achievement after post learning were higher than pre learning at .01 statistical level of significance and the results of comparing the attitude towards locality of students studying with the curriculum found that post-learning was higher than pre - learning at .01 statistical level of significance.

The fourth step was curriculum evaluation and revision. It was found from the findings of the curriculum implementation that curriculum, the students have opinions on the course operations. overall, at a high-level ($\bar{x} = 4.18$) and the curriculum was improved and complete course manual by the researcher.

Keyword: Local Curriculum, Curriculum Development, Attitude Local, Bangsaothong

บทนำ

ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กล่าวถึงการกำหนดหลักสูตรไว้ในมาตรา 27 และมาตรา 29 ที่ว่า มาตรา 27 กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติการดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่งใน ส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ดังนั้นการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นที่มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของบุคคลในชุมชนจะก่อให้เกิดประโยชน์ที่แท้จริงต่อท้องถิ่น และ มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบัน ศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรร ภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชน ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์พัฒนาระหว่างชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, น. 15-16) ทั้งนี้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดหลักการที่สนองการกระจาย

อำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้เวลาและการจัดการเรียนรู้และได้กำหนดจุดหมายให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข โดยกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะสำคัญ และคุณลักษณะ ได้แก่ การอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุขการเป็นพลเมืองดีศรัทธาในหลักธรรมของศาสนา การเห็นคุณค่าของทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมความรักชาติและภูมิใจในความเป็นไทย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 4-6)

การจัดการศึกษาต้องคำนึงถึงความสอดคล้องให้สนองความต้องการตามนโยบายการศึกษาที่จำเป็น จึงมีการเปิดโอกาสให้แต่ละท้องถิ่น จัดทำรายละเอียดในส่วนที่เป็นของท้องถิ่นได้ตามเกณฑ์กระทรวงศึกษาธิการกำหนด จะเป็นประโยชน์ต่อการนำเอาความรู้ความสามารถของชาวบ้านในแต่ละท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (เสรี, 2533, น. 15) ดังที่ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙ ได้ระบุถึงปัญหาและความท้าทายของระบบการศึกษาว่า วัฒนธรรมและวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมที่เป็นรากเหง้าของคนไทยถูกกลืนโดยวิถีชีวิตแบบใหม่จึงต้องส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างความรัก ความภูมิใจในชุมชน และส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการเผยแพร่ สืบสานสร้างสรรค์ค่านิยมและวัฒนธรรมที่ดีงาม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น. 67-70)

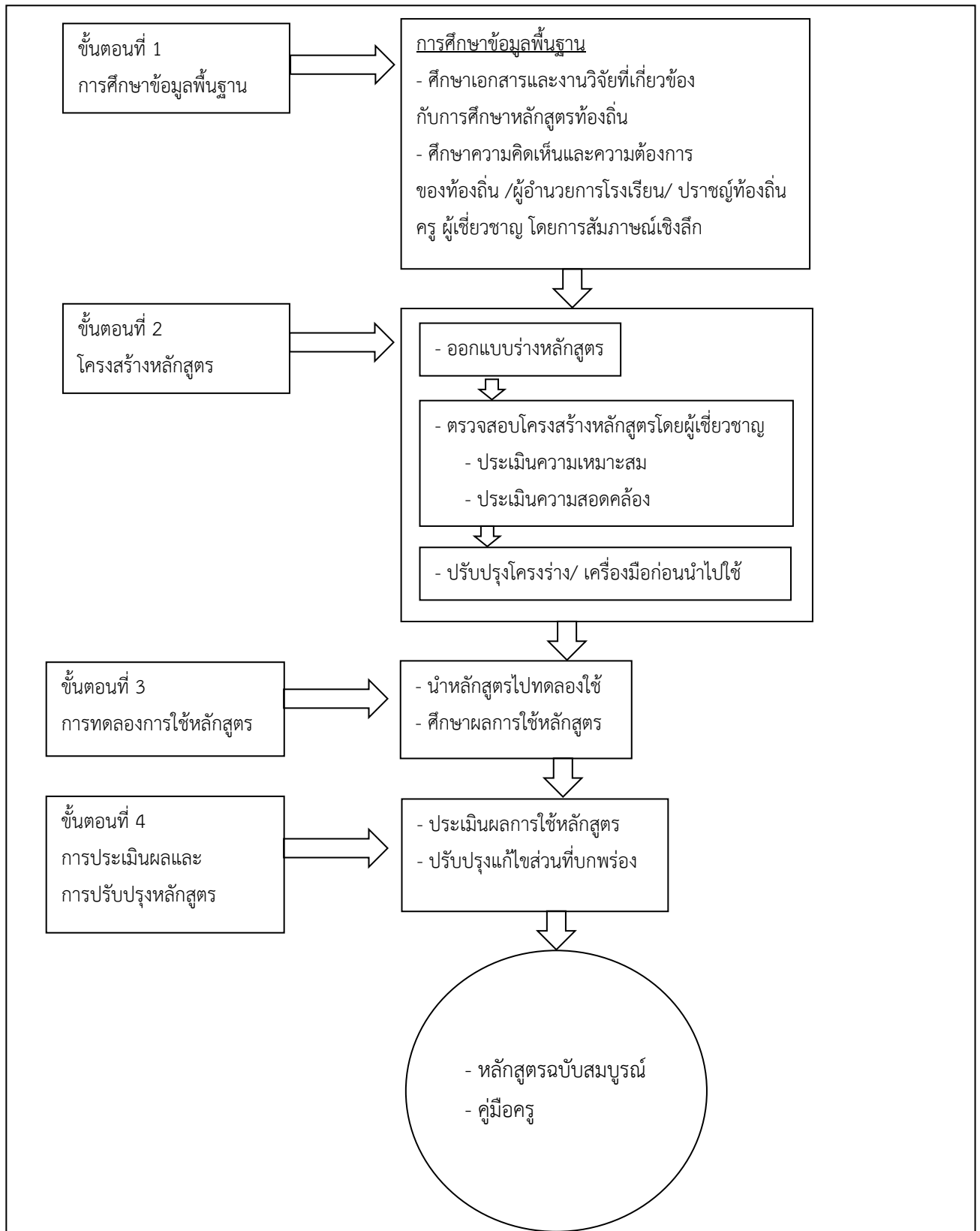
อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ เป็นอำเภอที่แยกตัวมาจากอำเภอบางพลี โดยเริ่มเป็นกิ่งอำเภอ และเป็นอำเภอตามลำดับ ซึ่ง อำเภอบางเสาธง เป็นเขตพื้นที่ที่มีทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาอันแสดงถึงอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น ทั้งมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้และวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ มากมาย ตลอดจน เป็นเขตพื้นที่ที่มีทุนทางวัฒนธรรมอันแสดงถึงอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น แต่พื้นที่อำเภอบางเสาธง เป็นชานเมืองในจังหวัดปริมณฑล ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ระหว่างเมืองกับชนบท ส่งผลให้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมที่เป็นรากเหง้าถูกกลืนโดยวิถีชีวิตแบบใหม่ ดังนั้นเพื่อเป็นการธำรงรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ในท้องถิ่นและการพัฒนาสิ่งใหม่ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม จึงจำเป็นต้องดำเนินการไปควบคู่กัน ด้วยการจัดการเรียนรู้แก่เยาวชนเพื่อสร้างเจตคติที่ดีและตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่น และเพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถเผยแพร่และสืบสานสร้างสรรค์วัฒนธรรม ตลอดจนท้องถิ่น มีจิตสำนึกรักวัฒนธรรมท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น "รัก(ษ์)บางเสาธง" เพื่อเสริมสร้างความรู้และเจตคติต่อท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนคือ 1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2. การสร้างหลักสูตร 3. การทดลองใช้หลักสูตร 4. การประเมินผลและการปรับปรุงหลักสูตร ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น (รักษ์)บางเสาะง

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นดำเนินการดังนี้

1.1 การศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

1.2 การประสานงานกับโรงเรียนเป้าหมายที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเป็นโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในอำเภอบางเสาธง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ (สพป.) เขต 2 ซึ่งเป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

1.2 การประชุมระดมความคิดเห็นอย่างมีส่วนร่วมกับปราชญ์ท้องถิ่น ครู ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น และผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ

2. การสร้างหลักสูตร

2.1 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยระยะที่ 1 เพื่อนำมาพัฒนาเป็นร่างหลักสูตรท้องถิ่น โดยจัดทำหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวนทั้งสิ้น 5 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 20 ชั่วโมง

2.2 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของหลักสูตรจากผู้ทรงคุณวุฒิ และนำผลการประเมินไปปรับปรุงแก้ไขร่างหลักสูตร

3. การทดลองใช้หลักสูตร

3.1 นำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดหัวคู อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ

3.2 ศึกษาผลการใช้หลักสูตร โดยการวัดความรู้เรื่องบางเสาธง และเจตคติต่อท้องถิ่นบางเสาธง

4. การประเมินผลและการปรับปรุงหลักสูตร

4.1 ประเมินผลการใช้หลักสูตร โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยหลักสูตรท้องถิ่น

4.2 จัดทำหลักสูตรฉบับสมบูรณ์ และจัดทำคู่มือครู เพื่อเป็นแนวทางการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาเพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ประชากรและ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานการใช้หลักสูตรท้องถิ่น แนวคิด และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

ประชากร เป็นผู้อำนวยการและครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการเขต2 กลุ่มบางเสาธง ที่เป็นโรงเรียนขยายโอกาสที่มีการสอนในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 7 โรงเรียน ประกอบด้วย ประกอบด้วย

โรงเรียนวัดบัวโรย โรงเรียนวัดมงคลนิมิตร โรงเรียนวัดเสาธงกลาง โรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ โรงเรียนวัดศรีวารีน้อย โรงเรียนวัดจระเข้ใหญ่ และโรงเรียนวัดหัวคู้ ปีการศึกษา 2564

กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้อำนวยการและครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 กลุ่มบางเสาธง โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการเขต 2 กลุ่มบางเสาธง ที่เป็นโรงเรียนขยายโอกาสที่มีการสอนในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 7 โรงเรียน ประกอบด้วย ประกอบด้วยโรงเรียนวัดบัวโรย โรงเรียนวัดมงคลนิมิตร โรงเรียนวัดเสาธงกลาง โรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ โรงเรียนวัดศรีวารีน้อย โรงเรียนวัดจระเข้ใหญ่ และโรงเรียนวัดหัวคู้ ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นผู้แทนโรงเรียนในอำเภอบางเสาธง จำนวน รวม 45 คน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่นบางเสาธง

ประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการเขต2 กลุ่มบางเสาธง ที่เป็นโรงเรียนขยายโอกาสที่มีการสอนในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 7 โรงเรียน ประกอบด้วย ประกอบด้วยโรงเรียนวัดบัวโรย โรงเรียนวัดมงคลนิมิตร โรงเรียนวัดเสาธงกลาง โรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ โรงเรียนวัดศรีวารีน้อย โรงเรียนวัดจระเข้ใหญ่ และโรงเรียนวัดหัวคู้ ปีการศึกษา 2564 จำนวน 7 ห้องเรียน

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ซึ่งได้มาด้วยการสุ่มอย่างง่าย โดยมีหน่วยการสุ่มเป็นห้องเรียน จำนวน 1 ห้องเรียน เป็น โรงเรียนวัดหัวคู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 กลุ่มบางเสาธง จำนวน 27 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์

เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 กลุ่มบางเสาธง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการและแนวทางพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและกิจกรรมการเรียนรู้ โดยแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปในการสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ความต้องการและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและกิจกรรมการเรียนรู้

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2. แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

เป็นแบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สำหรับครูในโรงเรียนที่มีการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 กลุ่มบางเสาธง โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

ซึ่งมีการหาคุณภาพด้านความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับจุดประสงค์แล้วหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00

3. หลักสูตรท้องถิ่น รัก(ษ์)บางเสาธง

หลักสูตรท้องถิ่น วิชารัก(ษ์)บางเสาธง เป็นรายวิชาเพิ่มเติมกลุ่มสาระสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 0.5 หน่วยกิต ความสำคัญ วิสัยทัศน์ หลักการ จุดมุ่งหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้างของหลักสูตรท้องถิ่น วิธีการจัดการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยได้จัดทำคำอธิบายรายวิชา และแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 หน่วยการเรียนรู้ รวมทั้งสิ้น 20 ชั่วโมง ซึ่งมีการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญ ด้านหลักสูตรและการสอน ด้านสังคมศึกษา และด้านการวัดและประเมินผลจำนวน 5 ท่าน

4. แบบทดสอบวัดความรู้เรื่อง ท้องถิ่นบางเสาธง

เป็นแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 100ข้อ แบ่งตามหน่วยการเรียนรู้ละ 20 ข้อ จำนวน 5 หน่วยการเรียนรู้ ซึ่งมีการหาคุณภาพดังนี้

ด้านความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับจุดประสงค์แล้วหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00

ด้านความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ ได้นำข้อสอบไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก(r) และคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากอยู่ระหว่าง .20 ถึง .80 และค่าอำนาจจำแนก .20 ขึ้นไป ซึ่งแบบทดสอบฉบับนี้มีค่าความยากอยู่ระหว่าง .20 ถึง .63 มีค่าความยากเฉลี่ยทั้งฉบับ เท่ากับ.38 และค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง .20 ถึง .79 โดยมีค่าอำนาจจำแนกเฉลี่ยทั้งฉบับ.32

ด้านความเชื่อมั่น หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยสูตร คูเดอร์รี ชาร์ตสัน (KR-20) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ.951

5. แบบวัดเจตคติรักท้องถิ่นบางเสาธง

เป็นแบบวัดเจตคติแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ ซึ่งมีการหาคุณภาพดังนี้

ด้านความเที่ยงตรง (Construct Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านประเมินความสอดคล้องของ (IOC) ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00

ด้านค่าอำนาจจำแนก ใช้เทคนิค 25% หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (t-test) คัดเลือกข้อที่มีค่า (t-test) มากกว่า 1.75 ขึ้นไป ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 11.16 ถึง 31.00

ด้านความเชื่อมั่น หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยสูตร สัมประสิทธิ์แอลฟา (coefficient) ได้ค่าเท่ากับ .97

6. แบบประเมินความเหมาะสมการใช้หลักสูตร

มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ มีการหาค่าความเที่ยงตรง (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านประเมินความสอดคล้องของ (IOC) ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการดำเนินการทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดหัวคู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2564 เป็นระยะเวลา 20 ชั่วโมง โดยไม่รวมเวลาทดสอบก่อนเรียน การทดสอบหลังเรียน และการสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนภายหลังการใช้หลักสูตรท้องถิ่น โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ดำเนินการขอหนังสือราชการเพื่อขออนุญาตดำเนินการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่นกับผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนวัดหัวคู้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2
2. ดำเนินการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) กับกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบทดสอบวัดความรู้ และแบบวัดเจตคติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและบันทึกผลการทดสอบไว้เป็นคะแนนสอบก่อนเรียน
3. ดำเนินการวิจัย การใช้หลักสูตรกับกลุ่มตัวอย่าง
4. ดำเนินการทดสอบหลังเรียน (Post-test) กับกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบทดสอบวัดความรู้และแบบวัดเจตคติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและบันทึกผลการทดสอบไว้เป็นคะแนนสอบหลังเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก
ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้อำนวยการและครูในอำเภอบางเสาธงโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และจัดหมวดหมู่จำแนกตามเนื้อหาเพื่อหาความถี่
- 2) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและแบบประเมิน จำแนกตามรูปแบบคำถามดังนี้
 - 2.1) ข้อคำถามแบบเลือกรายการ (Checklist) วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่และร้อยละ
 - 2.2) ข้อคำถามมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับวิเคราะห์โดยการหาค่าคะแนนของคำตอบแต่ละข้อตามเกณฑ์แล้วจากนั้นจึงหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความค่าเฉลี่ย ดังนี้ (Best, 1981 pp.188-189)

เกณฑ์การแปลความค่าเฉลี่ย

4.50 - 5.00 หมายถึง	มีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด
3.50 - 4.49 หมายถึง	มีความเห็นด้วยในระดับมาก
2.50 - 3.49 หมายถึง	มีความเห็นด้วยในระดับปานกลาง
1.50 - 2.49 หมายถึง	มีความเห็นด้วยในระดับน้อย
1.00 - 1.49 หมายถึง	มีความเห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

- 1.3) คำถามปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และจัดหมวดหมู่ตามเนื้อหาเพื่อหาความถี่

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ผลการทดลองใช้หลักสูตร ใช้การวิเคราะห์การทดสอบ t - test แบบ Dependent

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

1.1 ผลการศึกษาความต้องการและแนวทางพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

เป็นการวิเคราะห์ความต้องการและแนวทางพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนในอำเภอบางเสาธง ได้จากการเลือกแบบเจาะจง จากโรงเรียนที่มีการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 กลุ่มบางเสาธง จำนวนทั้งสิ้น 7 โรงเรียน วิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนสามารถสรุปได้ว่า ผู้อำนวยการมีความต้องการให้มีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยเห็นว่าหลักสูตรท้องถิ่นมีความสำคัญและความจำเป็นต่อการจัดการศึกษา โดยปัจจุบันโรงเรียนมีการบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นลงไปในรายวิชาของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งโรงเรียนในอำเภอบางเสาธงควรร่วมกันพัฒนาหลักสูตรให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อความเป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของหลักสูตรท้องถิ่นบางเสาธง โดยแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรจะต้องเน้นย้ำการนำและรักษาความเป็นเอกลักษณ์โดดเด่นของท้องถิ่นบางเสาธง เพื่อสร้างอัตลักษณ์ให้กับนักเรียน ด้วยการเรียนรู้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และประเพณีในพื้นที่ ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง โดยการพัฒนาหลักสูตรจะต้องใช้การมีส่วนร่วมจากทุกภาคเพื่อสร้างจิตสำนึกด้วยการทำให้นักเรียนเห็นถึงความสำคัญของท้องถิ่น ร่วมแก้ไขปัญหา ร่วมพัฒนาท้องถิ่น และอนุรักษ์ท้องถิ่นของตนเอง

1.2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการสร้างเจตคติต่อท้องถิ่นบางเสาธง ผ่านหลักสูตรท้องถิ่น

ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการสร้างเจตคติต่อท้องถิ่นบางเสาธง ผ่านหลักสูตรท้องถิ่น ได้จากการวิเคราะห์แบบสอบถามสำหรับครูในโรงเรียนที่มีการสอนระดับมัธยมศึกษา สังกัด สพ. 2 สมุทรปราการ กลุ่มบางเสาธง ครูภูมิปัญญา ปราชญ์ชาวบ้าน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

1.2.1 ข้อมูลทั่วไปและสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังครูในโรงเรียนที่มีการสอนระดับมัธยมศึกษา สังกัด สพ. 2 สมุทรปราการ กลุ่มบางเสาธง ครูภูมิปัญญา ปราชญ์ชาวบ้าน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 21 คน มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าความถี่และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามข้อมูลทั่วไปและสถานภาพ (N= 21)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	5	23.80
1.2 หญิง	16	76.20
2. อายุ		
2.1 น้อยกว่า 30 ปี	8	38.10
2.2 30-39 ปี	7	33.30

2.3 40-49 ปี	2	9.50
2.4 50-59 ปี	4	19.10
3. วุฒิการศึกษา		
3.1 ปริญญาตรี	12	57.10
3.2 ปริญญาโท	8	38.10
3.3 อื่น ๆ	1	4.80
4. ตำแหน่ง		
4.1 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้	8	38.10
4.2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้	9	42.90
4.3 ครูภูมิปัญญา	2	9.50
4.4 ราษฎ์ชาวบ้าน	2	9.50
5. ประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่		
5.1 น้อยกว่า 5 ปี	11	52.40
5.2 5-9 ปี	5	23.80
5.3 10-15 ปี	2	9.50
5.4 16-19 ปี	-	-
5.5 20 ปีขึ้นไป	2	9.50
5.6 เกษียณอายุ	1	4.80

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 76.20 มีอายุน้อยกว่า 30 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 38.10 ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 57.10 เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 42.80 และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 52.40

ตารางที่ 2 ค่าความถี่ของความคิดเห็นของครู ครูภูมิปัญญา ราษฎ์ชาวบ้าน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เกี่ยวกับประสบการณ์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น

ทุนทางวัฒนธรรมในท้องถิ่นที่ควรสอนนักเรียน	จำนวน
เป็นผู้รับผิดชอบจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น	9
เป็นผู้สอนหลักสูตรท้องถิ่นในสถานศึกษา	5
ไม่เคยมีประสบการณ์	5
จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ของในท้องถิ่นมาบูรณาการ	3

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประสบการณ์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นว่า มีประสบการณ์เป็นผู้รับผิดชอบจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น รองลงมาเป็นผู้ที่มีประสบการณ์สอนหลักสูตรท้องถิ่นในสถานศึกษา และไม่เคยมีประสบการณ์

1.2.2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการสร้างจิตสำนึกรักท้องถิ่นบางเสาธงเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน ผ่านหลักสูตรท้องถิ่น

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์แบบสอบถามสำหรับครูในโรงเรียนที่มีการสอนระดับมัธยมศึกษา สังกัด สพ. 2 สมุทรปราการ กลุ่มบางเสาธง ครูภูมิปัญญา ราษฎรชาวนบ้าน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการสร้างจิตสำนึกรักท้องถิ่นบางเสาธงเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน ผ่านหลักสูตรท้องถิ่นและกิจกรรมการเรียนรู้ผลิตสื่อสร้างสรรค์สามารถสรุปได้ว่า ปัจจุบันการจัดการศึกษามีการกำหนดจุดมุ่งหมายให้นักเรียนเป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์ และสามารถสร้างอาชีพและรายได้จากทุนทางวัฒนธรรมท้องถิ่นบางเสาธง โดยมีความประสงค์ให้นักเรียนเกิดจิตสำนึกรัก ภาคภูมิใจ และเป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์วัฒนธรรม ภูมิปัญญา และสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีความต้องการจำเป็นด้านจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติในอำเภอบางเสาธง มีการกำหนดและมีความประสงค์ให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติในบางเสาธง และมีความต้องการจำเป็นให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์และกระบวนการผลิตสื่อสร้างสรรค์จากทุนทางวัฒนธรรมท้องถิ่นบางเสาธงมากที่สุด ปัจจุบันมีกระบวนการจัดการเรียนการสอนเชื่อมโยงผู้เรียนกับท้องถิ่นของตน มีความประสงค์ให้ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกันเพื่อระดมความคิดในการกำหนดแนวคิดในการสร้างสรรค์สื่อจากทุนทางวัฒนธรรม โดยมีความต้องการจำเป็นให้ผู้เรียนพัฒนาหรือสร้างสรรค์สื่อจากข้อมูลที่ได้จากการศึกษา ปัจจุบันมีการใช้สื่อใบงานประกอบการเรียนรู้ มีความประสงค์ที่จะจัดการเรียนรู้ในสถานที่จริง โดยมีความต้องการจำเป็นในการใช้สื่อภูมิปัญญามากที่สุด ปัจจุบันมีการใช้เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยความประสงค์และความต้องการจำเป็นในการวัดและประเมินความรู้ ความเข้าใจ วัฒนธรรม ภูมิปัญญา และสิ่งแวดล้อมในอำเภอบางเสาธงมากที่สุด

1.2.3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของครู ครูภูมิปัญญา ราษฎรชาวนบ้าน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นบางเสาธง

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของครู ครูภูมิปัญญา ราษฎรชาวนบ้าน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นบางเสาธงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้จากคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับประโยชน์และความจำเป็น ปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นบางเสาธง และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม สามารถสรุปได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่า การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นบางเสาธงทำให้นักเรียนได้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ความเป็นมาของท้องถิ่น สภาพความเป็นอยู่ และสิ่งที่มีในท้องถิ่นของตนเอง โดยปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นบางเสาธงคือ การขาดวิทยากรที่มีความชำนาญและประสบการณ์ โดยผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีอายุมากหรือเสียชีวิตไปแล้ว และการขาดความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นบางเสาธงคือ การสร้างความร่วมมือกับชุมชน โรงเรียน และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดทำหลักสูตรประสบความสำเร็จ โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมกันพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นบางเสาธงให้เป็นรูปธรรม

จากการวิเคราะห์แบบสอบถาม เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการสร้างจิตสำนึกรักท้องถิ่นบางเสาธงเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน ผ่านหลักสูตรท้องถิ่นสามารถสรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นมีประโยชน์ทำให้นักเรียนได้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ความเป็นมาของ

ท้องถิ่น สภาพความเป็นอยู่ และสิ่งที่มีในท้องถิ่นของตนเอง โดยมีควรกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนเกิดจิตสำนึก รัก ภาควิชา และเป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์วัฒนธรรม ภูมิปัญญาและสิ่งแวดล้อม และเพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติในอำเภอบางเสาธง ให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับความสำคัญของ สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติในบางเสาธง ด้วยการจัดการเรียนรู้ในสถานที่จริงและการใช้สื่อภูมิปัญญา โดยวัดและ ประเมินความรู้ ความเข้าใจ วัฒนธรรม ภูมิปัญญา และสิ่งแวดล้อมในอำเภอบางเสาธง ซึ่งปัญหาและอุปสรรคในการ พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นคือ การขาดวิทยากรที่มีความชำนาญ และการขาดความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การ พัฒนาหลักสูตรจึงต้องสร้างความร่วมมือกับชุมชน โรงเรียน และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดทำหลักสูตร ประสบความสำเร็จ

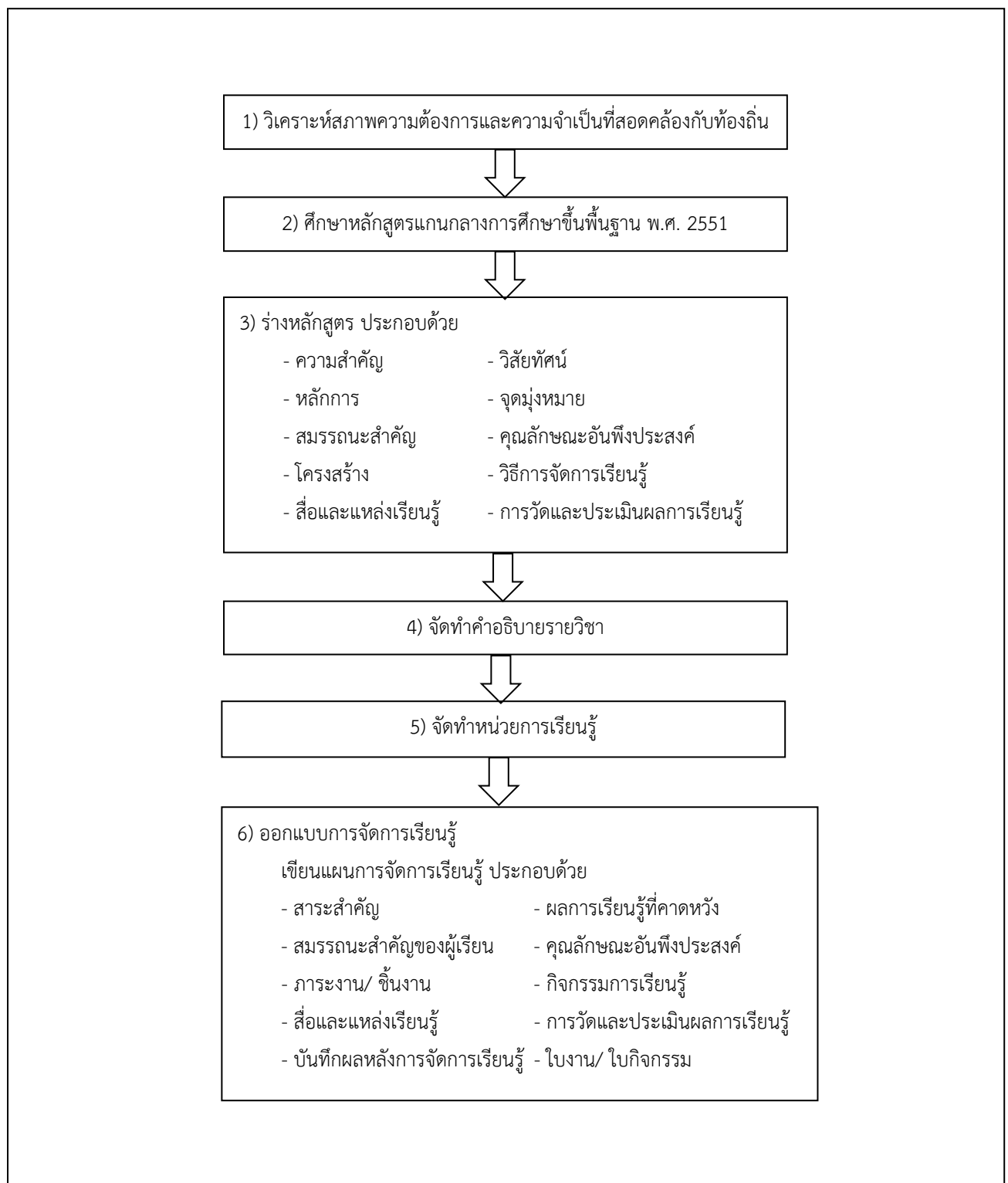
ตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

การวิจัยขั้นตอนนี้เป็นการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยนำข้อมูลพื้นฐานจากการขั้นที่ 1 มาวิเคราะห์และ สังเคราะห์เป็นร่างหลักสูตร

2.1 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยระยะที่ 1 เพื่อพัฒนาร่างหลักสูตรท้องถิ่น

ผู้วิจัยได้นำเอาผลการวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยระยะที่ 1 มาเพื่อพัฒนาร่างหลักสูตรท้องถิ่น รายวิชารัก(ษ์) บางเสาธง ซึ่งเป็นรายวิชาเพิ่มเติม ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 ประกอบด้วย ความสำคัญ วิสัยทัศน์ หลักการ จุดมุ่งหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้าง วิธีการจัดการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยได้จัดทำคำอธิบายรายวิชา และแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 หน่วยการเรียนรู้ ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ภูมิหลังครั้งเก่าบางเสาธง	จำนวน 4 ชั่วโมง
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 รักษ์อารยธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	จำนวน 4 ชั่วโมง
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 สภาพความพร้อมด้านสังคมและเศรษฐกิจ	จำนวน 3 ชั่วโมง
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 วิถีชีวิต วัฒนธรรม ภูมิปัญญา	จำนวน 5 ชั่วโมง
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การพึ่งพาอาศัยในท้องถิ่น	จำนวน 4 ชั่วโมง
รวม ทั้งสิ้น 20 ชั่วโมง ดังแสดงในแผนภาพที่ 2	

ภาพที่ 2 แสดงขั้นตอนการร่างหลักสูตรท้องถิ่น (รักษ์)บางเสาธง

2.2 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของหลักสูตรจากผู้ทรงคุณวุฒิ และนำผลการประเมินไปปรับปรุงแก้ไขร่างหลักสูตร

ผู้วิจัยได้นำร่างหลักสูตรท้องถิ่น รัก(ษ์) บางเสาธง ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ ด้านวิชาสังคมศึกษา และด้านการวัดและประเมินผล รวมจำนวน 5 ท่าน

พิจารณาความเป็นไปได้ของหลักสูตร และประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร ซึ่งผลการประเมินเป็นไปตามตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตร

รายการประเมิน		$\bar{x}$	SD	ระดับความเหมาะสม
1. หลักการ แนวคิดและวิธีทัศน์ของหลักสูตร				
1.1	ความสำคัญที่ต้องพัฒนาหลักสูตร	4.80	0.45	มากที่สุด
1.2	ความสมเหตุสมผลของหลักการของหลักสูตร	4.60	0.55	มากที่สุด
1.3	วิธีทัศน์ของหลักสูตร	4.80	0.45	มากที่สุด
รวม		4.73	0.46	มากที่สุด
2. เป้าหมายของหลักสูตร				
2.1	ความชัดเจนของเป้าหมาย	4.00	2.24	มาก
2.2	ความเป็นไปได้	4.00	2.24	มาก
2.3	ความเหมาะสมกับผู้เรียน	3.60	2.07	มาก
รวม		3.87	2.03	มาก
3. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร				
3.1	มีความชัดเจนเข้าใจง่าย	4.80	0.45	มากที่สุด
3.2	มีความเป็นไปได้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	4.60	0.55	มากที่สุด
3.3	ความเหมาะสมกับผู้เรียน	4.60	0.55	มากที่สุด
รวม		4.67	0.49	มากที่สุด
4. โครงสร้าง / เนื้อหา หน่วยการเรียนรู้ และอัตราเวลาเรียน				
4.1	ตอบสนองจุดประสงค์ของหลักสูตร	5.00	0.00	มากที่สุด
4.2	ประเด็นเนื้อหาที่นำมาจัดการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
4.3	การกำหนดหัวข้อของหน่วยการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
4.4	ความเหมาะสมของหน่วยการเรียนรู้	4.80	0.45	มากที่สุด
4.5	อัตราเวลาเรียนเหมาะสมกับเนื้อหา	4.40	0.55	มาก
4.6	อัตราเวลาเรียนเหมาะสมกับกิจกรรม	4.40	0.55	มาก
รวม		4.77	0.43	มากที่สุด
5. กิจกรรมการเรียนรู้				
	สามารถทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.80	0.45	มากที่สุด

รายการประเมิน		$\bar{x}$	SD	ระดับความเหมาะสม
	สอดคล้องกับเนื้อหา	4.60	0.55	มากที่สุด
	สามารถนำไปใช้สอนได้จริง	4.80	0.45	มากที่สุด
	เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	4.60	0.55	มากที่สุด
	มีความหลากหลายน่าสนใจ	4.80	0.45	มากที่สุด
รวม		4.72	0.46	มากที่สุด
6. สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้				
	เหมาะสมกับเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
	สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	4.80	0.45	มากที่สุด
	ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจกระบวนการเรียนรู้	4.80	0.45	มากที่สุด
รวม		4.87	0.35	มากที่สุด
7. วิธีการวัดและประเมินผล				
	สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร	5.00	0.00	มากที่สุด
	สอดคล้องกับเนื้อหา	5.00	0.00	มากที่สุด
	สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	4.80	0.45	มากที่สุด
รวม		4.93	0.26	มากที่สุด
รวม		4.67	1.31	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบของโครงสร้างหลักสูตร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่า $\bar{x} = 4.67$ และ $SD. = 1.31$ และเมื่อพิจารณาเรียงองค์ประกอบพบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เกือบทุกองค์ประกอบยกเว้นด้านเป้าหมายของหลักสูตร ที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ในการประเมินความสอดคล้องของโครงสร้างหลักสูตร พบว่า ความสอดคล้องของโครงสร้างหลักสูตรมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00 และภาพรวมอยู่ที่ 0.99 แสดงว่าโครงสร้างของหลักสูตรมีความสอดคล้องกันในทุกประเด็นนอกจากนี้ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะ พอสรุปได้ว่า หลักสูตรนี้เป็นหลักสูตรที่มีหลักการแนวคิด วิสัยทัศน์เป้าหมายจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สนองความต้องการของท้องถิ่นและชุมชน และมีองค์ประกอบของหลักสูตรครบถ้วนแต่ควรกำหนดสาระการเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ให้ชัดเจน ในบางหน่วยมีเนื้อหาและกิจกรรมมากเกินไปที่นักเรียน ม.1 จะทำเสร็จภายใน 1 ชม.และในแผนการจัดการเรียนรู้ควรระบุสื่อให้ตรงกัน เช่น ในขั้นสอนระบุว่าให้ทำใบงาน แต่การวัดและประเมินผล ระบุว่าประเมินจากใบกิจกรรม แต่เป็นหลักสูตรที่มีคุณค่าต่อนักเรียนที่เกิดและเติบโตในอำเภอบางเสาธง จึงควรส่งเสริมให้เป็นหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมที่นักเรียนระดับชั้นอื่นสามารถเลือกตามความสนใจ

ตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร

ผู้วิจัยได้นำเอาหลักสูตรไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดหัวคู้ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 1 ห้องเรียน 27 คน โดยทำการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 20

ชั่วโมง โดยใช้รูปแบบการทดลองแบบกลุ่มเดียว ทำการทดสอบก่อนและหลัง (one -Group pretest -posttest Design) และได้ผลการวิจัยดังนี้

3.1 ผลการเปรียบเทียบความรู้ที่ได้รับการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่นรัก(ษ์) บางเสาธง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ตารางที่ 4 แสดงคะแนนวัดความรู้ของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยหลักสูตรท้องถิ่น

	n	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	$\bar{d}$	s_d	t	p
ก่อนเรียน	27	100	42.70	32.074	20.52	8.120**	.000
หลังเรียน	27	100	74.77				

** มีนัยสำคัญที่ระดับ.01

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยหลักสูตรท้องถิ่นรัก(ษ์) บางเสาธง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

3.2 ผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อท้องถิ่นของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยหลักสูตรท้องถิ่นรัก(ษ์) บางเสาธง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ตารางที่ 5 แสดงคะแนนวัดเจตคติต่อท้องถิ่น ของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยหลักสูตรท้องถิ่น

	n	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	$\bar{d}$	s_d	t	P
ก่อนเรียน	27	150	53.629	89.88	14.26	32.737**	.000
หลังเรียน	27	150	143.5185				

** มีนัยสำคัญที่ระดับ.01

จากตารางที่ 5 พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยหลักสูตรท้องถิ่นรัก(ษ์) บางเสาธง มีเจตคติต่อท้องถิ่นหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 4 การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร

4.1 ผลการประเมินหลักสูตร

การดำเนินการในขั้นตอนนี้ เป็นการประเมินหลังจากนำหลักสูตรนี้ไปทดลองใช้ ผลการประเมินหลักสูตรพิจารณาประสิทธิภาพของหลักสูตร สรุปได้ว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และคะแนนเฉลี่ยของเจตคติต่อท้องถิ่นอยู่ในระดับ มากที่สุด และเมื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อท้องถิ่นก่อนและหลังเรียนด้วยหลักสูตรท้องถิ่นพบว่าหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 นอกจากนี้ได้มีการประเมินผลการใช้หลักสูตร โดยให้นักเรียนประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนหลักสูตรท้องถิ่นรัก (ษ์) บางเสาธง ได้ผลดังนี้

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการหลักสูตร

ลำดับ	รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับ
1	หลักสูตรนี้ทำให้นักเรียนมีความรู้เรื่องราวท้องถิ่นบาง เสาะ	3.78	0.80	มาก
2	หลักสูตรทำให้มีเจตคติที่ดีต่อท้องถิ่น	3.59	0.89	มาก
3	ครูผู้สอนมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องที่สอน	4.00	0.78	มาก
4	ครูผู้สอนมีเทคนิควิธีสอนที่หลากหลาย	3.93	0.92	มาก
5	สื่อการเรียนรู้ทำให้เข้าใจท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น	3.70	0.78	มาก
6	เอกสารและสื่อที่ใช้เหมาะสมกับการเรียนในแต่ละหน่วย	3.78	0.85	มาก
7	ใช้วิธีการวัดผลที่หลากหลาย	3.67	0.55	มาก
8	การวัดผลก่อน-หลังการเรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้	3.85	0.86	มาก
9	ระยะเวลาที่เรียนหลักสูตรนี้	3.81	0.88	มาก
10	ควรจัดให้มีหลักสูตรนี้ไว้ในโรงเรียนต่อไป	3.53	1.05	มาก
รวม		4.18	3.81	มาก

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่านักเรียน มีความเห็นต่อการดำเนินการหลักสูตร โดยภาพรวมในระดับมาก ($\bar{x} = 4.18$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าครูผู้สอนมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องที่สอนอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.00$) รองลงมา คือ ครูผู้สอนมีเทคนิควิธีสอนที่หลากหลายอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.93$) และอันดับสาม คือ การวัดผลก่อน-หลังการเรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.85$)

4.2 การปรับปรุงหลักสูตร

หลังจากรวบรวมข้อมูลจากการทดลองใช้หลักสูตรแล้ว ผู้วิจัยได้ปรับปรุงหลักสูตรให้สมบูรณ์ขึ้นในประเด็นเกี่ยวกับการปรับปรุงภาษา การเรียบเรียงเนื้อหา โดยใช้ถ้อยคำที่ชัดเจนขึ้น ปรับกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสม นอกจากนี้ได้จัดทำคู่มือครู เพื่อเป็นแนวทางการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้

การอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีข้อค้นพบและประเด็นในการอภิปรายผลดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและกิจกรรมการเรียนรู้ผลิตสื่อสร้างสรรค์ เพื่อสร้างจิตสำนึกรักท้องถิ่นและทักษะการผลิตสื่อสร้างสรรค์

การศึกษาในขั้นตอนนี้ มีจุดประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการสร้างหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการความจำเป็นที่แท้จริง โดยได้ดำเนินการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ได้มีการประชุมระดมความคิดเห็นอย่างมีส่วนร่วมกับปราชญ์ท้องถิ่น ครู ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมนัก

ออกแบบที่ทำงานเกี่ยวกับชุมชน และผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้านวัฒนธรรม อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ ทำให้ได้องค์ความรู้ที่ควรจะนำมาสร้างหลักสูตรเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้ศึกษา ซึ่งเป็นไปตามรูปแบบของการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ (Tyler, 1949, p. 125) และ (Taba, 1962, p. 347) ที่กล่าวว่าในการพัฒนาหลักสูตร ต้องมีการวิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการ ความจำเป็นต่าง ๆ ของสังคม รวมทั้งศึกษาพัฒนาการของผู้เรียน กระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนธรรมชาติของความรู้ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดจุดมุ่งหมาย

2. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและกิจกรรมการเรียนรู้ผลิตสื่อสร้างสรรค์ โดยนำข้อมูลพื้นฐานจากการวิจัยระยะที่ 1 มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นร่างหลักสูตร

การสร้างหลักสูตรครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำผลสรุปที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในขั้นตอนที่ 1 มากำหนดเป็นโครงร่างหลักสูตร โดยหลักสูตรท้องถิ่น ได้ดำเนินการจัดทำเป็นรายวิชาเพิ่มเติม โดยมีองค์ประกอบหลักสูตรที่สำคัญ ประกอบด้วย ความสำคัญ หลักการ จุดมุ่งหมาย สมรรถนะสำคัญ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้างสาระการเรียนรู้ กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และแผนการจัดการเรียนรู้ประจำแต่ละหน่วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของการพัฒนาหลักสูตรในขั้นตอนการร่างรูปแบบหลักสูตรของนักการศึกษาหลายท่าน อาทิ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537) อ่าง บัวศรี (2542) และบุญชม ศรีสะอาด (2546) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตรต้องประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา การเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล

ในการตรวจสอบโครงร่างหลักสูตร ผู้วิจัยได้นำโครงร่างหลักสูตรไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้อง ผลการประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตรในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 ซึ่งเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนผลการประเมินความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตรพบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่า 0.99 แสดงว่าโครงร่างหลักสูตรมีความสอดคล้องกันทุกประเด็น ซึ่งทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเอาแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของทาบ (Taba, 1962, p. 347) โดยเริ่มตั้งแต่การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การวิเคราะห์สภาพปัญหาและความจำเป็นหลาย ๆ ด้านมาประกอบในการพิจารณาสร้างเป็นโครงร่างหลักสูตรที่มีความเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด นอกจากนี้ก็ได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรฉบับร่างก่อนนำไปใช้ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537, น. 253) ที่กล่าวว่าควรมีการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรโดยผู้ทรงคุณวุฒิก่อนนำหลักสูตรไปใช้

3. การทดลองใช้หลักสูตร

เพื่อให้แน่ใจว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพและสามารถนำไปใช้ได้จริง ผู้วิจัยได้นำหลักสูตรท้องถิ่นไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดหัวคู้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 2 จำนวน 27 คน โดยใช้ระยะเวลา 20 ชั่วโมง ผลจากการนำหลักสูตรไปใช้พบว่า นักเรียนมีความรู้เรื่องท้องถิ่นบางเสาธงหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 และ นักเรียนมีเจตคติต่อท้องถิ่นบางเสาธงหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยหลักสูตรท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 เช่นเดียวกัน นอกจากนี้ยังได้ประเมินความเหมาะสมของการดำเนินการใช้หลักสูตร พบว่ามีค่าเฉลี่ยในภาพรวมเท่ากับ 4.18 อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของบรรจบ ศิริวัฒน์ (2554) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนา

และวัฒนธรรม เรื่อง ประเพณีท้องถิ่นจังหวัดสุรินทร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 3 จังหวัดสุรินทร์พบว่า หลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ประเพณีท้องถิ่นจังหวัดสุรินทร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.03/90.32 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ประเพณีท้องถิ่น จังหวัดสุรินทร์อยู่ในระดับมาก และ สอดคล้องกับงานวิจัยของลลิตา ธรรมบุตร, ปริญญา ทองสอน และ อาพันธ์ชนิต เจนจิต (2556, น. 56-57) ที่ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง การอนุรักษ์ศิลปะและวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่องการอนุรักษ์ศิลปะและวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการ) โดยมีการดำเนินการ 4 ขั้นตอน คือ 1) กระบวนการพัฒนาหลักสูตร 2) การหาคุณภาพหลักสูตร 3) การทดลองใช้หลักสูตร และ 4) การประเมินผลและการปรับปรุงหลักสูตร และผลการทดลองใช้หลักสูตรพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนด้วยหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ เดชกุล มัทวานุกุล (2561, น. 17-18) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเรื่อง สุสานข้างวัดป่าอาเจียง จังหวัดสุรินทร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพของหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง สุสานข้างวัดป่าอาเจียง จังหวัดสุรินทร์ พิจารณาได้จากหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง สุสานข้างวัดป่าอาเจียง จังหวัดสุรินทร์ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.02/83.64 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภายหลังการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง สุสานข้างวัดป่าอาเจียง จังหวัดสุรินทร์ สูงกว่าก่อนเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นอยู่ในมาก โดยมีกระบวนการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอนเช่นเดียวกัน

4. การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร

หลังจากนำหลักสูตรนี้ไปทดลองใช้ ได้มีการประเมินผลการใช้หลักสูตร โดยให้นักเรียนประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนหลักสูตรท้องถิ่นรัก (ษ์) บางเสาธง โดยมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และจัดทำหลักสูตรฉบับสมบูรณ์ ตลอดจนคู่มือครูในการใช้หลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลลิตา ธรรมบุตร, ปริญญา ทองสอน และอาพันธ์ชนิต เจนจิต (2556 น. 57) ที่มีการประเมินผลและการปรับปรุงหลักสูตร ตลอดจนทำคู่มือครูในการใช้หลักสูตร

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นรัก (ษ์) บางเสาธง ให้ครอบคลุมในทุกชั้นในระดับมัธยมศึกษาปีที่1-3
2. ควรนำเอาเนื้อหาของท้องถิ่นบางเสาธงไปบูรณาการเข้ากับ 8 กลุ่มสาระในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในลักษณะบูรณาการ
3. ควรมีการนำเนื้อหาท้องถิ่นไปจัดทำเป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในลักษณะชุมนุมหรือชมรม

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: ศุภสภา.
- เดชกุล มัทวานุกุล. (2561). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง
สุสานข้างวัดป่าอาเจียง จังหวัดสุรินทร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัยรำไพพรรณี*, 1(2), 17-30.
- อึ้ง บั้วศรี. (2542). *ทฤษฎีหลักสูตร: การออกแบบและการพัฒนา*. กรุงเทพมหานคร: พัฒนาศึกษา.
- บรรจบ ศิริวัฒน์. (2554). *การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง
ประเพณีท้องถิ่นจังหวัดสุรินทร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต).
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, สุรินทร์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2546). *การพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ลลิตา ธรรมบุตร, ปริญญา ทองสอน และอาพันธ์ชนิต เจนจิต. (2556). การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ กลุ่มสาระ
การเรียนรู้ศิลปะ เรื่องการอนุรักษ์ศิลปะและวัฒนธรรมท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ สำหรับนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 4. *วารสารการบริหารการศึกษา*, 7(2), 56-69.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2537). *กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542
และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545*. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579*. กรุงเทพมหานคร:
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- เสรี พงศ์พิศ. (2533). *ภูมิปัญญาชาวบ้าน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- Best, J. W. (1981). *Research in Education*. 4th ed. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice – Hall, Inc.
- Taba, H. (1962). *Curriculum development: Theory and practice*. New York: Brace and World.
- Tyler, R. W. (1949). *Basic principles of curriculum and instruction*. Chicago: The University of Chicago.

การศึกษาเปรียบเทียบหลักการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
ในพุทธปรัชญาเถรวาทกับปรัชญาขงจื้อ
A Comparative Study of Development Human Resources
in Theravada Buddhist Philosophy and Confucius Philosophy

ธีรโชติ เกิดแก้ว (Teerachoot Kerdkaew)

Faculty of Liberal Arts

E-Mail: tongin2000@gmail.com

อรรถสิทธิ์ สุนาโท (Atthasit Sunatoo)

Faculty of Liberal Arts

E-Mail: atthasit2610@gmail.com

สาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

Department of Humanities and Social Sciences Faculty of Liberal Arts Huachiew chalemprakit University

Received: December 20, 2022 Revised: February 13, 2023 Accepted: June 25, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบหลักการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในพุทธปรัชญาเถรวาทกับปรัชญาขงจื้อ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและนำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า ความสอดคล้องกันของหลักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในปรัชญาทั้งสองมีนัยสำคัญที่ว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นกระบวนการฝึกฝน อบรม ขัดเกลาชีวิตทั้งกายและใจให้สมบูรณ์เชื่อมโยงกับสิ่งแวดล้อมรอบตัวมนุษย์อย่างสมดุลโดยมีจุดมุ่งหมายให้ทุกชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และช่วยกันผดุงสังคมให้มีสันติภาพ เอกภาพ และเสถียรภาพ ส่วนความแตกต่างกันเป็นเรื่องของรายละเอียดที่หลักการพัฒนาในพุทธปรัชญาเถรวาทเป็นคติแบบศาสนา ซึ่งมีความเชื่อบางเรื่องที่ปรัชญาขงจื้อไม่มี โดยมีกระบวนการพัฒนาชีวิตให้สมบูรณ์สรุปตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา มุ่งผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาที่ความหลุดพ้นจากกิเลสและความทุกข์ ไม่ต้องเวียนว่ายตายเกิดเป็นสำคัญ ในขณะที่หลักการพัฒนาในปรัชญาขงจื้อเป็นคติแบบปรัชญาที่มุ่งใช้กลไกทางสังคม คือการศึกษาและจารีตเป็นเครื่องอบรม ขัดเกลาชีวิตให้สมบูรณ์ในปัจจุบันตั้งแต่เยาว์วัย ผ่านบุคคลผู้ใกล้ชิดและคน อื่น ๆ ในสังคม มุ่งผลสัมฤทธิ์คือการเป็นวิญญูชน สามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และร่วมกันสร้างชุมชนให้มีมนุษยธรรม ไม่ได้มุ่งความเป็นอิสระจากกิเลสและความพ้นทุกข์อย่างพุทธปรัชญาเถรวาท

คำสำคัญ: การพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ พุทธปรัชญาเถรวาท ปรัชญาขงจื้อ

Abstract

This research aimed to study and compare principles of human resource development in Theravada Buddhism and Confucian philosophy by using survey research methodology. The data were analyzed from the document and the results were presented in a descriptive analytical way. The results showed that the principles of human resource development in both philosophies were consistent in their essence. Human resource development is a process of training and purification of life both physically and mentally to be perfectly connected with the environment around human beings with the aims of making everyone live happily together and helping to restore society to peace, unity and stability. The differences were found in the details. In Theravada Buddhist philosophy, there is a complete life development process summarized according to the threefold principle, namely precepts, concentration, and wisdom, focusing on the achievement of development that is free from defilement and suffering. The Confucian philosophy, on the contrary, is focused on social mechanisms, education and tradition as training tools; to refine one's life from a young age to perfection through living with close people and other people in society.

Keywords: Development, Human Resources, Theravada Buddhist Philosophy, Confucius Philosophy

บทนำ

แนวคิดหรือมุมมองต่อมนุษย์มักมองในเชิงบวกหรือยกย่อง เช่น มนุษย์เป็นสัตว์ที่ประเสริฐ มนุษย์เป็นสัตว์ที่มีสติปัญญากว่าสัตว์ชนิดอื่น มนุษย์เป็นสัตว์อารยธรรม แต่ในความเป็นจริงแล้ว เราจะเห็นภาพลักษณ์ของมนุษย์ดังกล่าวได้เฉพาะคนผู้พัฒนาตนดีแล้วเท่านั้น แต่คนที่พัฒนาตนยังไม่สมบูรณ์อาจกระทำบางเรื่องที่ไม่ถูกต้องได้ โดยเฉพาะคนที่ขาดการพัฒนาตนก็ยิ่งสร้างปัญหาให้แก่คนอื่นและสังคมมากขึ้น เห็นได้จากสังคมทั่วทุกมุมโลกในปัจจุบันที่เผชิญกับปัญหาต่าง ๆ มากมาย โดยเฉพาะปัญหาที่มาจากการทำผิดศีลธรรม ได้แก่ ปัญหาการทำลายชีวิตในระดับปัจเจกชน การขาดกรรมหมู่ จนถึงสงครามที่คร่าชีวิตของทหารทั้งสองฝ่าย รวมถึงประชาชนผู้บริสุทธิ์จำนวนมาก เพราะคนเหล่านี้ขาดเมตตา ความรัก ความปรารถนาดี กรุณา ความสงสาร เห็นอกเห็นใจกัน ปัญหาการละเมิดทรัพย์สินของผู้อื่น เช่น การปล้น จี้ ลักขโมย รวมถึงการคอร์รัปชันที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนและประเทศชาติเป็นวงกว้าง เพราะคนไม่ยึดมั่นในสัมมาชีพ ปัญหาชู้สาวหรือปัญหาทางเพศอื่น ๆ เพราะคนเหล่านี้ไม่สำรวมระมัดระวังเรื่องกามารมณ์ ไม่ซื่อสัตย์ต่อคู่ครองของตน ปัญหาการหลอกลวงต้มตุ๋น เช่น แก๊งคอลเซ็นเตอร์ที่สร้างความเดือดร้อนให้แก่สุจริตชน เพราะคนขาดสติจะไม่มีความจริงใจต่อผู้อื่น และหายนภัยที่เกิดจากการกระทำของผู้ดื่มสุรา เสพยาเสพติดที่ส่งผลกระทบต่อชีวิต ทรัพย์สิน และสังคมหลายด้าน เพราะคนขาดสติ สัมผัสัญญะ ขาดความรู้ตัวและการยั้งคิด มองไม่เห็นโทษภัยที่จะเกิดขึ้นแก่ตน ผู้อื่น และสังคม ปัญหาเหล่านี้มีให้เห็นเป็นประจำทุกวัน

ปัญหาดังกล่าวข้างต้นหากวิเคราะห์ไปที่สาเหตุของปัญหาจะพบว่าเกิดจากปัจจัยสำคัญคือ จิตใจของคนขาดการพัฒนาอย่างถูกต้อง เนื่องจากการพัฒนามนุษย์และสังคมในปัจจุบันจะมุ่งไปที่การพัฒนาวัตถุภายนอกที่เน้นความเจริญด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และความเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ และความเจริญทางวัตถุดังกล่าวมักจะถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือรับใช้โลหะและโทษของมนุษย์ แต่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาจิตใจที่เป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนามนุษย์น้อยลง ส่งผลให้เกิดความไม่สมดุลระหว่างโลกวัตถุกับจิตใจ เนื่องจากกระแสโลกวัตถุเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ขณะที่จิตใจของมนุษย์ส่วนใหญ่ขาดการพัฒนาให้มีคุณธรรมและปัญญาที่เป็นคุณค่าที่แท้จริงของชีวิต ส่งผลให้สภาวะจิตและปัญญาของมนุษย์ยังไม่พร้อมที่จะอยู่ร่วมกัน (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2553, น. 16) กระทำการต่าง ๆ มักจะไหลตามอารมณ์และความรู้สึกที่มาจากอำนาจกิเลสมากขึ้น และก่อให้เกิดปัญหาตามมามากมายดังที่กล่าวแล้วข้างต้น ดังนั้น การพัฒนามนุษย์จึงมีความจำเป็นยิ่งต่อสังคมปัจจุบัน ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนามนุษย์นั้นมีค่อนข้างหลากหลาย หนึ่งในแนวคิดเหล่านั้นที่ผู้วิจัยสนใจและเห็นว่าสามารถนำมาใช้พัฒนามนุษย์ให้เป็นทรัพยากรที่มีค่าของสังคมและของโลกได้ก็คือ หลักการพัฒนามนุษย์ในปรัชญา เนื่องจากแนวทางการพัฒนามนุษย์ในปรัชญาส่วนใหญ่จะตั้งอยู่บนฐานของจริยศาสตร์ที่ว่าด้วยความประพฤติที่ดีงามโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้มนุษย์เป็นคนที่สมบูรณ์ สามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข และแนวคิดที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาก็คือ แนวคิดในปรัชญาตะวันออก เนื่องจากมีความเด่นชัดเรื่องจริยศาสตร์เกี่ยวกับมนุษย์และสังคม โดยเฉพาะปรัชญาที่มีฐานะเป็นศาสนา ได้แก่ พุทธปรัชญาเถรวาทและปรัชญาขงจื้อ แม้ว่าปรัชญาทั้งสองจะเกิดต่างแดนกันก็ตาม แต่ก็มีแนวคิดและหลักการหลายประการที่สอดคล้องกันในฐานะปรัชญาที่เน้นกระบวนการพัฒนามนุษย์ตามองค์ประกอบของชีวิตทั้งภายในและภายนอกไปพร้อมกันภายใต้แนวคิดสำคัญที่ว่า มนุษย์เป็นสัตว์ที่ฝึกได้ (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2515, เล่ม 4 ข้อ 55 หน้า 46) โดยให้ความสำคัญกับการรู้จักตัวตน (ญาณอาภิ เตะชะวิเศษ, 2557, น. 87)

ด้วยตระหนักถึงปัญหาและความสำคัญของการพัฒนามนุษย์ดังกล่าวข้างต้นจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบหลักการพัฒนามนุษย์ในพุทธปรัชญาเถรวาทและปรัชญาขงจื้อ เพื่อทราบความสอดคล้องและความแตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยนี้จะประโยชน์ต่อการนำไปใช้แก้ไขปัญาและแนวทางในการพัฒนามนุษย์ให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีค่าของสังคมและโลก อีกทั้งยังสามารถใช้เป็นแนวทางในการศึกษาเรื่องที่เกี่ยวข้องและเป็นข้อมูลเชิงวิชาการที่สามารถนำไปอ้างอิงได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาเปรียบเทียบหลักการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในพุทธปรัชญาเถรวาทกับปรัชญาขงจื้อ

วิธีดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

1. ทบทวนเอกสารและงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะวิจัยเพื่อนำข้อมูลมากำหนดกรอบการวิจัยและแนวทางในการศึกษาเปรียบเทียบ

2. ศึกษาแนวคิดและหลักคำสอนเกี่ยวกับหลักการพัฒนาศรัพยากรมนุษย์ในพุทธปรัชญาเถรวาทจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ พระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา ปกรณวิเสส และข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารและงานวิจัยที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเรื่องที่วิจัย

3. ศึกษาแนวคิดและหลักคำสอนเกี่ยวกับหลักการพัฒนาศรัพยากรมนุษย์ในปรัชญาขงจื๊อจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ คัมภีร์หลุนอี่ว และข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารและงานวิจัยที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเรื่องที่วิจัย

4. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ แจกแจงรายละเอียดตามวัตถุประสงค์การวิจัยและประเด็นที่ศึกษา

5. นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์มาเปรียบเทียบเพื่อหาความสอดคล้องและความแตกต่างของหลักการพัฒนาศรัพยากรมนุษย์ในพุทธปรัชญาเถรวาทกับปรัชญาขงจื๊อ

6. สรุปผลการวิจัยและนำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาเปรียบเทียบหลักการพัฒนาศรัพยากรมนุษย์ในพุทธปรัชญาเถรวาทและปรัชญาขงจื๊อสรุปตามประเด็นการศึกษา 5 ประการ ได้แก่ ความหมายของการพัฒนา แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาศรัพยากรมนุษย์ ความสำคัญของการพัฒนาศรัพยากรมนุษย์ หลักการพัฒนาศรัพยากรมนุษย์ และเป้าหมายของการพัฒนาศรัพยากรมนุษย์ ดังต่อไปนี้

1. ความหมายของการพัฒนา

ผลการเปรียบเทียบความหมายของการพัฒนาจากแนวคิดและหลักคำสอนในพุทธปรัชญาเถรวาทและปรัชญาขงจื๊อพบความสอดคล้องและความแตกต่างกันโดยสรุปดังนี้

ก. มิติที่สอดคล้องกัน

แนวคิดและหลักคำสอนในปรัชญาทั้งสองเห็นสอดคล้องกันว่า การพัฒนาคือกระบวนการฝึก อบรม ขัดเกลาเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งภายในคือ มีจิตที่ประกอบด้วยปัญญา คุณธรรม มีภาวะจิตแจ่มใสเบิกบาน และภายนอกคือ มีพฤติกรรมทางกายวาจาที่ถูกต้องดีงามตามศีลธรรมและจารีตทางสังคม การพัฒนาเป็นการเปลี่ยนแปลงชีวิตและสิ่งที่มีชีวิตไปบนทางที่ดีหรือสูงขึ้น และมุ่งผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาในปัจจุบันเป็นสำคัญ

ข. มิติที่แตกต่างกัน

ความแตกต่างกันในข้อนี้พบ 2 ประเด็น ได้แก่ (1) เครื่องมือที่นำมาใช้พัฒนามนุษย์ พุทธปรัชญาจะใช้หลักธรรมต่าง ๆ ตามคติทางศาสนาเป็นเครื่องมือในการพัฒนา ส่วนปรัชญาขงจื๊อจะใช้การศึกษาและจารีตทางสังคมเป็นเครื่องมือในการอบรม ขัดเกลาผ่านบุคคลผู้ใกล้ชิดและกลไกทางสังคมให้แก่เด็กตั้งแต่เยาว์วัย (2) เป้าหมายของการพัฒนา พุทธปรัชญาเถรวาทระบุเป้าหมายไว้อย่างชัดเจนคือ ระดับโลกียะ การพัฒนามนุษย์ให้มีศีลธรรม มีจิตเป็นสมาธิ สามารถยับยั้งกิเลสได้ ซึ่งยังต้องพัฒนาต่อไปทั้งในชาตินี้และชาติหน้าจนกว่าจะสิ้นกิเลส และระดับโลกุตระ ผู้พัฒนาตนสามารถขจัดกิเลสได้ตามลำดับจนกระทั่งละกิเลสได้หมดสิ้น ถือว่าเป็นการสิ้นสุดของการพัฒนาชีวิต ในขณะที่ความหมายของการพัฒนาชีวิตในปรัชญาขงจื๊อจะสื่อถึงผลในระดับโลกียะที่มุ่งให้ผู้พัฒนาตนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ภายนอกคือ มีพฤติกรรมที่ถูกต้อง เหมาะสมตามจริยธรรมที่ดีงามและจารีตทางสังคม และภายในคือ มีจิตที่

เปี่ยมด้วยมนุษยธรรม มีปัญญาในการจำแนกแยกแยะดีชั่ว สามารถควบคุมความทุกข์ ไม่ปล่อยให้ความทุกข์ทำลายความสุขได้ ซึ่งเป็นการพัฒนาตลอดชีวิต แต่ไม่ได้กล่าวถึงชีวิตหลังความตายไว้

2. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ผลการเปรียบเทียบข้อนี้สรุปตามประเด็นที่ศึกษา 2 ประการ ได้แก่ มนุษย์สามารถพัฒนาได้ และความแตกต่างของมนุษย์ที่พัฒนาและไม่พัฒนา ดังต่อไปนี้

2.1 มนุษย์สามารถพัฒนาได้

ผลการศึกษาเปรียบเทียบในข้อนี้สรุปตามประเด็นที่ศึกษา 2 ประการ คือ บุคคลผู้เป็นต้นแบบแห่งการพัฒนาและหลักคำสอนที่บ่งชี้ว่ามนุษย์สามารถพัฒนาได้ ดังต่อไปนี้

2.1.1 ผลการศึกษาบุคคลผู้เป็นต้นแบบแห่งการพัฒนาพบความสอดคล้องและความแตกต่างกันของแนวคิดและหลักคำสอนในปรัชญาทั้งสองตามข้อสรุปดังนี้

ก. มิติที่สอดคล้องกัน

แนวคิดและหลักคำสอนในปรัชญาทั้งสองต่างเห็นพ้องกันว่า มนุษย์สามารถพัฒนาได้โดยมีบุคคลผู้เป็นต้นแบบแห่งการพัฒนาดนในพุทธปรัชญา ได้แก่ พระพุทธเจ้า และในปรัชญาขงจื๊อ ได้แก่ ขงจื๊อ ผู้ที่ได้ชื่อว่าพัฒนาดนมาโดยลำดับจนกระทั่งได้รับการยกย่องนับถือจากคนทั่วโลกในฐานะศาสดาของศาสนา และครูผู้ยิ่งใหญ่ ผู้มีคุณูปการแก่มวลมนุษยชาติ ผู้เป็นต้นแบบแห่งการดำเนินชีวิตด้านต่าง ๆ ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และผู้สร้างอารยธรรมโลก กล่าวคือพระพุทธศาสนาในฐานะอารยธรรมแห่งปัญญาเพื่อการรู้แจ้งและความพ้นทุกข์ และปรัชญาขงจื๊อในฐานะอารยธรรมแห่งปัญญาเพื่อการดำเนินชีวิตที่ดีงาม

ข. มิติที่แตกต่างกัน

ความแตกต่างกันในข้อนี้พบ 6 ประเด็น ได้แก่ (1) สถานะและเป้าหมายของการพัฒนา พระพุทธเจ้ามีสถานะเป็นนักบวชและมีเป้าหมายของการพัฒนาดนชัดเจนคือ การบรรลุพระโพธิญาณ ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเพื่อช่วยสรรพสัตว์ให้พ้นจากทุกข์ ในขณะที่ขงจื๊อมีฐานะเป็นฆราวาส เป็นครู เป็นเมธีปรัชญาจีน และได้รับการยกย่องเป็นศาสดาในศาสนาขงจื๊อ มีเป้าหมายในการพัฒนาดนเพื่อความรู้ มีปัญญา มีคุณธรรมในระดับโลกียะ ไม่ใช่ผู้ตรัสรู้และสิ้นกิเลสอย่างพระพุทธเจ้า ยังใช้วิถีชีวิตแบบชาวโลก ยิงนก ตกปลา ร้องไห้เสียใจในขอบเขตที่เหมาะสม และมุ่งบำเพ็ญประโยชน์แก่มวลมนุษยชาติโดยทำหน้าที่ครูสอนคนเป็นหลัก (2) ความเชื่อเรื่องภพชาติ การพัฒนาดนของพระพุทธเจ้ามีความเชื่อมโยงกับความเชื่อเรื่องอดีตชาติ ภพภูมิต่าง ๆ ผ่านการบำเพ็ญบารมีมาอย่างยาวนาน เวียนว่ายตายเกิดมานับชาติไม่ถ้วน จนกระทั่งได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในขณะที่ขงจื๊อไม่ได้กล่าวถึงอดีตชาติ กล่าวถึงการพัฒนาดนและผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาดนในปัจจุบันเท่านั้น (3) เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนา พระพุทธเจ้าใช้การบำเพ็ญบารมี 10 จนกระทั่งครบบริบูรณ์และได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ส่วนขงจื๊อใช้การศึกษาศาสตร์ต่าง ๆ และจารีตทางสังคมเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ที่เรียกว่า “วิญญูชน” แต่ท่านเองก็กล่าวว่า ท่านยังเทียบกับวิญญูชนไม่ได้ (4) คุณสมบัติที่แตกต่างกัน พุทธเจ้าพัฒนาดนจนสำเร็จเป็นพระอรหันต์ ผู้หมดกิเลส ทรงสมบูรณ์ด้วยพระปัญญาธิคุณ พระวิสุทธิคุณ และพระมหากรุณาธิคุณ ในขณะที่ขงจื๊อยังไม่ใช่ผู้สิ้นกิเลส แม้จะเทียบได้กับวิญญูชน ผู้มีปัญญา มีมนุษยธรรม มีจิตใจเบิกบานแจ่มใส สามารถควบคุมกิเลสได้ในบางสถานการณ์ และยังใช้วิถีชีวิตแบบสามัญชนอยู่ (5) ความคิด ปัญญา และการปฏิบัติตน พบว่าการพัฒนาดนของ

พระพุทธเจ้าสิ้นสุดแล้ว เพราะพระองค์ทรงบรรลุปัญญาระดับโลกุตระ รู้เห็นตามความจริง สามารถจัดกิเลสได้หมดสิ้น ดังนั้น ความคิดและปัญญาของพระองค์จึงถูกต้อง ไม่เปลี่ยนแปลง ในขณะที่ขงจื๊อยังต้องพัฒนาตนต่อไปทั้งด้านความคิดที่เป็นเพียงความคิดเชิงเหตุผล ปัญญาที่ยังอยู่ในระดับโลกียะ ซึ่งทำให้รู้เข้าใจเรื่องต่าง ๆ บนพื้นฐานของเหตุผลเป็นสำคัญ ยังไม่สามารถทำให้หลุดพ้นจากกิเลสและตรัสรู้เหมือนพระพุทธเจ้าได้ (6) ภูมิหลังของแนวคิดเรื่องการพัฒนาตนในพุทธปรัชญาเกิดจากมโนทัศน์เรื่องปัญหาชีวิตที่มนุษย์ต้องประสบกับความทุกข์ เวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏ โดยมีเป้าหมายเพื่อหาแนวทางพัฒนาตนให้พ้นจากความทุกข์ในสังสารวัฏ ส่วนแนวคิดเรื่องการพัฒนาตนในปรัชญาขงจื๊อเกิดจากปัญหาทางสังคมจีนในยุคหนึ่งที่บ้านเมืองเกิดสงคราม มีความวุ่นวาย ไร้ระเบียบ ไม่มีเสถียรภาพอันเนื่องมาจากผู้ปกครองไม่มีความเที่ยงธรรม ขุนนางฉ้อฉล คนในสังคมขาดมนุษยธรรม จึงทำให้ขงจื๊อหาทางเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยเสนอแนวคิดเรื่องวิญญูชนและชุมชนมีมนุษยธรรม

2.1.1 หลักคำสอนที่บ่งชี้ว่า มนุษย์สามารถพัฒนาได้ พบความสอดคล้องและความแตกต่างกันของแนวคิดและหลักคำสอนในปรัชญาทั้งสองตามข้อสรุปดังนี้

ก. มิตินี้สอดคล้องกัน

ความสอดคล้องในข้อนี้พบ 3 ประเด็น ได้แก่ (1) มนุษย์มีศักยภาพที่สามารถพัฒนาตนให้สมบูรณ์ได้ โดยมีพระพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า พระอรหันต์บุคคลทุกจำพวก และกัลยาณปุุชน รวมถึงขงจื๊อ วิญญูชน บัณฑิต สัตบุรุษ ปราชาญ์ หรืออริยบุรุษตามแนวคิดในปรัชญาขงจื๊อเป็นเครื่องยืนยัน (2) การพัฒนาตนเป็นเรื่องเฉพาะที่แต่ละคนต้องทำเอง ไม่มีผู้ใดทำให้ได้ แม้กระทั่งพระพุทธเจ้าหรือขงจื๊อเองก็มีฐานะเป็นเพียงแค่ผู้ชี้แนะแนวทางให้เท่านั้น (3) ผู้พัฒนาตนดีแล้วถือว่าเป็นบุคคลผู้ประเสริฐและเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีค่าของสังคมและของโลกเหมือนกัน

ข. มิตินี้แตกต่างกัน

ความแตกต่างกันในข้อนี้พบ 3 ประเด็น ได้แก่ (1) ระดับของการพัฒนา พุทธปรัชญาจำแนกไว้ 2 ระดับ คือ ระดับโลกียะที่เป็นการพัฒนาของปุุชนสู่ความเป็นกัลยาณปุุชน ผู้มีศีลธรรม ผูกจิตให้เป็นสมาธิได้ยาวนาน สามารถควบคุมจิตไม่ให้ตกอยู่ในอำนาจกิเลส แต่ยังไม่สามารถหลุดพ้นจากกิเลสได้อย่างเด็ดขาด และระดับโลกุตระเป็นการพัฒนาของกัลยาณปุุชนสู่การเป็นอรหันต์ สามารถจัดกิเลสได้ตามลำดับจนกระทั่งบรรลุพระอรหันต์หมดสิ้นกิเลส ในขณะที่ปรัชญาขงจื๊อกล่าวชัดไว้เพียงแค่ระดับโลกียะที่มุ่งให้ผู้พัฒนาตนมีความรอบรู้ มีปัญญา มีมนุษยธรรม มีจิตใจที่แน่วแน่มั่นคง สามารถยกจิตอยู่เหนืออารมณ์หรือกิเลสได้ แต่ก็ยังไม่ใช่ว่าผู้สิ้นกิเลส และวิญญูชน ผู้พัฒนาตนดีแล้วก็ยังมีข้อผิดพลาดหรือละเลยมนุษยธรรมได้บางครั้ง (2) ประเภทของบุคคลผู้พัฒนาตนสูงสุดในพุทธปรัชญาคือพระอรหันต์ เป็นผู้สิ้นกิเลส ไม่ต้องศึกษาเพื่อพัฒนาตนตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญาอีก ในขณะที่ปราชาญ์ หรืออริยบุรุษผู้พัฒนาตนสูงสุดในปรัชญาขงจื๊อสามารถควบคุมจิตให้อยู่เหนือกามารมณ์ หรือความโกรธจากการถูกคนอื่นใส่ร้ายป้ายสีได้ อาจเปรียบเทียบได้กับพระอรหันต์ เช่น พระโสดาบัน แต่ยังไม่ใช่พระอรหันต์ เพราะบุคคลประเภทนี้ยังมีกิเลสอยู่ ประกอบกับปราชาญ์หรืออริยบุรุษเป็นเพียงบุคคลในอุดมคติที่ขงจื๊อเองก็กล่าวว่ายังไม่เคยพบเห็น และมโนทัศน์เรื่องการพัฒนาตนในปรัชญาขงจื๊อจะมุ่งในวิถีชีวิตทางสังคมเป็นสำคัญ ไม่ได้มุ่งให้คนหลุดพ้นจากวิถีโลกโดยไม่ยึดติดในกระแสโลกเหมือนอย่างมโนทัศน์ในพุทธปรัชญา

2.2 ความแตกต่างกันของมนุษย์ที่พัฒนาและไม่พัฒนาตน

ผลการศึกษาความแตกต่างกันของมนุษย์ผู้พัฒนาและไม่พัฒนาตนจากแนวคิดและหลักคำสอนในพุทธปรัชญาเถรวาทและปรัชญาขงจื้อสรุปตามประเด็นการเปรียบเทียบ 2 ประการ ได้แก่ มนุษย์กับการกระทำและประเภทของมนุษย์ ดังต่อไปนี้

2.2.1 มนุษย์กับการกระทำพบความสอดคล้องและความแตกต่างกันของแนวคิดและหลักคำสอนในปรัชญาทั้งสอง ดังนี้

ก. มิตินี้สอดคล้องกัน

ความสอดคล้องกันในข้อนี้พบ 3 ประเด็น ได้แก่ (1) ความเป็นไปของชีวิตขึ้นอยู่กับกระทำของแต่ละคน เรื่องที่เกิดขึ้นกับชีวิตทุกอย่างทั้งดีและไม่ดีมาจากการกระทำของมนุษย์เอง ไม่มีใครเป็นผู้หยิบบินให้ แต่ละคนต้องพัฒนาตนเอง (2) มุ่งให้มนุษย์ละเว้นกรรมชั่ว สร้างแต่กรรมดีเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงชีวิตสู่สิ่งที่ดีงามและสูงขึ้นในทุกด้านเหมือนกัน (3) ผู้พัฒนาตนและไม่พัฒนาตนคือข้อบ่งชี้ถึงความแตกต่างกันของกรรมและการให้ผลโดยสรุปคือผู้พัฒนาตนคือผู้สร้างความดีอยู่ตลอดเวลา ส่งผลให้ชีวิตของบุคคลเช่นนี้มีความสุข ความเจริญ และบรรลุเป้าหมายในระดับต่าง ๆ ส่วนผู้ไม่พัฒนาตน สร้างแต่ความชั่ว ดำเนินชีวิตไปตามอารมณ์หรือความรู้สึก ขาดปัญญาจะประสบแต่ความทุกข์ ความเดือดร้อน หาความเจริญมิได้ และไม่อาจบรรลุเป้าหมายใด ๆ ได้

ข. มิตินี้แตกต่างกัน

ความแตกต่างกันในข้อนี้พบ 2 ประเด็น ได้แก่ (1) ภพชาติ กฎแห่งกรรมในพุทธปรัชญาจะเกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องภพชาติหรือสังสารวัฏ ในขณะที่กฎแห่งกรรมในปรัชญาขงจื้อจะกล่าวถึงในปัจจุบัน ไม่เกี่ยวกับชาติที่แล้วหรือชาติหน้า (2) ตัวอย่างของบุคคลผู้พัฒนาตน เช่น พระพุทธเจ้าและพระอรหันต์ในพุทธปรัชญาคือผู้สิ้นกิเลส ไม่ต้องพัฒนาตนอีกต่อไป ขณะที่วิญญูชนในปรัชญาขงจื้อคือ ผู้ที่ยังไม่สิ้นกิเลสและต้องพัฒนาตนต่อไปตลอดชีวิต ส่วนปราชญ์หรืออริยบุรุษแม้อาจเทียบได้กับพระอริยบุคคล เช่น พระโสดาบัน แต่ก็ยังเป็นเพียงบุคคลในอุดมคติ แม้ขงจื้อเองก็ยังกล่าวว่าไม่เคยพบเห็นบุคคลเช่นนี้

2.2.2 ประเภทของมนุษย์ พบความสอดคล้องและความแตกต่างกันของแนวคิดและหลักคำสอนในปรัชญาทั้งสอง ดังนี้

ก. มิตินี้สอดคล้องกัน

ความสอดคล้องกันในข้อนี้พบ 4 ประเด็น ได้แก่ (1) คนดีคือภาพสะท้อนของการพัฒนาตน ทั้งพุทธปรัชญาและปรัชญาขงจื้อเห็นพ้องกันว่า คนดีไม่ว่าจะเรียกว่า บัณฑิต สัตบุรุษ กัลยาณบุรุษ อริยบุคคล วิญญูชน ปราชญ์หรืออริยบุรุษก็ตามล้วนเป็นผู้ที่ฝึกฝน อบรม ขัดเกลาตนสู่การเปลี่ยนแปลงชีวิตในทางที่ดีหรือสูงขึ้นทั้งสิ้น ซึ่งถือว่าเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีค่าของสังคมและของโลก (2) คนไม่ดีคือภาพสะท้อนของการไม่พัฒนาตน คนชั่วไม่ว่าจะเรียกว่า พาล อสัตบุรุษ ปุณชน หรือสามัญชนก็คือ คนผู้ไม่พัฒนาตน ดำเนินชีวิตไปตามอารมณ์หรือความรู้สึก ขาดปัญญาในการจำแนกแยกดีชั่ว ขาดคุณธรรม มักมีภาวะจิตที่ขุ่นมัว มีความคิดที่ไม่ดี และมีพฤติกรรมทางกาย วาจาที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งเป็นบุคคลที่ต้องควบคุมและหาแนวทางพัฒนาต่อไป (3) ผู้พัฒนาตนมีทั้งสิ้นสุดคือผู้ที่บรรลุพระอรหันต์ในพุทธปรัชญาและผู้พัฒนาตนจนบรรลุการเป็นปราชญ์หรืออริยบุรุษ บุคคลในอุดมคติในปรัชญาขงจื้อ และผู้ยังต้องพัฒนาต่อไป ได้แก่ กัลยาณบุรุษและอริยบุคคล 3 ประเภท คือ พระโสดาบัน พระสกทาคามี และพระอนาคามีใน

พุทธปรัชญา และวิญญาณในปรัชญาขงจื๊อ (4) การให้ความสำคัญกับปัญญาและคุณธรรม ภาพรวมร่วมกันของแนวคิดในปรัชญาทั้งสองเห็นพ้องกันว่า คุณค่าของมนุษย์ที่แท้จริงคือปัญญาและคุณธรรมที่ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมที่ถูกต้องทางกาย วาจา และใจ โดยรวมก็คือความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

ข. มิติที่แตกต่างกัน

ความแตกต่างกันในข้อนี้พบ 2 ประเด็น ได้แก่ (1) กระบวนการพัฒนา ผู้พัฒนาตน ได้แก่ บัณฑิต สัตบุรุษ กัลยาณบุรุษ และอริยบุคคลในพุทธปรัชญาล้วนเป็นผลสัมฤทธิ์ของการฝึกอบรมตนตามหลักคำสอนในพุทธปรัชญา เริ่มจากหลักคำสอนพื้นฐานที่ว่าด้วยทาน ศีล ภาวนาจนถึงกระบวนการพัฒนาชีวิตเพื่อความหลุดพ้นตามหลักอริยมรรคมีองค์แปดหรือไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา ส่วนผู้พัฒนาดตน ได้แก่ บัณฑิต สัตบุรุษ วิญญาณ ปราชญ์ หรืออริยบุรุษในปรัชญาขงจื๊อคือผลสัมฤทธิ์ของกระบวนการขัดเกลาด้วยศึกษาและจารีตทางสังคม ผ่านบุคคลผู้ใกล้ชิด เช่น บิดามารดาและกลไกทางสังคม (2) การให้ความสำคัญกับประเภทของผู้พัฒนาตนที่แนวคิดในพุทธปรัชญาจะเชื่อมโยงกับภูมิหลังของแต่ละบุคคล เช่น วาสนา บารมี เป็นต้นที่ได้บำเพ็ญมาในอดีตชาติและการพัฒนาจะเป็นไปตามลำดับตั้งแต่กัลยาณบุรุษเข้าสู่อริยชนจนสำเร็จเป็นพระอรหันต์ที่เป็นเป้าหมายสูงสุดและเป็นการสิ้นสุดของการพัฒนาชีวิต ในขณะที่ปรัชญาขงจื๊อจะให้ความสำคัญกับการพัฒนามนุษย์ให้เป็นวิญญาณเชื่อมโยงกับปัจจัยแวดล้อมในปัจจุบันเป็นสำคัญ ส่วนปราชญ์หรืออริยบุรุษนั้นเป็นเพียงบุคคลในอุดมคติของขงจื๊อ แม้ตัวขงจื๊อเองก็ยังคงกล่าวว่าตนไม่ได้เป็นปราชญ์ ท่านไม่ปรารถนาจะพบปราชญ์ แต่ปรารถนาจะพบวิญญาณ และท่านยังไม่เคยพบเห็นปราชญ์

3. ความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ผลการเปรียบเทียบความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จากแนวคิดและหลักคำสอนในพุทธปรัชญาเถรวาทและปรัชญาขงจื๊อสรุปตามประเด็นการศึกษา 2 ระดับ ดังต่อไปนี้

3.1 ระดับปัจเจกบุคคล

ผลการเปรียบเทียบความสำคัญของการพัฒนามนุษย์ในระดับนี้สรุปตามประเด็นที่ศึกษา 2 ประการ ได้แก่ มนุษย์ในฐานะผู้สร้างอารยธรรมโลก และมนุษย์ในฐานะผู้สืบทอดอารยธรรม ดังต่อไปนี้

3.1.1 มนุษย์ในฐานะผู้สร้างอารยธรรมโลกพบความสอดคล้องและความแตกต่างกันของแนวคิดและหลักคำสอนในปรัชญาทั้งสอง ดังนี้

ก. มิติที่สอดคล้อง

ความสอดคล้องในข้อนี้พบ 3 ประเด็น ได้แก่ (1) ผู้สร้างอารยธรรมแห่งปัญญา เรื่องนี้พิจารณาจากพระพุทธรเจ้าผู้ตรัสรู้สัจธรรมแล้วนำมาแสดงแก่สัตว์โลกจนมีผู้บรรลุธรรมจำนวนมากนับไม่ถ้วน ก่อให้เกิดพระพุทธศาสนาในฐานะอารยธรรมแห่งปัญญาเพื่อความรู้แจ้งและความพ้นทุกข์ ขณะที่ขงจื๊อก็ได้พัฒนาดตนผ่านการศึกษาศาสตร์ต่าง ๆ และจารีตทางสังคมที่เป็นองค์ความรู้ของบรรพชนจีนในอดีตและแสวงหาความรู้ใหม่อย่างไม่หยุดนิ่งจนเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ และถ่ายทอดองค์ความรู้ต่าง ๆ อบรม บ่มเพาะ ขัดเกลาคนเพื่อความเป็นมนุษย์ในฐานะครูผู้สอน แนวคิดและหลักคำสอนทางปรัชญาของท่านถือว่าเป็นอารยธรรมแห่งปัญญาเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เช่นกัน (2) ผู้สร้างอารยธรรมทางวัตถุ เรื่องนี้วิเคราะห์จากบุคคลผู้เป็นต้นแบบในพุทธปรัชญาทั้งอนาถบิณฑิกเศรษฐี นางวิสาขา มหาอุบาสิกา พระเจ้าอโศกมหาราช รวมถึงชาวพุทธในอดีตและปัจจุบันที่ได้ร่วมกันสร้างศาสนสถาน ศาสนวัตถุ คัมภีร์ และสิ่งต่าง ๆ ที่เนื่องในพระพุทธศาสนาไว้เป็นอารยธรรมทางวัตถุอย่างหลากหลาย สิ่งเหล่านี้มีความสำคัญยิ่งต่อ

การศึกษาความเป็นมาของพระพุทธศาสนา หลักธรรมคำสอน และคุณค่าด้านอื่น ๆ เช่น คุณค่าด้านความสวยงามตามศิลปะของท้องถิ่นต่าง ๆ ในขณะที่ขงจื๊อแม้จะมีความชัดเจนว่า ท่านเป็นผู้อนุรักษ์และสืบทอดสิ่งต่าง ๆ โดยเฉพาะหลัที่บรรพชนจีนได้รังสรรค์ไว้ก็ตาม แต่ตัวท่านเองก็ได้ชำระคัมภีร์หรือตำราสำคัญของสังคมจีนไว้ให้อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษาและศิษย์คนสำคัญของท่านหลายคนก็ได้แต่งคัมภีร์ตามแนวคิดทางปรัชญาของท่านไว้ให้เป็นมรดกทางปัญญาแก่อนุชนรุ่นหลังอีกหลายคัมภีร์ (3) ผู้เป็นต้นแบบแห่งการพัฒนาตนให้แก่คนในสังคม ทั้งพระพุทธเจ้า ขงจื๊อ และผู้พัฒนาตนคนอื่น ๆ ที่ปรัชญาทั้งสองกล่าวถึงล้วนเป็นต้นแบบแห่งการพัฒนาตนทั้งด้านปัญญา คุณธรรม ภาวะจิตที่แจ่มใส สะอาด บริสุทธิ์ และพฤติกรรมทางกาย วาจาที่ถูกต้อง เหมาะสมที่คนอื่น ๆ ในสังคมสามารถศึกษาเรียนรู้และนำไปเป็นแบบอย่างแห่งการพัฒนาตนให้มีความสมบูรณ์ได้ทั้งสิ้น

ข. มิติที่แตกต่างกัน

ความแตกต่างกันในข้อนี้พบ 2 ประเด็น ได้แก่ (1) บุคคลผู้เป็นต้นแบบ พระพุทธเจ้าในฐานะบรรพชิต ผู้ตรัสรู้สัจธรรมที่เป็นอารยธรรมแห่งปัญญาสามารถพิสูจน์ให้เห็นจริงได้ด้วยการปฏิบัติตาม ในขณะที่ขงจื๊อเป็นฆราวาส ไม่ใช่ผู้ตรัสรู้สัจธรรม แต่ได้ความรู้จากการศึกษาศาสตร์ต่าง ๆ หรือจากผู้ทรงความรู้ในสังคม ชัดเจนด้วยศาสตร์และจารีตทางสังคมจนมีความรอบรู้ มีมนุษยธรรม ทำหน้าที่ครูในการสั่งสอนองค์ความรู้ที่เป็นอารยธรรมแห่งปัญญาเพื่อการดำเนินชีวิตที่ดีงาม (2) รายละเอียดของอารยธรรม มีความแตกต่างกันตามคติทางศาสนาและปรัชญาทั้งหลักการ วิธีการปฏิบัติ และจุดมุ่งหมาย เช่น ปัญญาในพุทธปรัชญามุ่งพัฒนามนุษย์สู่ความรู้แจ้ง เห็นจริงในสภาวะธรรมทั้งปวง สามารถขจัดกิเลสและหลุดพ้นจากความทุกข์ได้ แต่ปัญญาในปรัชญาขงจื๊อมุ่งพัฒนามนุษย์ให้มีความรอบรู้ ศาสตร์ต่าง ๆ รู้จักแยกแยะดีชั่ว เลือกสรรสิ่งที่ดีงาม เกิดประโยชน์ และสามารถยกจิตให้อยู่เหนือกามารมณ์ในระดับโลกียะหรืออาจเทียบเท่าในระดับโลกุตระในบางมิติเท่านั้น ยังไม่สามารถทำให้ตรัสรู้และขจัดกิเลสได้หมดสิ้นได้ และวิธีการที่ทำให้เกิดปัญญารู้แจ้งสภาวะธรรมในพุทธปรัชญาใช้วิธีการบำเพ็ญเพียรทางจิตตามหลักวิปัสสนา ในขณะที่วิธีการทำให้เกิดปัญญาในปรัชญาขงจื๊อใช้กระบวนการขัดเกลาผ่านการศึกษาและจารีตทางสังคมเป็นหลัก เป็นต้น

3.1.2 มนุษย์ในฐานะผู้สืบทอดอารยธรรมพบความสอดคล้องและความแตกต่างกันของแนวคิดและหลักคำสอนในปรัชญาทั้งสอง ดังนี้

ก. มิติที่สอดคล้อง

ความสอดคล้องกันในข้อนี้พบ 2 ประเด็น ได้แก่ (1) การเห็นประโยชน์ส่วนรวม พุทธสาวก พุทธสาวิกาดัวแทนชาวพุทธทั้งอนาถาภิกษุและสตรี นางวิสาขา มหาอุบาสิกา และพระเจ้าอโศกมหาราช ตลอดจนพระสงฆ์และชาวพุทธทั่วโลกในยุคต่อ ๆ มาต่างช่วยกันสืบทอดหลักคำสอน ให้การอุปถัมภ์ทำนุบำรุง สร้างศาสนบุคคล ศาสนสถาน ศาสนวัตถุ คัมภีร์ และรักษาศาสนพิธีไว้ให้เป็นมรดกทางปัญญาจนถึงทุกวันนี้ เพราะเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมตามอุดมการณ์ทางพระพุทธศาสนาที่ว่าเพื่อประโยชน์สุขของชนจำนวนมาก สอดคล้องกับตัวขงจื๊อผู้ได้ชื่อว่าเป็นผู้อนุรักษ์นิยม ทำหน้าที่สืบทอดอารยธรรมทางวัตถุที่บรรพชนจีนได้สร้างและสั่งสมไว้ ได้แก่ จารีต ประเพณี วัฒนธรรม คัมภีร์ ศาสตร์ต่าง ๆ รวมถึงแนวความคิด ความเชื่อ คุณธรรมของบรรพชนจีนให้คงอยู่เพื่อประโยชน์แก่อนุชนรุ่นหลังเช่นกัน (2) การทำหน้าที่ในฐานะสมาชิกทางสังคม การสืบทอดอารยธรรมทางวัตถุและอารยธรรมทางใจเป็นหน้าที่ประการหนึ่งของชาวพุทธที่กล่าวไว้ในธรรมา 2 ประการ คือ การศึกษาหลักธรรมคำสอนรวมถึงการเผยแผ่ด้วย และการปฏิบัติตามหลักคำสอนที่ได้ศึกษาดีแล้ว รวมถึงการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้คงอยู่เป็นอารยธรรมของโลก เถก

เช่นเดียวกันกับขงจื๊อ ศิษย์ และวิญญูชนต่างก็ทำหน้าที่ในการสืบทอดอารยธรรมของบรรพชนทั้งด้านวัตถุและสิ่งที่เป็นนามธรรมไว้ให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของโลกสืบมาจนถึงทุกวันนี้

ข. มิติที่แตกต่างกัน

ความแตกต่างกันในข้อนี้พบว่าเป็นความแตกต่างกันในรายละเอียดของการสืบทอดที่พุทธปรัชญาจะชัดเจนว่าเป็นคติทางศาสนาที่ผสมผสานกับบริบททางวัฒนธรรมทางสังคมในแต่ละท้องถิ่น และสัมพันธ์กับความเชื่อเรื่องกรรมที่ติดโยงกับความเชื่อเรื่องบุญบาป ชาตินี้ชาติหน้า และสังสารวัฏ เห็นได้จากการสร้างสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับพระพุทธศาสนาที่ผู้สร้างทำเพื่อให้ตนบรรลุผลแห่งความดี (บุญกุศล) และความเชื่อการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าที่ส่งผลให้ชาวพุทธมีความเชื่อและปฏิบัติตนตามหลักคำสอนเพื่อบรรลุนิพพาน ในขณะที่ขงจื๊อและศิษย์ได้ทำหน้าที่ในการสืบทอดจารีตและศาสตร์ต่าง ๆ ของบรรพชน มีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสภาพของสังคมและยุคสมัย ตลอดกระทั่งมีการชำระคัมภีร์ ตำรา หรือเขียนคัมภีร์ขึ้นเพื่ออนุรักษ์อารยธรรมแห่งปัญญาจีนไว้ให้อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษาเรียนรู้รากเหง้าและความเป็นมาของชาติตนตามคติทางปรัชญาสังคมที่สมาชิกของสังคมต้องช่วยกันสืบทอดอารยธรรมของบรรพชนไว้

3.2 ระดับสังคม

ผลการเปรียบเทียบความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระดับสังคมพบความสอดคล้องและความแตกต่างกัน สรุปได้ดังนี้

ก. มิติที่สอดคล้อง

ความสอดคล้องในข้อนี้พบ 2 ประเด็น ได้แก่ (1) การให้ความสำคัญกับปัจเจกบุคคลผู้พัฒนาตนในฐานะรากฐานสำคัญของสังคมที่จะทำให้องค์สังคมเจริญรุ่งเรือง มีสันติภาพ เอกภาพ และเสถียรภาพ เห็นได้จากแนวคิดเรื่องสังคมแห่งสัจบุรุษในพุทธปรัชญาและแนวคิดเรื่องการทำให้ถูกต้องและวิญญูชนผู้ที่จะทำให้องค์สังคมเป็นชุมชนมีมนุษยธรรมในปรัชญาขงจื๊อ (2) ไม่แบ่งชนชั้น หลักการในพุทธปรัชญาและปรัชญาขงจื๊อไม่มีการแบ่งชนชั้น และมีมติเห็นร่วมกันว่า คนที่พัฒนาตนทุกคนไม่ว่าจะอยู่ในชนชั้นใดล้วนมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศชาติหรือมีส่วนร่วมทำให้ประเทศชาติมีสันติภาพ เอกภาพ และเสถียรภาพเหมือนกัน เห็นได้จากแนวคิดในอัครคัมภีร์ในพุทธปรัชญา (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539, เล่ม 11 ข้อ 130-135 หน้า 96-99) และแนวคิดเรื่องชุมชนมีมนุษยธรรมที่เกิดจากการสร้างสรรค์ของวิญญูชนทุกคน (สุวรรณ สภาอานันท์, 2562, น. 340)

ข. มิติที่แตกต่างกัน

ความแตกต่างกันในข้อนี้พบ 2 ประเด็น ได้แก่ (1) จุดมุ่งหมายของการพัฒนา พุทธปรัชญามุ่งให้มนุษย์ศึกษาและนำหลักคำสอนไปปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตทั้งภายในและภายนอกที่สูงขึ้นจนกระทั่งสามารถขจัดกิเลสได้หมดสิ้น บุคคลผู้พัฒนาตนจนกระทั่งบรรลุเป้าหมายสูงสุดดังกล่าวจะเป็นกำลังสำคัญที่ทำให้สังคมเป็นปึกแผ่นประเทศ มีความเจริญในทุกด้านตามนัยแห่งมงคลสูตร ในขณะที่ปรัชญาขงจื๊อจะให้ความสำคัญกับการจัดระเบียบเพื่อทำสังคมให้เป็นชุมชนแห่งมนุษยธรรม เริ่มจากการอบรม ขัดเกลาปัจเจกบุคคลแต่ละคนผ่านการศึกษาและจารีตทางสังคมจากคนใกล้ชิด เช่น พ่อแม่ และคนอื่น ๆ ในสังคม เพื่อการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตทั้งภายในและภายนอกที่สูงขึ้นจนกระทั่งบรรลุความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ คือ วิญญูชน (2) การบ่งชี้ถึงกลุ่มคนในสังคมในปรัชญาทั้งสองจะเป็นไปตามบริบททางสังคมที่ต่างกันทั้งในการใช้คำศัพท์และความหมาย เนื่องจากสังคมอินเดียมีการแบ่งชนชั้นไว้

อย่างชัดเจน คือ พราหมณ์ กษัตริย์ แพศย์ และศูทร ในขณะที่สังคมจีนไม่มีการแบ่งชนชั้นอย่างชัดเจน แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่า ในแง่ของการปกครองประเทศก็มีระบบชนชั้นอยู่ และปรัชญาขงจื๊อจะให้ความสำคัญกับชนชั้นผู้ปกครองมากกว่าชนชั้นอื่น ส่วนประชาชนจะให้ความสำคัญรองลงมา ในขณะที่แนวคิดในอัครคัมภีร์ในพุทธปรัชญาเห็นว่าคนทุกกลุ่มมีความสำคัญต่อการพัฒนาสังคมให้เจริญรุ่งเรืองเหมือนกัน

4. หลักการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ผลการเปรียบเทียบหลักการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามแนวคิดและหลักคำสอนในพุทธปรัชญาเถรวาทและปรัชญาขงจื๊อสรุบให้เห็นถึงความสอดคล้องและความแตกต่างกัน ได้ดังนี้

ก. มิติที่สอดคล้องกัน

ความสอดคล้องกันในข้อนี้พบ 2 ประเด็น ได้แก่ (1) การพัฒนาทั้งภายในและภายนอก พุทธปรัชญาและปรัชญาขงจื๊อต่างมุ่งพัฒนาให้มนุษย์มีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ตามองค์ประกอบของชีวิต ได้แก่ คุณสมบัติภายในคือจิตที่เปี่ยมด้วยปัญญา ความรอบรู้ คุณธรรม ภาวะจิตที่สงบ เบิกบานแจ่มใส และคุณสมบัติภายนอกคือ พฤติกรรมทางกายวาจาที่ถูกต้องเหมาะสมตามจริยธรรมและจารีตทางสังคม สามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุข เห็นได้จากหลักภาวนาสี่ในพุทธปรัชญาที่มุ่งพัฒนามนุษย์ให้ครอบคลุมทุกมิติของชีวิตทั้งกาย ศีล จิต และปัญญา รวมถึงมิติทางสังคมและสิ่งแวดล้อมด้วยตามหลักปาริสุทธิศีล 4 ตามนัยแห่งคัมภีร์วิสุทธิมรรค (พระพุทธโฆสาจารย์, 2531, น. 19) ในขณะที่หลักการพัฒนาในปรัชญาขงจื๊อมุ่งใช้ศาสตร์และจารีตทางสังคมในการอบรม ขัดเกลาให้มนุษย์มีความสมบูรณ์ทั้งกาย วาจา ใจ และปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องเหมาะสมตามจารีตทางสังคมที่ครอบคลุมมิติของชีวิตและสังคมเช่นกัน (2) เรื่องที่นำมาใช้พัฒนามนุษย์ พระพุทธเจ้าและขงจื๊อจะสอนในเรื่องที่อยู่ในวิสัยที่มนุษย์สามารถทำ เรียนรู้ และพัฒนาตนสู่ความเปลี่ยนแปลงคุณภาพของชีวิตที่ดีขึ้นได้จริงในปัจจุบันเป็นสำคัญ

ข. มิติที่แตกต่างกัน

ความแตกต่างกันในข้อนี้พบ 4 ประเด็น ได้แก่ (1) องค์ความรู้ องค์ความรู้ในพุทธปรัชญาเกิดจากการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า สามารถพิสูจน์ได้ ซึ่งพระองค์ทรงนำมาแสดงให้เหมาะสมแก่อุปนิสัย วาสนา บารมีของแต่ละคนเพื่อการบรรลุธรรม และเป็นองค์ความรู้ที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติ ส่วนองค์ความรู้ในปรัชญาขงจื๊อเป็นองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาหรือทบทวนความรู้เก่าของบรรพชนและแสวงหาความรู้ใหม่แล้วนำมาสอนแก่บุคคลต่าง ๆ ตามความเหมาะสม (2) วิธีการขัดเกลา กระบวนการพัฒนามนุษย์ในพุทธปรัชญามุ่งขัดเกลาจิตให้มีสมรรถภาพ สามารถควบคุมจิตให้อยู่เหนืออำนาจกิเลสจนกระทั่งขจัดกิเลสได้หมดสิ้นตามหลักไตรสิกขา ในขณะที่กระบวนการพัฒนามนุษย์ในปรัชญาขงจื๊อมุ่งขัดเกลาผ่านการศึกษาศาสตร์และจารีตทางสังคม (หลี่) เป็นหลัก เพื่อให้มนุษย์สามารถควบคุมตนจากภายนอกสู่ภายใน มีคุณธรรมที่เป็นคุณค่าแท้จริงของชีวิต (3) ศาสตร์ที่ใช้ในการพัฒนา พุทธปรัชญาเถรวาทใช้หลักภาวนาสี่ที่มีสาระสำคัญสรุปได้ในหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญาเป็นแนวทางพัฒนาเพื่อความสมบูรณ์ของชีวิตตามลำดับจนกระทั่งบรรลุผลสูงสุดคือพระอรหันต์ ในขณะที่ปรัชญาขงจื๊อใช้ศาสตร์ต่าง ๆ ในวิถีโลก เช่น กวินนิพนธ์ ดนตรี ประวัติศาสตร์ รวมถึงหลี่ จารีตทางสังคมเป็นเครื่องกล่อมเกลา พัฒนาคนให้เป็นวิญญูชน ผู้มีความรอบรู้ มีปัญญาในการจำแนกแยะ มีมนุษยธรรม มีพฤติกรรมและมารยาทที่ถูกต้องเหมาะสมกับจารีตทางสังคมโดยมุ่งให้การศึกษาเป็นเครื่องกล่อมเกลาความเป็นมนุษย์ที่จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างลึกซึ้ง สามารถประเมินและเลือกสรรความรู้มาประยุกต์ใช้ได้อย่างสร้างสรรค์และมีศิลปะ (Peimin, 2014, p. 74) (4) ลำดับขั้นของการพัฒนา

พุทธปรัชญามีหลักคำสอนที่ใช้พัฒนามนุษย์เป็นขั้นตอน เริ่มจากการพัฒนามนุษย์พฤติกรรมทางกายวาจาให้ถูกต้องตามหลักศีลที่มุ่งให้มนุษย์ไม่เบียดเบียนกัน การควบคุมอินทรีย์ให้รับรู้อารมณ์ภายนอกได้อย่างเท่าทัน จนสามารถควบคุมจิตไม่ให้อยู่ภายใต้อำนาจกิเลส พัฒนาจิตให้ตั้งมั่นเป็นสมาธิ มีพลังสามารถควบคุมกิเลสได้ และพัฒนาจิตให้เกิดปัญญาเพื่อการรู้แจ้งและการขจัดกิเลสให้หมดสิ้น ในขณะที่ปรัชญาขงจื้อใช้วิถีชีวิตที่เชื่อมโยงกันทางศีลธรรมที่เรียกว่า “พันธทางสังคม” ของแต่ละคนที่ต่างทำหน้าที่ตามสถานภาพของตนอย่างถูกต้องและการปกครองที่อยู่ภายใต้ระบบจารีตทางสังคมเป็นเครื่องขัดเกลามนุษย์ รวมถึงการให้การศึกษาด้วยศาสตร์ต่าง ๆ เพื่ออบรม บ่มเพาะขัดเกลามนุษย์ให้เป็นวิญญูชนที่เป็นการพัฒนาตลอดชีวิต

5. เป้าหมายของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ผลการเปรียบเทียบเป้าหมายของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามแนวคิดและหลักคำสอนในพุทธปรัชญาเถรวาทกับปรัชญาขงจื้อสรุปตามเป้าหมายที่ศึกษา 2 ระดับ ได้แก่ ระดับปัจเจกบุคคลและระดับสังคม ดังต่อไปนี้

5.1 ระดับปัจเจกบุคคล

ผลการเปรียบเทียบเป้าหมายของพัฒนามนุษย์ในระดับปัจเจกบุคคลพบความสอดคล้องและความแตกต่างกัน สรุปได้ดังนี้

ก. มิติที่สอดคล้องกัน

ความสอดคล้องกันในข้อนี้พบ 3 ประเด็น ได้แก่ (1) มุ่งพัฒนามนุษย์ให้สมบูรณ์ แนวคิดและหลักคำสอนในปรัชญาทั้งสองมุ่งพัฒนาให้มนุษย์มีความสมบูรณ์ทั้งภายนอกคือ การมีพฤติกรรมทางกายวาจาที่ถูกต้องตามศีลธรรมที่เชื่อมโยงกับมิติทางสังคม และภายในคือ การมีจิตที่ประกอบด้วยปัญญา สามารถจำแนกแยกแยะดีชั่ว เลือกสรรสิ่งที่ดีงามให้แก่ชีวิตได้ มีคุณธรรม มีความคิดที่ถูกต้องตามคลองธรรม และมีสภาวะจิตที่เบิกบาน แจ่มใส (2) มุ่งให้ปัจเจกชนแต่ละคนปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างถูกต้อง เห็นได้จากคำสอนเรื่องทิศหกในพุทธปรัชญา และคำสอนเรื่องสัมพันธ์ภาพเชิงศีลธรรมของคนในสังคมห้าคุณในปรัชญาขงจื้อ (3) ปัจเจกชนที่พัฒนาตนแล้วเป็นรากฐานสำคัญของสังคม พุทธปรัชญาและปรัชญาขงจื้อเห็นพ้องกันว่า ความเจริญรุ่งเรือง สันติภาพ เอกภาพ และเสถียรภาพของสังคมมาจากสมาชิกของสังคมที่พัฒนาตนดีแล้ว เห็นได้จากแนวคิด เรื่อง ชุมชนแห่งสัตบุรุษในพุทธปรัชญาและแนวคิดเรื่อง ชุมชนมีมนุษย์ธรรมในปรัชญาขงจื้อ

ข. มิติที่แตกต่างกัน

ความแตกต่างกันในข้อนี้พบ 2 เรื่อง ได้แก่ (1) รากฐานทางศีลธรรม พุทธปรัชญาเถรวาทวางรากฐานทางศีลธรรมทางสังคมไว้ ได้แก่ ศีลห้าและกุศลกรรมบถสิบสำหรับการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และมีหลักการพัฒนาที่สูงขึ้นด้วยการใช้สติสัมปชัญญะและความพยายามเผื่อระวังไม่ให้ความชั่วเกิดขึ้น หากความชั่วเกิดขึ้นก็ให้รีบขจัดเสีย รวมถึงการพยายามทำความดีให้เกิดขึ้น รักษาความดีที่เกิดขึ้นไว้และทำให้เจริญยิ่งขึ้นไป จนถึงการพัฒนาตนในระดับสูงสุดคือ การทำให้จิตสะอาดบริสุทธิ์ หลุดพ้นจากกิเลส บรรลุนิพพานที่เป็นเป้าหมายสูงสุดในขณะที่ปรัชญาขงจื้อมุ่งพัฒนาคนให้มีมนุษย์ธรรม ควบคู่ไปกับการปฏิบัติตามหลั จารีตทางสังคมเพื่อให้มนุษย์ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุขในชีวิตปัจจุบัน สอดคล้องกับข้อสรุปของตู้เหว่ยหมิงที่กล่าวถึงเป้าหมายการพัฒนามนุษย์ในระดับปัจเจกชนว่า มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาตน ควบคุมตนเองให้อยู่ในกรอบที่ถูกต้องได้อันจะส่งผลดีต่อสังคมโดยรวม (Wei-ming Tu, 2012, p. 6) (2) ความพ้นทุกข์ พุทธปรัชญาเถรวาทมุ่งพัฒนามนุษย์เพื่อแก้ไขความทุกข์ทางใจที่เกิดจากกิเลสในชีวิตปัจจุบัน

เพื่อให้ชีวิตต้องเวียนว่ายตายเกิด ประสบกับความทุกข์อย่างไม่รู้จักจบสิ้น ส่วนความทุกข์ทางกายภาพที่เกิดจากธรรมชาติของร่างกายและปัจจัยภายนอกนั้นสอนให้รู้เท่าทัน หาทางแก้ไข และอยู่กับความทุกข์ด้านนี้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ไม่สอนให้คนหนีความทุกข์ โดยมีเป้าหมายให้แต่ละคนนั้นพัฒนาขัดเกลาจิตใจให้ตั้งมั่น มีปัญญารู้เห็นสภาวะธรรมตามความจริง จนกระทั่งขจัดกิเลสได้หมดสิ้น ในขณะที่ปรัชญาขงจื๊อมุ่งจัดความทุกข์หรือปัญหาชีวิตที่เชื่อมโยงกับปัญหาทางสังคมในปัจจุบันเช่นกัน แต่ให้ความสำคัญกับปัญหาทางสังคมมากกว่าตามเจตนารมณ์ของขงจื๊อที่ต้องการแก้ไขปัญหาสังคมในยุคนั้นตามวิถีโลก

5.2 ระดับสังคม

การเปรียบเทียบเป้าหมายของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระดับนี้ สรุปตามประเด็นการศึกษา 2 ประการ ได้แก่ การใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและภาพลักษณ์ของสังคมในอุดมคติ ดังต่อไปนี้

5.2.1 การใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข สรุปผลการเปรียบเทียบตามประเด็นของการศึกษา 3 ประการ ได้แก่ การเคารพสิทธิของกันและกัน การทำหน้าที่ต่อกันอย่างถูกต้อง และการช่วยเหลือเกื้อกูลกันตามหลักมนุษยธรรม โดยมีความสอดคล้องและความแตกต่างกัน ดังต่อไปนี้

ก. มิติที่สอดคล้องกัน

ความสอดคล้องกันในข้อนี้พบ 3 ประเด็น ได้แก่ (1) สมาชิกในสังคมให้เคารพในสิทธิของกันและกัน พุทธปรัชญาและปรัชญาขงจื๊อต่างให้ความสำคัญต่อการให้เกียรติ เคารพในสิทธิของอื่นทั้งในด้านชีวิต ทรัพย์สิน คู่ครอง และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิต เห็นได้จากหลักเบญจศีล เบญจธรรมในพุทธปรัชญาที่มุ่งให้มนุษย์ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันโดยไม่ทำร้ายเบียดเบียนกัน ไม่ละเมิดทรัพย์สิน คู่ครองของคนอื่น ไม่นำข้อมูลที่เป็นเท็จไปให้แก่คนอื่น และไม่ดื่มสุรา เสพยาเสพติดที่ทำให้เกิดความประมาทและนำไปสู่การละเมิดสิทธิด้านต่าง ๆ ของคนอื่น ขณะเดียวกันก็สอนให้มนุษย์รัก ปราบปราม สงสาร เห็นอกเห็นใจกัน ยึดมั่นในสัมมาชีพ สำรวมระวังเรื่องเพศ ซื่อสัตย์ต่อคู่ครองของตน มีสัจจะจริงใจต่อคนอื่น และมีสติสัมปชัญญะ รู้ต้นและเลือกสรรสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย ในขณะที่ปรัชญาขงจื๊อก็สอนเรื่อง ชู เอาใจเขามาใส่ใจเรา ที่มุ่งให้มนุษย์ไม่ทำเรื่องที่ตนไม่ต้องการให้คนอื่นทำกับตนโดยวิธีการคิดย้อนกลับหาตัวเองว่า เราไม่ต้องการให้คนอื่นทำเรื่องใดกับเรา เรื่องนั้นก็เป็นเรื่องเดียวกันที่คนอื่นไม่ต้องการให้เราทำกับเขาเช่นกัน หรือสิ่งที่เราชอบอาจเป็นเรื่องที่ผู้อื่นไม่ชอบ ซึ่งจะทำให้เราตระหนักรู้และใคร่ครวญก่อนที่จะทำเรื่องใด ๆ ต่อผู้อื่นเพื่อไม่ให้ไปละเมิดสิทธิของเขา (2) สมาชิกในสังคมทำหน้าที่ต่อกันอย่างถูกต้อง พุทธปรัชญาและปรัชญาขงจื๊อต่างให้ความสำคัญกับการทำหน้าที่ของแต่ละคน พิจารณาได้จากคำสอนเรื่องทิศกในพุทธปรัชญาเถรวาท และการทำชื่อให้ถูกต้องตามแนวคิดในปรัชญาขงจื๊อ ที่ต่างมุ่งให้สมาชิกในสังคมทำหน้าที่ตามสถานภาพของตนอย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของจริยธรรมและบริบททางสังคม (3) สมาชิกในสังคมให้การช่วยเหลือเกื้อกูลกันตามหลักมนุษยธรรม พุทธปรัชญาและปรัชญาขงจื๊อต่างเห็นพ้องกันว่า การใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมของมนุษย์จำเป็นต้องพึ่งพาอาศัย ช่วยเหลือ เกื้อกูลกันตามควรแก่ธรรมชาติที่ “ร่วมทุกข์ร่วมสุขกัน” ไม่มีใครเสวยความสุขแต่เพียงผู้เดียว ในขณะที่คนรอบข้างมีความสุข พิจารณาได้จากหลักคำสอนเรื่องสังคหวัตถุสี่ในพุทธปรัชญาที่มุ่งให้คนในสังคมสงเคราะห์กันทั้งวัตถุสี่ของ ความรู้ คำแนะนำ การพูดจาต่อกันด้วยคำที่สุภาพอ่อนหวาน ขวนขวายช่วยเหลือกัน ไม่นิ่งดูดายหรือแล้งน้ำใจต่อกัน และวางตัวได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับสถานภาพ ไม่เย่อหยิ่งถือตัว ให้ความเคารพ

ให้เกียรติกันอย่างเสมอดันเสมอปลาย ในขณะที่ปรัชญาของจื๊อก็สอนให้ยึดมั่นในมนุษยธรรม (เหริน) ความรัก ความห่วงใยต่อเพื่อนมนุษย์ บรรณาณาให้เพื่อนมนุษย์บรรลุป้าหมายเช่นเดียวกับตน และลงมือช่วยเหลือกันตามควร

ข. มิติที่แตกต่างกัน

ความแตกต่างกันในข้อนี้พบ 4 ประเด็น ได้แก่ (1) การเคารพสิทธิของผู้อื่นในพุทธปรัชญาจะเกี่ยวกับมาตรการทางศีลธรรมตามคติทางศาสนา ในขณะที่การเคารพสิทธิของผู้อื่นในปรัชญาของขงจื๊อจะเกี่ยวกับมาตรการทางศีลธรรมหรือจารีตทางสังคมเป็นหลัก (2) การทำหน้าที่ต่อกันของสมาชิกในสังคมที่มีความแตกต่างกันในเชิงลึกที่เป็นรายละเอียด เช่น การทำหน้าที่ในพุทธปรัชญาไม่ได้เพียงแค่ทำหน้าที่ตามสถานภาพทางสังคมเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการช่วยเหลือ สนับสนุนกันเพื่อเป้าหมายโลกุตระคือความพ้นทุกข์ด้วย แต่การทำหน้าที่ต่อกันในปรัชญาของจื๊อจะเน้นวิถีโลกที่มุ่งให้มนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขตามแนวคิดทางปรัชญาการเมือง (3) การช่วยเหลือกันตามหลักมนุษยธรรมที่พุทธปรัชญามุ่งให้มนุษย์สงเคราะห์กันตามหลักสังคหวัตถุสี่ที่มีประเด็นชัดเจนและรายละเอียดที่มากกว่าการสงเคราะห์กันด้วยสิ่งของคือ การสงเคราะห์ด้วยธรรม คำพูดที่ไพเราะมีประโยชน์ การช่วยเหลือกันด้วยแรงกาย และการวางตนต่อกันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เสมอดันเสมอปลาย ในขณะที่ปรัชญาของจื๊อมองเรื่องการเกื้อกูลนั้นเป็นเรื่องของจริยธรรมในตัวมนุษย์ที่เกิดจากการปฏิสัมพันธ์ของคนในสังคมอย่างถูกต้องผ่านกระบวนการขัดเกลาจากคนใกล้ชิดและจารีตทางสังคมจนกระทั่งเกิดจิตสำนึกต่อสังคมและเพื่อนมนุษย์ (4) คุณธรรมสำคัญที่ปรัชญาของจื๊อให้ความสำคัญคือ ความรักหรือมนุษยธรรมมีขอบเขตที่จำกัดเฉพาะมนุษย์เท่านั้น ในขณะที่เมตตา ความรักในพุทธปรัชญามีลักษณะสากลที่ครอบคลุมมนุษย์ทั้งหมด รวมถึงสัตว์โลกประเภทอื่น ได้แก่ เทวดา สัตว์นรก เปรต สัตว์เดรัจฉาน และอสุรกายทุกจำพวกด้วย

5.2.2 ภาพลักษณ์ของสังคมในอุดมคติ พบความสอดคล้องและความแตกต่างกันของเรื่องนี้ตามประเด็นการศึกษา 3 ประการ ได้แก่ สันติภาพ เอกภาพ และเสถียรภาพ ดังผลการเปรียบเทียบโดยสรุปต่อไปนี้

ก. มิติที่สอดคล้องกัน

ความสอดคล้องกันในข้อนี้พบ 3 ประเด็น ได้แก่ (1) ศีลธรรมคือบรรทัดฐานของสันติภาพทางสังคม เนื่องจากศีลธรรมจะช่วยควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ให้อยู่ในกรอบของความถูกต้องดีงาม ไม่เบียดเบียนทำร้ายกัน ไม่ละเมิดทรัพย์สิน คู่ครองของกัน ไม่โกหกหลอกลวงกัน เห็นได้จากหลักศีลห้าในพุทธปรัชญาและหลักชู้ เอาใจเขามาใส่ใจเราในปรัชญาของจื๊อ (2) ความรักคือสายสัมพันธ์ที่ดีงามของสังคมที่แนวคิดในปรัชญาทั้งสองเห็นพ้องกันว่า ความรักที่เรามีให้แก่มนุษย์ทุกคนเป็นสายใยสำคัญที่เชื่อมโยงหัวใจของมนุษย์ให้มีความแนบสนิท ใกล้ชิด เป็นห่วงใย เอื้ออาทร ช่วยเหลือกัน ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันแบบร่วมทุกข์ร่วมสุข ไม่ทอดทิ้งกันในยามวิบัติเสมือนพี่น้องหรือญาติสนิท (3) ภาพลักษณ์ของสังคมคือ สันติภาพ เอกภาพ และเสถียรภาพทางสังคมคือ ภาพสะท้อนของทรัพยากรมนุษย์ผู้พัฒนาตน ดำเนินชีวิตด้วยปัญญาบนพื้นฐานทางศีลธรรมที่ดีงาม ทุกคนมีความรักใคร่ปรองดองกัน และช่วยกันสร้างสังคมให้มีความสุขและมีความเจริญก้าวหน้าทุกด้าน

ข. มิติที่แตกต่างกัน

ความแตกต่างกันในข้อนี้พบ 4 ประเด็น ได้แก่ (1) มิติทางศีลธรรม ที่มีมิติทางศีลธรรมในพุทธปรัชญาจะชัดเจนตามสถานภาพของแต่ละคนในฐานะศาสนาทิพนัย เช่น ภรรยาต้องมีศีลห้า นอกจากนี้ยังมีศีลที่ใช้ฝึกมนุษย์เพื่อความดีงามและความรู้แจ้ง หลุดพ้นจากกิเลส คือ ปาริสุทธศีลสี่ที่มีรายละเอียดแตกต่างไปจากศีลธรรมใน

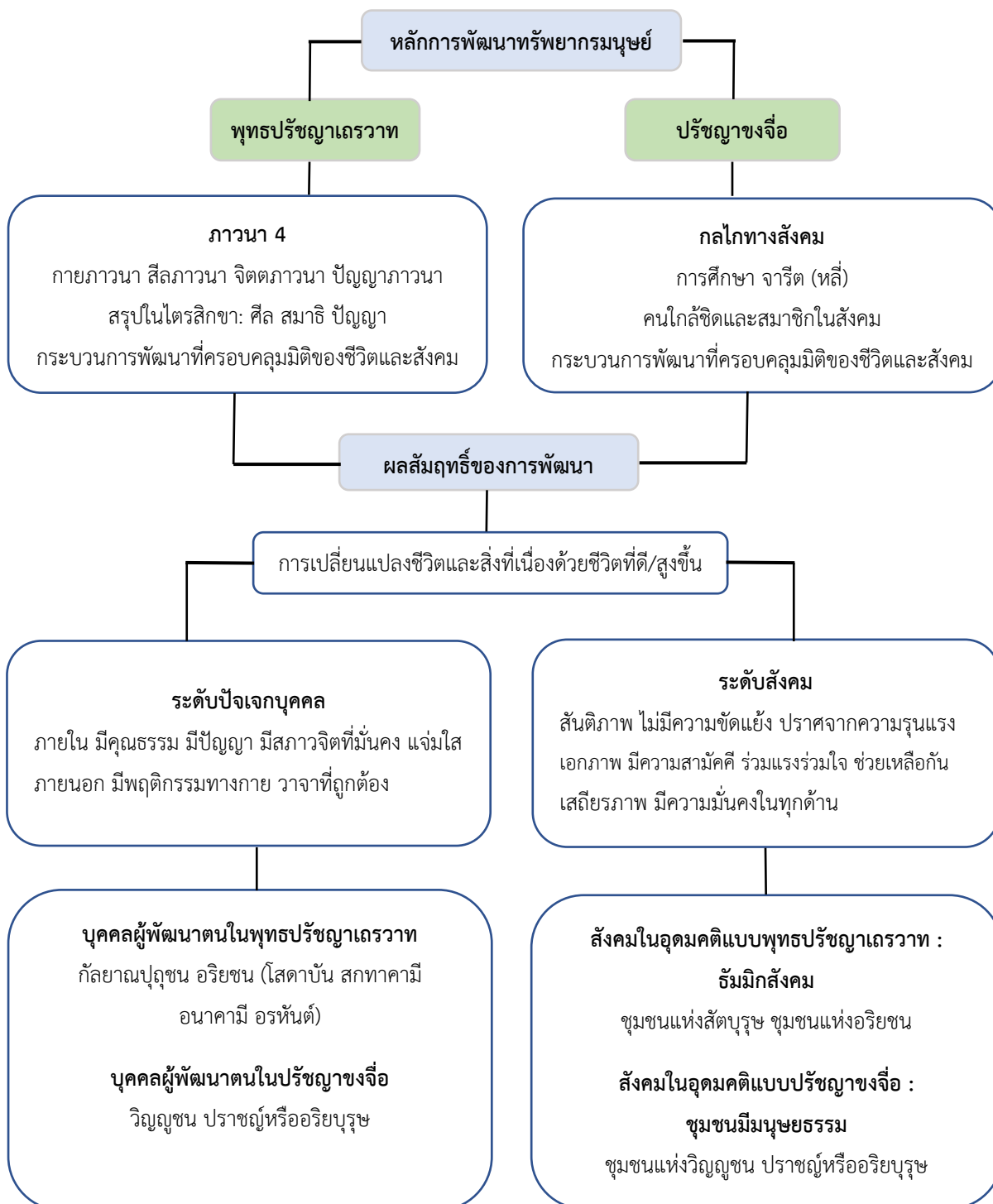
ปรัชญาของจื้อที่เป็นกระบวนการขัดเกลาตามหลักการศึกษาและจารีตทางสังคมผ่านบุคคลใกล้ชิดหรือคนอื่น ๆ ในสังคม (2) การให้ความสำคัญที่แตกต่างกัน ปรัชญาของจื้อจะให้ความสำคัญกับผู้นำสังคมที่เป็นวิญญูชนมากกว่าประชาชนในฐานะผู้ที่ทำให้สังคมเกิดสันติภาพ เอกภาพ และเสถียรภาพ ในขณะที่พุทธปรัชญาเห็นว่า สมาชิกในสังคมทุกคนมีส่วนสำคัญที่จะทำให้สังคมมีสันติภาพ เอกภาพ และเสถียรภาพ เห็นได้จากแนวคิดเรื่องสังคมที่ปราศจากวิบัติสี่ ได้แก่ สิลวิบัติ อาจารวิบัติ ทิฏฐิวิบัติ และอาชีวะวิบัติที่เป็นผลรวมของพฤติกรรมของสมาชิกในสังคมทุกคน (3) ความแตกต่างกันในรายละเอียดของแนวคิดและหลักคำสอน เช่น เรื่องสันติภาพทางสังคมในพุทธปรัชญาคือผลที่มาจากศีลธรรมตามคติทางศาสนาที่จำแนกตามสถานภาพของบุคคลไว้ชัดเจน แต่ศีลธรรมในปรัชญาของจื้อเป็นผลสัมฤทธิ์ที่เกิดจากจารีตทางสังคมที่เป็นกฎกติกาของการอยู่ร่วมกัน เอกภาพทางสังคมในพุทธปรัชญาเกิดจากรากฐานของจิตคือ เมตตาธรรมที่มาควบคู่กับกรุณา ความสงสารที่แผ่กว้างไปยังชีวิตในภพอื่น ในขณะที่เมตตาในปรัชญาของจื้อจะเจาะจงเฉพาะมนุษย์เท่านั้น นอกจากนี้เอกภาพทางสังคมในพุทธปรัชญานั้นเกิดจากสมาชิกในสังคมทุกคนที่ดำรงอยู่ในศีลธรรม มีความเห็นถูกต้องเสมอกัน และมีสิ่งใดก็แบ่งปันกัน ไม่หวงไว้บริโภคแต่ผู้เดียวตามหลักสาราณียธรรม ในขณะที่ปรัชญาของจื้อจะให้ความสำคัญกับผู้ปกครองในฐานะผู้ที่ทำให้สังคมมีสันติภาพ เอกภาพ และเสถียรภาพตามเจตนารมณ์ทางปรัชญาการเมืองเป็นสำคัญ (4) เป้าหมายสูงสุดทางสังคมที่พุทธปรัชญามีได้มุ่งเป้าหมายเพียงระดับสังคมโลกียะคือสันติภาพ เอกภาพ และเสถียรภาพเท่านั้น แต่มุ่งสู่เป้าหมายสูงสุดของสังคมคือสังคมแห่งอริยะ หมายถึง สังคมของผู้ประเสริฐ ผู้พัฒนาตนให้หลุดพ้นจากกิเลสได้ตามลำดับ ในขณะที่ปรัชญาของจื้อมุ่งเป้าหมายเพียงแค่สังคมระดับโลกียะคือสันติภาพ เอกภาพ และเสถียรภาพของสังคมตามวิถีโลกเป็นหลัก ไม่สอนให้คนปลีกตัวออกจากสังคมไปหาความวิเวกตามลำพัง

ข้อเสนอแนะ

1. การศึกษาเปรียบเทียบหลักการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ครั้งนี้มีขอบเขตค่อนข้างกว้าง การศึกษาจึงไม่อาจเจาะลึกในแต่ละด้านของแนวคิดและหลักคำสอนในพุทธปรัชญาและปรัชญาของจื้อมากนัก ดังนั้น การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาเจาะลึกลงในประเด็นสำคัญ เช่น เปรียบเทียบเป้าหมายของการพัฒนาที่สามารถจะเจาะลึกไปถึงแนวคิดและหลักคำสอนที่ว่าด้วย หลักการ วิธีการ และเป้าหมายของการพัฒนาได้อย่างละเอียดมากขึ้น
2. ควรนำทฤษฎีหรือแนวคิดเกี่ยวกับหลักการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ตะวันตกมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยหลักการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ในพุทธปรัชญาเถรวาทกับปรัชญาของจื้อ หรือเปรียบเทียบกับแนวคิดของนักปรัชญาตะวันตกคนสำคัญ เช่น เพลโต เป็นต้น ว่ามีความสอดคล้องหรือแตกต่างกันอย่างไร แนวคิดในปรัชญาทั้งสองสามารถนำมาประยุกต์ใช้ตามทฤษฎีหรือแนวคิดสมัยใหม่ได้หรือไม่อย่างไร

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากผลการเปรียบเทียบหลักการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ในพุทธปรัชญาเถรวาทและปรัชญาขงจื้อสรุปเป็นองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยตามแผนภาพข้างล่างนี้

จากแผนภาพดังกล่าวสรุปได้ว่า กระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในพุทธปรัชญาเถรวาทกับปรัชญาขงจื้อจะแตกต่างกันในรายละเอียดของแนวคิดและหลักคำสอนที่พุทธปรัชญาจะเป็นคติแบบศาสนาชัดเจน มีความเชื่อบางประการที่ปรัชญาขงจื้อไม่มีโดยใช้หลักธรรมคือ ภาวนาสีที่มีสาระสำคัญสรุปลงในหลักไตรสิกขา กระบวนการพัฒนาชีวิตที่ครอบคลุมมิติของชีวิต สังคม และสิ่งแวดล้อม ขณะที่ปรัชญาขงจื้อจะเป็นคติทางปรัชญาจะใช้กลไกทางสังคมเป็นเครื่องมือในการพัฒนาผ่านการศึกษาและจารีตทางสังคมโดยมีคนใกล้ชิดและคนอื่น ๆ ในสังคมเป็นผู้ให้การอบรมขัดเกลาเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ แต่เมื่อกล่าวถึงสาระสำคัญแล้วพบว่ามีความสอดคล้องกันในหลายประการ กล่าวคือแนวคิดและหลักคำสอนในปรัชญาทั้งสองต่างมุ่งพัฒนามนุษย์ให้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีหรือสูงขึ้นทั้งด้านจิตใจที่มีความรอบรู้ มีปัญญาในการแยกแยะดีชั่ว มีคุณธรรม มีสภาวะจิตที่เบิกบาน แจ่มใส สามารถควบคุมจิตให้อยู่เหนืออำนาจกิเลสได้ และมีพฤติกรรมทางกาย วาจาที่ถูกต้องดีงามที่เรียกว่า กัลยาณบุพพณ อริยชน วิญญูชน ปราชญ์ หรืออริยบุรุษ บุคคลเหล่านี้ถือว่าเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีค่าของสังคมและของโลกที่จะทำให้ภาพลักษณ์ของสังคมที่พึงประสงค์คือ สันติภาพ เอกภาพ และเสถียรภาพ ได้แก่ ชุมชนสันตบุรุษในพุทธปรัชญาหรือชุมชนมีมนุษยธรรมในปรัชญาขงจื้อเกิดขึ้น

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยนี้ สามารถนำมาใช้เป็นแกนหลักของการสั่งสอนให้เกิดการพัฒนาจริงในสังคมปัจจุบัน ทั้งในระดับปัจเจกชนแต่ละคนที่ต้องสำรวจตัวเองอยู่เสมอในฐานะทรัพยากรมนุษย์ของสังคมว่า ตนมีข้อบกพร่องหรือยังไม่สมบูรณ์ในเรื่องใดบ้าง เมื่อพบก็ให้รีบลงมือแก้ไขหรือทำให้สมบูรณ์ โดยนำหลักการในปรัชญาทั้งสองมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานะ กาลเวลา บริบททางสังคม และสิ่งแวดล้อมเพื่อการเปลี่ยนแปลงชีวิตที่ดีขึ้นทั้งทางกาย วาจา ใจอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งสามารถยกระดับจิตให้อยู่เหนือกิเลสและความทุกข์ และระดับสังคมที่ทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกันนำหลักปรัชญาทั้งสองมาประยุกต์ใช้ เริ่มจากครอบครัวที่ทุกคนต้องเป็นกัลยาณมิตร เป็นต้นแบบที่ดีต่อกัน สถาบันการศึกษาที่ต้องให้ความสำคัญกับการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนโดยองค์รวมทั้งกาย จิต อารมณ์ สังคมโดยมีครูเป็นต้นแบบทางจริยธรรมที่ดีและปลูกถ่ายความดีงามและสรรพวิชาแก่ศิษย์ให้พวกเขาเติบโตไปเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีค่าของสังคม อีกทั้งหน่วยงานทางสังคมทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและเอกชนต้องเป็นองค์กรต้นแบบทางจริยธรรมในการปฏิบัติตนและนำหลักการในปรัชญาทั้งสองมาใช้ในการพัฒนาคนและองค์กร รวมทั้งร่วมช่วยกันป้องกันและขจัดปัจจัยที่จะทำให้เกิดความเสื่อมของชีวิตและสังคม โดยมีเป้าหมายให้สังคมเกิดสันติภาพ เอกภาพ และมีเสถียรภาพในทุกด้าน

เอกสารอ้างอิง

- ญาณานิธิ เตชะวิเศษ. (2557). *พัฒนาการแนวคิดมนุษยนิยมในทัศนะของตู้เหว่ยหมิง*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร-มหาบัณฑิต). คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2553). *พุทธวิธีแก้ปัญหาเพื่อศตวรรษที่ 21* (พิมพ์ครั้งที่ 20). กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา.
- พระพุทฺธโฆสจารย์. (2531). *วิสุทธิมคฺคสฺส นาม ปกรณวิเสสสส ปฐฺมโม-ทฺติโย ภวโค* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2515). *พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2500*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สุวรรณา สถาอานันท์ (แปลและเขียนบทนำ). (2562). *หลุนฮั้ว: ขงจื๊อสนทนา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Peimin, N. (2014). *The Philosophy of Confucius*. Michigan, USA: Crand Valley State University.

Wei-ming, T. (2012). *A Confucian Perspective on Human Rights in Confucianism, Chinese History and Society*. Singapore: World Scientific.

มุมมองด้านวัจนปฏิบัติศาสตร์ต่อการเคลื่อนตัวของคำนามในโครงสร้างการเลื่อนขึ้น และโครงสร้างที่ประธานเป็นผู้ถูกกระทำในบทความภาษาศาสตร์ประยุกต์

Pragmatic Perspectives of the Raised DP in Raising and Passive Constructions in Applied Linguistics Articles

อภิณันท์ วงศ์กิตติพร (Abhinan Wongkittiporn)

อาจารย์ประจำสาขาภาษาอังกฤษ วิทยาลัยศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

Lecturer, English Language Department, College of Liberal Arts, Rangsit University

E-mail: abhinan.w@rsu.ac.th

Received: January 19, 2023 Revised: April 26, 2023 Accepted: June 25, 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ศึกษามุมมองด้านวัจนปฏิบัติศาสตร์ที่มีต่อการเคลื่อนตัวของคำนามในโครงสร้างการเลื่อนขึ้นและโครงสร้างที่ประธานเป็นผู้ถูกกระทำในบทความวิจัยภาษาศาสตร์ประยุกต์ งานก่อนหน้านี้นี้เลือกตัวบทนวนิยายภาษาอังกฤษ หนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ งานเขียนของผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศและคลังข้อมูลนานาชาติ อย่างไรก็ตามงานวิจัยครั้งนี้เลือกตัวบทที่แตกต่างออกไปนั่นคือบทความวิจัยภาษาศาสตร์ประยุกต์ซึ่งประกอบด้วยบทความวิจัยจาก *PASSA Journal* *LEARN Journal* และ *rEFLections* ชุดข้อมูลจำนวนทั้งสิ้น 15 บทความวิจัยประกอบด้วย 74 ประโยคที่มีการใช้การเคลื่อนตัวของคำนามในโครงสร้างการเลื่อนขึ้นและโครงสร้างที่ประธานเป็นผู้ถูกกระทำในบทความวิจัยภาษาศาสตร์ประยุกต์ การเลือกตัวอย่างประโยคเพื่อทำการวิเคราะห์การเคลื่อนตัวของคำนามทำตามแบบของ Radford (2009) เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นไปอย่างถูกต้องและน่าเชื่อถือ นักภาษาศาสตร์ภาษาอังกฤษที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่จำนวนทั้งสิ้นสามท่านดำเนินการตรวจสอบการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าร้อยละ 43.24 ของการเคลื่อนตัวของคำนามในโครงสร้างการเลื่อนขึ้นและโครงสร้างที่ประธานเป็นผู้ถูกกระทำถูกใช้เพื่อการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประธาน อย่างไรก็ตามผลการศึกษาครั้งนี้มีความแตกต่างจากงานวิจัยก่อนหน้านี้ซึ่งศึกษาในตัวบทนวนิยายภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการศึกษาของงานวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศในการใช้คำนามที่เคลื่อนตัวในโครงสร้างการเลื่อนขึ้นและโครงสร้างที่ประธานเป็นผู้ถูกกระทำในบทความวิจัยภาษาศาสตร์ประยุกต์ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

คำสำคัญ: มุมมองด้านวัจนปฏิบัติศาสตร์ การเคลื่อนตัวของคำนาม โครงสร้างการเลื่อนขึ้น โครงสร้างที่ประธานเป็นผู้ถูกกระทำบทความภาษาศาสตร์ประยุกต์

Abstract

This study examined pragmatic perspectives of the raised DP in raising constructions and passive constructions in English applied linguistics articles. Prior studies selected the materials of English novels, writing of EFL learners and international corpora such as British National Corpus (BNC). This study aims to contribute to the field by examining these pragmatic perspectives in journals of English applied linguistics namely, *PASSA Journal*, *LEARN Journal*, and *rEFLections*. In regard to the data collection, a total of 15 articles, which are made up of 5 articles for each journal, contain 74 sentences of the raised DP in both constructions. The data analysis follows Radford (2009) to select the raised DP in raising and passive constructions. After the process of data analysis, three non-native English linguists were asked to validate the data analysis in order to gain validity and reliability. The results in this study show that 43.24 percent of the raised DP in passive constructions and raising constructions are used for the main reason of topic comment. The results of this study oppose the previous studies which examined materials of English novels, the writing of EFL learners and international corpora where the raised DP is used as the given information. It is expected that the results of this study will be practical and useful for learners of English as a Foreign Language (EFL) and learners of English as a Second Language (ESL) to apply the use of the raised DP in writing academic journals in the field of English applied linguistics accurately and appropriately.

Keywords: pragmatic perspectives, the raised DP, raising constructions, passive constructions, applied linguistics articles

Introduction

English has been increasingly used as the most important language of the world. Even though studying the English language requires one to know different linguistic aspects, such as the system of sounds (i.e., /f/ and /s/) and meaning (i.e., *book* and *reserve*), Radford's (2009) perspective is different in that he suggests that to know a language is to know the grammar of a language. Some people might argue that grammar is not everything in studying the English language; however, knowing the grammar of a language helps us increase our *grammatical competence*, influencing our ability to communicate accurately and fluently.

According to Radford (2009), the structure in English is basically known as the merging of subject+verb+object (S+V+O). The subject in English is unavoidably crucial. Despite several exceptions such as imperative, omitting the subject generally results in ungrammaticality of the sentence (Radford, 2009), such as **likes it*. Basically, the subject in English is syntactically abbreviated as DP or a *determiner phrase*, such as (1).

(1) *The cat* eats the fish.

In (1), *the cat* is a DP or a determiner phrase functioning as the subject of the sentence. Syntactically, *the cat* is available in the node of Spec T, referring to the position of subject (Radford, 2009). Omitting *the cat* as in *is eats fish* violates *Extended Projection Principle* or EPP feature where all English clauses require a subject (Radford, 2009). In this case, *the cat* is assigned a theta role of agent, known as the doer, of the finite verb *eats*. In terms of the predicate, the verb phrase or VP *eats* is derivationally suffixed with a present temporality and it is grammatically classified as *transitivity*, where the verb requires an object. Hence, the DP *the fish* is the object of the verb *eat*. Accordingly, *the fish* is assigned the theta role of *patient* or the one who receives an energy from the action.

While the above paragraph provides fundamental information concerning the basic structure in an English sentence, some arguments in the English language are analyzed to have movement to be landed in the subject position of a higher clause. They are merged via derivation, such as raising constructions and passive constructions. In generative grammar, the arguments in these structures are moved from one syntactic position to be landed in another position in a higher clause as in the Spec T. This is analyzed via A-movement where the DP is moved to be landed (Radford, 2009), such as (2).

(2) *Mary* seemed to love this cat.

In (2), the syntacticians in the field of generative grammar call this structure as *raising constructions*, referring to the movement of the DP argument via the chain of A-movement from the lower clause to become the subject in the matrix clause where its derivation is illustrated.

(3) *Mary* seemed _t to love this cat.

Sentence (3) is presented with the symbol _t which is abbreviated from the word *trace*. The syntacticians, like Culicover and Jackendoff (2001) and Radford (2009), analyzed that the DP *Mary* was initially originated as the subject of the *to*- infinitive clause *to love this cat* before moving to be landed as the matrix subject. According to the syntactic analysis of A-movement approach, the

verb *seem* is, therefore, called *a raising verb*, referring to a verb where a theta-role is not assigned (Radford, 2009).

Aside from the raised DP in raising constructions, another DP argument which is analyzed via A-movement in English is passive constructions (Radford, 2009), as in (4).

(4)

(a) The doctor prescribed *a patient* penicillin 1,000 mg.

(b) *A patient* was prescribed _t penicillin 1,000 mg.

While the structure (4a) is a ditransitive verb which includes two objects (SVOO), the sentence structure as in (4b) is a passive construction. Although the semantic denotations of the two examples as in (4a) and (4b) are exactly the same, the DP *a patient* between the two sentences is located in different syntactic positions of the sentence. In generative grammar, the DP *a patient* in (4b) is analyzed by the movement parameter via the chain of A-movement where the DP *a patient* was moved to be landed in as the subject of the sentence. With the explanation above, we could see that certain structures such as raising and passive constructions contain the movement of the DP from one position to another position. If one actually believes that the DP subjects in those constructions are the raised subjects, called the raised DP, it is intriguing to examine this principle in authentic texts as to why it is raised to a higher clause to become the subject of the sentence.

Previous studies observed the movement of the raised DP in English novels (Wongkittiporn, 2022). The results in his study show that the raised DP in English novels often comply with the principle of given and new information or providing old information first. The writers raise the subject to link with the old information in the previous sentence. However, this study aims to contribute to the field by examining the pragmatic perspectives of the raised DP in raising constructions and passive constructions in English applied linguistics articles as indexed in the Scopus databases. International journals of English applied linguistics are viewed as sources of reading that contain *authenticity*, referring to actual language used in the real world (Tatsuki, 2006). There are several reasons for positive reviews in using research articles as the data collection. The language that is used in research articles is written carefully as the authors need to ensure that messages are appropriately and correctly sent to the readers. The second reason of studying language from research papers is *consistency*. The language that is used in writing research is systematic because of the existing norms of academic writing. The third reason is

practicality. It is thought that the readers of research articles could apply linguistic patterns and language styles as used in research papers in their own academic writing. This present study selected journals of English applied linguistics namely *PASSA Journal*, *LEARN Journal* and *rEFLECTIONS* as they are the well-known journals of English applied linguistics belonging to Thai universities. It is expected that the data in this study could contribute something to young and junior Thai researchers who would like to start getting to publish their researcher papers in SCOPUS database.

The current study provides both theoretical concepts and practical usage of the raised DP via different constructions in English. For example, raising constructions, which might not often be heard of by ESL and EFL learners, will be explained regarding how it works in English theoretically. Moreover, English is canonical structure. It is believed that the raised DP in passive constructions is used for certain reasons. Thus, the passive constructions in English will also be explained theoretically. Once the theories of these constructions in English are addressed, the data from authentic texts, as in journals of English applied linguistics articles, will be used to study via existing real-world examples. It is expected that this current study will be useful for EFL learners in order to apply the raised DP correctly and appropriately. This study would like to encourage English language learners, English instructors and junior researchers to publish their papers, especially in the SCOPUS database in order to contribute new notion to the field of applied linguistics. This information leads to the following research questions.

Research Questions

What are the pragmatic perspectives of the raised DP in raising and passive constructions in English applied linguistics articles?

Objective of the Study

To examine the pragmatic perspectives of the raised DP in raising and passive constructions in English applied linguistics articles

Literature Review

Since this study is based upon generative grammar (Radford, 2009), it is believed that the use of language is systemic. Moreover, different genres or varieties of texts are likely to have their

own preferences of form, meaning and use. Due to this viewpoint, it would be useful to know that what is the preferences of the raised DP in raising and passive constructions in journals of English applied linguistic articles. Accordingly, this section reviews different structures that are analyzed as having the raised DP, including raising and passive constructions. Previous studies relating to these two constructions were reviewed. The reasons why this study uses the data of English applied linguistics will be mentioned subsequently.

Passive Constructions

Based upon generative grammar, passive construction is one of the constructions in English that are syntactically analyzed to have A-movement concerning the raised DP from the object position to become the subject of the sentence (Radford, 2009) as in (5).

(5)

(a) James bought ***the house*** two years ago.

(b) ***The house*** was bought two years ago.

Even though examples (5a) and (5b) are the same semantically, they are different syntactically. While (5a) is an active voice, where the DP *the house* is the object of transitive verb *bought*, (5b) is passive voice where the DP *the house* was raised to the position of Spec T, referring to the syntactic position of the subject in generative grammar. With the passive construction as presented in (5b), the DP *the house* is analyzed as the raised DP as the object of the transitive verb *bought* to become the subject of the sentence (Radford, 2009).

In regard to *by*-phrase agents, the omission of the *by*- phrase agent could impact the movement of the argument, or A-movement. According to Swan (2016), there are four classifications of the omission of *by*- phrase agents which are: *widely known agents*, *unknown agents*, *concealed agents* and *unimportant agents*. The first one is widely known agents as in (6).

(6) ***A patient*** was prescribed Penicillin 1,000 milligrams to be taken twice a day for seven days.

The omitted agent as in (6) is widely known as the doctor, so the omission of the agent in this case does not affect the principle of quantity as adequate information is given for the reader to understand. In addition, the second classification of the omission of *by*-phrase agents is unknown agents, as in (7).

(7) ***The man*** was killed in the market.

The agent or the doer in example (7) is interpreted to be unknown as we don't know who the murderer is. This could be one of the possible reasons that the DP *the man* is raised to the syntactic position of subject via passive constructions.

The third classification of omitting *by-* phrase agents in passive constructions is called concealed agent such as (8).

(8)

(a) GNT company fired **30 employees** last month.

(b) **30 employees** were fired last month.

In (8b), the subject was raised to conceal the company name so as to avoid the bad reputation of the company that may occur. This could be another reason for the raised DP; to keep the good reputation of the company.

The last classification of the omission of the *by-* phrase agent in passive constructions is unimportant agents as in (9).

(9) **My bedroom** was cleaned every week.

The *by-* phrase agent is not spelt out as it does not matter who cleaned the bedroom.

Raising Constructions

In addition to passive constructions, raising construction is another construction that involves the raised DP from the syntactic position of the lower clause to the position of the higher clause (Radford, 2009). An example of raising construction is given in (10).

(10)

(a) Peter seemed to be upset.

(b) Peter seemed _t to be upset.

Peter seemed to be upset is an example of raising construction in English. The reason why it is analyzed as raising construction is due to the argument *Peter*. The argument *Peter* is the raised DP initially originated in the lower clause before raising to become the subject in the matrix clause. In addition, the verb *seems* is syntactically analyzed as a raising verb where theta-roles, such as agent, patient and instrument, are not assigned (Radford, 2009). The raising verb could be tested by *that-* clause construction as reproduced in (11).

(11)

(a) Peter seemed to be upset.

(b) It seemed that Peter was upset.

In (11b), the verb *seem* is used with the extraposition subject *it* and *that*- clause complement. The raising verbs include *seem*, *appear*, *happen*, and *tend*. The raising constructions must follow *Attract Closest Condition* ACC or the movement of argument to attract the nearest constituent of the related categories (Radford, 2009).

Although raising constructions are used with *to*- infinitive clauses, such as (12a), they are not control constructions. The examples (12a) and (12b) are the comparison between raising and control constructions.

(12)

(a) Peter seemed t_i to be upset.

(b) Peter wanted **PRO** to purchase a new house.

While (12a) is a raising construction, example (12b) is a control construction. According to Radford (2009), the difference between raising constructions and control constructions is their syntactic analysis. The raising construction is analyzed via the chain of A-movement as mentioned above. However, the *to*- infinitive clause in control constructions is analyzed by PRO or the coreferential subject with the matrix clause. The example of control construction as in (12b) does not involve the syntactic analysis of movement. Therefore, PRO in (12b) is coreferential with the matrix subject *Peter*.

Pragmatic Perspectives

The interpretations of pragmatic perspectives in this study are adopted from Wongkittiporn (2022) who examined the raised DP in raising and passive constructions in English novels. The interpretations of pragmatic perspectives include *pragmatic discourse of given and new information, topic comment, unknown agents, and economy principle*.

Pragmatic Discourse of Given and New Information

Pragmatic discourse of given and new information refers to the order of information in a sentence in relation to a previous sentence in an adjacent area (Clifton & Frazier, 2004). One of the examples as provided in (13) is explained as follows:

(13) Peter bought **this house** two years ago. **The house** seems to be decorated in the antique style. The house is made up of five bedrooms, which are two bedrooms, 1 bathroom, 1 living room and one large kitchen.

The house in bold as presented in (13) is interpreted as the old information linking with *this house* in the previous discourse. It shows the raised DP in passive constructions used according to pragmatic discourse of given and new information.

Unknown Agents

As mentioned earlier, the subject in English is strictly required to comply with EPP features. Sometimes, the subject of the sentence cannot be specified as it is unknown who is the doer. Consequently, the object of the sentence is raised to become the subject of the sentence.

(14)

(a) Someone killed Peter.

(b) Someone stole her ring.

When the doers are unknown, forming the sentence using passive construction via raising the DP Peter and *her ring* to become the subject of the sentence as in *Peter was killed* and *Her ring was stolen* would make more sense.

Topic Comment

According to Grimm (2010), the raised DP is moved to the subject positions to be commented on. The subjective complements and the raising constructions are taken to be compared in (15).

(15)

(a) **Mary** is a kind teacher.

(b) **Mary** seems to be a kind teacher.

When sentence (15a) and (15b) are considered, they are different semantically. A kind teacher is the factual information about the DP *Mary*. In contrast, the DP *Mary* as in (15b) was raised to the Spec T position as the topic of the comment. In addition, as mentioned in Wongkittiporn (2022), the raising verb *seem* was also found to be frequently used as the semantic interpretations of topic comment.

Abstract Nouns

As mentioned by Grimm (2010), the raised DP in the position of subject in raising constructions were usually found to be abstract nouns, referring to intangible objects, such as (16).

(16) *The argument* appeared to make sense.

(Grimm, 2010, p. 89)

Unlike a concrete noun, the word *the argument* in example (16) is interpreted as an abstract noun.

Economy Principle

In terms of production process, the use of the raising construction, such as *seem*, is more economical than the use of the verb *seem* with *it*-extraposition subject and *that*- clause complement. The counterparts below explained the economical aspect as follows:

(17)

(a) Peter seems to hate cats.

(b) It seems that Peter hates cats.

Although examples (17a) and (17b) have the same truth condition, the production process of example (17a) is likely to be more complicated than (17b). In (17b), the subject *it*-extraposition must be additionally produced to satisfy the EPP feature for the matrix clause. The *that*- clause complement needs producing. When comparing the verbs *hate*, the verb *hate* in (18b) requires the inflectional derivation to suffix the present tense.

Previous Studies of the Raised DP

Previous studies applied different materials to study the raised DP in English, such as English novels. One of the distinctive studies was conducted by Wongkittiporn (2022). He studied the raising verb *seem* in English novels. As the raising verb *seem* was frequently found in the group of raising verbs, it is interesting to study this verb specifically. The data of his study was collected from three English novels published between the years 2018 and 2020. There was a total of 43 tokens, referring to sentences, found in his study. The study focused on the semantic interpretation as used with the verb *seem*. The results in his study show that there are three semantic denotations, including subjectivity, comparison and advice, as presented in (18).

(18)

a) My journey seemed tedious-very tedious: fifty miles one day, a night spent at an inn; fifty miles the next day.

(Wongkittiporn, 2022, p. 95)

As explained above, the raised DP *my journey* is moved from the subject of the lower clauses to be landed as the matrix subject. The semantic interpretation of this construction is subjectivity, referring to personal comments and attitudes of the speaker.

Callies (2008) used Polish ICLE (PICLE) to study raising constructions of Polish EFL learners. Polish learner's argumentative essays were taken to study their use of raising constructions in English. From a total of 350 essays, there were 224,000 words to be studied. The results showed that the verbs *believe* and *expect* are frequently used with passive constructions in their essays.

(19) Those Eastern criminals apply very violent means. They attack cars in the highways taking them away from their owners. They demand ransoms from the proprietors of restaurants and hotels. Finally, **they** are considered by the police to set the bombs which have exploded in Warsaw.

(Callies, 2008, p. 219)

The use of the raised DP in example complies with the pragmatic discourse of given and new information. *The police* is new information of the sentence that is placed at the final position.

In addition to Polish EFL learners, Raheem (2021) studied raising constructions as used by Yoruba ESL students of Nigeria.

(20) **Bob** seems to love Sylvia.

(Raheem, 2021, p. 14)

Yoruba ESL learners are faced with the difficulty in using raising constructions due to the interference by their first language. Yoruba does not allow the subject of the lower clauses to raise in the object position of the matrix clause. Therefore, instead of using raising constructions, they are likely to use *that*- clause complements instead.

Aside from EFL learners, Grimm (2010) used the British National Corpus (BNC) to study the raising verbs *seem* and *appear* that are used with *to*- infinitive clauses. Out of 234 tokens, the raised DP of the raising constructions was used with the old information that links with the previous discourse. The raised DP in raising constructions is analyzed as topic comments where the

information as given after the verb *seem* is subjective referring to the speakers' comments or attitude about the topic (Grimm, 2010).

In the same scope of the corpus-based study, Lenardič and Ile (2019) used the historical Brown Corpus and the more contemporary English Web Corpus to compare the structures of raising constructions and *it*-extraposition subjects in English. The raising predicates as in *seem*, *appear* and *be likely to* were used as keys of this study. According to the results in Lenardič and Ile's (2019) study, the raising verb *seem* with raising condition and extraposed condition are 90 percent and 10 percent, respectively. With a similar result, the verb *appears* with a raising condition and *it*-extraposition is 85 percent and 15 percent, respectively. The raising predicate *be likely to* with raising constructions and *it*-extraposed condition are 89 percent and 11 percent, respectively. One of the examples as found in context is given as in (21).

(21)

(a) The first thing that he thought of when he woke up was Marge. ***She*** wasn't likely to take a taxi to Naples.

(Lenardič & Ile, 2019, p. 40)

In (21), the pronoun *she* was moved from the lower clause as the subject of the infinitive *to take a taxi to Naples* to be situated as the matrix subject. According to Lenardič and Ile (2019), their results show that the use of raising constructions is increasingly used at the present time when comparing it with *it* extraposed subject.

Based upon previous studies, Wongkittiporn (2022) found that pragmatic discourse of given and old information is frequently used in writing English novels. Similarly, EFL learners usually use this pragmatic account when they use passive constructions. However, it was found in international corpora that topic comment is more prevalent.

Journals of English Applied English Linguistics

While previous studies used English novels (Wongkittiporn, 2022), writing of EFL learners and corpora to study the raised DP, the current study aims to contribute to the field by examining pragmatic perspectives of the raised DP in raising constructions and passive constructions in journals of English applied linguistics for several reasons. The first reason goes along the same lines with the principle of practicality. The results of this research paper could be examples of grammatical use, especially for the raised DP in raising constructions and passive constructions for

those who would like to write an academic paper to be published in the SCOPUS database. The second reason is to learn the norm of academic writing. Writing in research papers is different from other types of writing, such as descriptive writing and narrative writing, and is likely to have its own specific style. Thirdly, it helps people in the field to update and gain insight into the research papers of applied linguistics. In terms of contents, it gains a high level of creditability and believability as the contents and grammar as used in published applied English linguistics articles which have already gone through the process of proofreading and copyediting. To support this, most research papers in the present day have three reviewers with a blind process. With this information, the research methodology is given in the following section.

Methodology

Source of Data

Since this study is interested in journal of English applied linguistics, the source of data in this study were collected from three research articles in the field of English applied linguistics as presented in Table 1.

Table 1 Journals of English Applied Linguistics

Journals of English Applied Linguistics	Online ISSN	SCOPUS
<i>PASAA: Journal of Language Teaching and Learning</i>	2287-0024	Q2
<i>LEARN: Journal of Language Education and Acquisition</i>	2672-9431	Q2
<i>Research Network</i>		
<i>rEFlection</i>	2651-1479	Q2

PASAA: Journal of Language Teaching and Learning belongs to Chulalongkorn University Language Institute (CULI), Thailand. *Learn Journal* was owned by the Language Institute of Thammasat University (LITU) in Thailand. Aside from that, *rEFlections* is a journal that belongs to King Mongkut's University of Technology, Thonburi, Thailand.

Data Collection

The data collection in this study follows a purposive sampling method. According to Sharma (2017), the researcher selects the data that has the specific characteristics that they want

to know. It is suitable when the sample size of the study is rather small. This method can provide the results, especially the pattern that the researcher expects to know. In order to avoid bias that may occur when selection the data to study, the researcher only selected journals of English applied linguistics that are indexed in the Scopus databases. This ensures the quality of data when doing analysis. To ensure the validity of the contents and the reliability of the English language, the data and the language in Scopus database went through the process of checking by editorial teams prior to being published. For the sake of availability, the academic journals gathered to study are online versions and they are accessible for free. From a total of 15 articles, there are five articles for each journal as mentioned above.

To make the data collection equivalent, all of the articles collected to be studied were published in the year of 2022. In order to gain insight into why the raised DP is used, sentences containing passive constructions and raising constructions were collected with their adjacent areas of a previous sentence.

Table 2 Data Collection from *PASAA Journal*

Authors/ Years	Titles
Nipapong (2022)	The effects of online corrective feedback on university students' self-regulation in writing
Kulprasit (2022)	Formative multiple E-feedback in second language writing virtual leaning spaces
Charoenchaikorn (2022)	Effects of post-task anticipation during online collaborative writing in L2
Phoocharoensil (2022)	ELT and AL research trend in Thai SCOPUS-indexed journal
Sukulprasertsri (2022)	Divide ownership, accessibility, and university students' perception of an online foundation course in Thailand

Table 3 Data Collection from *LEARN Journal*

Authors/ Years	Titles
Mongkolhutthi (2022)	Expatriate native English-speaking lecturers in a Thai university context: Privileged or underemployed?

Sumonsriworakun (2022)	A corpus-based investigation of English synonyms: Disadvantage, downside, and drawback
Sitthirak (2022)	Impact of interpersonal relations and positioning of conflicts in the EFL classroom
Vathanalaoha (2022)	Effects of gamification in English language learning: The implementation of Winner English in secondary education in Thailand
Thuratham (2022)	Individual, pair and group EFL activities for aviation students at a Thai university: A closer look at language achievement and attitudes

Table 4 *Data Collection from rEFLections*

Authors/ Years	Titles
Iamsirirak (2022)	The development of English grammar for teacher coursebook
Thienthong (2022)	It looks weird to me: attitudes towards standard usage and variant use in present-Day English
Chinpakdee (2022)	Understanding teacher autonomy through EFL teachers' online teacher experiences
Supanfai (2022)	People or persons?: A corpus-based study
Khamboonruang (2022)	Building an initial validity argument for binary and analytic rating scales for an EFL classroom writing assessment: Evidence from many-facets rasch measurement

Data Analysis

The analysis of movement of the raised DP subject follows Radford's (2009) generative grammar. Syntacticians in generative grammar propose that language is systemic. They seek to understand how language is used, so the patterns of language will be sought so as to use it systematically and consistently (Radford, 2009). The data was gathered by descriptive statistical analysis where frequencies are converted into percentages. The qualitative data were also used to support the data analysis. The criteria of the data analysis were adopted from Wongkittiporn (2022) who applied this pragmatic account in the study of English novels before.

Table 3 Data Analysis

(22)

Pragmatic Perspectives	Examples
Given and New information	(a) The university language institute in this study administered hybrid courses for university students enrolled in foundation English courses in response to the prevailing pandemic situation. One of these focuses on English skills development and the other English communication skills. Both courses were designed to develop English listening, speaking, reading, and writing skills, with an emphasis on the ability to hold a conversation and exchange opinions [...]. (Sakulprasertsri, 2022, p. 126)
Unknown agent	(b) All 27 participants were invited to take part in the semi-structured group interviews, with four to five participants in each group. Each interview lasted approximately one hour. The purpose of the interview was to elicit in-depth data regarding the participants perception of online WCF and how it mediated their use of SRL strategies. Interview questions were adapted from a group interview protocol. (Nipaspong, 2022, p. 31)
Known agent	(c) Data obtained from the pre- and post-questionnaires were analyzed using descriptive statistics and inferential statistics. (Nipaspong, 2022, p. 31-32)
Topic Comments	(d) Teachers should be professionally trained to give this type of feedback; otherwise, students could develop a negative attitude toward it. (Kulprasit 2022, p. 59)

In (21a), the use of *both clauses* is interpreted as the truncation of information in the previous discourse. In (22b), the use of the subject *interview questions* is raised to be the subject of the sentence the agent who initially created the interview questions is unknown. In (22c), the known agent is interpreted as a computer program. After the process of the data analysis, the process of data validation is given as follows:

Data Validation

After the process of data analysis, native English linguists were asked to validate the data analysis to ensure their reliability and validity.

Table 4 Data Validation

(23)

Pragmatic Perspectives	Examples	Linguist 1		Linguist 2		Linguist 3	
		A	D	A	A	A	D
Given and New information	(a) <i>Self-regulated learners</i> use both internal and external feedback, such as teachers' corrective feedback, to monitor how well they are performing to meet the learning goals. Therefore, <i>learners' self-regulation</i> can be affected by a number of interventions such as teachers' constructive feedback on their efforts, explicit teaching of learning processes, effective learning strategies [...] (Nipaspong, 2022, p. 24)	✓		✓		✓	
Unknown agents	(b) All 27 participants were invited to take part in the semi-structured group interviews, with four to five participants in each group. Each interview lasted approximately one hour. The purpose of the interview was to elicit in-depth data regarding the	✓		✓		✓	

participants perception of online WCF and how it mediated their use of SRL strategies. *Interview questions* were adapted from a group interview protocol. (Nipaspong, 2022, p. 31)

Table 4 reveals the process of data analysis in this current study. Firstly, three native English linguists were asked to read the definition on the raised DP as provided in literature reviews. Then, they were asked to validate the data analysis. A represents agreement, whereas D represents disagreement. If two or more linguists placed a tick in column A, the data gained reliability. On the other hand, if only one or none placed a tick in column A, the data were reanalyzed based upon their suggestions. With this method, the results and discussion of the study are provided in the following section.

Results and Discussion

This section provides the results and discussion of the raised DP in passive constructions and raising constructions from journals of English applied linguistics articles with the frequencies and percentages provided in Table 5.

Table 5 Frequency and Percentage of the Raised DP in Journal of English Applied Linguistics

Pragmatic Perspectives	Frequencies	Percentages
Topic comment	32	43.24
Given and new information	29	39.19
Known agents	12	16.22
Unknown agents	1	1.35
Total	74	100

Table 5 shows the frequencies and percentages of the raised DP in passive constructions and raising constructions in journals of English applied linguistics articles. The highest percentage is used with the reason of topic comment at 43.24 percent. The percentage of given and new

information, known agents and unknown agents are 39.19 percent, 16.22 percent and 1.35 percent, respectively. Basically, the results of this study are contradictory to previous studies, such as Wongkittiporn (2022) who used the data of English novels to study the raised DP in passive construction and raising construction. His study shows that given and new information is preferred in English novels as the authors need to link new information with old information. This help to support cognitive process of the readers when reading narrative writing. Oppositely, in writing a research paper, the writers need to add valuable comment to criticize and evaluate previous study or the results of their own study.

Discussion

The majority of the results of the raised DP in this study comply with the principle of topic comment as subjective additional information was given concerning the topic. The results of the raised DP in this study comply with Grimm (2010) who stressed that the raised DP is used for topic comments. The qualitative data to support this analysis is given as in (24).

(24)

(a) *Teachers* should be professionally trained to give this type of feedback; otherwise, students could develop a negative attitude toward it.

(Kulprasit, 2022, p. 59)

(b) Of all the target language skills, *reading and speaking* were researched with the highest frequency, respectively.

(Phoocharoensil, 2022, p. 166)

(c) [...] *the questionnaire* was found to be reliable according to Cronbach Alpha value (23 items; $\alpha = .715$).

(Sakulprasertsri, 2022, p. 130).

(d) As for online lesson tasks and learning activities, participants agreed that more interactive tasks and activities should be introduced ($M = 4.42$; $SD = 1.24$) even though *they* seemed to find it difficult to complete group tasks ($M = 4.11$; $SD = 1.56$).

(Sakulprasertsri, 2022, p. 132)

In (24a), the researcher made a comment concerning teachers that they ought to be trained professionally. In (24b), the research papers of reading and speaking were found frequently. In (24c), the researcher made a comment on the questionnaire that it was reliable. In (24d), the

researcher found that it is difficult for the participants to complete group tasks. This means the writers are likely to provide old information that was written before in previous discourse before providing a new piece of information (Clifton & Frazier, 2004). The qualitative data in this study could be used to discuss and support this principle.

(25)

(a) Putting together the importance of *self-regulation* in language learning, the growth of online teaching, and the role of corrective feedback in promoting learners' self-monitoring, which is an important component of *self-regulation*, the effects of online corrective feedback on learners' self-regulation should be investigated. In addition, as *self-regulation* is strongly related to language learning achievement, it is interesting to study the extent to which different levels of language proficiency can affect the role of corrective feedback in SRL development.

(Nipaspong, 2022, p. 25)

(b) It is called *e-feedback* or online feedback. *E-feedback* can be delivered synchronously and asynchronously to support learning and skill development.

(Kulprasit 2022, p. 54)

In (25a), the DP *self-regulation* was used as the raised DP in the passive construction as it is an old piece of information that has been used twice in a previous sentence. This pragmatic perspective is also found in the analysis of (25b) where the raised DP *E-feedback* was found once in the previous discourse.

The DP is raised to the subject position when the agent is commonly known, as in (26).

(26)

(a) Furthermore, *participants* were asked to indicate which computer programs and applications from the given list they used for studying and participating in the online foundation English course.

(Sakulprasertsri, 2022, p. 129)

(b) In conventional writing pedagogy, *feedback* can be produced in diverse forms.

(Kulprasit 2022, p. 55)

In (26a), the agent who asks the participants is commonly known as the researcher(s). In (26b), it is commonly known that feedback is usually given by teachers.

The results of the raised DP in applied linguistics articles show differences with previous data that used English novels, writing of EFL learners and international corpora. One of the main different results as compared with Wongkittiporn's (2022) study is that the raised DP in English applied linguistics articles are used for the reason of topic comment and subjectivity, referring to giving personal attitudes and comment concerning the topics. Some examples are reproduced as follows:

(27)

(a) As for online lesson tasks and learning activities, participants agreed that more interactive tasks and activities should be introduced ($M = 4.42$; $SD = 1.24$) even though **they** seemed to find it difficult to complete group tasks ($M = 4.11$; $SD = 1.56$).

(Sakulprasertsri, 2022, p. 132).

(b) **My journey** seemed tedious-very tedious: fifty miles one day, a night spent at an inn; fifty miles the next day.

(Wongkittiporn, 2022, p. 95)

In (27), the raised DPs *they* and *my journey* are moved to the position of the subject to receive comments.

With the high frequency of passive and raising constructions that are used with the reasons of given and new information, the results of the study comply with Callies (2008) who used Polish ICLE (PICLE) to study raising constructions of Polish EFL learners as in (28).

(28) Those Eastern criminals apply very violent means. They attack cars in the highways taking them away from their owners. They demand ransoms from the proprietors of restaurants and hotels. Finally, **they** are considered by the police to set the bombs which have exploded in Warsaw.

(Callies, 2008, p. 219)

This could be a reason to explain why EFL learner widely known how to use the raised DP for giving old information.

Aside from EFL learners, the results of the raised DP as old and new information in passive and raising constructions comply with Grimm's (2010) study in the British National Corpus (BNC) who also found that the raised DP of the raising constructions was used the old information that links with the previous discourse (Grimm, 2010). This could be supported by Lenardič and Ile (2019) who the historical Brown Corpus and the more contemporary English Web Corpus. Their

results of the study reveal that *it*-extraposition subjects in English with the raising predicates as in *seem*, *appear* and *be likely* are less common in the present-day English.

Finally, it can be clearly seen that the results of the raised DP in raising and passive constructions in an academic paper, especially those published papers the SCOPUS database have its own norms of academic writing in using passive voice to provide topic comment. This is different from descriptive writing and narrative writing, that is likely to use raising and passive constructions for providing given and new information (Wongkittiporn, 2022). In research paper, the feature of topic comment must be outstanding, as the writers must be able to evaluate and criticize their own use of literature review as well as the evaluation of previous study studied effectively and efficiently.

Conclusion

This study selected journals of applied linguistic articles to study the pragmatic perspectives of the raised DP in order to answer the following research question.

What are pragmatic perspectives of the raised DP in raising constructions and passive constructions in English applied linguistics articles?

In terms of pragmatic perspectives, this study allows us to see that the raised DP in passive construction and the raising construction in journals of applied linguistic articles are used for specific reasons. One of the common practices of the raised DP is used for the reason of providing old information. This use occurs when the raised DP has already mentioned in the previous sentence and the author would like to like this existing information with the new information that are provided at the final position. There are at least three ways to provide this raised DP as old information as follows:

(21)

(a) ***Self-regulated learners*** use both internal and external feedback, such as teachers' corrective feedback, to monitor how well they are performing to meet the learning goals. Therefore, ***learners' self-regulation*** can be affected by a number of interventions such as teachers' constructive feedback on their efforts, explicit teaching of learning processes, effective learning strategies for tackling learning tasks, and active encouragement of self-monitoring.

(Nipaspong, 2022, p. 24)

(b) It is called *e-feedback* or online feedback. *E-feedback* can be delivered synchronously and asynchronously to support learning and skill development.

(Kulprasit 2022, p. 54)

(c) While the control group only performed the main CW task, *participants in the experimental group* also completed a language evaluation post-task. *They* were told, prior to the main task, about the post-task. Moreover, online questionnaires were administered to obtain information about the participants' background information, perception and experience during data collection.

(Charoenchaikorn, 2022, p. 75)

One of them is that the raised DP is paraphrased form the original DP. The second one is that the raised DP is given in the same exact phrase. The third one is that the DP is replaced by pronouns.

The second favorite use of the raise DP is for the sake of topic comment. The authors provide the comment that they gathered from their participants of their own comments (i.e., *the questionnaire* was found to be reliable according to Cronbach Alpha value)

The result of the raised DP in this study is only applicable to the data of journal of English applied linguistic articles. Generalizing the result of this study to other types of data collection may not be applicable to the optimal level. For future research study, it is recommended that study the raised DP of passive constructions and raising constructions in other genres, such as English newspapers with different columns and other types of academic prose would contribute new results to the field.

References

- Callies, M. (2008). Easy to understand but difficult to use? Raising constructions and information packaging in the advanced learner variety. In G. Gilquin, S. Papp & M. B. Díez-Bedmar (eds.). *Linking up contrastive and learner corpus research* (pp. 199-226). Amsterdam: Rodopi.
- Charoenchaikorn, V. (2022). Effects of post-task anticipation during online collaborative writing in L2. *PASAA*, 64, 68-98.
- Chinpakdee, M. (2022). Understanding teacher autonomy through EFL teachers' online Teacher Experiences, *rEFLECTIONS*, 39(3), 586-602.

- Clifton, C., & Frazier, L. (2004). Should given information come before new? Yes and no. *Memory & Cognition*, 32(6), 886-895.
- Culicover, P. W., & Jackendoff, R. (2001). Control is not movement. *Linguistic Inquiry*, 32(3), 493-512.
- Grimm, S. (2010). An empirical view on raising to subject. *ZAS Papers in Linguistics*, 52, 83-109.
- Iamsirirak, E. (2022). The development of English grammar for teacher coursebook. *reFElections*. 29(3). 503-525.
- Khamboonruang, A. (2022). Building an initial validity argument for binary and analytic rating scales for an EFL classroom writing assessment: Evidence from many-facets rasch measurement. *reFElections*. 29(3). 675-699.
- Kulprasit, W. (2022). Formative multiple E-feedback in second language writing virtual learning Spaces. *PASAA*, 64, 52-67.
- Lenardič, J. & Ilc, G. (2019). English raising predicated and (non-) finite clauses: diachronic and synchronic perspectives. *FLUMINENSIA: časopis za filološka istraživanja*, 31(1), 31-59.
- Mongkolhutthi, P. (2022). Expatriate native English speaking lecturers in a Thai university context: Privileged or underemployed?. *LEARN Journal: Language Education and Acquisition Research Network*, 15(2), 326-350.
- Nipaspong, P. (2022). The effects of online corrective feedback on university students' self-regulation in writing. *PASAA*, 64, 23-51.
- Phoocharoensil, S. (2022). ELT and AL research trend in Thai SCOPUS-indexed journal. *PASAA*, 64, 138-162.
- Radford, A. (2009). *Introduction to English sentence structure*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Raheem, R. A. (2021). Problems of subject raising constructions among Yoruba ESL Learners. *Yoruba Studies Review*, 6(2), 1-19.
- Sakulprasertsri, K. (2022). Divide ownership, accessibility, and university students' perception of an online foundation course in Thailand. 63, 123-147.
- Sharma, G. (2017). Pros and cons of different sampling techniques. *International Journal of Applied Research*, 3(7), 749-752.

- Sitthirak, C. (2022). Impact of interpersonal relations and positioning on the resolution of conflicts in the EFL classroom. *LEARN Journal: Language Education and Acquisition Research Network*, 15(2), 751-775.
- Sumonsriworakun, P. (2022). A corpus-based investigation of English synonyms: Disadvantage, downside, and drawback. *LEARN Journal: Language Education and Acquisition Research Network*, 15(2), 649-678.
- Supanfai, P. (2022). People or persons?: A corpus-based study. *rELFectiions*, 29(3), 621-637.
- Swan, A. (2016). *Practical English usage*. Oxford: Oxford University Press.
- Tatsuki, D. (2006). What is authenticity. *The language teacher*, 16(5), 17-21.
- Thienthong, A. (2022). It looks weird to me: attitudes towards standard usage and variant use in present-Day English. *rEFLctiions*. 29(3). 550-570.
- Thuratham, W. (2022). Individual, pair and group EFL activities for aviation students at a Thai university: A closer look at language achievement and attitudes. *LEARN Journal: Language Education and Acquisition Research Network*, 15(2), 892-921.
- Vathanalaoha, K. (2022). Effects of gamification in English language learning: The implementation of Winner English in secondary education in Thailand. *LEARN Journal: Language Education and Acquisition Research Network*, 15(2), 830-857.
- Wongkittiporn, A. (2022). Pragmatic interpretations of raised arguments in English novels. *Journal of Liberal Arts Prince of Songkla University*, 14(1), 27-54.
- Wongkittiporn, A. (2022). Raised and unraised conditions, semantic interpretations and pragmatic aspects of the verb “seem” in English novels. *Liberal Arts Review*, 17(1), 77-99.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา Factors Affecting Employee Retention of Swissôtel Bangkok Ratchada*

ปนัดดา ตรีเวทย์ศีล (Panatda Threeevetsin)

บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

Master of Business Administration, Kasem Bundit University

ชินโสณ วิสิฐนิติกิจา (Chinnaso Visitnitikija, Ph.D.)

อาจารย์ประจำ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

Lecturer, Faculty of Business Administration, Kasem Bundit University

E-mail: panatda.thr@gmail.com

Received: December 28, 2022, Revised: January 22, Accepted: June 25, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแรงจูงใจการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา เปรียบเทียบการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลและศึกษาแรงจูงใจที่มีผลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา ใช้แบบสอบถามจำนวน 160 ชุด เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลใช้สถิติในการวิเคราะห์คือร้อยละ ค่าเฉลี่ย การทดสอบสมมติฐานแบบ t - test, One - Way ANOVA และ Multiple Regression Analysis จากผลการวิเคราะห์สรุปได้ดังนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 31 - 40 ปี สถานภาพสมรส การศึกษาระดับปริญญาตรี อายุงาน 1 - 5 ปี รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 - 40,000 บาท ปัจจัยจูงใจมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก ปัจจัยค่าจูงมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญปานกลาง การคงอยู่ในงานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับความสำคัญปานกลาง ข้อมูลส่วนบุคคลแตกต่างกันมีผลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานไม่แตกต่างกัน ปัจจัยจูงใจด้านความก้าวหน้า ด้านความรับผิดชอบ ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติและปัจจัยค่าจูงด้านวิธีการปกครองของผู้บังคับบัญชา ด้านโอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต ด้านสภาพการทำงาน ด้านเงินเดือน องค์ประกอบด้านต่างๆที่กล่าวมาข้างต้นมีอิทธิพลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ปัจจัย การคงอยู่ โรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา

* งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

Abstract

This research aimed to examine the factors motivating employee retention at Swissôtel Bangkok Ratchada and explore potential differences in retention based on personal characteristics. A total of 160 questionnaires were administered to collect data, which was then analyzed using statistical methods such as percentages, averages, t-tests, One-Way ANOVA, and Multiple Regression Analysis. The majority of participants were male, aged 31-40, single, held a bachelor's degree, had 1-5 years of work experience, and earned an average monthly income of 20,001-40,000 baht. The study found that motivation factors had a highly significant impact on retention. However, no discernible differences were observed in retention based on personal data. The impact of motivation factors on employee retention at Swissôtel Bangkok Ratchada was statistically significant at the .05 level.

Keywords: Factors, Model of Retention, Swissôtel Bangkok Ratchada

บทนำ

ภาพรวมแรงงานด้านท่องเที่ยวของไทยใน 32 ตำแหน่งงานยังมีความขาดแคลน แรงงานใหม่ที่จบการศึกษาสาขาวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยวยังมีข้อจำกัดในการทำงานมีความรู้แต่ภาคทฤษฎีซึ่งไม่สอดคล้องกับสถานการณ์และการปฏิบัติงานจริงอีกทั้งงานในบางตำแหน่งงานของโรงแรมโดยเฉพาะพนักงานระดับปฏิบัติการยังมีความขาดแคลนและมีอัตราการลาออกสูง ในขณะที่ธุรกิจที่พักมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องแต่ปัญหาอัตราการลาออกของพนักงานกลับเพิ่มสูงขึ้นและนอกจากนี้ยังพบปัญหาในด้านทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศที่ต้องใช้ในการสื่อสารกับผู้รับบริการซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวต่างชาติ บุคลากรส่วนใหญ่ของโรงแรมต้องมีการพัฒนาทางด้านทักษะมากเป็นอันดับหนึ่งโดยเฉพาะทักษะทางการสื่อสาร เช่น การสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาจีน (สริตา ศรีสุวรรณ และ บงกช เดชมิตร, 2563, น. 45)

จากสถานการณ์โควิด - 19 ที่เริ่มคลี่คลายเป็นสัญญาณที่ดีของการเปิดประเทศรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เศรษฐกิจในภาพรวมค่อย ๆ ฟื้นตัว ขณะนี้ธุรกิจบริการเริ่มกลับมารับพนักงานเพิ่มเนื่องจากจำนวนนักท่องเที่ยวที่มากขึ้นหลังจากรัฐผ่อนคลายมาตรการโควิด - 19 แต่ขณะนี้กลับพบว่าการหาพนักงานทำได้ยากขึ้นตลาดแรงงานมีอุปสงค์มากกว่าอุปทานเนื่องจากนักศึกษาจบใหม่เข้าสู่ตลาดแรงงานในระบบน้อยลงและมีแรงงานจำนวนหนึ่งที่ผันตัวไปประกอบธุรกิจส่วนตัวหรือกลับไปทำภาคเกษตรกรรมในภูมิลำเนา (จารุวรรณ งามพิสุทธิ์ไพศาล, 2565)

การผ่อนคลายมาตรการเข้าประเทศและนโยบายของรัฐบาลที่ให้ขยายระยะเวลาวีซ่าท่องเที่ยวไทยเพิ่มอีก 1 ปี เป็น 2565 - 2566 รวมถึงผลจากการขยายสิทธิโครงการเราเที่ยวด้วยกันเฟส 4 ส่งสัญญาณให้ตัวเลขนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไทยเพิ่มขึ้น โรงแรมและธุรกิจเชื่อมโยงทยอยเปิดให้บริการกันอีกครั้งมีการเปิดรับสมัครพนักงานกลับเข้ามาทำงานหลังจากได้เลิกจ้างพนักงานไปเกือบทั้งหมดในช่วง 2 ปีที่ผ่านมาโดยในช่วงที่ผ่านมาเฉพาะจำนวนพนักงานในโรงแรมที่จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายคาดว่าจะหายไปจากระบบรวมกว่า 400,000 คน จากการสำรวจของสมาคม

โรงแรมไทยในเดือนพฤษภาคม 2565 พบว่าการจ้างงานเฉลี่ยของธุรกิจโรงแรมเพิ่มขึ้นจากเดือนก่อนมาอยู่ที่ 68.2% ของการจ้างงานเดิมก่อนเกิดโควิด-19 สอดคล้องกับอัตราการเข้าพักที่เพิ่มขึ้นโดยเป็นการจ้างพนักงานเพิ่มเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่จะทยอยเข้ามาหลังการเปิดประเทศแบบไม่กักตัวทั้งยังพบว่าโรงแรมกว่าครึ่งหรือ 54% เผชิญกับปัญหาขาดแคลนแรงงานไทยมีทักษะ ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนี้คือแรงงานในภาคธุรกิจโรงแรมที่ออกไปแล้วไม่กลับมาธุรกิจกำลังประสบปัญหาขาดแคลนบุคลากรที่มีมาตรฐานการให้บริการและมีความเชี่ยวชาญอย่างหนักหากไม่ได้รับการแก้ไขโรงแรมจะประสบปัญหาการขาดแคลนแรงงานในระยะยาว (มาริสสา สุโกศล หนุนภักดี, 2565)

วิกฤตการขาดแคลนแรงงานในภาคบริการโดยเฉพาะธุรกิจโรงแรมตอนนี้แรงงานหายไปจริง ๆ เพราะการระบาดโควิด-19 ที่ผ่านมามีผลให้แรงงานถูกเลิกจ้างจำนวนมากซึ่งในขณะนี้ภาคการท่องเที่ยวเริ่มทยอยฟื้นตัวธุรกิจมีความต้องการแรงงานมากขึ้น แต่แรงงานส่วนใหญ่ที่ถูกเลิกจ้างไปยังไม่มีความมั่นใจในการกลับเข้าสู่ธุรกิจโรงแรมเนื่องจากมีความกังวลว่าจะมีความมั่นคงในชีวิตได้มากน้อยเท่าใดจึงอยากให้เสนอให้รัฐบาลสนับสนุนและสร้างความมั่นใจให้ธุรกิจภาคการท่องเที่ยวมากขึ้นผ่านโครงการระยะสั้นและระยะยาวของรัฐบาลตามแนวคิดที่รัฐบาลวางไว้ (ชานาญ ศรีสวัสดิ์, 2565)

ปัญหาในภาคการท่องเที่ยวที่พบตอนนี้ คือ การจ้างงานหรือการขาดแคลนแรงงานที่มีฝีมือทักษะประสบการณ์และมีคุณภาพในการให้บริการโดยบางโรงแรมที่จำนวนห้องพักกับจำนวนพนักงานไม่ได้สอดคล้องกันเนื่องจากช่วงโควิด - 19 ที่ผ่านมารักษาการจ้างงานไม่ไหวจึงต้องเลิกจ้างไปบางส่วนทำให้เมื่อกลับมาเปิดให้บริการแบบเต็มรูปแบบใหม่อีกครั้งการจ้างงานกลับคืนมาก็ไม่สามารถทำได้ทันทีเพราะแรงงานบางส่วนเปลี่ยนอาชีพเดินทางกลับภูมิลำเนาหรือคาดหวังจากค่าจ้างที่เพิ่มมากขึ้น (ละเอียด บัณฑิตทอง, 2565)

สมาคมโรงแรมไทยได้ร่วมกับธนาคารแห่งประเทศไทยสำรวจความเชื่อมั่นของผู้ประกอบการที่พักแรมเดือนมิถุนายน 2565 พบว่าโรงแรมร้อยละ 88 เปิดกิจการปกติคิดเป็นสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นนับตั้งแต่มีการผ่อนคลายมาตรการล็อกดาวน์ในช่วงปี 2564 คาดว่าโรงแรมที่ปิดกิจการไปจะกลับมาเปิดกิจการอีกครั้งในช่วงไตรมาส 4/2565 นอกจากนี้ยังประเมินด้วยว่าอัตราการเข้าพักเฉลี่ยจะมากกว่า 50% โดยเฉพาะโรงแรมขนาดใหญ่ขณะที่อุปสรรคสำคัญคือต้นทุนที่สูงขึ้นและการขาดแคลนแรงงานโดยเดือนมิถุนายนที่ผ่านมาโรงแรมมีการจ้างงานเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจากเดือนก่อนมาอยู่ที่ 71.2% ของการจ้างงานเดิมก่อนเกิดโควิด - 19 ส่วนหนึ่งมาจากการจ้างพนักงานเพิ่มเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่จะทยอยเข้ามาหลังเปิดประเทศเต็มรูปแบบ (สมาคมโรงแรมไทย, 2565)

จากสถานการณ์ที่คลี่คลายรัฐบาลประกาศให้โควิด - 19 เป็นโรคประจำถิ่นนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้าประเทศไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องโรงแรมที่เคยปิดกิจการไปกลับมาเปิดกิจการอีกครั้ง หลายโรงแรมเปิดรับสมัครพนักงานเพื่อจะรองรับนักท่องเที่ยวจึงทำให้แต่ละโรงแรมมีการจ้างพนักงานที่ยังอยู่ในสายงานด้านการบริการด้วยสวัสดิการ เงินเดือนและผลตอบแทนเพื่อชักจูงให้พนักงานสมัครเข้าทำงานกับโรงแรมของตน ผลตอบแทนเหล่านี้จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการจูงใจในการทำงานของพนักงานในสถานประกอบการโรงแรม

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเนื้อหาทฤษฎี 2 ปัจจัยของ Herzberg, Mausner & Snyderman (1959) ที่ประกอบด้วย ปัจจัยจูงใจและปัจจัยค่าจ้างหรือปัจจัยอนามัยมาเป็นแนวทางการศึกษาโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ปัจจัยจูงใจ (Motivation Factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับงานโดยตรงเพื่อจูงใจให้คนชอบและรักงาน ปฏิบัติเป็นการกระตุ้นให้เกิดความพึงพอใจให้แก่บุคคลในองค์กรให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นเพราะ

ปัจจัยที่สามารถสนองตอบความต้องการภายในบุคคลได้ด้วยกันประกอบด้วย ด้านความสำเร็จในการทำงานของบุคคล ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ด้านความรับผิดชอบและด้านความก้าวหน้า

2. ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factors) หรืออาจเรียกว่าปัจจัยสุขอนามัย หมายถึง ปัจจัยที่จะค้ำจุนให้แรงจูงใจในการทำงานของบุคคลมีอยู่ตลอดเวลาถ้าไม่มีหรือมีในลักษณะงานที่ไม่สอดคล้อง บุคคลในองค์กรจะเกิดความไม่ชอบงานขึ้นและปัจจัยที่มาจากภายนอกบุคคลประกอบด้วย ด้านเงินเดือน ด้านโอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ด้านสถานะของอาชีพ ด้านนโยบายและการบริหารงาน ด้านสภาพการทำงาน ด้านความเป็นอยู่ส่วนตัว ด้านความมั่นคงในการทำงานและด้านวิธีการปกครองของผู้บังคับบัญชา

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเนื้อหาของการคงอยู่ในงานของ ของ Taunton, Krampitz & Wood (1989) มาเป็นแนวทางในการวิจัยโดยทฤษฎีการคงอยู่ในงานมี 4 องค์ประกอบดังนี้

1. ด้านบุคลากร (Employee Characteristics) หมายถึง ลักษณะของบุคคลประกอบด้วย โอกาสในการเปลี่ยนงาน สัมพันธภาพกับผู้ร่วมงาน การศึกษาและการะครอบครัว

2. ด้านภาระงาน (Task Requirement) หมายถึง ลักษณะของงานประกอบด้วย ความจำเจของงาน การมีส่วนร่วมและการติดต่อสื่อสาร

3. ด้านคุณลักษณะองค์กร (Organization Characteristics) หมายถึง ลักษณะองค์การประกอบด้วย ค่าตอบแทน ความยุติธรรมและโอกาสในการเลื่อนตำแหน่ง

4. ด้านคุณลักษณะของผู้บังคับบัญชา (Manager Characteristics) หมายถึง ลักษณะของผู้บริหารประกอบด้วย แรงจูงใจในการบริหารอำนาจ อิทธิพลและแบบของภาวะผู้นำ

จากการทบทวนวรรณกรรมของ จีรภัทร อเนกวิถิ (2557) ที่วิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับความจงรักภักดีต่อองค์กรของพนักงาน กรณีศึกษา โรงแรมเอเชีย แอร์พอร์ท ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยค่า t-test และสถิติ One - Way ANOVA ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการวิเคราะห์หสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson Product Moment Correlation) ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ พนักงานของโรงแรม เอเชีย แอร์ พอร์ท จำนวน 166 คน พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลที่ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่งงาน ระยะเวลาการทำงานที่แตกต่างกันมีความจงรักภักดีต่อองค์กรไม่แตกต่างกันเช่นเดียวกันกับผลการวิจัยของ ยศนันท์ อ่อนสันหัต (2560) ที่วิจัยเรื่องแรงจูงใจและความพึงพอใจที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานโรงแรมระดับ 4 ดาว ในเขตกรุงเทพและปริมณฑล ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ จำนวน ร้อยละ ทดสอบสมมติฐานโดยค่า t-test และสถิติ One - Way ANOVA โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) จำนวน 400 คน พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานมีภาพรวมด้านปัจจัยจูงใจและด้านปัจจัยค้ำจุนในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยของ เกศรินภรณ์ กาญจนปัญจพล (2560) ที่วิจัยเรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่มีผลกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล เลอ คองคอร์ด กรุงเทพ ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ทดสอบสมมติฐานโดยค่า One - Way ANOVA และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบ Regression โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ พนักงานโรงแรม สวิสโฮเต็ล เลอ คองคอร์ด กรุงเทพ จำนวน 200 คน พบว่าปัจจัยจูงใจที่ประกอบด้วย ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะงาน ด้านความรับผิดชอบ มีผลกับความผูกพันต่อองค์กรภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่

ในระดับมาก ปัจจัยคำจูงที่ประกอบด้วย ด้านเงินเดือนและสวัสดิการ ด้านความมั่นคงในการทำงาน ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน มีผลกับความผูกพันต่อองค์การภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางและระดับความผูกพันต่อองค์การภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิษณุ ตรีเวทย์ศีล (2562) ที่วิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของพนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย การทดสอบสมมติฐานแบบ t - test, One - Way ANOVA และ Multiple Regression Analysis โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ พนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา จำนวน 200 คน พบว่าปัจจัยคำจูงที่ประกอบด้วย ด้านเงินเดือนและสวัสดิการ ด้านนโยบายและการบริหาร ด้านความมั่นคงในการทำงาน ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ด้านความเป็นอยู่ส่วนตัวและด้านสภาพการทำงานมีค่าเฉลี่ยโดยรวมของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับประสิทธิผลของพนักงานภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากงานวิจัยของ วิลาลินี สุทธิชล และ สิญญาธร นาคพิน (2564) ที่วิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการคงอยู่พนักงานของธุรกิจโรงแรมไทยในเขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจภาคใต้ ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบสมมติฐานใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ พนักงานของธุรกิจโรงแรมในเขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจภาคใต้ จำนวน 400 คน พบว่าด้านปัจจัยที่มีผลต่อการคงอยู่พนักงานที่ประกอบด้วย ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน ด้านผลตอบแทนและสวัสดิการ ด้านการฝึกอบรมและพัฒนาและด้านความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กร ผลการวิเคราะห์ระดับการคงอยู่พนักงานหากพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงเสริมสร้างและพัฒนาแรงจูงใจให้พนักงานที่มีอยู่เดิมยังคงทำงานที่โรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1 เพื่อศึกษาปัจจัยจูงใจของพนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา
- 1.2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยคำจูงของพนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา
- 1.2.3 เพื่อศึกษาปัจจัยการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา
- 1.2.4 เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล
- 1.2.5 เพื่อศึกษาปัจจัยจูงใจที่มีผลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา

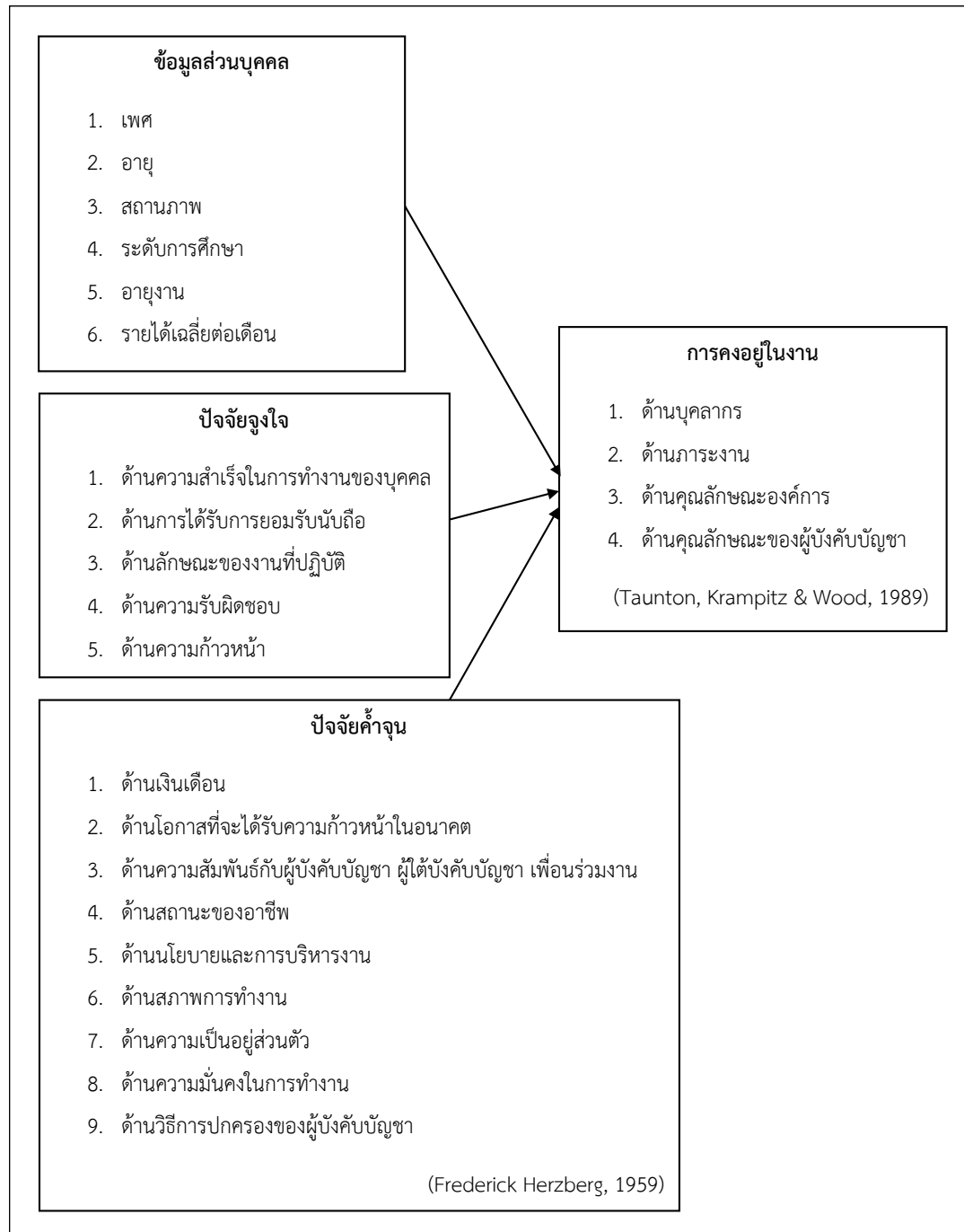
กรอบความคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา สามารถอธิบายได้ว่าปัจจัยหรือสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นแรงผลักดันกระตุ้นพฤติกรรมในตัวบุคคลให้แสดงออกถึงความต้องการ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานซึ่งก่อให้เกิดพฤติกรรมในทิศทางที่องค์การกำหนดเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายและได้ผลงานที่มีคุณค่าด้วยความเต็มใจของบุคคลในการที่อุทิศกายและใจในการปฏิบัติงานเพื่อเป้าหมายโดยได้รับรางวัลเป็นผลตอบแทน การที่บุคลากรหรือพนักงานมีความพึงพอใจและต้องการที่จะทำงานต่อไปในองค์การด้วยความรู้สึกที่เต็มใจและสมัครใจโดย

ไม่คิดที่จะลาออกจากงานที่ตนเองทำและวางแผนที่จะปฏิบัติงานอยู่ในองค์กรนั้นให้นานที่สุดโดยองค์การสามารถประเมินได้จากระยะเวลาที่บุคลากรหรือพนักงานวางแผนจะปฏิบัติงานในองค์กรและต้องดำรงรักษาหรือดำรงไว้ซึ่งบุคลากรที่องค์กรเล็งเห็นแล้วว่ามีความเหมาะสมกับองค์กร แสดงกรอบความคิดการวิจัยได้ดังภาพที่ 1

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 แสดงกรอบความคิดการวิจัย

จากการศึกษาทฤษฎีทั้ง 2 ทฤษฎีตามกรอบความคิดการวิจัยทำให้ผู้วิจัยกำหนดสมมุติฐานในการวิจัยได้ดังนี้ ข้อมูลส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา ที่แตกต่างกัน ปัจจัยจูงใจที่มีอิทธิพลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดาและปัจจัยค้ำจุนที่มีอิทธิพลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา

วิธีการดำเนินงานวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร คือ พนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา จำนวน 250 ราย กลุ่มตัวอย่าง คือ พนักงานทุกฝ่ายของโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา ที่ยังคงปฏิบัติงาน จำนวน 160 คน โดยผู้วิจัยได้ทำการคำนวณตามสัดส่วนประชากรตามสูตรของ Yamane (1967) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนี้

$$\text{สูตร } n = N / (1 + Ne^2)$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนสมาชิกทั้งหมดในองค์การ

e = ค่าความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

$$\text{แทนค่า } n = 250 / (1 + 250 (0.05 \times 0.05))$$

$$n = 250 / (1 + 250) (.0025)$$

$$n = 250 / 1.625$$

$$n = 153.85$$

เพื่อป้องกันความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นในการตอบแบบสอบถามข้อมูลไม่สมบูรณ์ครบถ้วน ผู้วิจัยจึงใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 160 รายกลุ่มตัวอย่าง คือ พนักงานทุกฝ่ายของโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา แสดงตัวอย่างการคำนวณกลุ่มตัวอย่างของประชากรแต่ละแผนก ดังตารางที่ 1

$$\text{แทนค่า } n1 = \left(\frac{n1}{N} * n \right)$$

$$n1 = \left(\frac{15}{250} * 160 \right)$$

$$n1 = 9.6 \approx 10$$

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรจำแนกตามแผนกหรือฝ่าย

ที่	แผนก/ฝ่าย	จำนวนประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1	วิศวกรรม	15	10
2	เทคโนโลยีสารสนเทศ	2	1
3	รักษาความปลอดภัย	7	4
4	ทรัพยากรมนุษย์	4	3
5	บัญชีและการเงิน	21	13
6	แม่บ้าน	51	33
7	ต้อนรับ	19	12
8	ฟิตเนส	4	3

(ต่อ)

9	ขายและการตลาด	14	9
10	อาหารและเครื่องดื่ม	113	72
รวม		250	100%

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แทนด้วยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากกรอบแนวคิด แบบสอบถามทั้งหมดประกอบด้วยข้อมูล 5 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อายุงานและรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ส่วนที่ 2 ส่วนที่ 3 และส่วนที่ 4 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจ ปัจจัยค้ำจุนและการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา โดยแบ่งค่าคะแนนระดับความสำคัญออกเป็น 5 ระดับตามแบบ ลิเคิร์ท (Likert) รวมจำนวน 62 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล พื้นที่วิจัย คือ โรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่างเดือนมิถุนายนถึงเดือนกันยายน 2565 ก่อนการเข้าร่วมวิจัยผู้วิจัยได้แจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนการดำเนินการและสิทธิของการเป็นกลุ่มตัวอย่างโดยแจ้งว่าผลของการวิจัยจะนำเสนอเป็นภาพรวมไม่ส่งผลกระทบต่องานหรือตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย การทดสอบสมมติฐานแบบ t - test, One - Way ANOVA และ Multiple Regression Analysis กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา จำแนกผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียด ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของพนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 แสดงถึงสัดส่วนของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อายุงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ข้อมูลส่วนบุคคล		ความถี่	ร้อยละ
เพศ	ชาย	84	52.5
	หญิง	76	47.5
อายุ	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี	40	25.0
	31 - 40 ปี	63	39.4
	41 - 50 ปี	39	24.4
	50 ปี ขึ้นไป	18	11.3

(ต่อ)

สถานภาพ	โสด	70	43.8
	สมรส	73	45.6
	หม้าย/หย่า	17	10.6
ระดับการศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	65	40.6
	ปริญญาตรี	83	51.9
	สูงกว่าปริญญาตรี	12	7.5
อายุงาน	ต่ำกว่า 1 ปี	28	17.5
	1 - 5 ปี	79	49.4
	6 - 10 ปี	26	16.3
	10 ปี ขึ้นไป	27	16.9
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	น้อยกว่า 20,001 บาท	24	15.0
	20,001 - 40,000 บาท	85	53.1
	40,001 - 60,000 บาท	29	18.1
	60,001 - 80,000 บาท	11	6.9
	มากกว่า 80,000 บาท	11	6.9

จากตารางที่ 2 มีผู้ตอบแบบสอบถามมีทั้งสิ้น 160 คนจำแนกเป็นเพศชายจำนวน 84 คนคิดเป็นร้อยละ 52.5 เป็นเพศหญิงจำนวน 76 คนคิดเป็นร้อยละ 47.5 จำแนกได้เป็นผู้ที่มีอายุระหว่าง 31-40 ปีมากที่สุด จำนวน 63 คนคิดเป็นร้อยละ 39.4 รองลงมามีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปีจำนวน 40 คนคิดเป็นร้อยละ 25.0 รองลงมามีอายุระหว่าง 41-50 ปีคนคิดเป็นร้อยละ 24.4 และอายุ 50 ปีขึ้นไปจำนวน 18 คนคิดเป็นร้อยละ 11.3 จำแนกได้เป็นสถานภาพสมรสมากที่สุดจำนวน 73 คนคิดเป็นร้อยละ 45.6 รองลงมาเป็นสถานภาพโสดจำนวน 70 คนคิดเป็นร้อยละ 43.8 และสถานภาพหม้าย/หย่าจำนวน 17 คนคิดเป็นร้อยละ 10.6 คนจำแนกเป็นระดับปริญญาตรีมากที่สุดจำนวน 83 คนคิดเป็นร้อยละ 51.9 รองลงมาเป็นระดับต่ำกว่าปริญญาตรีจำนวน 65 คนคิดเป็นร้อยละ 40.6 และระดับสูงกว่าปริญญาตรีจำนวน 12 คนคิดเป็นร้อยละ 7.5 จำแนกได้เป็นผู้ที่มีอายุงานระหว่าง 1 - 5 ปีจำนวน 79 คนคิดเป็นร้อยละ 49.4 รองลงมามีอายุงานต่ำกว่า 1 ปีจำนวน 28 คนคิดเป็นร้อยละ 17.5 รองลงมามีอายุงาน 10 ปี ขึ้นไปจำนวน 27 คนคิดเป็นร้อยละ 16.9 และมีอายุงานระหว่าง 6 - 10 ปีจำนวน 26 คนคิดเป็นร้อยละ 16.3 จำแนกได้เป็นผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 20,001 - 40,000 บาทจำนวน 85 คนคิดเป็นร้อยละ 53.1 รองลงมามีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 40,001 - 60,000 บาทจำนวน 29 คนคิดเป็นร้อยละ 18.1 รองลงมามีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 20,001 บาทจำนวน 24 คนคิดเป็นร้อยละ 15.0 รองลงมามีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 60,001 - 80,000 บาทจำนวน 11 คนคิดเป็นร้อยละ 6.9 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 80,000 บาทจำนวน 11 คนคิดเป็นร้อยละ 6.9 ตามลำดับ

2. ปัจจัยจิตใจของพนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 แสดงปัจจัยจิตใจของพนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา

ปัจจัยจิตใจ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความสำคัญ
ด้านความสำเร็จในการทำงานของบุคคล	3.65	.710	มาก
ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ	3.68	.693	มาก
ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ	3.60	.639	มาก
ด้านความรับผิดชอบ	3.49	.664	ปานกลาง
ด้านความก้าวหน้า	3.41	.700	ปานกลาง
รวม	3.56	.681	มาก

จากตารางที่ 3 จากการศึกษาค้นคว้าพบว่าระดับความสำคัญภาพรวมปัจจัยจิตใจของพนักงานมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมากที่สุดที่ 3.56 และเมื่อพิจารณารายด้านระดับความสำคัญมากที่สุด 3 รายการประกอบด้วย ด้านการได้รับการยอมรับนับถือมีค่าเฉลี่ย 3.68 ด้านความสำเร็จในการทำงานของบุคคลมีค่าเฉลี่ย 3.65 และด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติมีค่าเฉลี่ย 3.60 ระดับความสำคัญปานกลาง 2 รายการประกอบด้วย ด้านความรับผิดชอบมีค่าเฉลี่ย 3.49 และด้านความก้าวหน้ามีค่าเฉลี่ย 3.41 ตามลำดับ

3. ปัจจัยค่าจ้างของพนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 แสดงปัจจัยค่าจ้างของพนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา

ปัจจัยค่าจ้าง	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความสำคัญ
ด้านเงินเดือน	2.86	.945	ปานกลาง
ด้านโอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต	3.16	.764	ปานกลาง
ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน	3.59	.791	มาก
ด้านสถานะของอาชีพ	3.70	.699	มาก
ด้านนโยบายและการบริหารงาน	3.46	.692	ปานกลาง
ด้านสภาพการทำงาน	3.10	.820	ปานกลาง
ด้านความเป็นอยู่ส่วนตัว	3.17	.807	ปานกลาง
ด้านความมั่นคงในการทำงาน	3.71	.718	มาก
ด้านวิธีการปกครองของผู้บังคับบัญชา	3.45	.665	ปานกลาง
รวม	3.36	.767	ปานกลาง

จากตารางที่ 4 จากการศึกษาค้นคว้าพบว่าระดับความสำคัญภาพรวมปัจจัยค่าจ้างของพนักงานมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญปานกลางที่ 3.36 และเมื่อพิจารณารายด้านระดับความสำคัญมากที่สุด 3 รายการประกอบด้วย ด้านความมั่นคงในการทำงานมีค่าเฉลี่ย 3.71 ด้านสถานะของอาชีพมีค่าเฉลี่ย 3.70 และด้าน

ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อนร่วมงานมีค่าเฉลี่ย 3.59 ระดับความสำคัญปานกลาง 6 รายการประกอบด้วย ด้านนโยบายและการบริหารงานมีค่าเฉลี่ย 3.46 ด้านวิธีการปกครองของผู้บังคับบัญชามีค่าเฉลี่ย 3.45 ด้านความเป็นอยู่ส่วนตัวมีค่าเฉลี่ย 3.17 ด้านโอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคตมีค่าเฉลี่ย 3.16 ด้านสภาพการทำงานมีค่าเฉลี่ย 3.10 และด้านเงินเดือนมีค่าเฉลี่ย 2.86 ตามลำดับ

4. ภาพรวมการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 แสดงภาพรวมการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา

การคงอยู่ในงานของพนักงาน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความสำคัญ
ด้านบุคลากร	3.37	.777	ปานกลาง
ด้านการงาน	3.29	.666	ปานกลาง
ด้านคุณลักษณะองค์การ	3.10	.855	ปานกลาง
ด้านคุณลักษณะผู้บริหาร	3.36	.719	ปานกลาง
รวม	3.28	.754	ปานกลาง

จากตารางที่ 5 จากการศึกษาข้อมูลพบว่าภาพรวมการคงอยู่ในงานของพนักงานมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญปานกลางที่ 3.28 และเมื่อพิจารณารายด้านระดับความสำคัญปานกลาง 4 รายการประกอบด้วย ด้านบุคลากรมีค่าเฉลี่ย 3.37 ด้านคุณลักษณะผู้บริหารมีค่าเฉลี่ย 3.36 ด้านการงานมีค่าเฉลี่ย 3.29 และด้านคุณลักษณะองค์การมีค่าเฉลี่ย 3.10 ตามลำดับ

5. การเปรียบเทียบการคงอยู่ในงานจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลของพนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 แสดงผลเปรียบเทียบการคงอยู่ในงานจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลของพนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา

ข้อมูลส่วนบุคคล	การคงอยู่ในงาน		Sig	ผลการทดสอบ
	t	F		
เพศ	.660		.510	ไม่แตกต่าง
อายุ		.416	.741	ไม่แตกต่าง
สถานภาพ		.257	.774	ไม่แตกต่าง
ระดับการศึกษา		1.538	.218	ไม่แตกต่าง
อายุงาน		1.183	.318	ไม่แตกต่าง
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		1.747	.142	ไม่แตกต่าง

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 6 ผลการทดสอบสมมติฐานจำแนกตามเพศได้ค่าสถิติการทดสอบที่ (t - test) เท่ากับ 0.66 และค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .510 จำแนกตามอายุได้ค่าสถิติทดสอบ (F) เท่ากับ 0.416 และค่านัยสำคัญทางสถิติ

เท่ากับ .741 จำแนกตามสถานภาพได้ค่าค่าสถิติทดสอบ (F) เท่ากับ .257 และค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .774 จำแนกตามระดับการศึกษาได้ค่าสถิติทดสอบ (F) เท่ากับ 1.538 และค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .218 จำแนกตามอายุงานได้ค่าสถิติทดสอบ (F) เท่ากับ 1.183 และค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .318 จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนค่าสถิติทดสอบ (F) เท่ากับ 1.747 และค่านัยสำคัญทางสถิติ 142 นั่นคือข้อมูลส่วนบุคคลแตกต่างกันมีผลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา ไม่แตกต่างกัน

6. ปัจจัยจูงใจมีอิทธิพลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา (ตารางที่ 7)
ตารางที่ 7 ปัจจัยจูงใจมีอิทธิพลต่อการคงอยู่ในงาน

ปัจจัยจูงใจ	B	Std. Error	Beta	t	ค่าเฉลี่ย	Sig	ผลการทดสอบ
ค่าคงที่ (Constant)	.462	.239		1.931		.055	
ด้านความสำเร็จในการทำงานของบุคคล (x_1)	.023	.071	.026	.321	3.65	.749	ไม่มีอิทธิพล
ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ (x_2)	.057	.077	.063	.743	3.68	.459	ไม่มีอิทธิพล
ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ (x_3)	.285	.082	.290	3.462	3.60	.001*	มีอิทธิพล
ด้านความรับผิดชอบ (x_4)	.148	.075	.156	1.974	3.49	.050*	มีอิทธิพล
ด้านความก้าวหน้า (x_5)	.289	.066	.322	4.352	3.41	.000*	มีอิทธิพล

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2 - tailed)

จากตารางที่ 7 ปัจจัยจูงใจที่มีอิทธิพลต่อการคงอยู่ในงานพบว่าปัจจัยจูงใจด้านความก้าวหน้า ด้านความรับผิดชอบและด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติมีอิทธิพลต่อการคงอยู่ในงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงเป็นสมการพยากรณ์ค่าการคงอยู่ในงานจากปัจจัยจูงใจได้ ดังนี้ โดยสามารถอธิบายประเด็นของคำถามด้านปัจจัยจูงใจได้ดังนี้ ด้านความสำเร็จในการทำงานของบุคคลผลจากการวิจัยพบว่าค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมากได้ค่าสถิติการทดสอบที่ (t - test) เท่ากับ .321 มีค่าเฉลี่ย 3.65 และค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .749 เมื่อพิจารณารายด้านระดับความสำคัญมาก 4 รายการประกอบด้วย มีความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนในการที่ทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายมีค่าเฉลี่ย 3.72 มีความภาคภูมิใจกับงานที่ได้ทำสำเร็จไปแล้วมีค่าเฉลี่ย 3.63 สามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จตรงตามเวลาที่กำหนดมีค่าเฉลี่ย 3.62 และสามารถแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้องและทันเวลามีค่าเฉลี่ย 3.62 ด้านการได้รับการยอมรับนับถือผลจากการวิจัยพบว่าค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมากได้ค่าสถิติการทดสอบที่ (t - test) เท่ากับ .743 มีค่าเฉลี่ย 3.68 และค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .459 เมื่อพิจารณารายด้านระดับความสำคัญมาก 4 รายการประกอบด้วย องค์กรเปิดโอกาสให้ได้แสดงความคิดเห็นและเสนอแนวทางในการปฏิบัติงานได้มีค่าเฉลี่ย 3.73 ผลงานได้รับการยกย่องชมเชยจากผู้บังคับบัญชาผู้ใต้บังคับบัญชาหรือเพื่อนร่วมงานมีค่าเฉลี่ย 3.71 งานที่ทำอยู่ช่วยให้ท่านมีเกียรติและได้รับการยอมรับจากสังคมมีค่าเฉลี่ย 3.67 และได้การยอมรับ รับฟังและการให้ความเคารพในการตัดสินใจจากผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อนร่วมงานมีค่าเฉลี่ย 3.62 และด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติผลจากการวิจัยพบว่าค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมากได้

ค่าสถิติการทดสอบที่ (t - test) เท่ากับ 3.462 มีค่าเฉลี่ย 3.60 และค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .001* เมื่อพิจารณารายด้านระดับความสำคัญมาก 4 รายการประกอบด้วย งานที่สามารถใช้ทักษะความรู้ความสามารถได้อย่างเต็มที่ที่มีค่าเฉลี่ย 3.71 มีความเข้าใจในขอบเขตงานที่ทำอยู่อย่างดีมีค่าเฉลี่ย 3.64 งานที่ทำอยู่มีความท้าทายและน่าสนใจมีค่าเฉลี่ย 3.52 ลักษณะงานที่ทำให้เปิดโอกาสให้ได้พัฒนาความสามารถมีค่าเฉลี่ย 3.52 ด้านความรับผิดชอบผลจากการวิจัยพบว่าค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญปานกลางได้ค่าสถิติการทดสอบที่ (t - test) เท่ากับ 1.974 มีค่าเฉลี่ย 3.49 และค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .050* เมื่อพิจารณารายด้านระดับความสำคัญมาก 2 รายการประกอบด้วย งานที่ได้รับมอบหมายเป็นงานที่ต้องใช้ความรับผิดชอบและความละเอียดรอบคอบสูงมีค่าเฉลี่ย 3.59 และรับรู้ถึงความคาดหวังของผู้บังคับบัญชาที่มีต่องานหรือหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายมีค่าเฉลี่ย 3.56 ระดับความสำคัญปานกลาง 2 รายการประกอบด้วย งานในความรับผิดชอบมีขั้นตอนและวิธีการทำงานอย่างเป็นระบบมีค่าเฉลี่ย 3.49 และองค์การมีการกำหนดหน้าที่รับผิดชอบไว้อย่างชัดเจนมีค่าเฉลี่ย 3.31 ด้านความก้าวหน้าผลจากการวิจัยพบว่าค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญปานกลางได้ค่าสถิติการทดสอบที่ (t - test) เท่ากับ 4.352 มีค่าเฉลี่ย 3.41 และค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .000* เมื่อพิจารณารายด้านระดับความสำคัญมาก 1 รายการประกอบด้วย การเลื่อนตำแหน่งขึ้นอยู่กับความสามารถและผลงานมีค่าเฉลี่ย 3.53 ระดับความสำคัญปานกลาง 3 รายการประกอบด้วย องค์การมีนโยบายการเลื่อนตำแหน่งอย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ย 3.46 สายงานที่ทำมีโอกาสเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้นมีค่าเฉลี่ย 3.33 และมีโอกาสเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้มีค่าเฉลี่ย 3.31 ตามลำดับ

7. ปัจจัยคำจูนที่มีอิทธิพลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 ปัจจัยคำจูนที่มีอิทธิพลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา

ปัจจัยคำจูน	B	Std. Error	Beta	t	ค่าเฉลี่ย	Sig	ผลการทดสอบ
ค่าคงที่ (Constant)	.528	.248		2.132		.035	
ด้านเงินเดือน (z_1)	.139	.045	.209	3.066	2.87	.003*	มีอิทธิพล
ด้านโอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต (z_2)	.142	.063	.172	2.237	3.16	.027*	มีอิทธิพล
ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน (z_3)	-.023	.057	-.028	-.399	3.59	.690	ไม่มีอิทธิพล
ด้านสถานะของอาชีพ (z_4)	.101	.061	.113	1.662	3.70	.099	ไม่มีอิทธิพล
ด้านนโยบายและการบริหารงาน (z_5)	.082	.066	.090	1.241	3.45	.217	ไม่มีอิทธิพล
ด้านสภาพการทำงาน (z_6)	.137	.061	.179	2.230	3.10	.027*	มีอิทธิพล
ด้านความเป็นอยู่ส่วนตัว (z_7)	.038	.057	.049	.674	3.17	.501	ไม่มีอิทธิพล
ด้านความมั่นคงในการทำงาน (z_8)	-.032	.054	-.036	-.583	3.71	.561	ไม่มีอิทธิพล
ด้านวิสัยทัศน์ขององค์กร (z_9)	.261	.065	.276	4.038	3.45	.000*	มีอิทธิพล

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2 - tailed)

จากตารางที่ 8 ปัจจัยคำจูนที่มีอิทธิพลต่อการคงอยู่ในงานพบว่าปัจจัยคำจูนด้านวิธีการปกครองของผู้บังคับบัญชา ด้านโอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต ด้านสภาพการทำงานและด้านเงินเดือนมีอิทธิพลต่อการคงอยู่ในงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงเป็นสมการพยากรณ์ค่าการคงอยู่ในงานจากปัจจัยจูงใจได้ดังนี้ โดยสามารถอธิบายประเด็นของคำถามด้านปัจจัยคำจูนได้ดังนี้ ด้านเงินเดือนผลจากการวิจัยพบว่ามีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญปานกลางได้ค่าสถิติการทดสอบที่ (t - test) เท่ากับ 3.066 มีค่าเฉลี่ย 2.87 และค่าเฉลี่ยทางสถิติเท่ากับ .003* เมื่อพิจารณารายด้านระดับความสำคัญปานกลาง 4 รายการประกอบด้วย เงินเดือนที่ได้รับเหมาะสมกับตำแหน่งงานที่รับผิดชอบมีค่าเฉลี่ย 2.91 การเลื่อนขั้นเงินเดือนมีความยุติธรรมตามความรู้ความสามารถและผลงานมีค่าเฉลี่ย 2.91 มีความพึงพอใจกับเงินเดือนและสวัสดิการที่ได้รับในปัจจุบันมีค่าเฉลี่ย 2.84 และเงินเดือนที่ได้รับมีความเหมาะสมคุ้มค่ากับปริมาณและระยะเวลาในการปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ย 2.80 ด้านโอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคตผลจากการวิจัยพบว่ามีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญปานกลางได้ค่าสถิติการทดสอบที่ (t - test) เท่ากับ 2.237 มีค่าเฉลี่ย 3.16 และค่าเฉลี่ยทางสถิติเท่ากับ .027* เมื่อพิจารณารายด้านระดับความสำคัญปานกลาง 3 รายการประกอบด้วย ได้รับโอกาสในการแสดงผลงานและข้อเสนอแนะกับองค์กรมีค่าเฉลี่ย 3.34 ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชามีค่าเฉลี่ย 3.14 และสามารถนำทักษะความรู้และประสบการณ์ไปต่อยอดหรือพัฒนาตนเองได้มีค่าเฉลี่ย 3.00 ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานผลจากการวิจัยพบว่ามีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมากได้ค่าสถิติการทดสอบที่ (t - test) เท่ากับ -.399 มีค่าเฉลี่ย 3.59 และค่าเฉลี่ยทางสถิติเท่ากับ .690 เมื่อพิจารณารายด้านระดับความสำคัญมาก 3 รายการประกอบด้วย มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชามีค่าเฉลี่ย 3.67 ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชามีความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมีค่าเฉลี่ย 3.58 และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดีมีค่าเฉลี่ย 3.52 ด้านสถานะของอาชีพผลจากการวิจัยพบว่ามีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมากได้ค่าสถิติการทดสอบที่ (t - test) เท่ากับ 1.662 มีค่าเฉลี่ย 3.70 และค่าเฉลี่ยทางสถิติเท่ากับ .099 เมื่อพิจารณารายด้านระดับความสำคัญมาก 3 รายการประกอบด้วย มีความภาคภูมิใจในการประกอบอาชีพกับธุรกิจด้านการให้บริการมีค่าเฉลี่ย 3.74 ท่านมีความเชื่อและเข้าใจว่าทุกตำแหน่งในสายงานสามารถช่วยให้องค์กรขับเคลื่อนต่อไปได้มีค่าเฉลี่ย 3.73 หน้าที่และตำแหน่งไม่เป็นที่รังเกียจของสังคมมีค่าเฉลี่ย 3.62 ด้านนโยบายและการบริหารงานผลจากการวิจัยพบว่ามีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญปานกลางได้ค่าสถิติการทดสอบที่ (t - test) เท่ากับ 1.241 มีค่าเฉลี่ย 3.45 และค่าเฉลี่ยทางสถิติเท่ากับ .217 เมื่อพิจารณารายด้านระดับความสำคัญปานกลาง 3 รายการประกอบด้วย องค์กรมีนโยบายที่แน่นอนมีค่าเฉลี่ย 3.47 องค์กรมีระเบียบข้อบังคับเป็นลายลักษณ์อักษรมีค่าเฉลี่ย 3.46 และองค์กรมีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจนมีค่าเฉลี่ย 3.43 ด้านสภาพการทำงานผลจากการวิจัยพบว่ามีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญปานกลางได้ค่าสถิติการทดสอบที่ (t - test) เท่ากับ 2.230 มีค่าเฉลี่ย 3.10 และค่าเฉลี่ยทางสถิติเท่ากับ .027* เมื่อพิจารณารายด้านระดับความสำคัญปานกลาง 3 รายการประกอบด้วย สถานที่ทำงานมีความปลอดภัยมีค่าเฉลี่ย 3.14 องค์กรมีสภาพแวดล้อมเหมาะสมกับการทำงานมีค่าเฉลี่ย 3.13 และองค์กรมีเครื่องมือและอุปกรณ์ในการทำงานอย่างเพียงพอมีค่าเฉลี่ย 3.04 ด้านความเป็นอยู่ส่วนตัวผลจากการวิจัยพบว่ามีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญปานกลางได้ค่าสถิติการทดสอบที่ (t - test) เท่ากับ .674 มีค่าเฉลี่ย 3.17 และค่าเฉลี่ยทางสถิติเท่ากับ .501 เมื่อพิจารณาทางด้านระดับความสำคัญปานกลาง 3 รายการประกอบด้วย หน้าที่และตำแหน่งเป็นที่ยอมรับของครอบครัวมีค่าเฉลี่ย

3.46 สามารถเดินทางมาทำงานได้อย่างสะดวกมีค่าเฉลี่ย 3.08 และชั่วโมงการทำงานไม่เป็นอุปสรรคต่อครอบครัวมีค่าเฉลี่ย 2.98 ด้านความมั่นคงในการทำงานผลจากการวิจัยพบว่ามีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมากได้ค่าสถิติการทดสอบที่ (t - test) เท่ากับ -.583 มีค่าเฉลี่ย 3.71 และค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .561 เมื่อพิจารณารายด้านระดับความสำคัญมาก 2 รายการประกอบด้วย เป็นงานที่มีความมั่นคงมีค่าเฉลี่ย 3.90 และองค์การมีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับมีค่าเฉลี่ย 3.77 ระดับความสำคัญปานกลาง 1 รายการ คือ องค์การมีความมั่นคงมีค่าเฉลี่ย 3.47 ด้านวิธีการปกครองของผู้บังคับบัญชาผลจากการวิจัยพบว่ามีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญปานกลางได้ค่าสถิติการทดสอบที่ (t - test) เท่ากับ 4.038 มีค่าเฉลี่ย 3.45 และค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .000* เมื่อพิจารณารายด้านระดับความสำคัญมาก 1 รายการ คือ ผู้บังคับบัญชามีความรู้และความสามารถในการบริหารงานมีค่าเฉลี่ย 3.51 ระดับความสำคัญปานกลาง 2 รายการประกอบด้วยผู้บังคับบัญชามีความยุติธรรมมีค่าเฉลี่ย 3.46 และผู้บังคับบัญชามีความเต็มใจที่จะสอนหรือแนะนำการทำงานมีค่าเฉลี่ย 3.39 ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา มีวัตถุประสงค์เพื่อวิจัยแรงจูงใจที่ของพนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา การคงอยู่ในงานของพนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา เปรียบเทียบการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล วิจัยแรงจูงใจที่มีผลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 160 ชุด เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลคือร้อยละ ค่าเฉลี่ย การทดสอบสมมติฐานแบบ t - test, One - Way ANOVA และ Multiple Regression Analysis จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปได้ดังนี้

ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 31 - 40 ปี มีสถานภาพสมรส จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี อายุงาน 1 - 5 ปี และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 - 40,000 บาท

แรงจูงใจของพนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา

จากการศึกษาพบว่าแรงจูงใจของพนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา โดยแยกตามทฤษฎีสองปัจจัยนี้ ปัจจัยจูงใจมีองค์ประกอบ 5 ด้าน ภาพรวมอยู่ในระดับสำคัญมากเมื่อนำมาพิจารณาด้านระดับความสำคัญมาก 3 รายการประกอบด้วย ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านความสำเร็จในการทำงานของบุคคลและด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ระดับความสำคัญปานกลาง 2 รายการประกอบด้วย ด้านความรับผิดชอบและด้านความก้าวหน้าตามลำดับ

ปัจจัยค้ำจุนมีองค์ประกอบ 9 ด้าน ภาพรวมอยู่ในระดับความสำคัญปานกลางเมื่อพิจารณารายด้านระดับความสำคัญมาก 3 รายการประกอบด้วย ด้านความมั่นคงในการทำงาน ด้านสถานะของอาชีพ ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ระดับความสำคัญปานกลาง 6 รายการประกอบด้วย ด้านนโยบายและการบริหารงาน ด้านวิธีการปกครองของผู้บังคับบัญชา ด้านความเป็นอยู่ส่วนตัว ด้านโอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต ด้านสภาพการทำงานและด้านเงินเดือนตามลำดับ

การคงอยู่ในงานมีองค์ประกอบ 4 ตัว ภาพรวมอยู่ในระดับความสำคัญปานกลางเมื่อพิจารณารายด้าน ระดับความสำคัญปานกลาง 4 รายการประกอบด้วย ด้านบุคลากร ด้านคุณลักษณะผู้บริหาร ด้านภาระงานและ ด้านคุณลักษณะองค์การตามลำดับ

ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา ที่แตกต่างกัน

จากการศึกษาพบว่าข้อมูลส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อายุงาน รายได้เฉลี่ย ต่อเดือนมีผลต่อการคงอยู่ในงานที่ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยจิตใจที่มีอิทธิพลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา

จากการศึกษาพบว่าปัจจัยจิตใจ ด้านความก้าวหน้า ด้านความรับผิดชอบและด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติมี อิทธิพลต่อการคงอยู่ในงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยค่าจ้างที่มีอิทธิพลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา

จากการศึกษาพบว่าปัจจัยค่าจ้าง ด้านวิธีการปกครองของผู้บังคับบัญชา ด้านโอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้า ในอนาคต ด้านสภาพการทำงานและด้านเงินเดือนมีอิทธิพลต่อการคงอยู่ในงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา ผู้วิจัยมีประเด็น ที่จะอภิปรายดังนี้

ปัจจัยจิตใจของพนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา ภาพรวมอยู่ในระดับความสำคัญมากสอดคล้องกับ งานวิจัยของ จีรภัทร อเนกวิธิ (2557) พบว่าด้านภาพรวมของปัจจัยจิตใจในการปฏิบัติงานของพนักงานอยู่ในระดับ ความสำคัญมากจากผลการวิจัยพบว่าโดยรวมแล้วปัจจัยจิตใจสามารถจูงใจพนักงานอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 3.89 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.58 เมื่อพิจารณารายด้านสามารถเรียงลำดับจากปัจจัยที่มีผลต่อ แรงจูงใจมากที่สุดไปอย่างน้อยที่สุดได้ดังนี้ ด้านความรับผิดชอบ ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ด้านความสำเร็จในการ ปฏิบัติงาน ด้านการยอมรับนับถือ ด้านความก้าวหน้าตามลำดับและสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยศนันท์ อ่อนสันทด (2560) พบว่าภาพรวมในการจูงใจของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานอยู่ในระดับความสำคัญมากโดยมี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 หากพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับดังนี้ การได้รับ การยอมรับจากบุคคลรอบข้าง งานที่ปฏิบัติมีลักษณะงานที่น่าสนใจขอบเขตหน้าที่ที่ทํารับผิดชอบระบุไว้อย่างชัดเจน ในใบพรรณนาลักษณะงาน (Job Descriptions) และการได้รับการยกย่องชมเชยจากหัวหน้างานของท่านในการ ปฏิบัติงานของท่านที่ระดับมากตามลำดับ

ปัจจัยค่าจ้างของพนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา ภาพรวมอยู่ในระดับความสำคัญปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกศรินภรณ์ กาญจนปัญญาพล (2560) พบว่าด้านภาพรวมของปัจจัยค่าจ้างที่มีผลกับความ ผูกพันต่อองค์การอยู่ในระดับปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.32 เมื่อพิจารณารายด้านสามารถเรียงลำดับจาก แรงจูงใจที่มีผลกับความผูกพันต่อองค์การมากที่สุดไปอย่างน้อยที่สุดได้ดังนี้ ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา

ผู้ใต้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ด้านความมั่นคงในการทำงาน และด้านเงินเดือนและสวัสดิการตามลำดับ แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิษณุ ตรีเวชศิลป์ (2562) พบว่าด้านภาพรวมของปัจจัยค่าจ้างในการปฏิบัติงานของพนักงานอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 เนื่องจากระยะเวลาการศึกษาในปี 2562 ยังไม่เกิดเหตุการณ์การแพร่ระบาดของโควิด - 19 ซึ่งเป็นช่วงของการคาบเกี่ยวที่กำลังจะเกิดโรคระบาดและในช่วงปี 2565 เป็นช่วงเวลาที่มีการแพร่ระบาดของโควิด - 19 เริ่มคลี่คลายจึงทำให้ผลของการศึกษาปัจจัยค่าจ้างแตกต่างกันโดยผลงานวิจัยของ วิษณุ ตรีเวชศิลป์ มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเรียงลำดับดังนี้ ด้านเงินเดือนและสวัสดิการ ด้านนโยบายและการบริหาร ด้านความมั่นคงในการทำงาน ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ด้านความเป็นอยู่ส่วนตัวและด้านสภาพการทำงานและมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นลำดับปานกลางดังนี้ ด้านงานที่ทำอยู่มีโอกาสที่จะได้เลื่อนตำแหน่งสูงขึ้นและด้านการเลื่อนตำแหน่งขึ้นขึ้นอยู่กับความสามารถในการปฏิบัติงาน

ผลเปรียบเทียบการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล จากการวิจัยพบว่าข้อมูลส่วนบุคคลแตกต่างกันมีการคงอยู่ในงานของพนักงานไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรภัคร เอนกวิถิ (2557) พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับความจงรักภักดีต่อองค์กรของพนักงาน ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่งงาน วุฒิการศึกษา สถานภาพ ระยะเวลาใน การปฏิบัติงานและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีความจงรักภักดีต่อองค์กรไม่แตกต่างกัน

การคงอยู่ในงานของพนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา ภาพรวมอยู่ในระดับความสำคัญปานกลาง ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิลาสินี สุทธิชล และ สิญญาธร นาคพิน (2564) พบว่าด้านภาพรวมการคงอยู่ในงานอยู่ในระดับมากที่สุดค่าประสิทธิภาพของการทำนาย R^2 เท่ากับ 0.60 เนื่องจากสภาพแวดล้อม สถานที่ท่องเที่ยวและลักษณะทางกายภาพแตกต่างกันผลการวิจัยพบว่าการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อวิจัยระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อการคงอยู่พนักงานในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด หากพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานหากพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้านและระดับมาก 1 ด้าน ผลตอบแทนและสวัสดิการหากพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน การฝึกอบรมและพัฒนาหากพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้านและระดับมาก 1 ด้านการประเมินผลหากพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กรหากพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้านและระดับมาก 1 ด้านความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพหากพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านความก้าวหน้ามีอิทธิพลต่อการคงอยู่ของพนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา พนักงานที่ทำงานกับองค์กรย่อมปรารถนาที่จะมีความก้าวหน้าในสายงานอาชีพของตน การบริหารความก้าวหน้าในอาชีพเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างแรงจูงใจและความรู้สึกผูกพันของพนักงานในองค์กร ฝ่ายทรัพยากรบุคคลที่ดูแลงานบริหารทรัพยากรมนุษย์ควรมีการบริหารจัดการให้พนักงานมีความเติบโตก้าวหน้าในองค์กรด้วยการตั้งศักยภาพของพนักงานออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดซึ่งหากองค์กรเล็งเห็นถึงความสามารถและให้โอกาสในการเติบโตในตำแหน่งงานที่รับผิดชอบย่อมทำให้พนักงานรู้สึกว่าคุณค่าเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ผู้บริหารควรจัดให้มีการ

ประเมินอย่างน้อยปีละ 2 ครั้งเพื่อให้พนักงานรับทราบถึงสถานะ แนวทางการพัฒนาของตนเองเพื่อบรรลุถึงเป้าหมาย องค์กรก็จะได้รับผลงานที่มีคุณภาพจากพนักงานส่งผลให้องค์การมีผลประกอบการที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง

2. ด้านความรับผิดชอบมีอิทธิพลต่อการคงอยู่ของพนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา การปฏิบัติตนในงานให้ประสบความสำเร็จและเกิดความสุขในการทำงานนั้นผู้ปฏิบัติงานต้องมีความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตั้งใจปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรในขอบเขตความรับผิดชอบของตนเอง เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงานผู้บริหารองค์กรควรกำหนดตัวชี้วัดระหว่างปีให้ชัดเจนถึงความต้องการขององค์กรเพื่อให้พนักงานทราบถึงสิทธิในการปฏิบัติและควรสร้างวัฒนธรรมองค์การในการปฏิบัติงาน สร้างบรรยากาศ สนับสนุน ส่งเสริม ผลักดันให้พนักงานมีจิตสำนึก ความรับผิดชอบในหน้าที่และสามารถปฏิบัติได้จริง

3. ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติมีอิทธิพลต่อการคงอยู่ของพนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา ลักษณะของงานที่ปฏิบัติในธุรกิจโรงแรมเป็นงานบริการที่มีลักษณะที่มึนเวิร์คเวลาทำงานแตกต่างจากงานทั่วไป ทำงานกับคนหลากหลายต้องเตรียมพร้อมรับสถานการณ์ที่ไม่คาดคิด การสื่อสารเป็นสิ่งสำคัญผู้ทำงานต้องมีความสุภาพอ่อนน้อม มีมนุษยสัมพันธ์ ยิ้มแย้มแจ่มใส รักษานับบริการ มีความขยัน คล่องแคล่ว อดทน มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดีสามารถทำงานเป็นกะได้ ฝ่ายทรัพยากรบุคคลที่ดูแลงานบริหารทรัพยากรมนุษย์ควรคัดเลือกอบรม และส่งพนักงานไปศึกษาเพื่อให้พนักงานกลับมาพัฒนาองค์การ

4. ด้านเงินเดือนมีอิทธิพลต่อการคงอยู่ของพนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา จากการที่พนักงานส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปีซึ่งเป็นช่วงวัยที่มีภาระค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง การกำหนดค่าตอบแทนทั้งที่เป็นเงินและไม่เป็นเงินผู้บริหารควรออกแบบแนวทาง นโยบายที่ชัดเจนซึ่งโดยส่วนใหญ่โรงแรมจะติดประกาศผลประกอบการเพื่อให้พนักงานทราบถึงผลประกอบการของโรงแรมในแต่ละเดือนและควรมีการพิจารณาจากปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้พนักงานเห็นถึงความก้าวหน้าในอาชีพและลดอัตราการลาออกของพนักงานเนื่องจากพนักงานจะเห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบและเงินเดือน พนักงานเกิดความรู้สึกถึงความมั่นคงในงานอย่างไรก็ตามการประเมินค่าของงานต้องมีความชัดเจนยุติธรรมอธิบายได้เพื่อให้เกิดการยอมรับถึงระดับค่าตอบแทนที่แตกต่างกันระหว่างหน้าที่งานให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

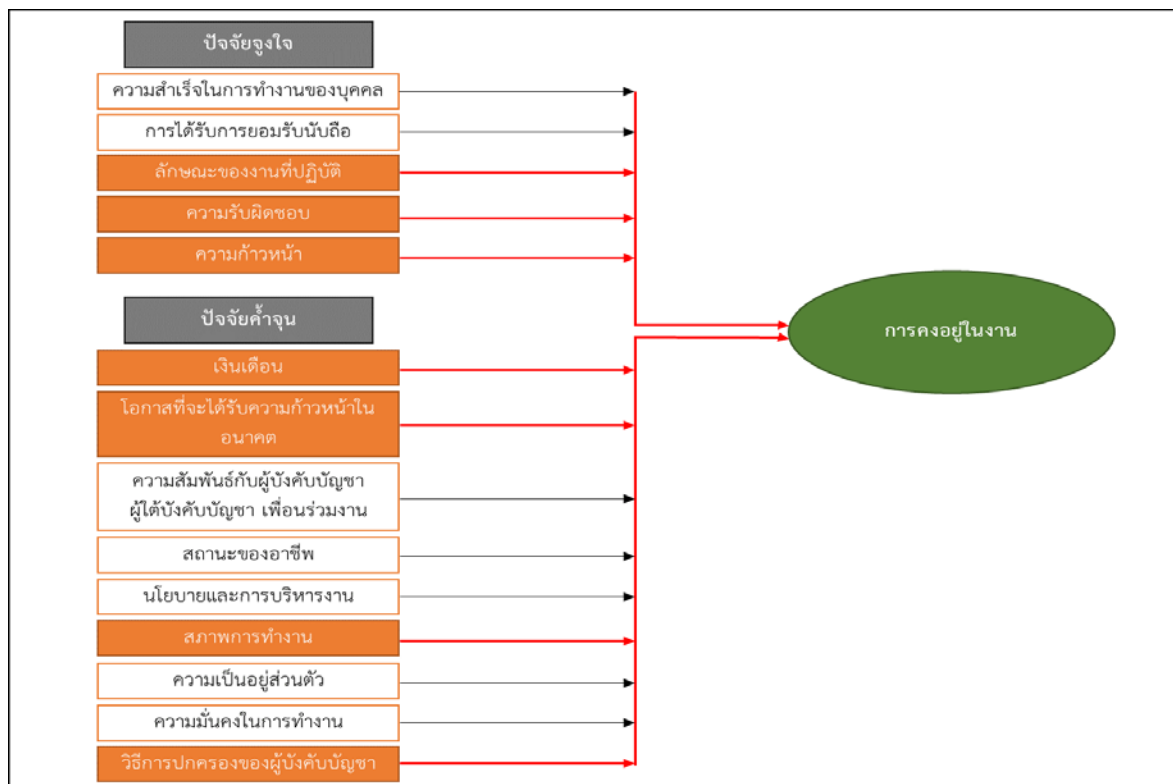
5. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณไม่ได้มีการเก็บข้อมูลในเชิงลึกกับบุคลากรกลุ่มต่าง ๆ การศึกษาครั้งต่อไปควรมีการสัมภาษณ์ประกอบด้วยโดยเฉพาะนำผลของการสัมภาษณ์บุคลากรที่ลาออกมาร่วมประกอบการศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ในการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเพื่อเพิ่มอัตราการคงอยู่

6. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับวิธีการวิธีการสร้างมนุษยสัมพันธ์ในองค์การเพื่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลเกิดความสามัคคีในการทำงานและเกิดความสำเร็จในการทำงานในที่สุด เป็นปัจจัยที่จะช่วยเพิ่มผลผลิตและเป็นเครื่องมือช่วยในการแก้ปัญหาและขัดความขัดแย้งภายในหน่วยงานหรือองค์การและศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสร้างความก้าวหน้าในสายงานอาชีพเพื่อทำให้พนักงานมีความผูกพันต่อองค์การ

7. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา การศึกษาครั้งต่อไปควรเปรียบเทียบองค์การที่มีลักษณะแตกต่างกันหรือคล้ายคลึงกันเพื่อนำมาพัฒนาองค์การต่อไป

องค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัย

สิ่งที่ค้นพบจากงานวิจัยสามารถอธิบายได้ว่าปัจจัยเชิงใจ ด้านความก้าวหน้าพนักงานให้ความสำคัญในเรื่อง การเลื่อนตำแหน่งขึ้นอยู่กับความสามารถและผลงาน ด้านความรับผิดชอบพนักงานให้ความสำคัญในเรื่องงานที่ได้รับ มอบหมายเป็นงานที่ต้องใช้ความรับผิดชอบและความละเอียดรอบคอบสูงและการรับรู้ถึงความคาดหวังของผู้บังคับบัญชาที่มีต่องานหรือหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติพนักงานให้ความสำคัญในเรื่องงานที่สามารถใช้ทักษะ ความรู้ ความสามารถได้อย่างเต็มที่ที่มีความเข้าใจในขอบเขตงานที่ทำอยู่อย่างดี งานที่ทำอยู่ มีความท้าทายและน่าสนใจ ลักษณะงานเปิดโอกาสให้ได้พัฒนาความสามารถและปัจจัยค่าจูน ด้านวิธีการปกครองของผู้บังคับบัญชามีความสำคัญในเรื่องผู้บังคับบัญชามีความรู้และความสามารถในการบริหารงาน ธุรกิจโรงแรม เป็นงานที่มีลักษณะทีมเวิร์คการทำงานในธุรกิจโรงแรมที่จะให้เกิดความราบรื่นได้นั้นบุคลากรในองค์กรจะต้องมี มนุษย์สัมพันธ์ที่ดีต่อกันโดยเฉพาะเพื่อนร่วมงาน สร้างความเป็นมิตรและยอมรับความสามารถของเพื่อนร่วมงาน สร้างเสน่ห์เสริมบุคลิกภาพ การใช้ภาษาที่เหมาะสมเพื่อทำให้คนที่อยู่รอบข้างอยากเข้ามาใกล้ชิดและปรารถนาจะ ร่วมงานด้วย การมีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีนั้นทำให้เกิดความเข้าใจระหว่างกันช่วยเหลือเกื้อกูลเกิดความสามัคคีในการ ทำงาน นอกจากนี้การทำงานในธุรกิจโรงแรมให้ประสบความสำเร็จนั้นนอกเหนือจากต้องมีความรู้ ความสามารถ ความชำนาญในงานแล้ว ยังต้องมีความรับผิดชอบทำงานได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง แม่นยำ มีความอดทนปรับตัวเองให้ เข้ากับบุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ได้รับการยอมรับนับถือจากผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 รูปแบบองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- เกศรินภรณ์ กาญจนปัญญาผล. (2560). *แรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่มีผลกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล เลอ คองคอร์ด กรุงเทพฯ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต, กรุงเทพมหานคร.
- จารุวรรณ งามพิสุทธิ์ไพศาล. (2565). *ร้านอาหาร โรงแรมที่รับเศรษฐกิจฟื้น อัตราพักลดกระทบพนักงาน*. (19 มิถุนายน 2565). *ประชาชาติธุรกิจ*. ค้นคืนจาก <https://shorturl.asia/nhzcJ>.
- จิรภัทร เอนกวิถิ. (2557). *ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับความจงรักภักดีต่อองค์กรของพนักงาน กรณีศึกษาโรงแรมเอเชีย แอร์พอร์ท* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยศรีปทุม, กรุงเทพมหานคร.
- ชำนาญ ศรีสวัสดิ์. (2565). *ร่องรอยขนาดแคลนแรงงาน*. (19 มิถุนายน 2565). *มติชนออนไลน์*. ค้นคืนจาก <https://shorturl.asia/RmhYl>.
- มาริสรา สุโกศล หนูนักดี. (2565). *ท่องเที่ยวฟื้นจุดแรงงานขาดแคลนหนัก ธุรกิจเปิดศึกชิงพนักงาน*. (19 มิถุนายน 2565). *ฐานเศรษฐกิจ*. ค้นคืนจาก <https://shorturl.asia/DapI5>.
- ยศนันท์ อ่อนสันทด. (2560). *แรงจูงใจและความพึงพอใจที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานโรงแรมระดับ 4 ดาวในเขตกรุงเทพและปริมณฑล* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, กรุงเทพมหานคร.
- ละเอียด บัณฑิตทอง. (2565). *ธุรกิจโรงแรมเจอปัญหาใหญ่*. (19 มิถุนายน 2565). *มติชนออนไลน์*. ค้นคืนจาก <https://shorturl.asia/RmhYl>.
- วิลาสินี สุทธิชล และ สนิทธา นาคพิน. (2564). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคงอยู่พนักงานของธุรกิจโรงแรมไทยในเขตพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้* (การศึกษาค้นคว้าอิสระ). มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี.
- วิชญ์ ตรีเวทย์ศิลป์. (2562). *ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานโรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต, กรุงเทพมหานคร.
- สมาคมโรงแรมไทย. (2565). *โรงแรมชี้ธุรกิจทยอยฟื้นตัวคาดครึ่งปีหลังอัตราเข้าพักพุ่งเกิน 50%*. (19 มิถุนายน 2565). *ประชาชาติธุรกิจ*. ค้นคืนจาก <https://shorturl.asia/XWSMq>.
- สรिता ศรีสุวรรณ และ บงกช เดชมิตร. (2563). *การศึกษาความพร้อมของบุคลากรโรงแรมระดับ 3-4 ดาวในพื้นที่โดยรอบท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิตามมาตรฐานสมรรถนะร่วมวิชาชีพสำหรับการท่องเที่ยวอาเซียน*. *วารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์*, 15(1), 42-58.
- Herzberg, F., Mausner, B. and Snyderman, B. [Bloch]. (1959). *The Motivation to Work*. (2nd ed.). John Wiley & Sons. New York.
- Taunton, R. L., Krampitz, S. D., & Woods, C. Q. (1989). *Manager Impact on Retention of Hospital Staff: Part 1. Journal of Nursing Administration*, 19(3), 9-14.
- Yamane, T. (1967). *Statistics, An Introductory Analysis*. (2nd ed.). Harper and Row. New York.

ประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร

The Efficiency of logistics management of Tourists in Chumphon Province

พัชริดา โพธิ์อาศัย (Patcharida Poarsai)

บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

Master of Business Administration Kasem Bundit University

ชินโสณ วิสิฐนิกิจา (Chinnaso Visitnitikija, Ph.D.)

อาจารย์ประจำ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

E-mail: patcharida.poarsai@hotmail.com

Received: January 9, 2023 Revised: February 24, 2023 Accepted: June 25, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การจัดการโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยว 2) ประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยว 3) เปรียบเทียบประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยว จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล 4) การจัดการโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยวที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร ใช้แบบสอบถาม จำนวน 400 ชุด เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน คือ t-test การวิเคราะห์แบบ ANOVA ใช้ F-test (One-way ANOVA) และ Multiple Regression Analysis ผลการวิจัย พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 20-29 ปี สถานภาพโสด การศึกษาปริญญาตรี เป็นพนักงานบริษัท รายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 30,000 บาท เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพรเป็นครั้งแรก จำนวนผู้ที่ร่วมเดินทาง 1-3 คน มาเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ มาจากกรุงเทพมหานคร การจัดการโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยว ประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร อยู่ในระดับความสำคัญมาก อายุ อาชีพ จำนวนครั้งที่เดินทางมาท่องเที่ยว จำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยว จังหวัดที่อยู่ปัจจุบัน ที่แตกต่างกันมีประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร แตกต่างกัน การเคลื่อนที่ทางกายภาพ การเคลื่อนที่ของข้อมูลข่าวสาร และการเคลื่อนที่ด้านการเงิน มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การจัดการโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยว ประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยว

Abstract

The objectives of this research were to study 1) Logistics management for tourism 2) Efficiency of logistics management of tourists 3) Comparison of logistics management efficiency of tourists Classified by personal data 4) Logistics management for tourism influencing the efficiency of logistics management of tourists in Chumphon province. A questionnaire of 400 sets was used. It is a tool for data collection and statistics used in data analysis, namely, percentage, mean. The statistics

used to test the hypothesis were t-test, ANOVA analysis, F-test (One-way ANOVA) and Multiple Regression Analysis.

The research results showed that most of them were female, aged 20-29 years, single status, bachelor degree. being a company employee The average monthly income is more than 30,000 baht. Traveling in Chumphon for the first time. The number of people traveling 1-3 people come to relax. from Bangkok Tourism Logistics Management Efficiency of logistics management of tourists in Chumphon is at a very important level, age, occupation. Number of times traveling Number of people traveling current province Different efficient logistics management of tourists in Chumphon province. different physical movement of information and financial movement Influencing the efficiency of logistics management of tourists in Chumphon Province. Statistically significant at the .05 level.

Keywords: Tourism Logistics Management, The Efficiency of logistics management of tourists

บทนำ

ประเทศไทยจัดให้การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมหลักที่ทำรายได้เข้าประเทศ และเป็นส่วนที่กระตุ้นการเติบโตของเศรษฐกิจไทยควบคู่กับการส่งออก (จริยวัฒน์ โลหะพุนตระกูล, 2565, น. 3) จึงได้ตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวในฐานะเป็นกลไกหลักในการช่วยรักษาเสถียรภาพการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้ให้กับประเทศเป็นอันดับหนึ่งของภาคการบริการรวมของประเทศ แล้วยังเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดธุรกิจที่เกี่ยวข้องเนื่องอีกมากมาย อาทิ ธุรกิจโรงแรมและที่พัก ธุรกิจภัตตาคาร ร้านอาหาร ธุรกิจจำหน่ายของที่ระลึก ธุรกิจการขนส่ง เป็นต้น โดยในแต่ละปีอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสามารถสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศในรูปเงินตราต่างประเทศปีละหลายแสนล้านบาท รวมทั้งสร้างกระแสเงินหมุนเวียนภายในประเทศจากคนไทยเที่ยวไทยนับแสนล้านบาท จึงทำให้รัฐบาลเล็งเห็นถึงความสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดชุมพร, 2560, น. 2) ดังนั้น การท่องเที่ยวถือว่าเป็นนโยบายสำคัญที่รัฐบาลทุกสมัยให้ความสำคัญ เพราะสามารถสร้างรายได้จำนวนมหาศาลให้กับประเทศ และยังมีส่วนสำคัญในการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานของการคมนาคมขนส่ง รวมถึงการค้าและการลงทุน พร้อมทั้งเมื่อประเทศประสบภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวสามารถช่วยให้เศรษฐกิจฟื้นตัวได้ในเวลาที่รวดเร็วกว่าภาคผลิตและบริการอื่น ๆ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้การเดินทางท่องเที่ยวลดลงจนถึงหยุดชะงัก (สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2564, น. 7) ก่อให้เกิดความสูญเสียรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นจำนวนมหาศาล จากสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวจังหวัดชุมพร มีจำนวนลดลงจากปีก่อนหน้า มีนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 310,068 คน ในขณะที่นักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวน 198 คน อัตราการเปลี่ยนแปลงลดลงโดยรวมอยู่ที่ -52.11% ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สถิติจำนวนนักท่องเที่ยวจังหวัดชุมพร (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2565)

ปี	2564	2563	อัตราการเปลี่ยนแปลง
จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทย (คน)	310,068	628,315	- 50.65 %
จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ (คน)	198	19,546	- 98.99 %
จำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมด (คน)	310,266	647,861	- 52.11 %

จำนวนนักท่องเที่ยวดังกล่าวสร้างรายได้ให้กับจังหวัดชุมพร 965 ล้านบาทในปี 2564 ซึ่งลดลงจากปีก่อนหน้า อัตราการเปลี่ยนแปลงลดลงโดยรวมอยู่ที่ -64.05% ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 รายได้จากนักท่องเที่ยวจังหวัดชุมพร (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2565)

ปี	2564	2563	อัตราการเปลี่ยนแปลง
รายได้จากนักท่องเที่ยวชาวไทย (ล้านบาท)	964.86	2,590.50	- 62.75 %
รายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติ (ล้านบาท)	0.63	95.02	- 99.34 %
รายได้จากนักท่องเที่ยวทั้งหมด (ล้านบาท)	965	2,686	- 64.05 %

จังหวัดชุมพร เป็นเมืองที่เก่าแก่เมืองหนึ่ง เป็นประตูสู่ภาคใต้ของไทย เป็นจังหวัดชายฝั่งทะเลอ่าวไทยที่เต็มไปด้วยธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ มีหาดทรายทอดตัวยาวถึง 222 กิโลเมตร มีเกาะกว่า 30 เกาะ ความสวยงามของท้องทะเลสีคราม ความร่มรื่นของสภาพธรรมชาติ แนวปะการัง ดอกไม้ทะเล และฝูงปลาหลากชนิด ทำให้จังหวัดชุมพรเหมาะแก่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวยุคใหม่ เป็นเมืองผลไม้ที่มีผลไม้ขึ้นชื่อมากมายนานาชนิด นอกจากนี้ จังหวัดชุมพรยังมีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจอีกมากมาย (สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดชุมพร, 2560, น. 3) แต่จังหวัดชุมพรก็ยังคงถูกมองว่าเป็นทางผ่านไปยังจังหวัดอื่น ๆ ของภาคใต้ จึงยังไม่ได้ได้รับความสนใจจากกลุ่มนักท่องเที่ยวมากนัก การจัดการโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยวจึงเข้ามามีบทบาทตั้งแต่การเคลื่อนที่ทางกายภาพ การเคลื่อนที่ของข้อมูลข่าวสาร และการเคลื่อนที่ด้านการเงิน จากต้นทางไปสู่ปลายทาง เพื่อให้เป็นที่รู้จักและยอมรับมากขึ้น และดึงดูดให้นักท่องเที่ยวสนใจมาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพรให้มากยิ่งขึ้น

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ด้วยเหตุที่จังหวัดชุมพรเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ รวมไปถึงโอกาสจากภาครัฐที่มีนโยบายสนับสนุนการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร ผู้วิจัยจึงมีความสนใจวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร โดยอาศัยแนวคิดการจัดการโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยวของ (มิ่งสรรพ ขาวสะอาด, และ คมสัน สุริยะ, 2551) ประกอบด้วย การเคลื่อนที่ทางกายภาพ (Physical Flow) การเคลื่อนที่ของข้อมูลข่าวสาร (Information Flow) และการเคลื่อนที่ด้านการเงิน (Financial Flow) และการวัดประสิทธิภาพด้านโลจิสติกส์ของ (กองโลจิสติกส์, 2562) ประกอบด้วย ด้านต้นทุน (Cost) ด้านเวลา (Time) และด้านความน่าเชื่อถือ (Reliability) มาเป็นแนวทางในการวิจัย เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยไปเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงการจัดการโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยวให้กับสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดชุมพร เพื่อเป็นประโยชน์และสามารถนำไปพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร

3. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

4. เพื่อศึกษาการจัดการโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยวที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร

สมมุติฐานของการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร แตกต่างกัน

2. การจัดการโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยวที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร

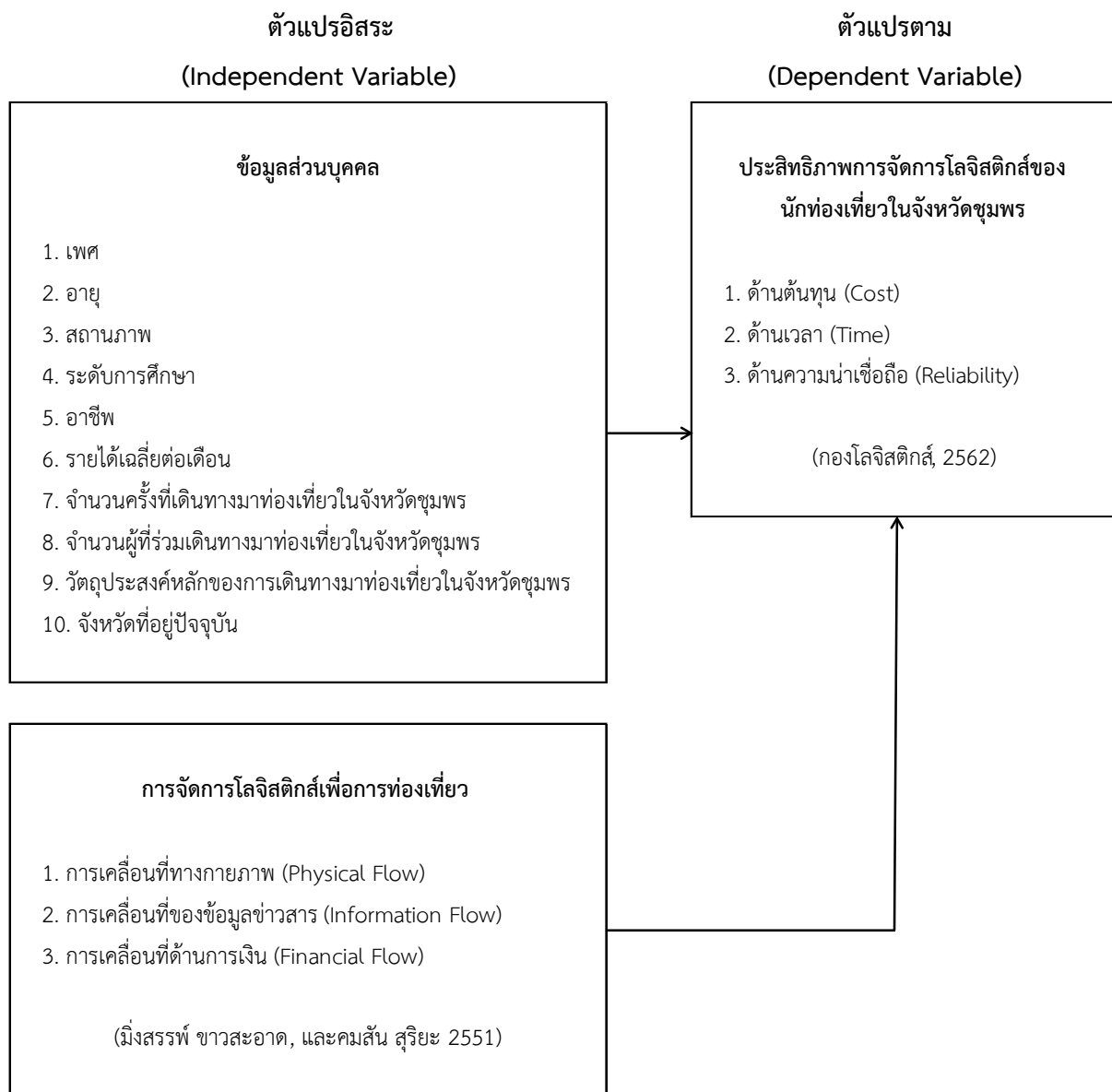
นิยามศัพท์

1. การจัดการโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยว (Tourism Logistics Management) หมายถึง การประยุกต์ใช้ศาสตร์ด้านการจัดการการเคลื่อนที่อย่างมีระบบแบบแผน ประกอบด้วย การเคลื่อนที่ทางกายภาพ การเคลื่อนที่ของข้อมูลข่าวสาร และการเคลื่อนที่ด้านการเงิน มาประยุกต์ใช้กับการจัดการการท่องเที่ยว

2. ประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยว (The Efficiency of logistics management of tourists) หมายถึง การประเมินความคุ้มค่าของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านต้นทุน ด้านเวลา และด้านความน่าเชื่อถือ

กรอบความคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร มีกรอบความคิดการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบความคิดการวิจัย

วิธีดำเนินงานวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร จำนวน 400 ราย การวิจัยครั้งนี้ ใช้การคำนวณหากลุ่มตัวอย่าง (Sample size) แบบไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนของ ดับเบิลยูจี คอชราน (Cochran, 1953) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนี้

$$\text{สูตร } n = \frac{P(1-P)(Z^2)}{(e^2)}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

P = ค่าความน่าจะเป็นของจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการสุ่มจากประชากรทั้งหมด

e = ค่าความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

$$\begin{aligned}
 z &= \text{ระดับความเชื่อมั่นที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ (ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ 95\% z มีค่าเท่ากับ 1.96)} \\
 \text{แทนค่า } n &= (.50)(1-.50)(1.96^2)/(.05^2) \\
 n &= (.5)(.5)(3.8416)/.0025 \\
 n &= .9604/.0025 \\
 n &= 384.16
 \end{aligned}$$

ในการคำนวณจะได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 385 ราย แต่ทั้งนี้เพื่อความถูกต้องและสมบูรณ์ของข้อมูลมากยิ่งขึ้น ทางผู้วิจัยจึงได้ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็น จำนวน 400 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามทั้งหมด 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นการสอบถามในเรื่องเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน จำนวนครั้งที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร จำนวนผู้เข้าร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร วัตถุประสงค์หลักของการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร จังหวัดที่อยู่ปัจจุบัน โดยมีระดับการวัดดังนี้ เพศ สถานภาพ อาชีพ วัตถุประสงค์หลักของการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร จังหวัดที่อยู่ปัจจุบัน วัดตัวแปรแบบนามบัญญัติ (Nominal Scale) อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน จำนวนครั้งที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร จำนวนผู้เข้าร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร ระดับการวัดตัวแปรแบบเรียงลำดับหรืออันดับ (Ordinal Scale) เป็นการวัดข้อมูลเพื่อจัดแบ่งข้อมูลออกเป็นกลุ่ม ๆ ตามคุณสมบัติที่กำหนด โดยมีคำตอบให้เลือกหลายคำตอบ แต่ผู้ตอบสามารถเลือกตอบเพียงข้อเดียว มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ข้อมูลที่วัดได้ในระดับนี้ใช้สถิติอย่างง่ายในการคำนวณคือ ค่าร้อยละ (Percentage)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร เป็นการสอบถามในเรื่องการเคลื่อนที่ทางกายภาพ การเคลื่อนที่ของข้อมูลข่าวสาร และการเคลื่อนที่ด้านการเงิน โดยเป็นลักษณะคำถามแบบค่าคะแนน แบ่งค่าคะแนนระดับความสำคัญออกเป็น 5 ระดับ ตามแบบลิเคิร์ต (Likert) แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเป็นข้อคำถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และในการประมาณค่าได้มีการกำหนดค่าไว้ ดังนี้

ระดับ 5	หมายถึง	สำคัญมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	สำคัญมาก
ระดับ 3	หมายถึง	สำคัญปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	สำคัญน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	สำคัญน้อยที่สุด

การประเมินผลการวิเคราะห์ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ยของแต่ละระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.51 – 5.00	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51 – 4.50	มาก
ค่าเฉลี่ย	2.51 – 3.50	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51 – 2.50	น้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.50	น้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร เป็นการสอบถามในด้านต้นทุน ด้านเวลา และด้านความน่าเชื่อถือ โดยเป็นลักษณะคำถามแบบค่าคะแนน แบ่งค่าคะแนนระดับความพึงพอใจออกเป็น 5 ระดับ ตามแบบลิเคิร์ต (Likert) แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเป็นข้อคำถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และในการประมาณค่าได้มีการกำหนดค่าไว้ ดังนี้

ระดับ 5	หมายถึง	พอใจมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	พอใจมาก
ระดับ 3	หมายถึง	พอใจปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	พอใจน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	พอใจน้อยที่สุด

การประเมินผลการวิเคราะห์ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ยของแต่ละระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.51 – 5.00	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51 – 4.50	มาก
ค่าเฉลี่ย	2.51 – 3.50	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51 – 2.50	น้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.50	น้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 เป็นข้อมูลข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ประกอบด้วย การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. การหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน หลังจากนั้นนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

$$\text{โดยใช้สูตร } IOC = \sum \frac{R}{N}$$

เมื่อ IOC หมายถึง ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of congruence)

R หมายถึง ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยค่า +1 หมายถึง ข้อคำถามสามารถนำไปใช้ได้ อย่างแน่นอน ค่า 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าจะใช้ได้ และ -1 หมายถึง ข้อคำถามไม่สามารถนำไปใช้ได้แน่นอน

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ทั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 มาใช้เป็นข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ซึ่งได้ตรวจสอบแบบสอบถามแล้ว เห็นว่าแบบสอบถามทุกข้อที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีความเที่ยงตรงของเนื้อหา ครอบคลุมในแต่ละด้าน และครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อหาค่า Validity โดยใช้ IOC ซึ่งจะต้องไม่ต่ำกว่า 0.5 ในแต่ละข้อผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบ และนำมาปรับปรุงแก้ไข ซึ่งผลการวัดค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ของคำถามมีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 ซึ่งมีค่าความเที่ยงตรงใช้ได้โดยมีค่า IOC เท่ากับ .883

2. การหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดสอบ (Pretest) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มที่จะวิจัย จำนวน 40 ราย โดยการนำไปวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นเป็นรายข้อ (Item

Analysis) หาความเชื่อมั่นรวม เพื่อให้เกิดความชัดเจนของข้อคำถาม โดยใช้เกณฑ์ยอมรับที่ค่ามากกว่า 0.70 เพื่อแสดงว่าแบบสอบถามนี้มีความเชื่อมั่นเพียงพอ โดยใช้ Program SPSS ในการคำนวณหาค่า Reliability ใช้คำสั่ง Analyze Scale Reliability Analysis ซึ่งผลการทดสอบได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ .862

การเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย การเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการสำรวจแบบสอบถาม จากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร วารสาร งานวิจัย บทความ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสื่อออนไลน์

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ความถี่ (Frequency) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์สถิติทดสอบค่าที (t-test) สถิติเชิงอนุมาณ (Independent-Sample) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way Analysis of Variance: ANOVA) ใช้ F-test (One-way ANOVA) และ Multiple Regression Analysis กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคล

ตารางที่ 3 แสดงถึงสัดส่วนของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลส่วนบุคคล		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	172	43.0
	หญิง	228	57.0
อายุ	ต่ำกว่า 20 ปี	13	3.3
	20 - 29 ปี	154	38.5
	30 - 39 ปี	109	27.3
	40 - 49 ปี	59	14.8
	50 - 59 ปี	50	12.5
	60 ปี ขึ้นไป	15	3.8
สถานภาพ	โสด	256	64.0
	สมรส	131	32.8
	หม้าย	5	1.3
	หย่าร้าง	8	2.0
ระดับการศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	65	16.3
	ปริญญาตรี	289	72.3

	สูงกว่าปริญญาตรี	40	10.0
	อื่น ๆ	6	1.5
อาชีพ	ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	72	18.0
	พนักงานบริษัท	133	33.3
	ธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของกิจการ	86	21.5
	เกษตรกร	10	2.5
	รับจ้างอิสระ	18	4.5
	นักเรียน/นักศึกษา	23	5.8
	เกษียณอายุ	15	3.8
	อื่น ๆ	43	10.8
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	ต่ำกว่า 5,001 บาท	15	3.8
	5,001 - 10,000 บาท	22	5.5
	10,001 - 15,000 บาท	62	15.5
	15,001 - 20,000 บาท	88	22.0
	20,001 - 25,000 บาท	59	14.8
	25,001 - 30,000 บาท	44	11.0
	มากกว่า 30,000 บาท	110	27.5
จำนวนครั้งที่เดินทางมาท่องเที่ยวใน จังหวัดชุมพร	ครั้งที่ 1	172	43.0
	ครั้งที่ 2	80	20.0
	ครั้งที่ 3	33	8.3
	ครั้งที่ 4	13	3.3
	มากกว่า 4 ครั้ง	102	25.5
จำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวใน จังหวัดชุมพร	คนเดียว	29	7.3
	1 - 3 คน	190	47.5
	4 - 6 คน	120	30.0
	มากกว่า 6 คน	61	15.3
วัตถุประสงค์หลักของการเดินทาง มาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร	เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ	282	70.5
	เพื่อรับประทานอาหาร	34	8.5
	เพื่อประชุม/สัมมนา	27	6.8
	เพื่อการศึกษา/ทัศนศึกษา	13	3.3
	เพื่อเข้าร่วมเทศกาล/งานประเพณี	21	5.3

จังหวัดที่อยู่ปัจจุบัน	กระบี่	4	1.0
	กรุงเทพมหานคร	164	41.0
	กาญจนบุรี	1	0.3
	กำแพงเพชร	1	0.3
	จันทบุรี	1	0.3
	ฉะเชิงเทรา	8	2.0
	ชลบุรี	26	6.5
	ชัยนาท	1	0.3
	ชัยภูมิ	1	0.3
	ชุมพร	8	2.0
	เชียงใหม่	3	0.8
	ตรัง	3	0.8
	นครปฐม	8	2.0
	นครราชสีมา	1	0.3
	นครศรีธรรมราช	16	4.0
	นครสวรรค์	2	0.5
	นนทบุรี	15	3.8
	น่าน	1	0.3
	บุรีรัมย์	5	1.3
	ปทุมธานี	5	1.3
	ประจวบคีรีขันธ์	8	2.0
	ปราจีนบุรี	2	0.5
	ปัตตานี	4	1.0
	พะเยา	1	0.3
	พิจิตร	2	0.5
	เพชรบุรี	1	0.3
	เพชรบูรณ์	2	0.5
	แพร่	1	0.3
	ภูเก็ต	7	1.8
	มหาสารคาม	1	0.3
	ระนอง	14	3.5
	ระยอง	6	1.5

	ราชบุรี	3	0.8
	ลพบุรี	2	0.5
	ศรีสะเกษ	1	0.3
	สงขลา	14	3.5
	สตูล	9	2.3
	สมุทรปราการ	10	2.5
	สมุทรสงคราม	1	0.3
	สมุทรสาคร	4	1.0
	สุพรรณบุรี	9	2.3
	สุราษฎร์ธานี	20	5.0
	สุรินทร์	1	0.3
	อุดรธานี	1	0.3
	อุตรดิตถ์	1	0.3
	อุบลราชธานี	1	0.3

จากตารางที่ 3 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีทั้งสิ้น 400 คน จำแนกได้เป็นเพศหญิง จำนวน 228 คน คิดเป็นร้อยละ 57.0 และเป็นเพศชาย จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 43.0 ตามลำดับ

จำแนกได้เป็นผู้ที่มีอายุระหว่าง 20-29 ปี มากที่สุด จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 38.5 รองลงมาอายุระหว่าง 30-39 ปี จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 27.3 รองลงมาอายุระหว่าง 40-49 ปี จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 14.8 รองลงมาอายุระหว่าง 50-59 ปี จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 รองลงมาอายุ 60 ปี ขึ้นไป จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 3.8 และอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3 ตามลำดับ

จำแนกได้เป็นสถานภาพโสด มากที่สุด จำนวน 256 คน คิดเป็นร้อยละ 64.0 รองลงมาสถานภาพสมรส จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 32.8 รองลงมาสถานภาพหย่าร้าง จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 และสถานภาพหม้าย จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3 ตามลำดับ

จำแนกได้เป็นระดับปริญญาตรี มากที่สุด จำนวน 289 คน คิดเป็นร้อยละ 72.3 รองลงมาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 16.3 รองลงมาระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 และอื่น ๆ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.5 ตามลำดับ

จำแนกได้เป็นอาชีพพนักงานบริษัท มากที่สุด จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 รองลงมาอาชีพธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของกิจการ จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 21.5 รองลงมาอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 18.0 รองลงมาอาชีพอื่น ๆ จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 10.8 รองลงมาอาชีพนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 5.8 รองลงมาอาชีพรับจ้างอิสระ จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 4.5 รองลงมาอาชีพเกษียณอายุ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 3.8 และอาชีพเกษตรกร จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5 ตามลำดับ

จำแนกได้เป็นรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มากกว่า 30,000 บาท มากที่สุด จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 27.5 รองลงมารายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001 - 20,000 บาท จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 22.0 รองลงมารายได้เฉลี่ยต่อ

เดือน 10,001 - 15,000 บาท จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 15.5 รองลงมารายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 - 25,000 บาท จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 14.8 รองลงมารายได้เฉลี่ยต่อเดือน 25,001 - 30,000 บาท จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 11.0 รองลงมารายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001 - 10,000 บาท จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 5.5 และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 5,001 บาท จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 3.8 ตามลำดับ

จำแนกได้เป็นจำนวนครั้งที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร ครั้งที่ 1 มากที่สุด จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 43.0 รองลงมาจำนวนครั้งที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร มากกว่า 4 ครั้ง จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 25.5 รองลงมาจำนวนครั้งที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร ครั้งที่ 2 จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 รองลงมาจำนวนครั้งที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร ครั้งที่ 3 จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 8.3 และจำนวนครั้งที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร ครั้งที่ 4 จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3 ตามลำดับ

จำแนกได้เป็นจำนวนผู้ที่ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร 1-3 คน มากที่สุด จำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 47.5 รองลงมาจำนวนผู้ที่ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร 4-6 คน จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 30.0 รองลงมาจำนวนผู้ที่ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร มากกว่า 6 คน จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 15.3 และจำนวนผู้ที่ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร คนเดียว จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 7.3 ตามลำดับ

จำแนกได้เป็นวัตถุประสงค์หลักของการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพรเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ มากที่สุด จำนวน 282 คน คิดเป็นร้อยละ 70.5 รองลงมาวัตถุประสงค์หลักของการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพรเพื่อรับประทานอาหาร จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 8.5 รองลงมาวัตถุประสงค์หลักของการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพรเพื่อประชุม/สัมมนา จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 6.8 รองลงมาวัตถุประสงค์หลักของการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพรเพื่ออื่น ๆ จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 5.8 รองลงมาวัตถุประสงค์หลักของการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพรเพื่อเข้าร่วมเทศกาล/งานประเพณี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.3 และวัตถุประสงค์หลักของการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพรเพื่อการศึกษา/ทัศนศึกษา จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3 ตามลำดับ

จำแนกได้เป็นจังหวัดกรุงเทพมหานคร มากที่สุด จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 41.0 รองลงมาจังหวัดชลบุรี จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.5 รองลงมาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0 รองลงมาจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0 รองลงมาจังหวัดนนทบุรี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 3.8 รองลงมาจังหวัดระนอง จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.5 จังหวัดสงขลา จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.5 รองลงมาจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5 รองลงมาจังหวัดสตูล จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.3 จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.3 รองลงมาจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 จังหวัดนครปฐม จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 รองลงมาจังหวัดภูเก็ต จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.8 รองลงมาจังหวัดระยอง จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.5 รองลงมาจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3 จังหวัดปทุมธานี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3 รองลงมาจังหวัดกระบี่ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 จังหวัดปัตตานี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 รองลงมาจังหวัดเชียงใหม่

จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.8 จังหวัดตรัง จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.8 จังหวัดราชบุรี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.8 รองลงมามีจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 จังหวัดพัทลุง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 จังหวัดลพบุรี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 รองลงมามีจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3 จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3 จังหวัดจันทบุรี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3 จังหวัดชัยนาท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3 จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3 จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3 จังหวัดน่าน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3 จังหวัดพะเยา จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3 จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3 จังหวัดแพร่ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3 จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3 จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3 จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3 จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3 จังหวัดอุดรธานี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3 จังหวัดอุตรดิตถ์ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3 และจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3 ตามลำดับ

2. การจัดการโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร

ตารางที่ 4 แสดงการจัดการโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร

การจัดการโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความสำคัญ
การเคลื่อนที่ทางกายภาพ	3.88	.752	มาก
การเคลื่อนที่ของข้อมูลข่าวสาร	3.86	.733	มาก
การเคลื่อนที่ด้านการเงิน	3.92	.768	มาก
รวม	3.89	.751	มาก

จากตารางที่ 4 จากการวิจัยข้อมูล พบว่า ภาพรวมด้านการจัดการโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก ($\bar{X} = 3.89$) และเมื่อพิจารณารายด้าน ระดับความสำคัญมาก 3 รายการ ประกอบด้วย การเคลื่อนที่ด้านการเงิน (Financial Flow) ($\bar{X} = 3.92$) การเคลื่อนที่ทางกายภาพ (Physical Flow) ($\bar{X} = 3.88$) และการเคลื่อนที่ของข้อมูลข่าวสาร (Information Flow) ($\bar{X} = 3.86$) ตามลำดับ

3. ประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร

ตารางที่ 5 แสดงประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร

ประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความสำคัญ
ด้านต้นทุน	3.98	.716	มาก
ด้านเวลา	3.90	.758	มาก
ด้านความน่าเชื่อถือ	3.99	.727	มาก
รวม	3.96	.733	มาก

จากตารางที่ 5 จากการวิจัยข้อมูล พบว่า ภาพรวมด้านประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก ($\bar{X} = 3.96$) และเมื่อพิจารณารายด้าน ระดับความสำคัญมาก 3 รายการ ประกอบด้วย ด้านความน่าเชื่อถือ (Reliability) ($\bar{X} = 3.99$) ด้านต้นทุน (Cost) ($\bar{X} = 3.98$) และด้านเวลา (Time) ($\bar{X} = 3.90$) ตามลำดับ

4. เปรียบเทียบประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล
ตารางที่ 6 แสดงผลเปรียบเทียบประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร จำแนกตามเพศ

เพศ	Mean	Std. Deviation	t	df	Sig.	ผลการทดสอบ
ชาย	3.9432	.56076	-.291	398	.413	ไม่แตกต่าง
หญิง	3.9605	.61192				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 6 ผลการทดสอบสมมติฐานด้วยค่า t-test ที่ระดับนัยสำคัญ .05 พบว่า ประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร มีค่า Sig. เท่ากับ .413 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ยอมรับสมมติฐานหลัก H_0 : เพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 7 แสดงผลเปรียบเทียบประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร จำแนกตามอายุ

ประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	ผลการทดสอบ
ระหว่างกลุ่ม	11.267	5	2.253	6.962	.000*	แตกต่าง
ภายในกลุ่ม	127.534	394	.324			
รวม	138.801	399				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 7 ผลการทดสอบสมมติฐานด้วยค่า F-test ที่ระดับนัยสำคัญ .05 พบว่า ประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร มีค่า Sig. เท่ากับ .000* ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ยอมรับสมมติฐานหลัก H_1 : อายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร แตกต่างกัน

ตารางที่ 8 ผลวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ระดับประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร จำแนกตามอายุ

อายุ	ต่ำกว่า 20 ปี	20 – 29 ปี	30 - 39 ปี	40 – 49 ปี	50 – 59 ปี	60 ปี ขึ้นไป
ต่ำกว่า 20 ปี		.934	.035*	.368	.611	.004*
20 – 29 ปี			.000*	.100	.409	.000*
30 - 39 ปี				.033*	.007*	.081
40 – 49 ปี					.540	.004*
50 – 59 ปี						.001*
60 ปี ขึ้นไป						

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 8 ผลวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ระดับประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร จำแนกตามอายุ พบว่า บุคคลที่มีอายุ ต่ำกว่า 20 ปี กับ 30-39 ปี, ต่ำกว่า 20 ปี กับ 60 ปี ขึ้นไป, 20-29 ปี กับ 30-39 ปี, 20-29 ปี กับ 60 ปี ขึ้นไป, 30-39 ปี กับ 40-49 ปี, 30-39 ปี กับ 50-59 ปี, 40-49 ปี กับ 60 ปี ขึ้นไป และ 50-59 ปี กับ 60 ปี ขึ้นไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 9 แสดงผลเปรียบเทียบประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร จำแนกตามสถานภาพ

ประสิทธิภาพการจัดการ โลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยว ในจังหวัดชุมพร	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	ผลการทดสอบ
ระหว่างกลุ่ม	2.231	3	.744	2.156	.093	ไม่แตกต่าง
ภายในกลุ่ม	136.570	396	.345			
รวม	138.801	399				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 9 ผลการทดสอบสมมติฐานด้วยค่า F-test ที่ระดับนัยสำคัญ .05 พบว่า ประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร มีค่า Sig. เท่ากับ .093 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ยอมรับสมมติฐานหลัก H_0 : สถานะภาพแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 10 แสดงผลเปรียบเทียบประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร จำแนกตามระดับการศึกษา

ประสิทธิภาพการจัดการ โลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยว ในจังหวัดชุมพร	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	ผลการทดสอบ
ระหว่างกลุ่ม	1.707	3	.569	1.643	.179	ไม่แตกต่าง

ภายในกลุ่ม	137.094	396	.346			
รวม	138.801	399				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 10 ผลการทดสอบสมมติฐานด้วยค่า F-test ที่ระดับนัยสำคัญ .05 พบว่า ประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร มีค่า Sig. เท่ากับ .179 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ยอมรับสมมติฐานหลัก H_0 : ระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 11 แสดงผลเปรียบเทียบประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร จำแนกตามอาชีพ

ประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	ผลการทดสอบ
ระหว่างกลุ่ม	5.637	7	.805	2.371	.022*	แตกต่าง
ภายในกลุ่ม	133.164	392	.340			
รวม	138.801	399				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 11 ผลการทดสอบสมมติฐานด้วยค่า F-test ที่ระดับนัยสำคัญ .05 พบว่า ประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร มีค่า Sig. เท่ากับ .022* ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ยอมรับสมมติฐานหลัก H_1 : อาชีพแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร แตกต่างกัน

ตารางที่ 12 ผลวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ระดับประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	พนักงานบริษัท	ธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของกิจการ	เกษตรกร	รับจ้างอิสระ	นักเรียน/นักศึกษา	เกษียณอายุ	อื่น ๆ
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ		.026*	.044*	.067	.210	.638	.002*	.005*
พนักงานบริษัท			.972	.372	.987	.344	.034*	.208
ธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของกิจการ				.373	.973	.373	.038*	.227
เกษตรกร					.464	.181	.484	.838
รับจ้างอิสระ						.489	.101	.440

นักเรียน/ นักศึกษา							.017*	.093
เกษียณอายุ								.234
อื่น ๆ								

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 12 ผลวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ระดับประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร จำแนกตามอาชีพ พบว่า บุคคลที่มีอาชีพ ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ กับ พนักงานบริษัท , ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ กับ ธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของกิจการ , ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ กับ เกษียณอายุ , ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ กับ อื่น ๆ , พนักงานบริษัท กับ เกษียณอายุ , ธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของกิจการ กับ เกษียณอายุ และนักเรียน/นักศึกษา กับ เกษียณอายุ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 13 แสดงผลเปรียบเทียบประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ประสิทธิภาพการจัดการ โลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยว ในจังหวัดชุมพร	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	ผลการทดสอบ
ระหว่างกลุ่ม	3.708	6	.618	1.798	.098	ไม่แตกต่าง
ภายในกลุ่ม	135.093	393	.344			
รวม	138.801	399				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 13 ผลการทดสอบสมมติฐานด้วยค่า F-test ที่ระดับนัยสำคัญ .05 พบว่า ประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร มีค่า Sig. เท่ากับ .098 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ยอมรับสมมติฐานหลัก H_0 : รายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร **ไม่แตกต่างกัน**

ตารางที่ 14 แสดงผลเปรียบเทียบประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร จำแนกตามจำนวนครั้งที่เดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร

ประสิทธิภาพการจัดการ โลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยว ในจังหวัดชุมพร	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	ผลการทดสอบ
ระหว่างกลุ่ม	3.989	4	.997	2.922	.021*	แตกต่าง
ภายในกลุ่ม	134.812	395	.341			
รวม	138.801	399				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 14 ผลการทดสอบสมมติฐานด้วยค่า F-test ที่ระดับนัยสำคัญ .05 พบว่า ประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร มีค่า Sig. เท่ากับ .021* ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ยอมรับสมมติฐานหลัก H_1 : จำนวนครั้งที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพรแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร แตกต่างกัน

ตารางที่ 15 ผลวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ระดับประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร จำแนกตามจำนวนครั้งที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร

จำนวนครั้งที่เดินทางมาท่องเที่ยว ในจังหวัดชุมพร	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 4	มากกว่า 4 ครั้ง
ครั้งที่ 1		.358	.067	.496	.024*

(ต่อ)

จำนวนครั้งที่เดินทางมาท่องเที่ยว ในจังหวัดชุมพร	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 4	มากกว่า 4 ครั้ง
ครั้งที่ 2			.023*	.811	.290
ครั้งที่ 3				.097	.002*
ครั้งที่ 4					.768
มากกว่า 4 ครั้ง					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 15 ผลวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ระดับประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร จำแนกตามจำนวนครั้งที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร พบว่า จำนวนครั้งที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร ครั้งที่ 1 กับ มากกว่า 4 ครั้ง ครั้งที่ 2 กับ ครั้งที่ 3 และครั้งที่ 4 กับ มากกว่า 4 ครั้ง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 16 แสดงผลเปรียบเทียบประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร จำแนกตามจำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร

ประสิทธิภาพการจัดการ โลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยว ในจังหวัดชุมพร	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	ผลการทดสอบ
ระหว่างกลุ่ม	4.955	3	1.652	4.887	.002*	แตกต่าง
ภายในกลุ่ม	133.846	396	.338			
รวม	138.801	399				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 16 ผลการทดสอบสมมติฐานด้วยค่า F-test ที่ระดับนัยสำคัญ .05 พบว่า ประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร มีค่า Sig. เท่ากับ .002* ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ยอมรับสมมติฐานหลัก H_1 : จำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพรแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร **แตกต่างกัน**

ตารางที่ 17 ผลวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ระดับประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร จำแนกตามจำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร

จำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยว ในจังหวัดชุมพร	คนเดียว	1 – 3 คน	4 – 6 คน	มากกว่า 6 คน
คนเดียว		.063	.012*	.001*
1 – 3 คน			.203	.005*
4 – 6 คน				.088
มากกว่า 6 คน				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 17 ผลวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ระดับประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร จำแนกตามจำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร พบว่า จำแนกตามจำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร คนเดียว กับ 4-6 คน คนเดียว กับ มากกว่า 6 คน และ 1-3 คน กับ มากกว่า 6 คน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 18 แสดงผลเปรียบเทียบประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร จำแนกตามวัตถุประสงค์หลักของการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร

ประสิทธิภาพการจัดการ โลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยว ในจังหวัดชุมพร	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	ผลการทดสอบ
ระหว่างกลุ่ม	2.005	5	.401	1.155	.331	ไม่แตกต่าง
ภายในกลุ่ม	136.796	394	.347			
รวม	138.801	399				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 18 ผลการทดสอบสมมติฐานด้วยค่า F-test ที่ระดับนัยสำคัญ .05 พบว่า ประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร มีค่า Sig. เท่ากับ .331 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ยอมรับสมมติฐานหลัก H_0 : วัตถุประสงค์หลักของการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพรแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร **ไม่แตกต่างกัน**

ตารางที่ 19 แสดงผลเปรียบเทียบประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร จำแนกตามจังหวัดที่อยู่ปัจจุบัน

ประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	ผลการทดสอบ
ระหว่างกลุ่ม	31.087	45	.691	2.270	.000*	แตกต่าง
ภายในกลุ่ม	107.714	354	.304			
รวม	138.801	399				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 19 ผลการทดสอบสมมติฐานด้วยค่า F-test ที่ระดับนัยสำคัญ .05 พบว่า ประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร มีค่า Sig. เท่ากับ .000* ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ยอมรับสมมติฐานหลัก H_1 : จังหวัดที่อยู่ปัจจุบันแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร **แตกต่างกัน**

ผลวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ระดับประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร จำแนกตามจังหวัดที่อยู่ปัจจุบัน พบว่า ค่า Sig. มีค่าน้อยกว่า .05 ต้องวิเคราะห์ต่อว่าคู่ไหนที่แตกต่าง แต่เนื่องจากข้อมูลบางส่วนไม่สามารถแยกรายคู่ที่ไม่แตกต่างออกมาได้ เนื้อหาจึงไม่ปรากฏ

5. การจัดการโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยวที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร

ตารางที่ 20 การจัดการโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยวที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร

การจัดการโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยว		Std.				ผลการทดสอบ
	B	Error	Beta	t	Sig	
(Constant)	.816	.135		6.031	.000**	
การเคลื่อนที่ทางกายภาพ	.297	.050	.304	5.966	.000**	มีอิทธิพล
การเคลื่อนที่ของข้อมูลข่าวสาร	.212	.047	.226	4.475	.000**	มีอิทธิพล
การเคลื่อนที่ด้านการเงิน	.299	.038	.339	7.847	.000**	มีอิทธิพล

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2-tailed)

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (2-tailed)

จากตารางที่ 20 การจัดการโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยวที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร พบว่า การจัดการโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยว ด้านการเคลื่อนที่ทางกายภาพ ด้านการ

เคลื่อนที่ของข้อมูลข่าวสาร และด้านการเคลื่อนที่ด้านการเงิน มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการจัดการโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยว ศึกษาประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยว เปรียบเทียบประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยว จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล ศึกษาการจัดการโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยวที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 400 ชุด เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน คือ t-test การวิเคราะห์แบบ ANOVA ใช้ F-test, (One-way ANOVA) และ Multiple Regression Analysis จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปได้ ดังนี้

ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 20-29 ปี สถานภาพโสด จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพพนักงานบริษัท รายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 30,000 บาท จำนวนครั้งที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร คือ ครั้งที่ 1 จำนวนผู้ที่ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร คือ 1-3 คน วัตถุประสงค์หลักของการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ และจังหวัดที่อยู่ปัจจุบัน คือ กรุงเทพมหานคร

ข้อมูลด้านการจัดการโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร

จากการวิจัย พบว่า ภาพรวมด้านการจัดการโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก ($\bar{X} = 3.89$) และเมื่อพิจารณารายด้าน ระดับความสำคัญมาก 3 รายการ คือ การเคลื่อนที่ด้านการเงิน (Financial Flow) ($\bar{X} = 3.92$) การเคลื่อนที่ทางกายภาพ (Physical Flow) ($\bar{X} = 3.88$) และการเคลื่อนที่ของข้อมูลข่าวสาร (Information Flow) ($\bar{X} = 3.86$) ตามลำดับ

การเคลื่อนที่ทางกายภาพ (Physical Flow) โดยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก ($\bar{X} = 3.88$) และเมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับความสำคัญมาก 5 รายการ คือ การจราจรในจังหวัดชุมพรมีความคล่องตัว ($\bar{X} = 4.03$) สถานที่จอดรถมีปริมาณเพียงพอในการรองรับนักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.95$) สถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งมีถนนเชื่อมต่อกัน และมีความสะดวกต่อการเดินทาง ($\bar{X} = 3.90$) ในจังหวัดชุมพรมีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานที่สามารถเข้าท่องเที่ยวได้อย่างสะดวก ($\bar{X} = 3.80$) และมีการบริการรถไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 3.72$) ตามลำดับ

การเคลื่อนที่ของข้อมูลข่าวสาร (Information Flow) โดยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก ($\bar{X} = 3.86$) และเมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับความสำคัญมาก 5 รายการ คือ นักท่องเที่ยวสามารถรับรู้และเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว ร้านอาหาร โรงแรมที่พัก ได้อย่างสะดวก ($\bar{X} = 3.93$) สถานที่ท่องเที่ยวและพิพิธภัณฑ์ต่าง ๆ มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้บริหารจัดการการท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.88$) มีป้ายประชาสัมพันธ์เพื่อแนะนำกิจกรรมต่าง ๆ ของจังหวัดชุมพร อย่างชัดเจน ($\bar{X} = 3.85$) นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึง

ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ได้อย่างสะดวก ($\bar{X} = 3.85$) และมีการแนะนำ เผยแพร่ข้อควรปฏิบัติตามแหล่งท่องเที่ยวรวมถึงการแต่งกายที่ถูกต้อง ($\bar{X} = 3.81$) ตามลำดับ

การเคลื่อนที่ด้านการเงิน (Financial Flow) โดยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก ($\bar{X} = 3.92$) และเมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับความสำคัญมาก 3 รายการ คือ นักท่องเที่ยวสามารถชำระสินค้าและบริการผ่านแอปพลิเคชัน QR Code ($\bar{X} = 4.05$) มีการให้บริการทางการเงินผ่านตู้ ATM อย่างเพียงพอในการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.87$) และนักท่องเที่ยวสามารถชำระสินค้าและบริการผ่านบัตรเครดิตได้อย่างสะดวก ($\bar{X} = 3.83$) ตามลำดับ

ข้อมูลด้านประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร

จากการวิจัย พบว่า ภาพรวมด้านประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก ($\bar{X} = 3.9$) และเมื่อพิจารณารายด้าน ระดับความสำคัญมาก 3 รายการ คือ ด้านความน่าเชื่อถือ (Reliability) ($\bar{X} = 3.99$) ด้านต้นทุน (Cost) ($\bar{X} = 3.98$) และด้านเวลา (Time) ($\bar{X} = 3.90$) ตามลำดับ

ด้านต้นทุน (Cost) โดยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก ($\bar{X} = 3.98$) และเมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับความสำคัญมาก 3 รายการ คือ อาหารที่จำหน่ายมีความสด ใหม่ และราคาไม่สูง ($\bar{X} = 4.08$) ท่านคิดว่าการมาเที่ยวจังหวัดชุมพร ค่อนข้างกับเงินที่จ่ายไป ($\bar{X} = 3.95$) และท่านคิดว่าราคาสินค้าและบริการในสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพรมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 3.90$) ตามลำดับ

ด้านเวลา (Time) โดยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก ($\bar{X} = 3.90$) และเมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับความสำคัญมาก 3 รายการ คือ ท่านสามารถบริการจัดการเวลาในการท่องเที่ยวสถานที่ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.92$) ท่านสามารถท่องเที่ยวตามสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ครอบคลุมตามแผนที่กำหนด ($\bar{X} = 3.89$) และระยะเวลาของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละที่เดินทางได้อย่างสะดวก ($\bar{X} = 3.89$) ตามลำดับ

ด้านความน่าเชื่อถือ (Reliability) โดยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก ($\bar{X} = 3.99$) และเมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับความสำคัญมาก 5 รายการ คือ มีความปลอดภัยของทรัพย์สินในระหว่างเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร ($\bar{X} = 4.06$) มีความปลอดภัยในการเดินทาง ($\bar{X} = 4.03$) อาหารและร้านค้าต่าง ๆ มีความสะอาด ($\bar{X} = 4.00$) สินค้าที่จัดจำหน่ายในแหล่งท่องเที่ยวมีคุณภาพดี ($\bar{X} = 3.98$) และข้อมูลการท่องเที่ยว บ้ายบอกทาง ร้านอาหาร และตารางขนส่งสาธารณะ มีความถูกต้องแม่นยำเป็นปัจจุบัน ($\bar{X} = 3.86$) ตามลำดับ

เปรียบเทียบประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

ผลการทดสอบสมมุติฐาน

สมมุติฐานที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร ที่แตกต่างกัน

จากการวิจัย พบว่า อายุ อาชีพ จำนวนครั้งที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร จำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร จังหวัดที่อยู่ปัจจุบัน ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร แตกต่างกัน

จากการวิจัย พบว่า เพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน วัตถุประสงค์หลักของการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร ไม่แตกต่างกัน

การจัดการโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยวที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร

ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 2 การจัดการโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยวที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร

จากการวิจัย พบว่า การจัดการโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยว ด้านการเคลื่อนที่ทางกายภาพ (Physical Flow) การเคลื่อนที่ของข้อมูลข่าวสาร (Information Flow) และการเคลื่อนที่ด้านการเงิน (Financial Flow) มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร ผู้วิจัยมีประเด็นที่จะอภิปราย ดังนี้

ภาพรวมการจัดการโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร จากการวิจัย พบว่า อยู่ในระดับความสำคัญมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ อติชัย วรรณะภูติ, จันทนา แสนสุข, จันทิมา บุญอนันต์วงศ์ และ อัจฉราพร โชตนัรกาญจน์ (2563) การจัดการโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์และความภักดีของนักท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ภาพรวมการจัดการโลจิสติกส์เพื่อท่องเที่ยว อยู่ในระดับความสำคัญมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D.= 0.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับความสำคัญมาก ประกอบด้วย การไหลข้อมูลสารสนเทศ ($\bar{X} = 4.18$, S.D.= 0.56) การไหลของการเงิน ($\bar{X} = 4.13$, S.D.= 0.67) และการไหลทางกายภาพ ($\bar{X} = 4.05$, S.D.= 0.54) ตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสนา จรูญศรีโชติกำจร, สุภาภรณ์ หมั่นหา, การันต์ เจริญสุวรรณ, กนิษฐา ศรีภิรมณ์, วราภรณ์ รามบุตร และ ชลธิชา แสงงาม (2560) ประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ภาพรวมองค์ประกอบของโลจิสติกส์การท่องเที่ยว อยู่ในระดับความสำคัญมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D.= 0.41) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับความสำคัญมาก ประกอบด้วย การบริการลูกค้า ($\bar{X} = 4.16$, S.D.= 0.49) ปัจจัยการจัดการโลจิสติกส์ด้านการไหลทางการเงิน ($\bar{X} = 4.13$, S.D.= 0.53) ปัจจัยการจัดการโลจิสติกส์ด้านการไหลทางกายภาพ ($\bar{X} = 4.12$, S.D.= 0.42) และปัจจัยการจัดการโลจิสติกส์ด้านการไหลทางสารสนเทศ ($\bar{X} = 4.09$, S.D.= 0.47) ตามลำดับ

ภาพรวมประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร จากการวิจัย พบว่า อยู่ในระดับความสำคัญมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ อติชัย วรรณะภูติ, จันทนา แสนสุข, จันทิมา บุญอนันต์วงศ์ และ อัจฉราพร โชตนัรกาญจน์ (2563) การจัดการโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์และความภักดีของนักท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ภาพรวมประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยว อยู่ในระดับความสำคัญมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D.= 0.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่

ในระดับความสำคัญมาก ประกอบด้วย ด้านเวลา ($\bar{X} = 4.26$, S.D.= 0.70) ด้านต้นทุน ($\bar{X} = 4.26$, S.D.= 0.62) และ ด้านความน่าเชื่อถือ ($\bar{X} = 4.22$, S.D.= 0.59) ตามลำดับ

เปรียบเทียบประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล จากการวิจัย พบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลแตกต่างกันมีประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพรแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อติชัย วรรณะภูติ, จันทนา แสนสุข, อภิชยา นิเวศน์ และ สุตาภัทร จันทรประเสริฐ (2562) การพัฒนารูปแบบการจัดการโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยว อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ สถานภาพ รายได้ ที่อยู่ และความถี่ในการท่องเที่ยวแตกต่างกันมีประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยวแตกต่างกัน ส่วนเพศ อายุ การศึกษา และอาชีพแตกต่างกันมีประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน

การจัดการโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยวที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร จากการวิจัย พบว่า การจัดการโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยว ประกอบด้วย การเคลื่อนที่ทางกายภาพ การเคลื่อนที่ของข้อมูลข่าวสาร และการเคลื่อนที่ด้านการเงิน มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร สอดคล้องกับงานวิจัยของอติชัย วรรณะภูติ, จันทนา แสนสุข, อภิชยา นิเวศน์ และ สุตาภัทร จันทรประเสริฐ (2562) การพัฒนารูปแบบการจัดการโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยว อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า องค์ประกอบด้านโลจิสติกส์ ประกอบด้วย การไหลทางกายภาพ การไหลของข้อมูล และการไหลทางการเงิน มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะ

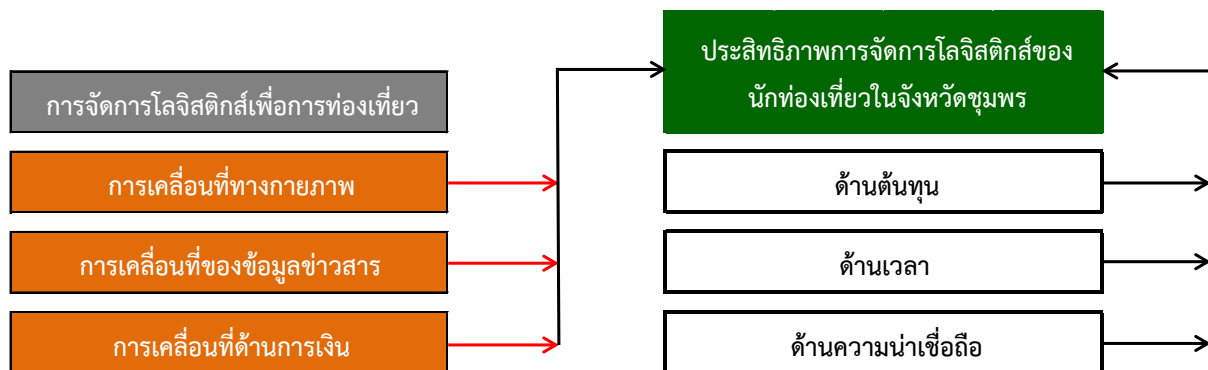
การวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย สำหรับหน่วยงานที่กำกับดูแลการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพรนำไปปรับปรุง ดังนี้

1. การเคลื่อนที่ทางกายภาพ ควรศึกษาเส้นทางของถนนเพื่อให้การสัญจรมีการเคลื่อนที่ได้สะดวกมากยิ่งขึ้น และสามารถบริหารเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวตามสถานที่ต่าง ๆ ให้ครบตามที่ได้วางแผนไว้ และควรมีการสนับสนุนให้มีการเดินทางโดยรถสาธารณะให้มากขึ้นเพื่อลดความแออัดและยังเป็นการกระจายรายได้ด้านการท่องเที่ยว

2. การเคลื่อนที่ของข้อมูลข่าวสาร ควรสร้างแอปพลิเคชันที่เป็นมาตรฐานและมีความถูกต้องแม่นยำของข้อมูลเพื่อช่วยอำนวยความสะดวกและสร้างความน่าเชื่อถือ ความปลอดภัยในการเดินทางและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว โดยการรวบรวมข้อมูลในจังหวัดไว้อย่างครบครันและสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่เหมาะแก่การท่องเที่ยวแบบกิน ดื่ม เที่ยวและพักผ่อน พร้อมรายละเอียดรูปภาพ แผนที่การเดินทาง รีวิว และจัดอันดับความนิยมของสถานที่ท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวได้เลือกตัดสินใจ

3. การเคลื่อนที่ด้านการเงิน ควรเพิ่มช่องทางในการชำระเงินของนักท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มความสามารถในการจ่ายชำระค่าสินค้าหรือบริการและการซื้อตั๋วเดินทางต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการท่องเที่ยวและเพื่อรองรับสังคมไร้เงินสดในอนาคต

องค์ความรู้ที่ได้รับจากงานวิจัย

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ที่ได้รับจากงานวิจัย

สิ่งที่ค้นพบจากงานวิจัย สามารถอธิบายได้ว่าการจัดการโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยว 1.การเคลื่อนที่ทางกายภาพ 2.การเคลื่อนที่ของข้อมูลข่าวสาร 3.การเคลื่อนที่ด้านการเงิน มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร อย่างมีนัยสำคัญ ทำให้สามารถนำผลวิเคราะห์จากการสุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพรในการตอบแบบสอบถามไปเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงการจัดการโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยวให้กับสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดชุมพร เพื่อเป็นประโยชน์และสามารถนำไปพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2565). *สถานการณ์การท่องเที่ยวในประเทศ รายจังหวัด ปี 2564*. (16 กุมภาพันธ์ 2566). ค้นคืนจาก <https://shorturl.asia/E8HYc>.
- กองโลจิสติกส์. (2562). *Industrial Logistics Performance Index Key Success Factor ตัวชี้วัดประสิทธิภาพด้านโลจิสติกส์ ปัจจัยสู่ความสำเร็จ*. (18 มิถุนายน 2565). ค้นคืนจาก <https://shorturl.asia/OXLon>.
- จริยาวัฒน์ โลหะพูนตระกูล. (2565). การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนด้วยการศึกษาและสื่อสารอัตลักษณ์ของชุมชน: กรณีศึกษาวัดบัวโรย อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ. *วารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์*, 17(1), 1-14.
- มิ่งสรรพ ขาวสะอาด, และคมสัน สุริยะ. (2551). *การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการที่ยั่งยืนในลุ่มแม่น้ำโขง 3*. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วาสนา จรูญศรีโชติกำจร สุภาภรณ์ หมั่นหา การันต์ เจริญสุวรรณ กนิษฐา ศรีภิรมณ์ วราค์ รามบุตร และ ชลธิชา แสงงาม. (2560). ประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดกำแพงเพชร. *วารสารวิทยาการจัดการสมัยใหม่*, 10(2), 213-229.
- สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดชุมพร. (2560). *แผนพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชุมพร พ.ศ. 2560-2564*. (18 มิถุนายน 2565). ค้นคืนจาก <https://shorturl.asia/xY0mF>.

- สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2564). *แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2564-2565*. (18 มิถุนายน 2565). ค้นคืนจาก <https://shorturl.asia/DLwSW>.
- อดิศักดิ์ วรรณะภูติ, จันทนา แสนสุข, อภิชา นิเวศน์ และ สุตาภัทร จันทร์ประเสริฐ. (2562). *การพัฒนารูปแบบการจัดการโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยว อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.
- อดิศักดิ์ วรรณะภูติ, จันทนา แสนสุข, จันทิมา บุญอนันต์วงศ์ และ อัจฉราพร โชตินวรกาญจน์. (2563). การจัดการโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยวส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์และความภักดีของนักท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารการจัดการสมัยใหม่*, 18(2), 15-29.
- Cochran, W.G. (1953). *Sampling Techniques*. New York: John Wiley & Sons. Inc.

การใช้วิธีสอนแบบโครงการในรายวิชาคติชนวิทยากับการสอนภาษาและวรรณกรรมไทย Using Project-based Method in the Courses of Folklore and Thai Language and Literature Teaching

กาญจนา วิชญาปกรณ์ (Kanchana Witchayapakorn)

รองศาสตราจารย์ ดร. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Associate Professor, Faculty of Humanities, Naresuan University

ทรงภพ ขุนมธุรส (Songphop Khunmathurot)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Assistant Professor, Faculty of Education, Naresuan University

E-mail: songphop.kh@gmail.com

Received: January 11, 2023 Revised: March 01, 2023 Accepted: June 25, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) หาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบโครงการในรายวิชาคติชนวิทยากับการสอนภาษาและวรรณกรรมไทย 2) ศึกษาความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบโครงการในรายวิชาคติชนวิทยากับการสอนภาษาและวรรณกรรมไทย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิต กศ.ม. ภาษาไทย (รหัส 64) มหาวิทยาลัยนเรศวร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 34 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบโครงการในรายวิชาคติชนวิทยากับการสอนภาษาและวรรณกรรมไทย มีคุณภาพอยู่ระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.66) 2) นิสิตมีความพึงพอใจโดยรวมต่อการใช้วิธีสอนแบบโครงการ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.52) สะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว เป็นกระบวนการที่ทำให้ นิสิตมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ อันเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน คติชนวิทยากับการสอนภาษาและวรรณกรรมไทย

Abstracts

The objectives of this research were 1) to find the quality of the learning management plan using the project-based teaching method in the folklore subject and teaching Thai language and literature, 2) to study student satisfaction towards the use of the project-based method in

folklore and teaching Thai language and literature. The population and sample were 34 M.Ed. Thai students (code 64) at Naresuan University, selected by the method of Purposive Sampling, during the first semester of the academic year 2022. The research tools were 1) a learning management plan and 2) a satisfaction questionnaire. The statistics used in the analysis were the mean ($\bar{X}$) and the standard deviation (S.D.). The research findings were as follows: 1) the quality of the learning management plan using a project-based teaching method in folklore subjects and teaching Thai language and literature is very good. with an average of ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.66) 2) The students had overall satisfaction with using the project-based method at the highest level with an average of ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.52), reflecting that this kind of learning management is a process that enables students to be satisfied with learning. This is a learning management process that is suitable for promoting learners' learning and lifelong learning.

Keywords: Using Project-based Method, Folklore and Thai Language and Literature Teaching

บทนำ

การใช้วิธีการสอนแบบโครงการ (Project Method) เป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้เชื่อมโยงประสบการณ์จากชีวิตจริงสู่การเรียนรู้โดยให้ค้นหาคำตอบด้วยการลงมือ ค้นคว้า ปฏิบัติจริง ครูมีบทบาทหน้าที่เป็นผู้แนะนำและกระตุ้นการเรียนรู้ (Teacher as Coach) ผู้เรียนเป็นผู้ออกแบบ (Designer) และฝึกปฏิบัติ (Practice) รวมถึงสะท้อนและประเมินผลการเรียน ซึ่งจัดได้ว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าตามความสนใจ และได้ลงมือปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยผู้สอนจะเริ่มกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการตั้งคำถาม ค้นหาคำตอบด้วยการลงมือปฏิบัติจริง สะท้อนผลการเรียนรู้ และนำเสนอผลงานสู่สาธารณะ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบโครงการ (Project Method) เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติและเกิดทักษะที่สามารถนำไปใช้ได้ตลอดชีวิต ไม่ว่าจะเป็นทักษะการสืบค้นหาข้อมูลเพื่อหาคำตอบที่ตั้งคำถามไว้ การลงมือสร้างสื่อการสอนเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ในฐานะที่นิสิตเป็นครูสอนภาษาไทย พร้อมทั้งนำเสนอผลงานการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านคติชนวิทยาโดยการบูรณาการการสอนภาษาและวรรณกรรมไทย ผู้วิจัยจึงได้นำการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาคติชนวิทยากับการสอนภาษาและวรรณกรรมไทย สำหรับนิสิตปริญญาโท สาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนในการสร้างองค์ความรู้และถ่ายทอดองค์ความรู้อย่างสร้างสรรค์ผ่านการจัดโครงการในรายวิชา

การใช้วิธีการสอนแบบโครงการ (Project Method) เป็นการสอนที่ผู้เรียนได้ค้นคว้า ศึกษาและลงมือปฏิบัติตามหัวข้อที่ตนเองสนใจ โดยมีกระบวนการทำงานอย่างมีขั้นตอน มีการวางแผนในการทำงาน การแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ จนทำให้การดำเนินงานสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ที่เป็นประสบการณ์ตรงที่มีประโยชน์อย่างยิ่งย่นต่อชีวิตของผู้เรียน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ มีขั้นตอน

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นตอนกำหนดปัญหา 2) ขั้นตอนกำหนดจุดมุ่งหมาย 3) ขั้นตอนวางแผนและวิเคราะห์โครงการ 4) ขั้นตอนมีปฏิบัติการ 5) ขั้นตอนประเมินผล 6) ขั้นสรุปผลและนำเสนอผลงาน (ศิริพร ศรีจันทร์ และ อิศักดิ์ อุปรมัย อุปไมยอริชัย, 2564, น. 33)

ผู้วิจัยจึงนำการใช้วิธีการสอนแบบโครงการ (Project Method) มาเป็นแนวทางในการจัดการสอนรายวิชาคติชนวิทยากับการสอนภาษาและวรรณกรรมไทย และได้ทำการศึกษาความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบโครงการ เพื่อจะได้นำไปปรับปรุงและพัฒนาการสอนของผู้วิจัยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบโครงการในรายวิชาคติชนวิทยากับการสอนภาษาและวรรณกรรมไทย
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบโครงการในรายวิชาคติชนวิทยากับการสอนภาษาและวรรณกรรมไทย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย รหัส 64 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 34 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)
2. ตัวแปรในการวิจัย ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบโครงการ (Project Method) ในรายวิชาคติชนวิทยากับการสอนภาษาและวรรณกรรมไทย และความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบโครงการ (Project Method)
3. ขอบเขตด้านเนื้อหา การจัดโครงการในรายวิชา 384534 คติชนวิทยากับการสอนภาษาและวรรณกรรมไทย โดยให้ผู้เรียนจัดทำโครงการที่เกี่ยวกับการศึกษาภาษาและวรรณกรรมท้องถิ่นเพื่อประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนบูรณาการองค์ความรู้ด้านคติชนวิทยากับการจัดการเรียนรู้ภาษาและวรรณกรรมไทย
4. ระยะเวลาในการวิจัย ตั้งแต่เดือนมิถุนายน - กันยายน 2565

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้ โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

1. เนื้อหาสาระในรายวิชาคติชนวิทยากับการสอนภาษาและวรรณกรรมไทย

รายวิชา 384534 คติชนวิทยากับการสอนภาษาและวรรณกรรมไทย เป็นรายวิชาเลือกในหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร โดยหลักสูตรฯ ได้กำหนดคำอธิบายรายวิชาไว้ว่า คติชนวิทยากับการศึกษา คติชนวิทยากับการสร้างเสริมสังคมไทย บทบาทของคติชนวิทยากับการสอนภาษาและวรรณกรรมไทย การศึกษาภาษาและวรรณกรรมท้องถิ่นเพื่อประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน บูรณาการองค์ความรู้

ด้านคติชนวิทยากับการจัดการเรียนรู้ภาษาและวรรณกรรมไทย (มหาวิทยาลัยนเรศวร คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาภาษาไทย, 2561, น. 27)

จากคำอธิบายรายวิชาดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่า เป้าหมายของรายวิชานี้คือผู้เรียนจะต้องสามารถบูรณาการองค์ความรู้ด้านคติชนวิทยากับการจัดการเรียนรู้ภาษาและวรรณกรรมไทยได้ จึงได้นำวิธีการสอนแบบโครงการ (Project Method) มาทดลองใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีประสบการณ์และสามารถนำไปใช้สอนในโรงเรียนจริงได้ เนื่องจากในรายวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยไม่ได้มีรายวิชาคติชนวิทยา จึงทำให้ผู้เรียนซึ่งเป็นครูผู้สอนในโรงเรียนต้องจัดกิจกรรมหรือโครงการเพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักวางแผน เรียนรู้ และลงมือปฏิบัติจริง ผู้วิจัยจึงนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบโครงการ (Project Method) มาทดลองใช้ในการวิจัยครั้งนี้

2. แนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบโครงการ (Project Method)

ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบโครงการ (Project Method) จากนักวิชาการ ไว้ดังนี้

สิทธิพล อาจอินทร์ และธีรชัย เนตรนอมศักดิ์ (2554, น. 5) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบโครงการ (Project Method) ไว้ว่า เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เลือกหรือกำหนดชื่อและรายละเอียดของโครงการที่จะศึกษาตามความสนใจ ไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนการจัดทำโครงการ ขั้นตอนวางแผน ขั้นตอนสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล ขั้นตอนดำเนินงานจัดโครงการตามแผนที่วางไว้ ขั้นตอนรวบรวมข้อมูล ขั้นตอนวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นตอนเขียนรายงานผล และขั้นตอนนำเสนอผลของโครงการ ซึ่งการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบโครงการ (Project Method) เป็นการการสอนที่ผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้ ทำให้เกิดการเพิ่มพูนองค์ความรู้ที่ได้จากการลงมือปฏิบัติ การฟังจากผู้เชี่ยวชาญ โดยเรียนรู้ผ่านกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม และสรุปความรู้ที่ได้ นำเสนอผลงานอย่างเป็นรูปธรรม (ดุขฤ โยเหลา และคณะ, 2557, น. 19-20) โดยครูจะต้องเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียน โดยชี้แจงขอบเขตของโครงการและช่วยแนะนำแหล่งข้อมูลต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถค้นหาข้อมูล และสามารถกำหนดโครงการตามขอบเขตที่วางไว้ หลังจากนั้นจึงจัดโครงการ สรุปโครงการ และนำเสนอผลงานต่อไป ครูจะมีหน้าที่แนะนำให้นักเรียนได้ฝึกคิด ฝึกแก้ปัญหาต่างๆ ตามสถานการณ์ ฝึกทำงานเป็นทีม และเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน (ปริศนา มัชฌิมา, 2561, น. 12)

กระบวนการดังกล่าวเรียกได้ว่า เป็นวิธีการที่ใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบสืบเสาะด้วยขั้นตอนทางวิทยาศาสตร์ โดยจะเน้นไปที่การลงมือปฏิบัติ การใช้โครงการเป็นฐานเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการลงมือปฏิบัติตามความสนใจของผู้เรียน เพื่อค้นพบความรู้ใหม่ โดยผู้เรียนสามารถกำหนดแหล่งเรียนรู้ หลังจากนั้นค่อยลงมือปฏิบัติและค้นคว้าข้อมูลด้วยตนเอง ผู้เรียนจะสามารถบูรณาการศาสตร์ต่างๆ และฝึกการแก้ปัญหา สรุปข้อค้นพบ และสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้ (ลัดดา ภูเกียรติ, 2552, น. 8-13)

ดังที่ ศิริพร ศรีจันทร์ และธีรศักดิ์ อุปรมย์ อุปไมยอริชัย (2564, น. 33) ได้กล่าวถึงขั้นตอน การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบโครงการไว้ว่า มีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหมด 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นตอนกำหนดปัญหา 2) ขั้นตอนกำหนดจุดมุ่งหมาย 3) ขั้นตอนวางแผนและวิเคราะห์โครงการ 4) ขั้นตอนลงมือปฏิบัติ 5) ขั้นตอนประเมินผล 6) ขั้นตอนสรุปผลและนำเสนอผลงาน ซึ่งสอดคล้องกับ วิไลวรรณ วงศ์จินดา (2565, น. 6) การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบโครงการ (Project Method) มีขั้นตอนดังนี้ 1) การวางแผนและจัดทำโครงการ 2) การศึกษาแนวคิดหลักการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ 3) การศึกษาเรียนรู้ 4) การเก็บรวบรวมข้อมูล 5) การเขียนรายงานผล และ 6) การนำเสนอ

ผลของโครงการ การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐานส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ มีความเข้าใจในกระบวนการจัดการเรียนรู้ และทราบปัญหาในการจัดการเรียนรู้พร้อมทั้งหาแนวทางแก้ไขปัญหา

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบโครงการ (Project Method) เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมุ่งให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง มีขั้นตอน 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) กำหนดปัญหาหรือสำรวจความสนใจของผู้เรียน 2) กำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียน 3) วางแผนและค้นคว้าหาข้อมูล 4) ลงมือปฏิบัติและรวบรวมข้อมูล 5) สรุปและประเมินผลการทำโครงการ 6) นำเสนอผลงาน

3. แนวคิดและประโยชน์ของการศึกษาความพึงพอใจ

ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องแนวคิดและประโยชน์ของการศึกษาความพึงพอใจ ไว้ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2556, น. 823) ให้ความหมายของคำว่า ความพึงพอใจ ไว้ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ว่าหมายถึง รัก หรือชอบใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

รัชฎาพร พันธุ์ทวี (2562, น. 6) ให้ความหมายของพึงพอใจว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกอย่างหนึ่งที่บุคคลได้รับการตอบสนองความต้องการของตนเอง จากการได้รับหรือลงมือทำ ซึ่งอาจเป็นผลบวกเมื่อตรงกับความต้องการและเป็นผลลบเมื่อไม่ตรงกับความต้องการของบุคคล

สมใจ ภูภิรมย์ (2553, น. 58) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า หมายถึง ความรู้สึกชอบ ความเต็มใจ ความต้องการต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในด้านต่างๆ

จันทิมา แก่นชา (2564, น. 55) ได้กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นการแสดงความรู้สึกชื่นชอบ สนใจ พอใจต่อกิจกรรมอย่างหนึ่งอย่างเปิดเผย เป็นสภาพหรือระดับของความรู้สึกที่มีต่อกิจกรรมนั้นๆ โดยความพึงพอใจนี้เป็นนามธรรม ไม่สามารถสังเกตได้ด้วยการมองเห็น และรูปแบบของการวัดความพึงพอใจในรูปแบบสอบถาม เรียกว่าแบบวัดความพึงพอใจและใช้รูปแบบของลิเคิร์ต (Likert Scale) โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

พึงพอใจมากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	5	คะแนน
พึงพอใจมาก	มีค่าเท่ากับ	4	คะแนน
พึงพอใจปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	3	คะแนน
พึงพอใจน้อย	มีค่าเท่ากับ	2	คะแนน
พึงพอใจน้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ	1	คะแนน

การศึกษาความพึงพอใจในการเรียน มีความสำคัญต่อครูผู้สอนและผู้เรียนเป็นอย่างมาก เมื่อผู้เรียนมีความสนุกสนานกับการเรียนจะก่อให้เกิดผล คือ ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ในการเรียน ก่อให้เกิดการเห็นคุณค่าของการเรียน ทำให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน และส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

พระมงคลธรรมวิธาน, พระมหามหวินทร์ ปรีสุตโตโม, พระมหาฉัตรชัย สุนตตชโย, พระศรีรัชชมงคลบัณฑิต, พระสุขุม สุขวฑฒโก, พระมหาปัญา ฐานวิโร, พระมหาทักษิณี ญาณวิชัย, พระครูปลัดณัฐพงศ์ ยโส, สุวิทย์ ภาณุจारी, จำนง คันธิก, ธวัช หอมทวนลม, บุญร่วม คำเมืองแสน, และ ประจวบ ประเสริฐสังข์ (2560, น. 32) ได้กล่าวถึงคุณค่าของการศึกษาความพึงพอใจว่า 1) ทำให้ทราบความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อวิชาที่เรียน 2) ทำให้ทราบผลความพึงพอใจของผู้เรียนในแต่ละภาคการศึกษา 3) ทำให้ทราบความคิดเห็นของผู้เรียน

พัฒนา พรหมณี, ยุพิน พิทยาวัฒนชัย, และ จีระศักดิ์ ทัพพา (2563, น. 65) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของความพึงพอใจว่า ความพึงพอใจมีประโยชน์ต่อการทำงานต่อองค์กรต่างๆ หากทราบระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการสามารถนำข้อมูลต่างๆ มาปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงาน เพื่อประโยชน์ขององค์กรและผู้รับบริการ โดยการศึกษาความพึงพอใจนั้นจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อจะได้เป็นข้อมูลที่ยืนยันได้ว่าสิ่งที่ทำหรือปฏิบัตินั้นเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

อัศวรัตน์ ศรีพัฒนานนท์ (2564, น. 41) ได้กล่าวว่าการศึกษความพึงพอใจมีประโยชน์อย่างมากในด้านการเตรียมการสอน เพราะผู้สอนจะทราบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผ่านมาอย่างไร สิ่งใดที่ต้องปรับปรุงหรือเพิ่มเติม จะทำให้ผู้สอนจัดเตรียมการสอนในครั้งต่อไปได้ดียิ่งขึ้น และจะทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกดีหรือรักในการเรียนเพิ่มขึ้น

จากความหมายและประโยชน์ของการศึกษความพึงพอใจข้างต้น ทำให้มีผู้ศึกษความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนจำนวนมาก อาทิ สิทธิพล อาจอินทร์ และธีรชัย เนตรนอมศักดิ์ (2554, น. 12-13) ได้ศึกษความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐานในรายวิชาพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยมีความเห็นว่า การเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน ช่วยให้เกิดการปฏิบัติโครงการจริง ได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม วางแผนการทำงานร่วมกัน แบ่งหน้าที่ตามภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ กระตือรือร้นที่จะค้นหาข้อมูล ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างและฝึกทักษะการเข้าสังคม

ภัทรภร ผลิตากุล (2560, น. 707) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดโครงการเป็นฐานเพื่อประสิทธิภาพการสอนดนตรี ของนักศึกษาคณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ภายในหัวข้อที่ตนสนใจ เกิดการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองอย่างมีความหมาย และได้รับประสบการณ์การสอนดนตรีให้สถานการณ์จริง การทำงานร่วมกับผู้อื่น การนำเสนอผลงานเชิงวิชาการตลอดจนการรู้จักรับผิดชอบและรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง

พิชญพร ประครองใจ (2563, น. 160-161) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐานในรายวิชาสื่อพื้นบ้านเพื่อการสื่อสาร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐานในรายวิชาสื่อพื้นบ้านเพื่อการสื่อสาร 2) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน 3) เพื่อศึกษความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐานมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ 2) ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการสื่อสารผ่านสื่อพื้นบ้าน มีโอกาสในการกำหนดประเภทของสื่อพื้นบ้าน 3) ผู้เรียนมีความพึงพอใจมาก เนื่องจากได้ลงมือปฏิบัติจริง ได้ฝึกการทำงานแบบมีส่วนร่วม ได้รับความรู้จากกระบวนการวางแผนการสื่อสารผ่านสื่อพื้นบ้านเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมอันมีคุณค่าของไทย ได้แลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างเพื่อนสมาชิกโดยตระหนักความรับผิดชอบต่อส่วนร่วมเป็นสำคัญ ได้คิดค้นและออกแบบเพื่อกำหนดรูปแบบการดำเนินงานอย่างอิสระ รวมทั้งได้รับโอกาสในการแสดงศักยภาพของตนเอง

จินตสุจี ประธานธีรกุล (2563, น. 164) ได้ศึกษความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มโรงเรียนไร่ไธยา อําเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิษฐ์ ที่มีต่อการใช้น้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์นิตานอัสป จำนวน 5 เรื่อง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.20 เนื่องจากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นิตานอัสป จำนวน 5 เรื่อง ช่วยสร้างความเข้าใจและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

อำภา หอมบุปผา และ กิตติพงษ์ พุ่มพวง (2563, น. 88) ได้ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อบทเรียนอีเลิร์นนิ่งแบบปัญหาเป็นฐานในวิชาการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.46 โดยนักศึกษาเห็นว่าบทเรียนอีเลิร์นนิ่งแบบปัญหาเป็นฐานช่วยให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้หลายรูปแบบ และทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนมากขึ้น ทำให้ผู้เรียนกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้นและเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

อรรถพร หนูเพชร และ ดารวธา วีระพันธ์ (2564, น. 214-216) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาหลังเรียนโดยใช้โครงการเป็นฐาน เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อโดยใช้โครงการเป็นฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษามีทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 79.96 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักศึกษามีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.59

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระรายวิชาคหิตินวิทยากับการสอนภาษาและวรรณกรรมไทย แนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบโครงการ (Project Method) และแนวคิดและประโยชน์ของการศึกษาความพึงพอใจข้างต้น ผู้วิจัยจะได้นำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบโครงการ (Project Method) ในรายวิชาคหิตินวิทยากับการสอนภาษาและวรรณกรรมไทยต่อไป

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย รหัส 64 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 34 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

เครื่องมือการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้

ผู้วิจัยได้สร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบโครงการ (Project Method) ในรายวิชาคหิตินวิทยากับการสอนภาษาและวรรณกรรมไทย โดยมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน โดยยึดตามขั้นตอนของศิริพร และธีรศักดิ์ อุปรมัย อุปรมัยอริชัย (2564, น.33) ได้แก่ 1) ขั้นตอนกำหนดปัญหาหรือสำรวจความสนใจ 2) ขั้นตอนกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียน 3) ขั้นตอนวางแผนและวิเคราะห์โครงการ 4) ขั้นตอนลงมือปฏิบัติ 5) ขั้นตอนประเมินผล 6) ขั้นตอนสรุปผลและนำเสนอผลงาน ใช้เวลาทั้งหมด 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง รวม 24 ชั่วโมง ดังนี้

1) ขั้นตอนกำหนดปัญหาหรือสำรวจความสนใจ	จำนวน 3 ชั่วโมง
2) ขั้นตอนกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียน	จำนวน 3 ชั่วโมง
3) ขั้นตอนวางแผนและวิเคราะห์โครงการ	จำนวน 3 ชั่วโมง
4) ขั้นตอนลงมือปฏิบัติ	จำนวน 9 ชั่วโมง
5) ขั้นตอนประเมินผล	จำนวน 3 ชั่วโมง

- 6) ขั้นสรุปผลและนำเสนอผลงาน จำนวน 3 ชั่วโมง

โดยการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเป็นผู้สอนเพียงคนเดียว โดยสอนตามขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบโครงการ ทั้ง 6 แผน ได้แก่

- 1) แผนการจัดการเรียนรู้ “สำรวจคติชนในท้องถิ่นที่น่าสนใจ”
- 2) แผนการจัดการเรียนรู้ “ระดมสมองคติชนวิทยากับศาสตร์อื่น”
- 3) แผนการจัดการเรียนรู้ “วางแผนและจัดโครงการเรียนรู้นอกสถานที่”
- 4) แผนการจัดการเรียนรู้ “การสร้างนวัตกรรมเผยแพร่องค์ความรู้ทางคติชนวิทยาในการสอนภาษาไทย”
- 5) แผนการจัดการเรียนรู้ “การนำเสนอนวัตกรรมการเรียนรู้ ประเมินและสรุปโครงการ”
- 6) แผนการจัดการเรียนรู้ “เผยแพร่ผลงานสู่สาธารณะ”

ซึ่งในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนจะต้องใช้ความคิด และช่วยกันวางแผนและดำเนินโครงการ ประเมินโครงการ และสรุปโครงการ โดยในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยการผลิตนวัตกรรมสื่อการสอนที่แสดงองค์ความรู้ทางคติชนวิทยาเพื่อใช้ในการสอนภาษาและวรรณกรรมไทย และเผยแพร่ผลงานลงยูทูป (YouTube)

2. แบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยแบบสอบถามที่ใช้วัดระดับความพึงพอใจและประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามหลักการของลิเคิร์ต (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, น. 121) โดยมีเกณฑ์กำหนดค่าระดับความพึงพอใจ ดังนี้

- 5 แปลความหมายว่า มีความพึงพอใจมากที่สุด
- 4 แปลความหมายว่า มีความพึงพอใจมาก
- 3 แปลความหมายว่า มีความพึงพอใจปานกลาง
- 2 แปลความหมายว่า มีความพึงพอใจน้อย
- 1 แปลความหมายว่า มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

โดยแบ่งเป็นแบบสอบถามความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาคติชนวิทยากับการสอนภาษาและวรรณกรรมไทยโดยใช้วิธีการสอนแบบโครงการ (Project Method) จำนวน 10 ข้อ และแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดโครงการ จำนวน 7 ข้อ และแบบสอบถามความพึงพอใจต่ออาจารย์ผู้สอน จำนวน 7 ข้อ

การสร้างเครื่องมือการวิจัย

1) ศึกษาข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถามของแบบสอบถามที่เกี่ยวกับความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบโครงการ (Project Method)

2) กำหนดประเด็น และขอบเขตของคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และประโยชน์ที่จะได้รับจากความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบโครงการ (Project Method)

3) สร้างแผนการจัดการเรียนรู้และแบบสอบถามและให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน พิจารณาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้และแบบสอบถามโดยกำหนดระดับความเหมาะสมไว้ 5 ระดับ ดังนี้

- 5 แปลความหมายว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 แปลความหมายว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

3 แปลความหมายว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

2 แปลความหมายว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

1 แปลความหมายว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

หลังจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน พิจารณาความเหมาะสมแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงแก้ไข โดยผลการประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.66 และผลการประเมินคุณภาพของแบบสอบถามความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบโครงการ (Project Method) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดโครงการ และแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่ออาจารย์ผู้สอนมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

4) นำแผนการจัดการเรียนรู้และแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายที่เลือกไว้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามตามขั้นตอน โดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบโครงการ (Project Method) ให้กับนิสิตทั้ง 34 คน แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดโครงการ และแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่ออาจารย์ผู้สอน แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยผู้วิจัยใช้วิธีหาค่าเฉลี่ยแล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมาย โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558, น. 196) ดังนี้

4.50 – 5.00 แปลความหมายว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

3.50 – 4.49 แปลความหมายว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

2.50 – 3.49 แปลความหมายว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

1.50 – 2.49 แปลความหมายว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

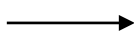
1.00 – 1.49 แปลความหมายว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

การใช้วิธีการสอนแบบโครงการ (Project Method)

1. คุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบโครงการ (Project Method) ในรายวิชาคณิตวิทยากับการสอนภาษาและวรรณกรรมไทย
2. ความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบโครงการ

ผลการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบโครงการ (Project Method) ในรายวิชาคติชนวิทยากับการสอนภาษาและวรรณกรรมไทย มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นกำหนดปัญหาหรือสำรวจความสนใจ 2) ขั้นกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียน 3) ขั้นวางแผนและวิเคราะห์โครงการ 4) ขั้นลงมือปฏิบัติ 5) ขั้นประเมินผล 6) ขั้นสรุปผลและนำเสนอผลงาน ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบโครงการ (Project Method) ในรายวิชาคติชนวิทยากับการสอนภาษาและวรรณกรรมไทย มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.66 โดยมีรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนในแต่ละแผนสรุปได้ดังนี้

1) ขั้นกำหนดปัญหาหรือสำรวจความสนใจ ผู้สอนตั้งคำถามเกี่ยวกับองค์ความรู้ทางคติชนวิทยาที่ผู้เรียนสนใจและต้องการนำเสนอเผยแพร่ให้กับนักเรียนหรือผู้ที่สนใจได้ทราบ ทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นที่จะค้นคว้าองค์ความรู้ทางคติชนวิทยาที่ใกล้ตัวและเกิดการบูรณาการองค์ความรู้ทางคติชนวิทยาเพื่อต้องการสืบทอดเผยแพร่และใช้ในการเรียนการสอน เนื่องจากผู้เรียนในระดับปริญญาโท เป็นครูภาษาไทยทั้งหมด

2) ขั้นกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียน ผู้สอนตั้งจุดมุ่งหมายในการเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้เป็นฐานว่าต้องการให้มีการจัดทำสื่อการเรียนการสอนที่มีการนำเสนอองค์ความรู้ทางคติชนวิทยาและเผยแพร่ลงในยูทูป (YouTube) เพื่อใช้ในการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาไทย ซึ่งก่อให้เกิดการบูรณาการข้ามศาสตร์ โดยกำหนดชิ้นงานในโครงการมีทั้งชิ้นงานเดี่ยวและชิ้นงานกลุ่ม

3) ขั้นวางแผนและวิเคราะห์โครงการ ผู้สอนได้ให้ผู้เรียนได้วางแผนและวิเคราะห์โครงการ โดยผู้เรียนได้มีการสืบค้นข้อมูลและวางแผนการจัดโครงการเพื่อศึกษาเรียนรู้แหล่งเรียนรู้ทางคติชนวิทยานอกสถานที่และนำองค์ความรู้ที่ได้รับมาสร้างเป็นนวัตกรรมเพื่อสืบทอด เผยแพร่ และบูรณาการองค์ความรู้เพื่อใช้ในการเรียนการสอนภาษาและวรรณกรรมไทยในชั้นเรียน

4) ขั้นลงมือปฏิบัติ เมื่อผู้เรียนได้วางแผนและวิเคราะห์โครงการแล้ว หลังจากนั้นจึงได้ลงมือจัดโครงการและลงมือปฏิบัติการผลิตชิ้นงานตามที่ได้วางแผนไว้ โดยมีชิ้นงานเดี่ยวคือ การจัดโครงการผลิตสื่อเพื่อนำเสนอองค์ความรู้ทางคติชนวิทยาที่ผู้เรียนสนใจ และชิ้นงานกลุ่มคือ การจัดโครงการเพื่อศึกษาแหล่งเรียนรู้ทางคติชนวิทยาและผลิตสื่อเพื่อนำเสนอการบูรณาการองค์ความรู้ทางคติชนวิทยากับการสอนภาษาและวรรณกรรมไทย โดยมีการลงมือปฏิบัติในการเก็บข้อมูลตามแหล่งเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ร่วมกันวางแผนและกำหนดไว้ในโครงการและสร้างสื่อการเรียนการสอนเพื่อนำเสนอองค์ความรู้ดังกล่าว

5) ขั้นประเมินผล หลังจากที่ได้จัดโครงการและผลิตสื่อการเรียนการสอนที่บูรณาการองค์ความรู้ทางคติชนวิทยาเรียบร้อยแล้ว ผู้เรียนได้มีการประชุมเพื่อประเมินผลการจัดโครงการและการผลิตสื่อการเรียนการสอน เพื่อติดตามความก้าวหน้าในการทำงานและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงาน เพื่อให้ผลการประเมินที่ได้ไปปรับปรุงใช้ในการจัดโครงการในครั้งต่อไป

6) ขั้นสรุปผลและนำเสนอผลงาน เมื่อประเมินผลโครงการเรียบร้อยแล้ว ผู้เรียนได้สรุปผลโครงการและการปฏิบัติงาน และนำเสนอผลงานที่ได้จากการจัดโครงการและการผลิตชิ้นงานทั้งงานเดี่ยวและงานกลุ่ม เมื่อนำเสนอผลงานเรียบร้อยแล้ว หลังจากนั้นได้จัดการเผยแพร่ผลงานและการจัดโครงการสู่สาธารณะผ่านช่องทางยูทูป (YouTube) เพื่อเป็นการเผยแพร่องค์ความรู้และนวัตกรรมที่ผู้เรียนได้สร้างสรรค์ขึ้นต่อไป

จากผลการนำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบโครงการ (Project Method) ในรายวิชาคติชนวิทยากับการสอนภาษาและวรรณกรรมไทยมาใช้ ส่งผลให้นิสิตมีความรู้ ความเข้าใจในองค์ความรู้และบูรณาการศาสตร์ด้านคติชนวิทยากับการสอนภาษาและวรรณกรรมไทย สามารถค้นหาค้นหาองค์ความรู้ และนำเสนอองค์ความรู้ด้วยการถ่ายทอดผ่านสื่อการสอนที่ทันสมัยได้ ทำเกิดการเชื่อมโยงองค์ความรู้ให้ผู้เรียนได้รับความรู้อย่างรอบด้าน ดังตัวอย่าง

2. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจ ผู้วิจัยของแยกเป็น 3 ประเด็นย่อย ได้แก่ 1) ความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบโครงการ (Project Method) 2) ความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการจัดโครงการ และ 3) ความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่ออาจารย์ผู้สอน สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบโครงการ (Project Method) สรุปได้ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบโครงการ (Project Method)

คำถาม	Mean	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ขึ้นกำหนดปัญหาหรือสำรวจความสนใจ	4.73	0.45	มากที่สุด
ขึ้นกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียน	4.73	0.45	มากที่สุด
ขึ้นวางแผนและวิเคราะห์โครงการ	4.67	0.48	มากที่สุด
ขึ้นลงมือปฏิบัติ	4.60	0.56	มากที่สุด
ขึ้นประเมินผล	4.53	0.63	มากที่สุด
ขึ้นสรุปผลและนำเสนอผลงาน	4.63	0.56	มากที่สุด
รวม	4.65	0.52	มากที่สุด

จากตาราง 1 สะท้อนให้เห็นว่านิสิตมีความพึงพอใจในภาพรวมของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบโครงการ (Project Method) ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.52) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจะเห็นได้ว่า นิสิตมีความพึงพอใจต่อขึ้นกำหนดปัญหาหรือสำรวจความสนใจและขึ้นกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.45) รองลงมา คือ ความพึงพอใจต่อขึ้นวางแผนและวิเคราะห์โครงการ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.48) รองลงมา คือ ความพึงพอใจต่อขึ้นสรุปผลและนำเสนออยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากัน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.56) รองลงมา คือ ความพึงพอใจต่อขึ้นลงมือปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.56) รองลงมา คือ ความพึงพอใจต่อขึ้นประเมินผล อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.63) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการจัดโครงการในรายวิชาคติชนวิทยากับการสอนภาษาและวรรณกรรมไทย สรุปได้ดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการจัดโครงการ

คำถาม	Mean	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านความรู้			
ความรู้เกี่ยวกับข้อมูลทางคติชนวิทยา	4.90	0.31	มากที่สุด
ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม	4.73	0.78	มากที่สุด
ความรู้เกี่ยวกับวรรณคดีวรรณกรรม	4.87	0.43	มากที่สุด
ความรู้เกี่ยวกับการบูรณาการคติชนวิทยากับการสอนภาษาไทยในศตวรรษที่ 21	4.83	0.46	มากที่สุด
ด้านวิทยากร			
การเตรียมตัวและความพร้อมของวิทยากร	4.93	0.25	มากที่สุด
การอธิบายเนื้อหาได้ชัดเจนและตรงประเด็น	4.90	0.31	มากที่สุด
การใช้ภาษาที่เหมาะสมและเข้าใจง่าย	4.97	0.18	มากที่สุด
การตอบคำถามของวิทยากร	4.83	0.38	มากที่สุด
ด้านสถานที่/ระยะเวลา/อาหาร			
สถานที่จัดโครงการมีความเหมาะสม	4.73	0.52	มากที่สุด
ระยะเวลาในการบรรยายมีความเหมาะสม	4.60	0.62	มากที่สุด
อาหารมีความเหมาะสม	4.87	0.35	มากที่สุด
รวม	4.83	0.27	มากที่สุด

จากตาราง 2 สะท้อนให้เห็นว่านิสิตมีความพึงพอใจต่อการจัดโครงการฯ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.83$, S.D. = 0.27) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการใช้ภาษาที่เหมาะสมและเข้าใจง่าย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.97$, S.D. = 0.18) รองลงมา คือ ด้านการเตรียมตัวและความพร้อมของวิทยากร อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.93$, S.D. = 0.25) รองลงมา คือ ด้านความรู้เกี่ยวกับข้อมูลทางคติชนวิทยา และด้านการอธิบายเนื้อหาได้ชัดเจนและตรงประเด็น มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.90$, S.D. = 0.31) รองลงมา คือ ด้านความรู้เกี่ยวกับวรรณคดีวรรณกรรม และด้านอาหารมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.87$, S.D. = 0.43) รองลงมาคือ ด้านความรู้เกี่ยวกับการบูรณาการคติชนวิทยากับการสอนภาษาไทยในศตวรรษที่ 21 และด้านการตอบคำถามของวิทยากร อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.83$, S.D. = 0.46) รองลงมา คือ ด้านความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม และด้านสถานที่จัดโครงการมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.52) รองลงมา คือ ด้านระยะเวลาในการบรรยายมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.62) ตามลำดับ

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่ออาจารย์ผู้สอนในรายวิชาคตินวิทยาการสอนภาษาและวรรณกรรมไทย สรุปได้ดังตาราง 3

ตาราง 3 แสดงความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่ออาจารย์ผู้สอน

คำถาม	Mean	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
อาจารย์ได้ชี้แจงให้ผู้เรียนได้เข้าใจวัตถุประสงค์ แนวทางการจัดการเรียนการสอน และเกณฑ์การวัดประเมินผลรายวิชา	4.73	0.45	มากที่สุด
อาจารย์ใช้เทคนิควิธีการสอนต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและใช้คำถามเพื่อให้ผู้เรียนคิดและตอบคำถามให้เข้าใจได้ชัดเจน	4.67	0.48	มากที่สุด
อาจารย์แนะนำให้ผู้เรียนรู้จักแหล่งข้อมูลการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม	4.67	0.48	มากที่สุด
อาจารย์สอนให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้อย่างมีเหตุผล	4.60	0.56	มากที่สุด
อาจารย์สามารถทำให้ผู้เรียนมองเห็นความสัมพันธ์ของวิชาที่เรียนกับวิชาอื่นที่เกี่ยวข้อง	4.70	0.47	มากที่สุด
อาจารย์มีวิธีการจัดให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ตามความเหมาะสม	4.63	0.56	มากที่สุด
อาจารย์ใช้สื่อการสอนและอุปกรณ์ช่วยสอนที่ทันสมัยเหมาะสมเป็นอย่างดี	4.70	0.47	มากที่สุด
อาจารย์สอดแทรกเทคนิคการมีปฏิสัมพันธ์ ความสามารถในการแก้ปัญหา และรับฟังความคิดเห็น	4.67	0.55	มากที่สุด
อาจารย์วัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่ครอบคลุมเนื้อหาตามที่ชี้แจงไว้ในแผนการเรียนรู้	4.53	0.63	มากที่สุด
รวม	4.66	0.52	มากที่สุด

จากตาราง 3 สะท้อนให้เห็นว่านิสิตมีความพึงพอใจต่ออาจารย์ผู้สอนโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.52) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจะเห็นได้ว่า นิสิตมีความพึงพอใจต่ออาจารย์ผู้สอนด้านที่อาจารย์ได้ชี้แจงให้ผู้เรียนได้เข้าใจวัตถุประสงค์ แนวทางการจัดการเรียนการสอน และเกณฑ์การวัดประเมินผลรายวิชาอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.45) รองลงมา คือ ความพึงพอใจต่ออาจารย์ผู้สอนด้านที่อาจารย์สามารถทำให้ผู้เรียนมองเห็นความสัมพันธ์ของวิชาที่เรียนกับวิชาอื่นที่เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.47) และความพึงพอใจต่ออาจารย์ผู้สอนด้านที่อาจารย์ใช้สื่อการสอนและอุปกรณ์ช่วยสอนที่ทันสมัยเหมาะสมเป็นอย่างดี อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.47) ความพึงพอใจต่ออาจารย์ผู้สอนด้านการใช้สื่อการสอนได้เหมาะสมกับการสอน รองลงมา คือ

ความพึงพอใจต่ออาจารย์ผู้สอนด้านที่อาจารย์ใช้เทคนิควิธีการสอนต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและ ใช้คำถาม เพื่อให้ผู้เรียนคิดและตอบคำถามให้เข้าใจได้ชัดเจน และด้านที่อาจารย์แนะนำให้ผู้เรียนรู้จักแหล่งข้อมูลการศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติม อยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากัน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.48) และด้านที่อาจารย์ สอดแทรกเทคนิคการมีปฏิสัมพันธ์ ความสามารถในการแก้ปัญหา และรับฟังความคิดเห็น อยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากัน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.55) รองลงมา คือ ความพึงพอใจต่ออาจารย์ผู้สอนด้านที่อาจารย์มีวิธีการ จัดให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ตามความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด เท่ากัน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.56) รองลงมา คือ ความพึงพอใจต่ออาจารย์ผู้สอนด้านที่อาจารย์ วัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่ครอบคลุมเนื้อหาตามที่ชี้แจงไว้ในแผนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่ใน ระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.63) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระบบการจัดการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบโครงการ (Project Method) ใน รายวิชาคหิตวินิทยากับการสอนภาษาและวรรณกรรมไทย ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอน แบบโครงการ (Project Method) ในรายวิชาคหิตวินิทยากับการสอนภาษาและวรรณกรรมไทย มีคุณภาพอยู่ในระดับ ดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.66 โดยมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ทั้งหมด 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้น กำหนดปัญหาหรือสำรวจความสนใจ 2) ขั้นกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียน 3) ขั้นวางแผนและวิเคราะห์โครงการ 4) ขั้นลงมือปฏิบัติ 5) ขั้นประเมินผล 6) ขั้นสรุปผลและนำเสนอผลงาน โดยในแต่ละขั้นตอน ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความ กระตือรือร้นที่จะค้นคว้าองค์ความรู้ทางคหิตวินิทยาที่ใกล้ตัวและเกิดการบูรณาการองค์ความรู้ทางคหิตวินิทยาเพื่อ ต้องการสืบทอด เผยแพร่และใช้ในการเรียนการสอนภาษาและวรรณกรรมไทย โดยมีการตั้งจุดมุ่งหมายในการเรียนที่ ชัดเจน ซึ่งก่อให้เกิดการบูรณาการข้ามศาสตร์ มีการขึ้นวางแผนและวิเคราะห์โครงการ ผู้สอนได้ให้ผู้เรียนได้วางแผน และวิเคราะห์โครงการ โดยผู้เรียนได้มีการสืบค้นข้อมูลและวางแผนการจัดโครงการเพื่อศึกษาเรียนรู้แหล่งเรียนรู้ทาง คหิตวินิทยานอกสถานที่ โดยกำหนดชิ้นงานในโครงการมีทั้งชิ้นงานเดี่ยวและชิ้นงานกลุ่ม และนำองค์ความรู้ที่ได้รับมา สร้างเป็นนวัตกรรมเพื่อสืบทอด เผยแพร่ และบูรณาการองค์ความรู้เพื่อใช้ในการเรียนการสอนภาษาและวรรณกรรม ไทยในชั้นเรียน ขั้นลงมือปฏิบัติ ผู้เรียนลงมือจัดโครงการและลงมือปฏิบัติการผลิตชิ้นงานตามที่ได้วางแผนไว้ โดยมี ชิ้นงานเดี่ยวคือ การจัดโครงการผลิตสื่อเพื่อนำเสนอองค์ความรู้ทางคหิตวินิทยาที่ผู้เรียนสนใจ และชิ้นงานกลุ่มคือ การ จัดโครงการเพื่อศึกษาแหล่งเรียนรู้ทางคหิตวินิทยาและผลิตสื่อเพื่อนำเสนอการบูรณาการองค์ความรู้ทางคหิตวินิทยา กับการสอนภาษาและวรรณกรรมไทย โดยมีการลงมือปฏิบัติในการเก็บข้อมูลตามแหล่งเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ร่วมกัน วางแผนและกำหนดไว้ในโครงการและสร้างสื่อการเรียนการสอนเพื่อนำเสนอองค์ความรู้ดังกล่าว ขั้นประเมินผล ผู้เรียนได้มีการประชุมเพื่อประเมินผลการจัดโครงการและการผลิตสื่อการเรียนการสอน เพื่อติดตามความก้าวหน้าใน การทำงานและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงาน เพื่อให้ผลการประเมินที่ได้ไปปรับประยุกต์ใช้ในการจัดโครงการ ในครั้งต่อไป และขั้นสรุปผลและนำเสนอผลงาน ผู้เรียนได้สรุปผลโครงการและการปฏิบัติงาน และนำเสนอผลงานที่ได้ จากการจัดโครงการและการผลิตชิ้นงานทั้งงานเดี่ยวและงานกลุ่มสู่สาธารณะผ่านช่องทางยูทูป (YouTube) เพื่อเป็น การเผยแพร่องค์ความรู้และนวัตกรรมที่ผู้เรียนได้สร้างสรรค์ขึ้นต่อไป ซึ่งการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็น

ฐานดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิทธิพล อาจอินทร์ และ ชีรชัย เนตรณอมศักดิ์ (2554, น. 5) ที่ได้กล่าวถึง การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบโครงการ (Project Method) ไว้ว่า เป็นขั้นตอนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เลือก หรือจัดทำโครงการตามความสนใจของตัวเอง โดยมีขั้นตอนต่างๆ เริ่มตั้งแต่วางแผนจัดทำโครงการ ดำเนินโครงการ เก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลโครงการ และนำเสนอผลงานของการจัดโครงการ สอดคล้องกับงานวิจัย ของ พิษญาพร ประครองใจ (2563, น. 160) ที่ศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบโครงการ (Project Method) ในรายวิชาสื่อพื้นบ้านเพื่อการสื่อสาร ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็น ฐานที่เหมาะสมกับสถานการณ์ 2) นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการสื่อสารผ่านสื่อพื้นบ้าน มีโอกาสในการ กำหนดประเภทของสื่อพื้นบ้านและชิ้นงานในแต่ละกลุ่ม และมีกระบวนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อกำหนดรูปแบบ ให้น่าสนใจและสื่อความหมายทางวัฒนธรรมตามกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบโครงการ (Project Method) อันเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากการใช้วิธีการสอนแบบ โครงการ (Project Method) ในการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง

จากกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบโครงการ (Project Method) ในรายวิชาคติชนวิทยา กับการสอนภาษาและวรรณกรรมไทยที่ได้อภิปรายไว้ข้างต้น สิ่งที่ทำให้ได้องค์ความรู้ใหม่จากงานวิจัยในครั้งนี้คือ ใน ขั้นตอนของการลงมือปฏิบัติเพื่อให้ได้ชิ้นงานที่จะสามารถเผยแพร่สู่สาธารณะได้ คือ การผลิตผลงานที่เป็นสื่อเทคโนโลยี เพราะสื่อเทคโนโลยีในยุคปัจจุบันสามารถช่วยให้ผู้ที่สนใจสามารถที่จะเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา เป็นสื่อการสอนที่ ทันสมัยและสอดคล้องกับบริบทสังคมยุคดิจิทัล ไม่ว่าจะเป็นการเผยแพร่คลิปวิดีโอในช่องทางโซเชียลมีเดียต่างๆ เช่น ยูทูบ (YouTube) เฟซบุ๊ก (Facebook) ติกต็อก (TikTok) เป็นต้น และสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือ การลงมือปฏิบัติ โดยที่ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมของตนเองและของกลุ่มได้อย่างสร้างสรรค์และมีความสุข ทำให้การจัด โครงการเป็นไปด้วยรอยยิ้มและมีความสุข หลังจากจัดโครงการเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว ผลสำเร็จของโครงการนอกจาก การเผยแพร่ผลงานสู่สาธารณะแล้ว ยังทำให้ผู้เรียนเกิดความรักความผูกพันและเกิดความประทับใจในการจัดโครงการ ด้วย

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบโครงการ (Project Method) ในรายวิชาคติชนวิทยากับการสอนภาษาและวรรณกรรมไทย ผลการวิจัยพบว่า 1) นิสิตมีความพึงพอใจในภาพรวม ของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบโครงการ (Project Method) ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.52) ทั้งนี้เป็นเพราะกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบโครงการ (Project Method) ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักเรียนรู้ที่จะบูรณาการองค์ความรู้ได้อย่างกลมกลืนกัน ช่วยให้ผู้เรียนเกิดจากความสนใจ ค้นหาคำตอบของตนเอง และเกิดการสร้างนวัตกรรมหรือองค์ความรู้ด้วยตนเองอย่างมีระบบ เป็นขั้นตอน และ ต่อเนื่อง อีกทั้งยังทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ที่จะแสวงหาความรู้และสรุปความรู้ นำเสนอผลการศึกษาที่เหมาะสม และสามารถนำวิธีการเรียนรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพครูหรือจัดการเรียนการสอนในวิชาชีพได้ 2) นิสิตมีความพึงพอใจ ต่อการจัดโครงการเพื่อศึกษาแหล่งเรียนรู้ทางคติชนวิทยาและผลิตสื่อเพื่อนำเสนอการบูรณาการองค์ความรู้ทางคติชน วิทยากับการสอนภาษาและวรรณกรรมไทย ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.83$, S.D. = 0.27) ทั้งนี้เป็น เพราะว่าการจัดโครงการดังกล่าวได้มีการวางแผนและการเตรียมการจัดโครงการเป็นอย่างดี ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และ ได้รับองค์ความรู้จากแหล่งเรียนรู้และวิทยากร พร้อมทั้งการเลือกและจัดเตรียมสถานที่และอาหารต่างๆ ไว้อย่าง เรียบร้อยแล้ว จึงทำให้ผู้เรียนมีความสุขและสนุกสนานกับทุกสถานที่ที่เดินทางไปเรียนรู้และเก็บข้อมูลเพื่อสร้างสรรค์

นวัตกรรมการเรียนการสอน และ 3) นิสิตมีความพึงพอใจต่ออาจารย์ผู้สอนโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.52) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้สอนได้ชี้แจงให้ผู้เรียนได้เข้าใจวัตถุประสงค์ แนวทางการจัดการเรียนการสอน และเกณฑ์การวัดประเมินผลรายวิชา สามารถทำให้ผู้เรียนมองเห็นความสัมพันธ์ของวิชาที่เรียนกับวิชาอื่นที่เกี่ยวข้อง ใช้สื่อการสอนและอุปกรณ์ช่วยสอนที่ทันสมัยเหมาะสมเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชญพร ประครองใจ (2563, น. 161) ที่ศึกษาการใช้วิธีการสอนแบบโครงการ (Project Method) ในรายวิชาสื่อพื้นบ้านเพื่อการสื่อสาร ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบโครงการอยู่ในระดับมาก เนื่องจากนักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติจริง ได้ฝึกการทำงานแบบมีส่วนร่วม ได้รับความรู้จากกระบวนการวางแผน ได้แลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างเพื่อนสมาชิกโดยตระหนักความรับผิดชอบต่อส่วนร่วมเป็นสำคัญ ได้คิดค้นและออกแบบเพื่อกำหนดรูปแบบการดำเนินงานอย่างอิสระ รวมทั้งได้รับโอกาสในการแสดงศักยภาพของตนเอง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรรถพร ธนเพชร และดาวธนา วีระพันธ์ (2564, น. 215-216) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบโครงการ (Project Method) ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนมีผลประเมินพฤติกรรมทำงานกลุ่มของนักศึกษามีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก และมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบโครงการ (Project Method) อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าการจัดการเรียนรู้นี้มีความเหมาะสมกับผู้เรียนและก่อให้เกิดความพึงพอใจที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพจากผู้สอนที่ใช้วิธีจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบโครงการ (Project Method) อันเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะและองค์ความรู้ตลอดชีวิต

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่องการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบโครงการ (Project Method) ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบโครงการ (Project Method) เหมาะกับรายวิชาที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างชิ้นงานหรือนวัตกรรมที่สามารถนำไปเผยแพร่สู่สาธารณะได้ การเลือกใช้วิธีการสอนนี้จึงเหมาะกับรายวิชาที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง
2. ในขั้นตอนการวางแผนและดำเนินโครงการ ผู้สอนจะต้องช่วยแนะนำและคอยติดตามอย่างใกล้ชิด เพื่อให้ผู้เรียนได้ระดมสมองช่วยกันวางแผนเนื่องจากเป็นกระบวนการกลุ่ม และช่วยกันดำเนินโครงการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
3. ปัญหาที่พบในการจัดโครงการ คือ ผู้เรียนบางคนไม่มีส่วนร่วมในโครงการอย่างเท่าเทียมกัน ผู้สอนจะต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมเท่าๆ กัน โดยการให้มีการแบ่งงานกันอย่างชัดเจน และกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติงานทุกคน เพื่อให้ผู้เรียนรู้สึกว่าการเป็นผลงานของทุกคนและการที่โครงการจะประสบความสำเร็จได้นั้นไม่ใช่เรื่องง่าย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบโครงการ (Project Method) กับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ เพื่อจะได้ทราบความเหมือนหรือความต่างของผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ที่ต่างกัน

2. ควรมีการนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบโครงการ (Project Method) ร่วมกับสื่อมัลติมีเดีย เพื่อให้เกิดการสร้างผลงานที่ทันสมัยและเหมาะสมกับผู้เรียนในปัจจุบัน

3. ควรนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบโครงการ (Project Method) ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาทั้งในระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการบูรณาการสร้างสร้งสรรค์องค์ความรู้และเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

เอกสารอ้างอิง

จันทิมา แก่นชา. (2564). การจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) ร่วมกับเทคนิค SQ4R เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.

(การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.

จินต์ศุณี ประธานธีรกุล. (2563). การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับการสร้างผังมโนทัศน์เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความจากนิทานอีสป ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วารสารศิลปศาสตรปริทัศน์, 15(2), 156-166.

ดุษฎี โยเหลา และคณะ. (2557). การศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบ PBL ที่ได้จากโครงการสร้างชุดความรู้ เพื่อสร้างเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของเด็กและเยาวชน: จากประสบการณ์ความสำเร็จของโรงเรียนไทย. กรุงเทพมหานคร: พยวิสุทธิ.

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

ปริศนา มัชฌิมา. (2561). แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21: การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน. วารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ, 31(1), 1-21.

พระมงคลธรรมวิธาน, พระมหามหวินทร์ ปรีสุตโตโม, พระมหาฉัตรชัย สุนตตชโย, พระศรีรัชฌมกลบัณฑิต, พระสุขุม สุขวฑฒโก, พระมหาปัญญา ฐานวีโร, พระมหาทักษิณี ญาณวิชิโย, พระครูปลัดณัฐพงศ์ โยโส, สุวิทย์ ภาณุจารี, จ่านง คันทิก, ธวัช หอมทวนลม, บุญร่วม คำเมืองแสน, และประจวบ ประเสริฐสังข์. (2560). ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 8(1), 28-38.

พัฒนา พรหมณี, ยุพิน พิทยาวัฒน์ชัย, และจิระศักดิ์ ทัพพา. (2563). แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจและการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจในงาน. วารสารวิชาการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 25(1), 59-66.

พิชญาพร ประครองใจ. (2563). การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร, 40(1), 155-163.

ภัทรภร ผลิตากุล. (2560). การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดโครงการเป็นฐานเพื่อประสบการณ์การสอนดนตรี ของนักศึกษาคณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. วารสาร Veridian E-Journal มหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับภาษาไทย มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 10(2), 694-708.

- มาเรียม นิลพันธุ์. (2558). *วิธีวิจัยทางการศึกษา*. นครปฐม: ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มหาวิทยาลัยนเรศวร คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาภาษาไทย. (2561). มคอ. 2 หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2561. พิษณุโลก: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- รัชฎาพร พันธุ์ทวี. (2562). *ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อการให้บริการของสำนักงานคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, เชียงใหม่*.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคล เฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554*. กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน.
- ลัดดา ภูเกียรติ. (2552). *การสอนแบบโครงงานและการสอนแบบใช้วิจัยเป็นฐาน: งานที่ครูประมททำได้*. กรุงเทพมหานคร: สาสะแอนด์ซัน พรินต์ติ้ง.
- วิไลวรรณ วงศ์จินดา. (2565). การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐานวิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์*, 13(2), 1-8.
- ศิริพร ศรีจันทร์ และธีรศักดิ์ อุปรมย์ อุปรมย์อิชัย. (2564). 179 *วิธีรวมสูตรการสอน ฉบับกระเป๋*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท กู๊ดเฮด พรินต์ติ้ง แอนด์ แพคเกจจิ้ง กรุ๊ป จำกัด.
- สมใจ ภูภิรมย์. (2553). *ความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความพึงพอใจต่อวิธีสอนแบบโยนิโส มนสิการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเสนาณรงค์วิทยา จังหวัดสงขลา*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยทักษิณ, สงขลา.
- สิทธิพล อาจอินทร์ และธีรชัย เนตรถนอมศักดิ์. (2554). การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐานในรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีหลักสูตร 5 ปี. *วารสารนานาชาติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 1(1), 1-16.
- อรรถพร ธนเพ็ชร และदारดา วีระพันธ์. (2564). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้โครงการเป็นฐานสำหรับห้องเรียนขนาดใหญ่ รายวิชาความเป็นสากลเพื่อการดำเนินชีวิตในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 15(1), 204-218.
- อัศววัฒน์ ศรีวัฒนานนท์. (2564). *การพัฒนาการคิดวิเคราะห์ในบทละครพูดเรื่องเห็นแก่ลูก ด้วยกระบวนการสุนทรียสาธกร่วมกับการใช้สื่อมัลติมีเดีย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. (การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- อำภา หอมบุปผา และกิตติพงษ์ พุ่มพวง. (2563). การพัฒนาบทเรียนอีเลิร์นนิ่งแบบปัญหาเป็นฐาน วิชาการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง. *วารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์*, 15(2), 76-90.

**การวิเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ:
แนวทางสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของประเทศ**
**The Analysis of Research Works in Regard to Low Carbon Tourism:
The Approaches to the Sustainable Tourism of the Country**

ธารีทิพย์ เหล่าวิโรจนกุล (Thareethip Laowirojanakul)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาการโรงแรมและธุรกิจอาหาร

Assistant Professor, Hotel and Culinary Business

อัศวิน แสงพิกุล (Aswin Sangpikul)

รองศาสตราจารย์ ดร. ผู้อำนวยการหลักสูตรมหาบัณฑิต

Associate Professor, PhD., Director of Master of Arts Program

คณะการท่องเที่ยวและโรงแรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

Faculty of Tourism and Hospitality, Dhurakij Pundit University

E-mail: thareethip.tak@dpu.ac.th

Received: March 2, 2023, Revised: March 21, 2023 Accepted: June 25, 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) สืบหาข้อมูลเบื้องต้นของงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในประเทศไทยในรอบ 10 ปี ระหว่างปีพ.ศ. 2556 - 2565 และ 2) วิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิจัยดังกล่าว เพื่อสะท้อนให้เห็นภาพรวมของการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำและเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของประเทศในอนาคต งานวิจัยนี้เก็บข้อมูลจากฐานข้อมูลวิชาการ TCI และ Google Scholar และใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและสถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า 1) งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในประเทศไทยรอบ 10 ปี มีทั้งหมด 66 เรื่อง เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงเอกสารจำนวนมากที่สุด งานวิจัยส่วนใหญ่ศึกษาเกี่ยวกับชุมชนหรือพื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ และหัวข้อที่ศึกษามากที่สุด ได้แก่ สภาพแวดล้อมของพื้นที่ และ 2) สำหรับการสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ แบ่งได้ 6 ประเด็น ได้แก่ ความจำเป็นของการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ ความสำคัญของการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ องค์ประกอบและปัจจัยความสำเร็จของการจัดการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ กิจกรรมที่ควรส่งเสริมในการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ แนวทางการจัดการด้านคาร์บอนต่ำ และการรับรู้และความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ทั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจนำองค์ความรู้จากงานวิจัยนี้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในด้านต่างๆ เพื่อประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของชุมชน

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์พลังงาน

Abstract

This research has the objectives to 1) explore the preliminary information of research works in regard to low carbon tourism in Thailand during the past 10 years from 2013 - 2022 and to 2) analyze and synthesize such research works to reflect the greater views regarding the low carbon tourism in Thailand. This study collected data from academic database from TCI and Google Scholar as well as uses content analysis and descriptive statistics to analyze and present the data. According to the findings, it was found that 1) there were a total of 66 studies in regard to low carbon tourism in Thailand. Most of them were qualitative and documentary research, and most studies focused on local communities and tourism sites. Meanwhile, the topics being examined most were about the environment/surroundings of the areas. 2) for the synthesis of research work, it could be divided into 6 issues: the need of low carbon tourism, the importance of low carbon tourism, elements and key success factors of low carbon tourism, activities to be promoted for low carbon tourism, and tourist perceptions and opinions. In this regard, related parties may implement the knowledge from this research to develop low carbon tourism in various issues for the benefits of economics, society and environment.

Keywords: Low Carbon Tourism, Sustainability, Energy Conservation

บทนำ

ปัจจุบัน ทัวโลกรวมทั้งประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เนื่องจากเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เน้นสร้างความสมดุลในมิติต่างๆ ของสังคม ได้แก่ มิติด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และสิ่งแวดล้อม (ธีระ สนิเดชารักษ์, 2564, น. 75; อัครวิน แสงพิกุล, 2558, น. 280) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การท่องเที่ยวสมัยใหม่เริ่มให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Environmental friendly tourism) หรือการท่องเที่ยวสีเขียว (Green tourism) กันมากขึ้น (ธีระ สนิเดชารักษ์, 2564, น. 75; อัครวิน แสงพิกุล, 2558, น. 280) การท่องเที่ยวสีเขียวเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมหรือสิ่งแวดล้อม (Sangpikul, 2017, p. 310) โดยเน้นกระบวนการและการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด (Minimum impact to the environment) เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ

ในช่วงระยะเวลาหลายสิบปีที่ผ่านมา การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง และเกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขึ้นมากมายในทุกภูมิภาคของประเทศ การท่องเที่ยวประเภทนี้เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เน้นการเรียนรู้และการอนุรักษ์ธรรมชาติเป็นหลัก รวมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้และความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น ตลอดจนเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมการเดินทางไปยังพื้นที่ธรรมชาติอย่างมีความรับผิดชอบ (อัครวิน แสงพิกุล, 2558, น. 280) ทั้งนี้ นักวิชาการได้สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้เป็นจำนวนมาก ซึ่งองค์ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้มีการนำมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยอย่างต่อเนื่องในช่วงเวลาหลายสิบปีที่ผ่านมา (Sangpikul, 2017, p. 310)

ในขณะเดียวกัน การท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ (Low Carbon tourism) เป็นรูปแบบหนึ่งของการเดินทางท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยเน้นในเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก การท่องเที่ยวประเภทนี้เกิดขึ้นมาไม่นานนัก และอาจมีองค์ความรู้และจำนวนงานวิจัยยังไม่มาก หากเปรียบเทียบกับงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยทั่วไป การท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ (Low Carbon tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่ต่างๆ โดยมุ่งเน้นในเรื่องของการลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ และลดการใช้พลังงานจากกิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อม (Designated Areas for Sustainable Tourism Administration, 2012, p. 3; Gefen, 2013, p. 118) ทั้งนี้ การท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในพื้นที่การท่องเที่ยวในการจัดกิจกรรมที่ลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ เช่น นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ ประชาชนในพื้นที่ และหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่ (Designated Areas for Sustainable Tourism Administration, 2012, p. 3; Gefen, 2013, p. 118) ปัจจุบัน การท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาความยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติเกี่ยวกับเรื่องเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน 17 ประการ (SDGs) ด้านเป้าหมายที่ 7 ว่าด้วยการสร้างหลักประกันว่าทุกคนเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ในราคาที่สามารถซื้อหาได้ เชื่อถือได้ และยั่งยืน และเป้าหมายที่ 12 ว่าด้วยการสร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน

ตัวอย่างการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ เช่น นักท่องเที่ยวใช้การเดินทางหรือการปั่นจักรยานทดแทนการใช้ยานพาหนะที่ใช้เชื้อเพลิง ผู้ประกอบการนำเที่ยวใช้เรือพายแทนการใช้เรือแบบมีเครื่องยนต์ ธุรกิจที่พักแรมที่ลดการเปิดเครื่องปรับอากาศในส่วนบริการที่ไม่จำเป็น ธุรกิจร้านอาหารลดระยะเวลาการใช้พลังงานหรือเชื้อเพลิงในการปรุงอาหารให้สั้นลง รวมทั้งการเลือกซื้ออาหารที่มาจากท้องถิ่นเพื่อลดการใช้ยานพาหนะในการขนส่ง เป็นต้น กิจกรรมดังกล่าวเป็นตัวอย่างของการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำที่ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมช่วยเหลือนำมาใช้ในการลดการใช้เชื้อเพลิง และลดการปลดปล่อยคาร์บอนออกสู่ชั้นบรรยากาศของโลก (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, 2558)

ดังที่กล่าวข้างต้น การท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นมาไม่นาน จากการทบทวนวรรณกรรมในการศึกษาค้นคว้าทำให้ทราบได้ว่า องค์ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวประเภทยังมีจำนวนค่อนข้างจำกัดเมื่อเปรียบเทียบกับการท่องเที่ยวประเภทอื่นๆ และยังขาดงานวิจัยเชิงสังเคราะห์ที่จะรวบรวมและสรุปองค์ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในประเทศไทย เพื่อประโยชน์ของสังคมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน งานวิจัยในครั้งนี้ จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อสำรวจ รวบรวม และสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำเพื่อเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญในการให้ความรู้ความเข้าใจและการนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้เพื่อประโยชน์ของสังคม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในประเทศไทยในรอบ 10 ปี ที่ผ่านมา โดยแบ่งออกเป็นประเด็นต่างๆ
2. เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิจัยเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในประเทศไทย โดยสรุปและจำแนกออกเป็นประเด็นสำคัญๆ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เอกสารที่ศึกษา

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงเอกสาร สำรวจข้อมูลจากบทความวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในประเทศไทยในประเด็นต่างๆ โดยเป็นบทความวิจัยฉบับเต็ม (Full articles) ทั้งบทความภาษาไทยและอังกฤษที่เผยแพร่อยู่ในฐานข้อมูลเชิงวิชาการ (Journals) ช่วง 10 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2556 ถึง พ.ศ.2565 จากฐานข้อมูลเชิงวิชาการออนไลน์ ได้แก่ ฐานข้อมูล TCI (Thailand Citation Index) และ Google Scholar

2. เครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสำรวจข้อมูลขึ้นมา (Survey form) จากการทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง (สร้อยชูสกุล, 2560, น. 165; ปิยะวิทย์ ทิพรส และอัศวิน แสงพิกุล, 2565, น. 80; อัศวิน แสงพิกุล, 2556, น. 115) และได้ปรับปรุงเนื้อหาเพื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์การวิจัยในครั้งนี้ โดยผู้วิจัยได้ทดลองใช้แบบสำรวจนี้กับงานวิจัยจำนวน 5 เรื่อง พบว่าแบบสำรวจนี้สามารถเก็บข้อมูลได้ตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารบทความวิจัยฉบับเต็มจากระบบฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลางของประเทศไทย (Thai Journals Online; Thaijo) ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai-Journal Citation Index Center; TCI) และฐานข้อมูลขนาดใหญ่ของวรรณกรรมทางวิชาการระดับนานาชาติ Google Scholar โดยรวบรวมข้อมูลจากบทความวิจัย ได้แก่ ชื่อเรื่อง วัตถุประสงค์ ผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในบริบทของประเทศไทยที่จะเป็นประโยชน์ต่อธุรกิจการท่องเที่ยวและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดคำสำคัญในการสืบค้นทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เช่น การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ หรือ Low Carbon tourism เป็นต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาองค์ความรู้จากงานวิจัยด้านผลการวิจัยและข้อเสนอแนะเป็นสำคัญ ผู้วิจัยจึงเลือกใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยรวบรวม วิเคราะห์ประเด็นสำคัญ จำแนกหมวดหมู่ และสังเคราะห์ข้อมูลให้เป็นองค์ความรู้ที่เกิดประโยชน์ต่อธุรกิจการท่องเที่ยวและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จากนั้นใช้สถิติเชิงพรรณนาในการนำเสนอข้อมูลในรูปแบบความถี่ ร้อยละและค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัย

1) ผลการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในประเทศไทยในรอบ 10 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2556 - 2565

ตารางที่ 1 จำนวนงานวิจัย จำแนกตามประเภทนักวิจัย (Scholars)

ประเภทนักวิจัย	จำนวนงานวิจัย (ร้อยละ)
งานวิจัยที่ศึกษาโดยนักวิชาการชาวไทย	48 (72.72)
งานวิจัยที่ศึกษาร่วมกันระหว่างนักวิชาการชาวไทยและชาวต่างประเทศ	12 (18.18)
งานวิจัยที่ศึกษาโดยนักวิชาการชาวต่างประเทศ	6 (9.09)
รวม	66 (100)

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในประเทศไทย ภาพรวมมีจำนวนทั้งสิ้น 66 เรื่อง หากจำแนกตามประเภทของนักวิจัย พบว่า เป็นงานวิจัยที่ศึกษาโดยนักวิชาการชาวไทย จำนวน 48 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 72.72 รองลงมาเป็นงานวิจัยที่ศึกษาโดยนักวิชาการชาวต่างประเทศ จำนวน 12 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 18.18 และงานวิจัยที่ศึกษาร่วมระหว่างนักวิชาการชาวไทยและชาวต่างประเทศ จำนวน 6 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 9.09

ตารางที่ 2 จำนวนงานวิจัย จำแนกตามระเบียบวิธีวิจัย (Research methods)

ประเภทระเบียบวิธีวิจัย	จำนวนงานวิจัย (ร้อยละ)
งานวิจัยเชิงคุณภาพ/เชิงเอกสาร	43 (65.15)
งานวิจัยเชิงปริมาณ	15 (22.72)
งานวิจัยเชิงผสมผสาน	8 (12.12)
รวม	66 (100)

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ จำแนกตามประเภทระเบียบวิธีวิจัย พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ/เชิงเอกสาร คิดเป็นร้อยละ 65.15 รองลงมาคือ งานวิจัยเชิงปริมาณ คิดเป็นร้อยละ 22.72 และงานวิจัยเชิงผสมผสาน ร้อยละ 12.12

ตารางที่ 3 จำนวนงานวิจัย จำแนกตามประเภทแหล่งข้อมูล (Research resources)

ประเภทแหล่งข้อมูล	จำนวนงานวิจัย (ร้อยละ)
วารสารต่างประเทศ	51 (72.27)
วารสารไทย (Thaijo)	12 (18.18)
วิทยานิพนธ์	2 (3.03)
การประชุมวิชาการ	1 (1.51)
รวม	66 (100)

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในประเทศไทย จำแนกตามแหล่งข้อมูล พบว่า งานวิจัยจากวารสารต่างประเทศมีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 72.27 และรองลงมาคือ งานวิจัยจากวารสารไทย ร้อยละ 18.18 วิทยานิพนธ์ ร้อยละ 3.03 และการประชุมวิชาการ ร้อยละ 1.51

ตารางที่ 4 จำนวนงานวิจัย จำแนกตามภูมิภาคที่ศึกษา (Region)

ภูมิภาค	จำนวนงานวิจัย (ร้อยละ)
ทั้งประเทศไทย	22 (33.33)
ภาคตะวันออก	17 (25.75)
ภาคใต้	14 (21.21)
ภาคเหนือ	7 (10.60)
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	3 (4.54)
บางภูมิภาค	2 (3.03)
ภาคกลาง	1 (1.51)
รวม	66 (100)

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในประเทศไทย จำแนกตามภูมิภาคที่ศึกษา พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ศึกษาพื้นที่โดยรวมทั้งประเทศไทยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33.33 รองลงมา คือศึกษาพื้นที่ในภาคตะวันออก ร้อยละ 25.75 ภาคใต้ ร้อยละ 21.21 ภาคเหนือ ร้อยละ 10.60 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 4.54 ศึกษาพื้นที่บางภาครวมกัน ร้อยละ 3.03 และพื้นที่ภาคกลาง ร้อยละ 1.51

ตารางที่ 5 จำนวนงานวิจัย จำแนกตามสิ่งที่ศึกษา (Subject of investigation)

สิ่งที่ศึกษา	จำนวนงานวิจัย (ร้อยละ)
ชุมชน/พื้นที่/แหล่งท่องเที่ยว	35 (53.03)
การดำเนินงานของภาครัฐ	10 (15.51)
กิจกรรมการท่องเที่ยว	9 (13.63)
นักท่องเที่ยว	7 (10.60)
ภาครัฐกิจ/ผู้ประกอบการ	5 (7.57)
รวม	66 (100)

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในประเทศไทย จำแนกตามสิ่งที่ศึกษา พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่มุ่งศึกษาการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในชุมชนหรือพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.03 รองลงมา คือ การศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานของภาครัฐ ร้อยละ 15.51 ในขณะที่งานวิจัยบางเรื่องศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยว ร้อยละ 13.63 ศึกษาเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว ร้อยละ 10.60 และศึกษาเกี่ยวกับภาครัฐกิจ/ผู้ประกอบการ ร้อยละ 7.57

ตารางที่ 6 จำนวนงานวิจัย จำแนกตามหัวข้อ/ประเด็นที่ศึกษา (Topics of investigation)

ประเด็น/หัวข้อ	จำนวนงานวิจัย (ร้อยละ)
1. สภาพแวดล้อมของพื้นที่: การใช้พลังงาน ความเสื่อมโทรม	26. (39.39)
2. การเดินทาง: รูปแบบการเดินทาง เส้นทาง	15 (22.72)
3. นักท่องเที่ยว: พฤติกรรม ทักษะ การรับรู้ ความเต็มใจจ่าย	11 (16.66)
4. เมืองต้นแบบ/เมืองนาร่อง	6 (9.09)
5. ผู้ประกอบการ: สถานที่พัก บุคลากร สิ่งอำนวยความสะดวก การออกแบบ กิจกรรม	5 (7.57)
6. การศึกษาองค์ประกอบของการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ	2 (3.03)
รวม	66 (100)

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในประเทศไทย จำแนกตามหัวข้อ/ประเด็นที่ศึกษา พบว่า การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของพื้นที่มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 39.39 รองลงมา ศึกษาเกี่ยวกับการเดินทาง ร้อยละ 22.72 นักท่องเที่ยว ร้อยละ 16.66 เมืองต้นแบบ/เมืองนาร่อง ร้อยละ 9.09 ผู้ประกอบการ ร้อยละ 7.57 และองค์ประกอบของการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ ร้อยละ 3.03

2) ผลการสังเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ

จากข้อมูลจำนวนงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในประเทศไทยในรอบ 10 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2556 -2565 ดังแสดงในตารางที่ 6 ผู้วิจัยได้รวบรวมโดยการสังเคราะห์องค์ความรู้ที่สำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในประเทศไทย โดยแบ่งออกได้ทั้งหมด 6 ประเด็นในตารางที่ 7 ดังนี้

ตารางที่ 7 การสังเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในประเทศไทย

แหล่งที่มา	ประเด็นองค์ความรู้จากงานวิจัย
Adebayo, Akadiri, Asuzu, Pennap, and Bamgbopa (2022, p. 3)/ Marome, Rodkul, Mitra, Dasgupta, and Kataoka (2022, p. 5)/ Nitivattananon and Srinonil (2019, p. 50)/ ชาคิต อ่องทุน และ นรินทร์ สังข์รักษา (2562, น. 380)/ อุมพร บุญเพชรแก้ว และอิสระพงษ์ พลธานี (2561, น. 230)	1. ความจำเป็นของการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ 1.1 ปัญหามลภาวะทางอากาศและทางน้ำในชุมชนและแหล่งท่องเที่ยว 1.2 ความวิตกกังวลต่อปัญหาสภาพแวดล้อมระดับโลกและระดับประเทศ 1.3 การนำแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนไปสู่การพัฒนาชุมชน 1.4 เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน 17 ประการ (SDGs) ด้านเป้าหมายที่ 7 ว่าด้วยการสร้างหลักประกันว่าทุกคนเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ในราคาที่สามารถซื้อหาได้ เชื่อถือได้ และยั่งยืน และเป้าหมายที่ 12 ว่าด้วยการสร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน 1.5 ปัญหาโลกร้อน 1.6 การสร้างประสบการณ์ใหม่แก่นักท่องเที่ยว 1.7 การสร้างสังคมที่น่าอยู่ ปลอดภัย และยั่งยืนให้คนรุ่นต่อไป

แหล่งที่มา	ประเด็นองค์ความรู้จากงานวิจัย
	2. ความสำคัญของการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ 2.1 ลดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมแก่ชุมชนและแหล่งท่องเที่ยว 2.2 ลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่ก่อให้เกิดปัญหาโลกร้อน 2.3 ประหยัดพลังงานและต้นทุนของผู้ประกอบการ 2.4 ช่วยให้แหล่งท่องเที่ยวมีความยั่งยืนในมิติด้านสิ่งแวดล้อม 2.5 สร้างจิตสำนึกอย่างมีความรับผิดชอบให้นักท่องเที่ยว 2.6 ช่วยอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 2.7 ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน 2.8 ส่งเสริมภาพลักษณ์ของชุมชน
Fakfare and Wattanacharoenshil (2022, p. 1-10)/ ชาคริต อ่องทุน และ นรินทร์ สังข์รักษา (2562, น. 380)/ ชาคริต อ่องทุน และ นรินทร์ สังข์รักษา (2561, น. 108)	3. องค์ประกอบและปัจจัยความสำเร็จของการจัดการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ 3.1 องค์ประกอบของการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) สิ่งที่ต้องมี (Must-have) เป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวคาดหวังว่าจะได้สัมผัสและจำเป็นต้องมีในแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ 2) สิ่งที่สร้างความพึงพอใจให้นักท่องเที่ยว (Hybrid) และ 3) สิ่งที่ได้สัมผัสและสร้างความพึงพอใจ (Value-added) 3.2 องค์ประกอบของการจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ 1) ชุมชนคาร์บอนต่ำ 2) แหล่งท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ 3) ที่พักคาร์บอนต่ำ 4) อาหารคาร์บอนต่ำ 5) กิจกรรมคาร์บอนต่ำ และ 6) การขนส่งคาร์บอนต่ำ 3.3 ปัจจัยความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ ประกอบด้วย 2 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยภายใน คือ การร่วมมือพัฒนาของผู้นำ คนในชุมชน และผู้ประกอบการในชุมชน และ 2) ปัจจัยภายนอก คือ ภาครัฐที่เอื้ออำนวยที่อาจมาจากภาครัฐ ภาคสังคม และภาคเอกชน เป็นต้น
Chookietwana, Sereenonchai, Arunrat, and Yuttitham (2021, p. 120)/ Nguyen, Gheewala, Sophea, Areerob, Hashimoto, Pimonsree, and Prueksakorn (2020, p. 8)/	4. กิจกรรมที่ควรส่งเสริมในการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ งานวิจัยหลายเรื่องได้เสนอแนะกิจกรรมที่ควรส่งเสริมในการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ ได้แก่ 4.1 การเดินทางแบบคาร์บอนต่ำ 4.1.1 การใช้พาหนะที่ใช้พลังงานต่ำแบบไม่มีเครื่องยนต์ หรือพาหนะที่ใช้พลังงานแสงอาทิตย์ เช่น จักรยาน เรือพาย

แหล่งที่มา	ประเด็นองค์ความรู้จากงานวิจัย
Sununta, Kongboon, and Sampattagul (2019, p. 1353)/ Sukcharoenchok and Rado (2019, p. 100)/ Hanpattanakit, Pimonsree, Jamnongchob, and Boonpoke (2018, p. 40)/ วณิชชา แก้วสุวรรณ และศุภิกา วาณิชชัง (2564, น. 50)/ ณีภูฏกานต์ พงษ์สรนันท์ และอดาร์ช บาตรา (2561, น. 240)	4.1.2 การใช้พาหนะที่ลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนหรือลดการใช้เชื้อเพลิง เช่น การใช้รถจักรยานยนต์แทนรถตู้ หรือการใช้รถคันเล็กแทนรถคันใหญ่ 4.1.3 การใช้รถยนต์ไฟฟ้า เรือไฟฟ้า 4.1.4 การเดินเท้าเพื่อชมแหล่งท่องเที่ยว 4.1.5 การใช้พาหนะร่วมกันในการเดินทางเส้นเดียวกัน 4.1.6 การใช้ขนส่งสาธารณะแทนการใช้พาหนะส่วนตัว 4.2 อาหารคาร์บอนต่ำ 4.2.1 การลดเวลาการปรุงให้สั้นลง 4.2.2 การใช้เตาไฟฟ้าทดแทนการใช้เตาถ่านหรือเตาแก๊ส 4.2.3 การใช้วัตถุดิบที่หาได้ในท้องถิ่นหรือท้องถิ่นใกล้เคียง 4.3 การทำงานร่วมกับภาคีเครือข่าย การทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายจะช่วยทำให้การผลักดันให้เกิดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำมีโอกาสเป็นไปได้สูง เช่น ด้านความร่วมมือ การวางแผน และการประเมินผล ซึ่งภาคีเครือข่ายระดับชุมชนหรือระดับพื้นที่อาจประกอบด้วย ภาครัฐ องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน สถาบันศาสนา สถาบันการศึกษา สถานประกอบการด้านการท่องเที่ยว เป็นต้น 4.4 กิจกรรมที่ควรส่งเสริมเพื่อการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ 4.4.1 การเดินชม/เดินเท้าในแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่างๆ 4.4.2 การเดินป่าศึกษาธรรมชาติ 4.4.3 การท่องเที่ยวเชิงเกษตร 4.4.4 กิจกรรมทางน้ำแบบไร้เชื้อเพลิง เช่น พายเรือแคนู 4.4.5 การท่องเที่ยวด้วยพาหนะไร้เชื้อเพลิง เช่น สกูเตอร์/จักรยาน หรือการเดินเท้า 4.4.6 การปลูกป่า
Bhaktikul, Aroonsrimorakot, Laiphrakpam, and Paisantanakij (2021, p. 15)/ Pongsakornrunsilp and Pongsakornrunsilp (2021, p. 10)/ Laothammajak and Sachdev (2021, p. 1270)/	5. แนวทางการจัดการด้านคาร์บอนต่ำ แบ่งออกเป็น 2 หัวข้อ 5.1 การลดการปลดปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ 5.1.1 การใช้แนวคิดด้วยกระบวนการ Recycle/ Reduce/ Reuse 5.1.2 การออกแบบอาคารหรือผลิตภัณฑ์ที่ประหยัดพลังงาน 5.1.3 การส่งเสริมการใช้พลังงานแสงอาทิตย์และผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 5.1.4 การส่งเสริมการใช้วัสดุอุปกรณ์/เครื่องมือที่ลดการใช้พลังงาน

แหล่งที่มา	ประเด็นองค์ความรู้จากงานวิจัย
Bhaktikul, Aroonsrimorakot, and Laiphrakpam (2021, p. 10762)/ Thipchai, Pokharatsiri, and Wankanapon (2020, p. 30)/ Esposto, and Annakis (2016, p. 220)/ ชาคริต อ่องทุน และ นรินทร์ สังข์รักษา (2561, น. 108)	5.2 การจัดการชุมชนคาร์บอนต่ำ 5.2.1 การส่งเสริมชุมชนต้นแบบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ 1) แผนขับเคลื่อน 2) จิตสำนึก และ 3) การบริการ 5.2.2 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนด้วย 6 องค์ประกอบได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมและบทบาทของแกนนำ 2) การสร้างกระบวนการเรียนรู้ 3) แหล่งท่องเที่ยว 4) สื่อสังคมออนไลน์ 5) กิจกรรมการท่องเที่ยว 6) การส่งเสริมและพัฒนการท่องเที่ยว 5.2.3 การอบรมพนักงานผู้ให้บริการในสถานประกอบการ ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ
ธีระ สนิเตชารักษ์ (2564, น. 80)/ Boonyasana and Chinnakum (2020, p. 90)/ สุนิดา พิริยะ ภาดา และอุดมศักดิ์ ศิลปะชา วงศ์ (2561, น. 90)/ ธีระ สนิเตชารักษ์, อรุมา เตพละกุล และ จุฑาสินี ธัญประณีตกุล (2558)	6. การรับรู้และความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว 6.1 ทศนคติต่อการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ งานวิจัยหลายเรื่องค้นพบประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวดังนี้ 6.1.1 นักท่องเที่ยวจำนวนมากรับรู้เกี่ยวกับกิจกรรมคาร์บอนต่ำ 6.1.2 นักท่องเที่ยวชาวไทยมีการรับรู้ด้านการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำมากกว่านักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ 6.1.3 นักท่องเที่ยวที่มีอายุมีการรับรู้ด้านการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำมากกว่านักท่องเที่ยวในกลุ่มที่มีอายุน้อยหรือกลุ่มเยาวชน 6.2 พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ 6.2.1 นักท่องเที่ยวยินดีปฏิบัติตามแนวทางการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ เช่น การรับประทานอาหารจากร้านที่ใช้วัตถุดิบท้องถิ่น และการเลือกพาหนะที่ประหยัดพลังงานในการเดินทาง เป็นต้น 6.2.2 นักท่องเที่ยวจำนวนมากเต็มใจจ่ายเพื่อสนับสนุนการจัดการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ 6.2.3 นักท่องเที่ยวจำนวนมากให้ความสนใจเลือกใช้บริการของผู้ประกอบการที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ 6.3 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ 6.3.1 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่พอใจกับกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม 6.3.2 นักท่องเที่ยวพึงพอใจต่อคุณภาพของแหล่งนันทนาการ “หลัง” มีการจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำมากกว่าคุณภาพของแหล่งนันทนาการ “ก่อน” มีการจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ

แหล่งที่มา	ประเด็นองค์ความรู้จากงานวิจัย
	6.3.3 นักท่องเที่ยวไม่พอใจกับการใช้พลังงานน้ำมันจากการให้บริการรถเช่าซึ่งก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม
	6.3.4 นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจและมีความตั้งใจจะกลับมาท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำอีกในอนาคต

อนึ่ง งานวิจัยในครั้งนี้อาจไม่มีหัวข้อของการอภิปรายผล เนื่องจากเป็นงานวิจัยเชิงเอกสารที่สำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ ผลการวิจัยส่วนใหญ่เป็นลักษณะของข้อมูลเชิงข้อเท็จจริง (facts) โดยผู้วิจัยได้รวบรวม วิเคราะห์ และสังเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิจัย (synthesis of research works) ออกมาได้ 6 ประเด็นสำคัญ ดังแสดงในตารางที่ 7

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. งานวิจัยในครั้งนี้ได้พบว่า ในรอบ 10 ปีระหว่างปี พ.ศ. 2556 - 2565 มีนักวิชาการทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติให้ความสนใจศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำจำนวน 66 เรื่อง โดยมีจำนวนเพิ่มขึ้น คือ ปี พ.ศ. 2556 - 2558 จำนวน 3 เรื่อง ปี พ.ศ. 2558 - 2561 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่นานาประเทศเริ่มให้ความสำคัญกับเรื่องสิ่งแวดล้อมและพลังงานต่ำ จำนวน 30 เรื่อง และปี พ.ศ. 2561 - 2565 จำนวน 33 เรื่อง สะท้อนได้ว่าวงการวิชาการกำลังให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำมากขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนที่ให้ความสำคัญกับการรักษาสีเขียวและลดการปล่อยพลังงานเป็นอย่างมาก ซึ่งประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมเป็นเสาหลักที่สำคัญประการหนึ่งของการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนที่ประกอบด้วย ความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ภาครัฐ ผู้นำชุมชน หรือผู้ประกอบการ ที่ต้องการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในชุมชนของตนเอง ควรให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวที่ใส่ใจถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม นอกเหนือจากมิติความยั่งยืนในด้านเศรษฐกิจ โดยอาจเริ่มพิจารณานำแผนงานด้านสิ่งแวดล้อมมาเป็นส่วนหนึ่งของแผนงานการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน ด้วยการจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนกับนักท่องเที่ยวในการลดการใช้พลังงานและการลดการสร้างมลภาวะ เป็นต้น

2. งานวิจัยในครั้งนี้พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่มุ่งศึกษาการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในชุมชนหรือพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด ในขณะที่งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวและภาคธุรกิจ/ผู้ประกอบการ มีสัดส่วนที่น้อยกว่า ดังนั้น งานวิจัยในอนาคต อาจเลือกศึกษาประเด็นที่หลากหลาย โดยอาจศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจ ประสบการณ์หรือพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในขณะเดินทางมาเยือนชุมชนคาร์บอนต่ำ รวมทั้งอาจศึกษาความพร้อมหรือปัญหาอุปสรรคของการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในมุมมองของผู้ประกอบการ เพื่อขยายองค์ความรู้ให้มากขึ้น และอาจเลือกศึกษาในพื้นที่/ชุมชนต่างๆ ที่มีศักยภาพด้านความพร้อมของคนในชุมชนหรือทรัพยากรของชุมชน เป็นต้น

3. งานวิจัยในครั้งนี้ได้รวบรวมองค์ความรู้จากงานวิจัยจำนวนหนึ่งในช่วงเวลา 10 ปีไว้โดยสังเคราะห์เนื้อหาที่สำคัญออกเป็น 6 ประเด็นดังแสดงในตารางที่ 7 ซึ่งผลการสังเคราะห์นี้จะเป็นแนวทางของการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในชุมชนได้เป็นอย่างดี และจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านต่างๆ ต่อไป เช่น

องค์ประกอบและปัจจัยความสำเร็จของการจัดการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ กิจกรรมที่ควรส่งเสริมในการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ หรือแนวทางการจัดการด้านคาร์บอนต่ำ เป็นต้น ทั้งนี้ ผู้บริหารองค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ รวมถึงองค์กรด้านสิ่งแวดล้อมและพลังงาน สามารถนำองค์ความรู้เชิงสังเคราะห์ที่ได้จากการงานวิจัยครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ เพื่อเสริมภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของชุมชน และสร้างการรับรู้ให้แก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศให้เดินทางมาเยือนชุมชนการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในประเทศไทย โดยงานวิจัยในครั้งต่อไปอาจต่อยอดการวิจัยด้านขอบเขตการวิจัยที่ศึกษาการเปรียบเทียบการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของประเทศไทยกับของต่างประเทศ เพื่อให้เห็นองค์ความรู้ที่แตกต่างและอาจนำองค์ความรู้ที่ได้จากบริบทของต่างประเทศมาพัฒนาและประยุกต์ใช้ในการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

- ชาคริต อ่องทุน และนรินทร์ สังข์รักษา. (2561). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำตามบริบทการพัฒนาประเทศไทย 4.0 ชุมชนในภาคตะวันออกของไทย (ดุชนิพนธ์ปริญาดุชนิพนธ์บัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม. ค้นคืนจาก สืบค้นจาก <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/handle/123456789/1651>.
- ชาคริต อ่องทุน และนรินทร์ สังข์รักษา. (2562). การปฏิบัติที่เป็นเลิศในการจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ: กรณีศึกษาชุมชนในภาคตะวันออกของไทย. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 13(2), 374-384.
- ณัฐกานต์ พุกษ์สรนันท์ และอดิเรก บาดรา. (2561). การท่องเที่ยวอาหารแบบคาร์บอนต่ำโดยมะพร้าว เกาะสมุย ประเทศไทย. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 12 Special (2018): ครบรอบ 25 ปี วิทยาลัยดุสิตธานี, 231-247.
- ธีระ สนิเตชารักษ์. (2564). การท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ : การรับรู้และทัศนคติของนักท่องเที่ยวที่เข้าพักในสถานประกอบการภาคีเครือข่ายขององค์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (อพท.). *วารสารการบริหารและการท่องเที่ยวไทย*, 16(2), 74-84.
- ธีระ สนิเตชารักษ์, อรุณา เตพละกุล และจุฑาธินี ธีระประณีตกุล. (2558). การศึกษาการรับรู้ด้าน Low Carbon Tourism ของนักท่องเที่ยวที่เลือกพักในโรงแรมที่พักภาคีเครือข่ายของ อพท. *บทความ สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*. ค้นคืนจาก <https://repository.turac.tu.ac.th/handle/6626133120/545>.
- ปิยะวิทย์ ทิพรส และอัศวิน แสงพิกุล. (2565). การวิเคราะห์งานวิจัยและคำวิจารณ์ของลูกค้าในธุรกิจเชิงสุขภาพประเภทเดย์สปา. *วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 5(3), 75-87.

- วณิชชา แก้วสุวรรณ และศุภิกา วาณิชชัง. (2564). *การประเมินการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากกิจกรรมการแข่งขันเรือพายชิงแชมป์แห่งประเทศไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ)*. คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- สร้อยญา จันทร์ชูสกุล (2560). “การประเมินคุณภาพวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา”. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ Veridian มหาวิทยาลัยศิลปากร (มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ)*, 10(2), 160-175.
- สุนิดา พิริยะภาดา และอุดมศักดิ์ ศิลปะชาววงศ์. (2561). มูลค่าความเต็มใจจะจ่ายของนักท่องเที่ยวเพื่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ: กรณีศึกษาเกาะล้าน จังหวัดชลบุรี. *พัฒนาการเศรษฐกิจปริทรรศน์*, 12(2), 80-102.
- องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. (2558). *อพท. 1 ชูแบรนด์ Low Carbon Holiday มัดใจนักท่องเที่ยวคุณภาพสู่จังหวัดตราด*. ข่าวอพท. 3(35), 1-5. ค้นคืนจาก <http://www3.dasta.or.th/th/aboutus/about-essentialinformation/item/2799-2799>.
- อัศวิน แสงพิกุล. (2556). การวิเคราะห์งานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมของประเทศไทยในรอบทศวรรษ (พ.ศ. 2543-2553). *BU Academic Review*, 12(1), 113-126.
- อัศวิน แสงพิกุล. (2558). การเปรียบเทียบการจัดนำเที่ยวเชิงนิเวศของผู้ประกอบการเพื่อพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยวสีเขียวอย่างมีคุณภาพ : กรณีศึกษาผู้ประกอบการในเกาะภูเก็ตและเกาะบางลี้. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 30(93), 275-294.
- อุมาพร บุญเพชรแก้ว และ อิสระพงษ์ พลธานี. (2561). การจัดการการท่องเที่ยวภายใต้แนวคิด Low Carbon Destination กรณีศึกษา เกาะหมาก จังหวัดตราด. *วารสารวิชาการ สถาบันการพลศึกษา*, 10(3), 221-234.
- Adebayo, T. S., Akadiri, S. S., Asuzu, O. C., Pennap, N. H., & Sadiq-Bamgbopa, Y. (2022). Impact of tourist arrivals on environmental quality: a way towards environmental sustainability targets. *Current Issues in Tourism*, 1-19.
- Bhaktikul, K., Aroonsrimorakot, S., & Laiphakpam, M. (2021). Sustainable low-carbon community development: A study based on a royal project for highland community development in Thailand. *Journal of Community Development Research Humanities and Social Science*, 14(2), 14-28.
- Boonyasana, P., & Chinnakum, W. (2020). Linkages Among Tourism Demand, Human Development, and Co2 Emissions in Thailand. *Abac Journal*, 40(3), 78-98.
- Chookietwana, J., Sereenonchai, S., Arunrat, N., & Yuttitham, M. (2021). *Communicaiton Strategies of Natural Resources and Environmental Protection Volunteer (NEV) to Drive Low Carbon Community: A Case Study of Ban Tor Phae, Khun Yuam District, Mae Hong Son Province* [Paper presentation]. The 8th Business Economics and Communications International Conference, Phisanulok, 119-125.

- Designated Areas for Sustainable Tourism Administration (DASTD). (2012). *Low carbon tourism management in Thailand*. Bangkok: Office of the Prime Minister, 1-15.
- Esposto, A., & Annakis, J. (2016). FROM STANDARD JOBS TO “GREEN JOBS”: A STRATEGY FOR DEVELOPING MARKETS. *Corporate Ownership and Control*, 14(1), 219-229.
- Fakfare, P., & Wattanacharoensil, W. (2022). Low-carbon tourism: determining domestic tourist perception from Thailand: TOURISM AGENDA 2030. *Tourism Review*, (ahead-of-print).
- Gefen, Z. (2013). Research on Low-carbon Rural Tourism Development in Western Minority Regions in China —from the perspective of Neo institutional economics. *Journal of Contemporary Research in Business*, 10(4), 117-125.
- Hanpattanakit, P., Pimonsree, L., Jamnongchob, A., & Boonpoke, A. (2018). CO 2 emission and reduction of tourist transportation at Kok Mak Island, Thailand. *Chemical Engineering Transactions*, 63, 37-42.
- Laothammajak, M., & Sachdev, H. (2021). Participatory scenario development for low-carbon city strategies: A case study of Krabi Municipality, Thailand. *Journal of Multidisciplinary in Humanities and Social Sciences*, 4(3), 1254-1270.
- Marome, W., Rodkul, P., Mitra, B. K., Dasgupta, R., & Kataoka, Y. (2022). Towards a more sustainable and resilient future: Applying the Regional Circulating and Ecological Sphere (R-CES) concept to Udon Thani City Region, Thailand. *Progress in Disaster Science*, 14, 100225, 1-10.
- Nguyen, H. A. T., Gheewala, S. H., Sophea, T., Areerob, T., Hashimoto, K., Pimonsree, S., & Prueksakorn, K. (2020). Comparative carbon footprint assessment of agricultural and tourist locations in Thailand. *Journal of Cleaner Production*, 17(269), 122407.
- Nitivattananon, V., & Srinonil, S. (2019). Enhancing coastal areas governance for sustainable tourism in the context of urbanization and climate change in eastern Thailand. *Advances in Climate Change Research*, 10(1), 47-58.
- Pongsakornrungrasit, P., & Pongsakornrungrasit, S. (2021). Mindful tourism: nothing left behind—creating a circular economy society for the tourism industry of Krabi, Thailand. *Journal of Tourism Futures*, (ahead-of-print).
- Sangpikul, A. (2017). Ecotourism impacts on the economy, society and environment of Thailand. *Journal of Reviews on Global Economics*, 6(1), 302-312.
- Sukcharoenchok, M. N., & Rado, I. (2019). *The impacts of community-based tourism in terms of economic, social, and environmental dimensions for the local communities in Thailand*. (Master Dissertation of Arts in Social Innovation and Sustainability). School of Global Studies, Thammasat University. Bangkok.

- Sununta, N., Kongboon, R., & Sampattagul, S. (2019). GHG evaluation and mitigation planning for low carbon city case study: Dan Sai Municipality. *Journal of Cleaner Production*, 16(228), 1345-1353.
- Thipchai, M., Pokharatsiri, J., & Wankanapon, P. (2020). Evaluation Criteria of Low Carbon Destination Concept for Resort Design and Renovation in Koh Chang, Thailand *Journal of Architectural/Planning Research and Studies (JARS)*, 17(2), 17-40.

การศึกษาองค์ประกอบของนิทานแบบตัวเอกเจ้าปัญญาฉลาดแกมโกง

เรื่องสกาทองชาของประเทศเมียนมา

A study of the elements of a tale with a cheating

protagonist: Ska Tong Sa of Myanmar

Nang Woe Kham¹

Pakpoom Sookcharoen²

มหาวิทยาลัยนเรศวร คณะมนุษยศาสตร์ พิษณุโลก

Faculty of Humanities, Naresuan University, Phitsanulok

E-mail: nanmoair@gmail.com

Received: January 29, 2023 Revised: April 3, 2023 Accepted: June 25, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบของนิทานแบบตัวเอกเจ้าปัญญาฉลาดแกมโกง เรื่อง สกาทองชาของประเทศเมียนมา ของห่วนซาเยอจี ตีพิมพ์ในปี ค.ศ.1980 ผู้วิจัยวิเคราะห์องค์ประกอบของนิทานผ่านเอกสารและงานวิจัยโดยใช้กรอบแนวคิดการศึกษาองค์ประกอบของวรรณกรรม ผลการศึกษาพบว่าองค์ประกอบของนิทานแบบตัวเอกเจ้าปัญญาฉลาดแกมโกง เรื่องสกาทองชาของประเทศเมียนมาประกอบไปด้วยที่มาของเรื่อง นิทานสกาทองชา เป็นผลงานของ ห่วนซาเยอจี ซึ่งเป็นฉบับที่มีเนื้อหาครบถ้วนสมบูรณ์ และได้รับการยอมรับให้เป็นมาตรฐานเนื่องจากว่าเป็นฉบับที่เก่าแก่ที่สุดของเมียนมา หลังจากทีนิทานเรื่องสกาทองชา ของ ห่วนซาเยอจีเป็นที่รู้จักและได้รับความนิยมในประเทศ ทำให้เกิดวรรณกรรมประเภทนิทานที่เกี่ยวข้องกับสกาทองชาขึ้นอีกหลายฉบับ จุดมุ่งหมายในการแต่งเพื่อสร้างความสนุกสนานและให้คติสอนใจ รูปแบบเป็นการบรรยายด้วยร้อยแก้วมีบทสนทนาสั้น เนื้อหาและการเรียงลำดับเหตุการณ์ในเรื่องคือเปิดเรื่องด้วยการบรรยายเหตุการณ์ การดำเนินเรื่องเป็นไปตามรูปแบบวิถีชีวิต จุดวิกฤตของเรื่อง การคลี่คลายของเรื่อง และจบเรื่องแบบทิ้งไว้ให้คิด การสร้างตัวละครประกอบไปด้วยตัวละครหลัก ได้แก่ สกาทองชา งะแลตโต้ งะโหล่ง และตัวละครประกอบ ได้แก่ มะข่าจี มะเจอู๋ โดยตัวละครแต่ละตัวละครเป็นคนเจ้าปัญญาฉลาดแกมโกง ผู้แต่งมีการนำเสนอตัวละครโดยผู้เล่าเป็นผู้แนะนำ การสร้างฉากผู้แต่งได้

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Master's degree students Thai Language Program Department of Thai Language Faculty of Humanities Naresuan University

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Lecturer in Thai Language Department, Department of Thai Language, Faculty of Humanities, Naresuan University

สร้างฉากสมจริงที่ปรากฏในประเทศเมียนมา ทักษะของผู้แต่งปรากฏผ่านบทสนทนาของตัวละคร และศิลปะการใช้ภาษา ประกอบไปด้วยการใช้ภาษาเมียนมาโบราณ และใช้โวหารประกอบเรื่อง

คำสำคัญ: องค์ประกอบวรรณกรรม นิทานแบบตัวเอกเจ้าปัญญาฉลาดแกมโกง สกาตองซา เมียนมา

Abstract

This research article aims to study the elements of Ska Tong Sa, Myanmar jest tale with intelligent protagonists cheats produced by Won Sar Yay U Gyi and published in 1980. The researcher has analyzed elements of the literature through documents and research by using the conceptual framework for the study of literary elements. The story of Ska Tong Sa is the work of Won Sar Yay U Gyi This is the complete version and is accepted as the standard because it is the oldest version in Myanmar. After Won Sar Yay U Gyi 's story Ska Tong Sa was well known and popular in the country. resulting in many editions of literary tales related to Ska Tong Sa. The purpose of the composition is for entertainment and morality. The format of the story is a prose narrative, punctuated by dialogue. The content and sequence of events in the story opens with a narrative event, progresses according to the life calendar style, the critical point of the story, The unfolding of the story. The character creation consists of Ska Tongsa, Nga Lat To, Nga Nyo, and the accompanying characters, including Ma Kha Jee, Ma Jee Wo with all protagonists having an intelligent cheater personality. The characters are also presented by the narrator as a guide. The composer creates realistic scenes that appear in Myanmar. The author's point of view is revealed through the character's dialogue, the author uses the ancient Myanmar language and uses rhetoric to accompany the story

Keywords: Literary Elements, Jest Tale Literature with Intelligent Protagonists Cheats, Ska Tong Sa, Myanmar

บทนำ

วรรณกรรมประเภทนิทาน แต่เดิมเป็นวรรณกรรมมุขปาฐะหรือข้อมูลที่บอกเล่ากันมาปากต่อปากและได้รับความสนใจจากคนทุกเพศทุกวัยโดยเฉพาะอย่างยิ่งคือวัยเด็ก ดังนั้นนิทานจึงถือเป็นมรดกของมนุษย์ที่ทำหน้าที่บันทึกเรื่องราวต่าง ๆ ทั้งในลักษณะที่เป็นเรื่องจริงเชื่อถือได้และที่เป็นลักษณะผสมผสานระหว่างความจริงกับจินตนาการของผู้แต่ง ซึ่งแต่ละประเทศล้วนมีนิทานประจำชาติและนิทานท้องถิ่นอันเป็นสมบัติของตน

วรรณกรรมนิทานมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความสนุกสนานเพลิดเพลินให้แก่ผู้อ่านและผู้ฟังเป็นหลัก และนิทานส่วนใหญ่มักเป็นเรื่องราวที่สมมติขึ้นมากกว่าการสร้างจากเรื่องจริง ซึ่งทำให้คนบางกลุ่มมองว่านิทานเป็นเพียง

เรื่องราวที่ไม่มีสาระแต่เมื่อได้ศึกษาวรรณกรรมนิทานอย่างถี่ถ้วนแล้วจะพบว่าวรรณกรรมนิทานเหล่านี้สามารถสะท้อนวัฒนธรรม วิถีชีวิต ค่านิยม ความเชื่อของคนในสังคมได้ และสามารถสะท้อนสภาพสังคมของแต่ละท้องถิ่นได้อย่างน่าสนใจ

วรรณกรรมนิทานมีหลายประเภทหลายแบบเรื่อง ดังที่ วาสนา เกตุภาค (2521, น. 55) ได้กล่าวถึงการจำแนกประเภทของนิทาน โดยเป็นการแบ่งตามรูปแบบของนิทานไว้ 7 ประเภท ประกอบไปด้วย นิทานปรัมปรา นิทานสมัยใหม่ นิทานวีรบุรุษ นิทานท้องถิ่น นิทานเทพนิยาย นิทานเกี่ยวกับสัตว์ และนิทานมุกตลก ซึ่งวรรณกรรมนิทานแบบตัวเอกเจ้าปัญญาฉลาดแกมโกง เรื่อง สกาท่องชา ของประเทศเมียนมาจัดเป็นนิทานมุกตลก เพราะเนื้อหาของนิทานมีความสนุกสนาน ทำให้ผู้อ่านเกิดความเพลิดเพลินทั้งยังมีเนื้อเรื่องที่ น่าสนใจ น่าติดตาม ตัวเอกเป็นคนที่มีความเฉลียวฉลาดแกมโกง ภายในเรื่องจะมีทั้งผู้ได้รับประโยชน์และเสียประโยชน์จากการกระทำดังกล่าว และสอดแทรกข้อคิดคติสอนใจแสดงให้ผู้อ่านเห็นถึงการชิงไหวชิงพริบของตัวละครในเรื่อง อย่างไรก็ตามวรรณกรรมต่าง ๆ ที่ได้รับความสนใจหรือเป็นที่รู้จัก ย่อมถือว่าเป็นวรรณกรรมที่ดีเรื่องหนึ่ง ซึ่งหมายความว่าวรรณกรรมเหล่านั้นต้องมีการนำเสนอเรื่องราวได้ดี โดยผู้แต่งต้องมีกลวิธีที่ดีในการนำเสนอผ่านองค์ประกอบทางวรรณกรรมอย่างมีชั้นเชิง

รองศาสตราจารย์เสาวลักษณ์ อนันตสานต์ (2557, น. 243) ได้กล่าวถึงส่วนประกอบเชิงวรรณกรรมของนิทาน 5 ประการ ประกอบไปด้วย 1) โครงเรื่อง คือ การกระทำ การแสดง หรือบทบาทที่มีความเกี่ยวข้องกับลำดับของเหตุการณ์หรือตอน มักมีความเรียงง่ายตรงไปตรงมา และบทบาทต่าง ๆ ดำเนินไปอย่างรวดเร็วในเหตุการณ์หรือตอนของเรื่อง 2) แก่นเรื่องหรือแนวคิดของเรื่อง คือ ความคิดหลักของเรื่อง เป็นความคิดเชิงนามธรรมที่แสดงผ่านภาพลักษณ์ พฤติกรรม ตัวละคร และสัญลักษณ์ อาจมีการตีความโดยผู้อ่านอีกครั้ง แก่นเรื่องถือเป็นการวิจารณ์การสังเกตการณ์ หรือความหยั่งรู้ในเนื้อหา 3) ฉาก คือ เวลาและสถานที่ 4) ตัวละคร ในวรรณกรรมประเภทนิทานมักเป็นตัวละครมิติเดียว และ 5) ตัวละครเอก

นิทานสกาท่องชาเป็นนิทานแบบตัวเอกเจ้าปัญญาฉลาดแกมโกงของเมียนมา เป็นวรรณกรรมที่เป็นที่รู้จักทั้งในและต่างประเทศ เห็นได้จากที่มีผู้เขียนอีกหลายท่านได้จัดทำนิทานที่เกี่ยวกับสกาท่องชาขึ้นอีกหลายฉบับ เช่น งามแลตโต่งะใหญ่และสกาท่องชา (1972) รวบรวมโดย มยลัตเต็งลวิน (မေတ္တလတ်ဒိန်းလွင်) สำนักพิมพ์

ရတနာဂုဏ်ရည် จังหวัด ရန်ကုန် (Yangon) เป็นต้น นอกจากนั้นแล้วนิทานที่เกี่ยวกับสกาท่องชายังเป็นที่รู้จักในประเทศไทยเช่นกัน ตามที่ อุบลรัตน์ พันธุมินทร์ (2548, น. 62-75) ได้นำเนื้อหาบางส่วนมาแปลเป็นภาษาไทย เพื่อพิมพ์เผยแพร่ในหนังสือรำลึกพระคุณ และแปลเพิ่มเติมเพื่อเผยแพร่ในวารสารมนุษยศาสตร์สาร ของ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

จากที่ได้กล่าวไปข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบของวรรณกรรมนิทานตัวเอกเจ้าปัญญาฉลาดแกมโกงเรื่องสกาท่องชาของเมียนมา เพื่อให้ทราบและเข้าใจองค์ประกอบของวรรณกรรมนิทานเรื่องสกาท่องชาของเมียนมาอันทำให้นิทานเรื่องนี้เป็นที่รู้จักและได้รับความนิยม ทั้งนี้เนื่องจากนิทานเรื่องสกาท่องชายังไม่มีมีการแปลเป็นภาษาไทยจนจบเรื่องและมีการแปลเนื้อหาเป็นบางส่วนเท่านั้น ผู้วิจัยจึงแปลเนื้อเรื่องทั้งหมดเป็นภาษาไทยด้วยตนเองโดยใช้ต้นฉบับภาษาเมียนมาของหุ่นซาเยอจี

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาองค์ประกอบของนิทานแบบตัวเอกเจ้าปัญญาฉลาดแกมโกง เรื่องสกาต่องชาของประเทศเมียนมา

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาองค์ประกอบของนิทานแบบตัวเอกเจ้าปัญญาฉลาดแกมโกง เรื่องสกาต่องชาของประเทศเมียนมามีวิธีการดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 นิทานที่ผู้วิจัยได้นำมาศึกษาวิเคราะห์นั้น นำมาจากนิทานต้นฉบับภาษาเมียนมาชื่อเรื่องสกาต่องชา ตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1980 โดยผู้วิจัยได้แปลเป็นภาษาไทยด้วยตนเอง และผ่านการตรวจสอบภาษาไทยโดยผู้เชี่ยวชาญชาวไทยที่สำเร็จการศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

1.2 รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง อันประกอบไปด้วยเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมนิทาน และองค์ประกอบของวรรณกรรม

2. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาองค์ประกอบของนิทานแบบตัวเอกเจ้าปัญญาฉลาดแกมโกงเรื่องสกาต่องชาของประเทศเมียนมา สันเคราะห์จากการศึกษาองค์ประกอบวรรณกรรมของกัญญรัตน์ เวชศาสตร์ (2521) ประกอบกับกฤษณา ขำพืด มาโนช ดินลานสกุล และนิตา มีสุข (2559) โดยผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 8 ประเด็นดังต่อไปนี้

1. ที่มาของเรื่อง
2. จุดมุ่งหมายในการแต่ง
3. รูปแบบ
4. เนื้อหาและการเรียงลำดับเหตุการณ์
 - 4.1 การเปิดเรื่อง
 - 4.2 การดำเนินเรื่อง
 - 4.3 จุดวิกฤตของเรื่อง
 - 4.4 การคลี่คลายของเรื่อง
 - 4.5 การจบเรื่อง
5. การสร้างตัวละคร
 - 5.1 ประเภทของตัวละคร
 - 5.2 การนำเสนอตัวละคร
6. การสร้างฉาก
7. ทักษะของผู้แต่ง โดยเป็นการนำเสนอทักษะของผู้แต่งผ่านการกระทำของตัวละคร
8. ศิลปะการใช้ภาษา
 - 8.1 การใช้ภาษาเมียนมาโบราณ
 - 8.2 การใช้โวหารประกอบเรื่อง

3. ขั้นสรุปผลการวิจัย

สรุปและอภิปรายผลด้วยการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

การศึกษาองค์ประกอบของนิทานแบบตัวเอกเจ้าปัญญาฉลาดแกมโกงเรื่องสกาต้องซาของเมียนมา ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาผลงานของห่วนซาเยอจีที่ใช้ชื่อหนังสือว่า “สกาต้องซา” มาเป็นตัวบทในการศึกษาวิเคราะห์ และได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 8 ประเด็นดังต่อไปนี้

1. ที่มาของเรื่อง

นิทานเรื่องสกาต้องซา เป็นผลงานของ ห่วนซาเยอจี ซึ่งเป็นฉบับที่มีเนื้อหาครบถ้วนสมบูรณ์ และได้รับการยอมรับให้เป็นมาตรฐานเนื่องจากว่าเป็นฉบับที่เก่าแก่ที่สุดของเมียนมา หลังจากที่นิทานเรื่องสกาต้องซาของห่วนซาเยอจีเป็นที่รู้จักและได้รับความนิยมในประเทศ ทำให้เกิดวรรณกรรมประเภทนิทานที่เกี่ยวกับสกาต้องซาขึ้นอีกหลายฉบับ อาทิ นิทานเรื่องงะแลดโต้งะโหญ่และสกาต้องซาอันเป็นผลงานของมเยลัตเต็งลวิน (မြတ်သိန်းလွင်), สกาต้องซา (ห่าตะฉานชู สกาทุ) ของลอกะตัดสำ,(လောကသတ္တ) สกาต้องซา และนิทานตลก (มปป.) ของเนพงเว, และ (နတ်နတ်) สกาต้องซา, ตพ (2012) (စကားတောင်စားဝတ္ထု) เป็นต้น

วรรณกรรมเรื่องสกาต้องซา ฉบับดั้งเดิมเรียกว่านิยายสกาต้องซา แต่หลังจากที่มีผู้เขียนท่านอื่น ๆ นำมาสร้างสรรค์ขึ้นใหม่และได้ใช้คำเรียกวรรณกรรมนี้ว่านิทาน ประกอบกับโครงเรื่องและองค์ประกอบของเรื่องมีรูปแบบที่เป็นไปในทางวรรณกรรมประเภทนิทานมากกว่า จึงทำให้เรียกวรรณกรรมเรื่องนี้ว่านิทานสกาต้องซา

2. จุดมุ่งหมายในการแต่ง

เพื่อสร้างความสนุกสนาน และเพื่อให้ผู้อ่านได้รับคติสอนใจทั้งทางตรงและทางอ้อมจากนิทาน

3. รูปแบบ

รูปแบบของนิทานเป็นการบรรยายด้วยร้อยแก้ว มีบทสนทนาของตัวละครแทรกระหว่างการบรรยาย ดังตัวอย่างเช่น

“พอถึงเวลาพลบค่ำงะโหญ่ได้ยินเสียงใครคนหนึ่งซึ่งเขาจำได้ดีว่าเป็นเสียงเพื่อนของตน เขาจึงคิดแผนการขึ้นมาได้ว่า เห็นทีคงต้องหลอกคนประเภทเดียวกันน่าจะดีที่สุด เมื่อสิ้นสุดความคิดเขาได้ตะโกนเรียกงะแลดโต่ หลังจากงะแลดโต่ได้ยินเสียงที่ตะโกนเรียกก็จำได้ทันทีว่าเป็นเสียงของสหายรัก และคิดในใจว่าจะโหญ่เป็นผู้ที่โกหกตนมาโดยตลอดตั้งแต่เล็กจนโต เห็นทีคราวนี้ตนต้องเอาชนะด้วยการโกหกหลอกหลวงเขาให้ได้เสียก่อน เมื่อนึกในใจเสร็จแล้วเขาก็เข้าไปทักทายสหายเก่าตามประสา งะโหญ่จึงถามงะแลดโต่ว่า

“บนเรือเจ้านำสินค้าอะไรมา” งะแลดโต่ตอบว่า

“ข้าชนเกลือมาขาย”

(หุ่่นซาเยอจี, น. 16)

จากตัวบทข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้แต่งได้บรรยายเรื่องราวด้วยร้อยแก้วเป็นการปูเนื้อเรื่อง และเพิ่มบทสนทนาของตัวละครมาขึ้นเพื่อให้เนื้อเรื่องดำเนินต่อไปได้อย่างกลมกลืน

4. เนื้อหาและการเรียงลำดับเหตุการณ์

4.1 การเปิดเรื่อง

ผู้แต่งใช้การเปิดเรื่องด้วยการบรรยายเหตุการณ์ โดยได้กล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตัวละครเอก “สกาต้องซา” ทะเลาะกับน้องสาวเรื่องการแบ่งขนม เหตุการณ์ดังกล่าวถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้ “สกาต้องซา” เกิดความคิดอยากเป็นคนเก่งและมีไหวพริบจนนำไปสู่การดำเนินเรื่องต่อไป ตัวบทที่เป็นการเปิดเรื่อง คือ

“ณ กรุงอังวะ มีบุตรแม่ค้าขายขนมนามว่า สกาต้องซา เขามีน้องสาวนามว่ามะนางแสง วันหนึ่งสองพี่น้องเกิดการทะเลาะกัน เพราะพวกเขาแบ่งขนมไม่ลงตัวหลังจากที่ได้รับจากมารดามาสามชิ้น

ในขณะนั้น เนเมียวจ่อถิ่น ผู้เป็นเสมียนสภาได้เดินผ่านมาและเห็นเหตุการณ์พอดีเด็กทั้งสองจึงขอให้ท่านเสมียนเป็นผู้ตัดสินแบ่งขนมให้อย่างเท่าเทียมกัน จากนั้นท่านเสมียนก็ได้แบ่งขนมให้เด็กทั้งสองคน โดยแบ่งให้คนหนึ่งชิ้นก่อน ส่วนอีกหนึ่งชิ้นที่เหลือก็ได้หักครึ่งและแบ่งให้เท่ากัน

หลังจากเหตุการณ์ดังกล่าว ทำให้สกาต้องซานับถือในตัวท่านเสมียนเป็นอย่างมากและมีความคิดอยากจะไปอยู่ที่บ้านของท่านเสมียน อยากติดตามท่านเสมียนเพื่อหาวิชาความรู้เพราะต้องการเป็นคนเก่งดังเช่นท่านเสมียนในภายภาคหน้า”

(หุ่่นซาเยอจี, น. 1)

จากตัวบทข้างต้นเป็นการเปิดเรื่องด้วยการบรรยายเหตุการณ์ ซึ่งจะเห็นได้ว่าผู้แต่งได้มีการบรรยายเหตุการณ์ที่ตัวละครเอก “สกาต้องซา” พบเจอกับปัญหาและมีผู้มาช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งการแสดงปัญหาในการแก้ปัญหานั้นเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้ “สกาต้องซา” คิดอยากเป็นผู้ที่มีสติปัญญาเป็นเลิศดังเช่น “เสมียนสภา” และเหตุการณ์ดังกล่าวยังนำไปสู่การดำเนินเรื่องต่อไป

4.2 การดำเนินเรื่อง

การดำเนินเรื่องในวรรณกรรมนิทานเรื่องสกาต้องซา เป็นการเล่าเรื่องตามปฐิทินชีวิตคือเล่าตั้งแต่ต้นไปจนจบ ในเรื่องผู้แต่งได้เล่าเรื่องราวของตัวละครตั้งแต่เด็กจนโต โดยต้นเรื่องจะเน้นนำเสนอเรื่องราวชีวิตของสกาต้องซา ต่อมาผู้แต่งก็ได้นำเสนอตัวละครเอกอีกสองตัวได้แก่ เงาะและโตและงะโฮญ จากนั้นเนื้อเรื่องก็จะเล่าถึงเรื่องราวของตัวละครสองตัวนี้ไปจนจบเรื่อง นอกจากนี้การเล่าเรื่องของผู้แต่งยังเป็นการเล่าที่เป็นเหตุเป็นผลโดยกำหนดให้การกระทำของตัวละครเป็นไปตามกฎแห่งกรรม คือ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

4.3 จุดวิกฤตของเรื่อง

จุดวิกฤตของวรรณกรรมนิทานเรื่องสกาต้องชา คือ ตอนที่ตัวละคร “งะแลดโต” เสียรู้ให้กับอดีตภรรยาของตนจนต้องได้รับความทุกข์ใจและเสียเงินทอง ในตอนแรกเขาไม่รู้ว่าอดีตภรรยาเป็นผู้วางแผนโกหกหลอกลวงจึงตัดสินใจตัดสินใจตัดสินใจตนสร้างบุญกุศลและถือศีลปฏิบัติธรรมดังตัวบทที่ว่า

“เห็นทีชาติที่แล้วข้าคงทำบุญมาน้อย หรือไม่ก็ทำบุญเพียงคนเดียวโดยไร้บริวารเกิดมาชาตินี้ข้าจึงอาภัพนัก จึงต้องอยู่อย่างโดดเดี่ยวไร้คู่ครอง ข้าเสียใจเพราะเสียเมียรักที่แสนดีอย่างมะขอโฮ่งไป ซึ่งความเจ็บปวดเศร้าโศกนั้นยังไม่ทันจะจางหาย บุญพาวาสนาส่งก็ได้พบรักครั้งใหม่ที่มีชะตาชีวิตเหมือนกันพอคิดจะเริ่มต้นชีวิตใหม่แค่นั้นเองคนรักใหม่ก็หายสาบสูญไปอีกคน พอคนที่เผลอกับเรื่องรักใคร่เช่นนี้ต่อแต่นี้ไปข้าขออุทิศตนสร้างบุญกุศล จะถือศีลและปฏิบัติดีปฏิบัติชอบสืบต่อไปให้นานเท่านานเท่าที่ข้าจะทำได้”

(หุ่่นชาเยอูจี, น. 88)

จากตัวบทข้างต้นจะเห็นได้ว่าตัวละคร “งะแลดโต” ยังไม่รู้ว่าตนเองโดนอดีตภรรยาหลอกให้เสียทรัพย์สินจึงตัดสินใจตัดสินใจตนสร้างกุศลปฏิบัติธรรม ซึ่งตอนนี้ถือได้ว่าเป็นจุดวิกฤตของเรื่องเพราะตัวละคร “งะแลดโต” ไม่เคยเสียรู้ให้กับผู้ใดมาก่อนเพราะเป็นคนที่มีปัญญาเฉลียวฉลาดเอาตัวรอดและเอาชนะผู้อื่นมาได้เสมอ แต่ครั้งนี้กลับแพ้ให้กับอดีตภรรยาของตนเองจนทำให้ต้องเศร้าโศกเสียใจเสียเงินทองจนตัดสินใจเข้าวัดปฏิบัติธรรมหวังจะละเว้นจากกรรมชั่ว

4.4 การคลี่คลายของเรื่อง

จุดคลี่คลายของวรรณกรรมนิทานเรื่องสกาต้องชาคือตอนที่งะแลดโตพาความจริงไปบอกให้งะแลดโตทราบ จึงเกิดความโกรธแค้นหวังจะไปเอาคืน และเหตุการณ์ดังกล่าวจะนำไปสู่การจบเรื่องต่อไป ซึ่งตัวบทที่กล่าวถึงจุดคลี่คลายของเรื่องมีดังนี้

“หลายวันผ่านไปงะแลดโตได้ข่าวว่ามะขอโฮ่งยังไม่ตายและทุกอย่างเป็นแผนของมะขอโฮ่งจึงนึกเจ็บใจที่สหายของตนผู้ถือว่าเป็นคนฉลาดและเจ้าเล่ห์ไม่เคยแพ้ทางให้ผู้ใดมาก่อน แต่มาคราวนี้กลับเสียรู้ให้มะขอโฮ่งได้จากนั้นจึงตัดสินใจนำเรื่องนี้ไปบอกกับงะแลดโตที่ถือศีลปฏิบัติธรรมอยู่ในวัดและเล่าเรื่องราวทุกอย่างให้ฟัง”

(หุ่่นชาเยอูจี, น. 88)

จากตัวบทข้างต้นจะเห็นได้ว่าตัวละครได้รู้ว่าตนเองถูกหลอกจนเกิดความโกรธแค้นจึงคิดหาวิธีวางแผนเพื่อจะไปเอาคืนอีกครั้ง เหตุการณ์ดังกล่าวถือเป็นการคลี่คลายเรื่องราว เพราะตัวละคร “งะแลดโต” ได้ทราบความจริงว่าเสียรู้ให้กับอดีตภรรยา และการคิดกลับไปแก้แค้นนี้จึงนำไปสู่การจบเรื่องต่อไป

4.5 การจบเรื่อง

การจบเรื่อง ผู้แต่งใช้การจบเรื่องแบบทิ้งไว้ให้คิดคือการจบแบบปลายเปิด ผู้อ่านสามารถคิดต่อยอดจินตนาการต่อไปได้ ดังตัวบทที่ว่า

“หลายวันผ่านไปงะใหญ่ได้ข่าวว่ามะตุ้ยยังไม่ตายและทุกอย่างเป็นแผนของมะข่าจี จึงนึกเจ็บใจที่สหายของตนผู้ถือว่าเป็นคนฉลาดและเจ้าเล่ห์ไม่เคยแพ้ทางให้ผู้ใดมาก่อน แต่มาคราวนี้กลับเสียรู้ให้มะข่าจีได้ จากนั้นจึงตัดสินใจนำเรื่องนี้ไปบอกกับงะแลตโตที่ถือศิลปปฏิบัติธรรมอยู่ในวัดและเล่าเรื่องราวทุกอย่างให้ฟัง ทั้งสองจึงโกรธแค้นอย่างมากและตัดสินใจวางแผนจะเอาคืนมะข่าจี พวกเขาทั้งสองวางแผนกันเสร็จแล้วก็มุ่งตรงไปยังเมืองพะสิมอย่างไม่มีรีรอ โดยหวังแต่เพียงว่าต้องไปล้างแค้นมะข่าจีให้จงได้...”

(หุ่นชาเยอูจี, น. 88)

จากตัวบทข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผู้แต่งใช้การปิดเรื่องโดยการจบแบบทิ้งไว้ให้คิด หรือให้ผู้อ่านจินตนาการต่อยอดต่อไป เพราะผู้แต่งไม่ได้เฉลยในท้ายที่สุดว่าความแค้นที่เกิดขึ้นระหว่างงะแลตโตกับมะข่าจีจะจบลงอย่างไร ซึ่งผู้แต่งกล่าวเพียงว่า “โดยหวังแต่เพียงว่าต้องไปล้างแค้นมะข่าจีให้จงได้...” ดังนั้นแล้วผู้อ่านจึงสามารถคิดต่อได้ว่าการแก้แค้นในครั้งนี้จะเป็นอย่างไรต่อไป ทั้งสองอาจจะแก้แค้นกันไปมาดังเดิม หรืออาจจะยุติความแค้นลง ก็จะขึ้นอยู่กับวิจารณญาณของผู้อ่านต่อไป

การเรียงลำดับเหตุการณ์ในวรรณกรรมนิทานเรื่องสกาตองซาของประเทศเมียนมานั้น พบว่ามีการเปิดเรื่องโดยการบรรยายเหตุการณ์ที่ตัวละครเอกกำลังเผชิญกับปัญหา มีการดำเนินเรื่องตามลำดับปฏิกิริยาชีวิตคือการเล่าเรื่องไปเรื่อย ๆ ตั้งแต่ต้นจนจบ มีจุดวิกฤตของเรื่องคือตัวละครเอกเจ้าปัญญาเสียรู้ให้กับอดีตภรรยาของตนทั้งที่ก่อนหน้านี้ไม่เคยพ่ายแพ้หรือเสียรู้กับผู้ใดมาก่อนจนต้องอุทิศตนให้กับศาสนา มีจุดคลี่คลายของเรื่องคือตัวละครเอกรู้ความจริงว่าเสียรู้ให้กับอดีตภรรยา จากนั้นจึงนำไปสู่จุดจบของเรื่องที่ตัวละครเอกตั้งใจจะไปแก้แค้นอดีตภรรยาของตน จากที่กล่าวไปข้างต้นพบว่าผู้แต่งมีการนำเสนอเรื่องราวผ่านองค์ประกอบด้านการเรียงลำดับเหตุการณ์ได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ เนื้อเรื่องมีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน

5. การสร้างตัวละคร

การสร้างตัวละครในเรื่องสกาตองซา ของ หุ่นชาเยอูจี แบ่งเป็น 2 ประการ ได้แก่ ประเภทของตัวละคร และการนำเสนอตัวละคร ดังต่อไปนี้

5.1 ประเภทของตัวละคร

ในวรรณกรรมนิทานเรื่อง สกาตองซา มีตัวละคร 2 ประเภท ได้แก่ ตัวละครหลัก และ ตัวละครรอง ซึ่งตัวละครหลักประกอบไปด้วยสกาตองซา งะแลตโต และงะใหญ่ เพราะถือว่าเป็นตัวละครสำคัญที่ทำให้เนื้อเรื่องดำเนินไปตั้งแต่ต้นจนจบ นอกจากนี้ยังมีตัวละครรองเข้ามามีบทบาทบางตอนในเรื่องซึ่งตัวละครดังกล่าวจะทำหน้าที่เป็นตัวละครที่ช่วยส่งเสริมให้ตัวละครเอกได้แสดงความสามารถและสร้างสีสัน สร้างความสนุกสนานให้กับเนื้อเรื่อง ทั้งนี้ตัวละครเอกทุกตัวละครล้วนมีลักษณะนิสัยเจ้าปัญญา มีไหวพริบ ฉลาดแกมโกง ประเภทของตัวละครในวรรณกรรมนิทานเรื่องสกาตองซามี 2 ประเภทได้แก่ ตัวละครหลัก และตัวละครรอง ดังต่อไปนี้

5.1.1 ตัวละครหลัก

ตัวละครหลัก คือตัวละครที่มีบทบาทสำคัญในเรื่องและเป็นตัวละครที่ดำเนินเรื่องไปตั้งแต่ต้นจนจบ ในนิทานเรื่องสกาตองซามีตัวละครหลักที่มีลักษณะนิสัยเจ้าปัญญาฉลาดแกมโกง ดังต่อไปนี้

1) สกาตองซา

สกาต้องชาเป็นหนึ่งในตัวละครหลักที่ผู้แต่งกำหนดให้มีบทบาทสำคัญตั้งแต่ต้นเรื่องและได้เล่า เป็นมาของสกาต้องชาตั้งแต่เล็กจนเติบโตมีหน้าที่การงานที่ดี ทั้งนี้ผู้แต่งยังกำหนดให้ตัวละครสกาต้องชา เป็นตัวแทนของผู้ที่มีความเฉลียวฉลาดมีไหวพริบและมีความเจ้าเล่ห์ ใช้ความสามารถของตนสร้างฐานะและสร้าง ความมั่นคงให้กับชีวิตได้ ตัวละครสกาต้องชามีลักษณะนิสัยที่เป็นคนฉลาดแกมโกง มีปัญญาที่สามารถเอาตัวรอดได้ ตัวละครนี้แต่เดิมเป็นเพียงลูกแม่ค้าขายขนม จากนั้นก็ได้ไปอาศัยอยู่รับใช้เสมียนสภาแต่ไปสร้างความเดือดร้อนจนต้องกลับมาอยู่บ้านของตนเอง ต่อมาก็ได้ไปขออาศัยอยู่ที่วัดเพื่อเรียนหนังสือทำให้ได้เจอ “จะแลตโต” และ “จะใหญ่” ตัวละครหลักอีกสองตัวละคร หลังจากนั้นเมื่อเติบโตขึ้นก็ได้เข้าไปรับราชการอยู่ในพระราชวังมียศฐานบรรดาศักดิ์มีชีวิตที่ดี ซึ่งลักษณะนิสัยของตัวละครสกาต้องชาที่ปรากฏในเรื่อง มีดังตัวบทที่ว่า

“วันหนึ่งท่านเสมียนได้เรียกสกาต้องชามาหาและพูดว่า

“เจ้ามันคือ เป็นคนว่ยาก เถียงเก่ง หาคำพูดต่าง ๆ นานามาเถียง ตอนที่แม่เจ้านามมาฝากกับข้าก็บอกว่าจะฝากแค่สองเดือนแต่ตอนนี้เจ้าอยู่บ้านข้ามาสองปีแล้ว ข้าไม่ต้องการให้เจ้าอยู่บ้านข้าอีกต่อไปเจ้าจงกลับบ้านเจ้าไปเสียเถิด” เมื่อสกาต้องชาได้ยินจึงตอบท่านเสมียนว่า

“ที่กระผมเคยพูดไว้ว่าจะอยู่จนครบสองเดือนนั้น ความหมายที่กระผมพูดคือกระผมจะยอมไปก็ต่อเมื่อกระผมจะได้เห็นเดือนบนท้องฟ้ามีสองดวง กระผมถึงจะกลับบ้านขอรับ”

(หุ่่นชาเยอูจี, น. 2)

จากตัวบทที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้แต่งได้กำหนดให้หนึ่งในตัวละครกล่าวถึงนิสัยของสกาต้องชาว่าเป็นเด็กที่ดื้อรั้นสรรหาคำพูดมาแก้ตัวเพื่อให้ตนหลุดพ้นจากความผิด นอกจากนี้ผู้แต่งยังได้กล่าวถึงสกาต้องชาเมื่อเติบโตจนได้ทำงานมียศใหญ่โตเป็นที่ยอมรับของคนในสังคมดังตัวบทที่ว่า

จากนั้นทั้งสองได้ข่าวมาว่า เพื่อนสมัยเรียนของตนนามว่าสกาต้องชาบัดนี้ได้ดิบได้ดีเป็นถึงผู้พิพากษาอยู่ที่กรุงอังวะ ทั้งสองได้ตัดสินใจว่าจะไปขอให้สกาต้องชาช่วยตัดสินเรื่องนี้

(หุ่่นชาเยอูจี, น. 2)

2) จะแลตโต

จะแลตโตเป็นหนึ่งในตัวละครหลักของเรื่องที่มีนิสัยฉลาดแกมโกง เจ้าปัญญาและไหวพริบดีแต่แฝงไปด้วยความเจ้าเล่ห์ แต่เดิมเป็นเด็กที่อาศัยและรับใช้พระสงฆ์อยู่ในวัด และเมื่อโตขึ้นก็ได้ใช้ความสามารถ ใช้ปัญญาของตนไปโกหกหลอกลวงเอาทรัพย์สินของผู้อื่นจากนั้นจึงได้พบกับ “มะข่าจี” และได้ตัดสินใจใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน ซึ่งทั้งคู่ยังคงใช้ความเจ้าปัญญาและความเจ้าเล่ห์หลอกลวงผู้อื่นอยู่เสมอมา ผู้แต่งได้กำหนดบทบาทให้ จะแลตโต เป็นผู้ที่มีความฉลาด มีปัญญา เอาตัวรอดและสามารถใช้ปัญญาเอาเปรียบคนอื่นได้สำเร็จ ถือเป็นการใช้สติปัญญาไปในทางที่ผิดชีวิตจึงไม่เจริญก้าวหน้าเท่ากับสกาต้องชา นอกจากนั้นแล้วผู้แต่งยังกำหนดให้เรื่องราวของ จะแลตโต เหมือนกับ

สุภาชิตที่ว่าทำอย่างไรได้ออย่างนั้น เพราะตอนท้ายเรื่อง จะเลตโต เป็นผู้ที่พลาดจึงโดนหลอกให้เสียทรัพย์สินและเสียใจ ซึ่งลักษณะนิสัยของตัวละครจะเลตโตที่ปรากฏในเรื่อง มีดังตัวบทที่ว่า

พอทั้งสองถึงบ้านสกาต้องซาแล้ว สกาต้องซากก็ได้ต้อนรับเพื่อนสมัยเรียนเป็นอย่างดี เขาเองก็รู้นิสัยเพื่อนทั้งสองของตนว่ามีนิสัยเกล่อน ปลิ้นปล้อน เจ้าเล่ห์เพทุบาย ฉลาดแกมโกง พุดเก่ง และเลี้ยงชีพด้วยการเที่ยวเร่หลอกลวงชาวบ้านเขาไปทั่ว

(หุ่นชาเยอจี, น. 13)

จากตัวบทที่กล่าวไปข้างต้นจะเห็นได้ว่าตัวละครดังกล่าวมีอุปนิสัยเจ้าเล่ห์ มีความฉลาดแกมโกง และทำอาชีพทุจริตคือเดินทางหลอกลวงเอาทรัพย์สินของผู้อื่นมาด้วยความมิชอบ ทำให้ชีวิตต้องจมอยู่ที่ไม่มีความสุขและความเจริญก้าวหน้าในชีวิต

3) จะใหญ่

จะใหญ่เป็นตัวละครหลักอีกหนึ่งตัวละครที่มีความฉลาด มีไหวพริบ แต่มีนิสัยเจ้าเล่ห์ ร่วมมือกับตัวละครจะเลตโตในการหลอกลวงผู้อื่นเพื่อเอาทรัพย์สิน โดยการวางแผนในรูปแบบต่าง ๆ แม้ตัวละครนี้จะ เป็นตัวละครที่มีความฉลาด มีความสามารถ มีความคิดที่ดีเลิศ แต่ชีวิตก็ไม่เจริญก้าวหน้าแต่อย่างใดเพราะการไปหลอกลวงเอาทรัพย์สินของผู้อื่นมาเป็นของตนโดยมิชอบจึงทำให้ชีวิตไม่พบเจอกับความสุขสงบเหมือนกับสกาต้องซา ผู้แต่งกำหนดให้ตัวละครจะใหญ่ เป็นตัวแทนของผู้ที่มีปัญญาฉลาดแต่ใช้ความสามารถของตนไปในทางที่ผิดด้วยความหลงผิดหรือความโลภของตนก็ตาม ซึ่งลักษณะนิสัยของตัวละครจะใหญ่ที่ปรากฏในเรื่อง มีดังตัวบทที่ว่า

เมื่อจะเลตโตได้ฟังที่ทั้งสี่คนเล่าจนจบ ก็ได้พิจารณาว่าตั้งแต่ได้เงินมานี้ระหว่างทางจะใหญ่ก็ได้สร้างเรื่องหลอกตนด้วยความเจ้าเล่ห์เพทุบายตลอดทาง ครานี้ก็คงเป็นดังเช่นทุกครั้ง

(หุ่นชาเยอจี, น. 11)

5.1.2 ตัวละครรอง

ตัวละครรอง คือตัวละครอื่น ๆ ที่เข้ามามีบทบาทส่งเสริมให้เนื้อเรื่องมีความสนุกสนาน น่าสนใจ ซึ่งตัวละครดังกล่าวมีดังต่อไปนี้

1) มะข่าจี

มะข่าจีเป็นตัวละครที่เข้ามามีบทบาทช่วยส่งเสริมให้เนื้อเรื่องเกิดความน่าสนใจและสนุกสนานมากขึ้นเพราะตัวละครดังกล่าวร่วมมือกับตัวละครหลักในการหลอกลวงผู้อื่นและทำให้เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการใช้ปัญญาของตัวละคร ตัวละครนี้มีนิสัยเจ้าเล่ห์เช่นเดียวกับตัวละครหลัก ด้วยความฉลาดและเป็นคนที่ไม่พูดจาดี ข้างพุดทำให้มะข่าจีมีอาชีพหลักคือการหลอกลวงเอาเงินของชายต่างถิ่น นอกจากนี้แล้วเธอยังได้ไปรับหญิงสาวอีกคนมาเลี้ยงเป็นบุตรบุญธรรมและให้บุตรบุญธรรมร่วมมือกับเธอหลอกลวงเอาเงินจากชายต่างถิ่น ต่อมาเมื่อได้พบกับจะเลตโต และจะใหญ่ก็ได้ร่วมมือกันหลอกลวงชาวบ้านเพื่อเอาทรัพย์สินด้วยแผนการและกลโกงต่าง ๆ ซึ่งลักษณะนิสัยของตัวละครมะข่าจีที่ปรากฏในเรื่อง มีดังตัวบทที่ว่า

“ข้าได้ข่าวมาว่าที่เมืองมินฉานนี้ มีสองแม่ลูกที่ชื่อมะข่าจีและมะเจ๊อู้มักจะพูดจาฉ้อเลาะหวานล่อม
บุรุษเพศชายให้ติดกับดัก แล้วก็หลอกเอาเงิน...”

(ห่วนซาเยอจี, น. 21)

2) มะเจ๊อู้

มะเจ๊อู้เป็นตัวละครที่เข้ามามีบทบาทช่วยส่งเสริมให้เนื้อเรื่องเกิดความน่าสนใจและสนุกสนานมากขึ้นเช่นเดียวกับมะข่าจี มะเจ๊อู้เป็นบุตรบุญธรรมของมะข่าจีเธอยอมทำตามคำสั่งของมะข่าจีมาโดยตลอด ด้วยการสั่งสอนและการปลูกฝังแบบไม่ถูกต้อง ทำให้มะเจ๊อู้ต้องเติบโตมากับการโกหกหลอกลวงผู้อื่นเพื่อหาทรัพย์สินมาให้ครอบครัวตนเอง ซึ่งลักษณะนิสัยของตัวละครมะเจ๊อู้ที่ปรากฏในเรื่อง มีดังตัวบทที่ว่า

“แม่มะข่าจีกับมะเจ๊อู้ เราสองแม่ลูกขึ้นชื่อว่าเป็นหญิงที่ฉลาดที่สุดในเมืองมินฉานไม่ว่าใครที่ไหน
ที่ผู้คนลือกันว่าฉลาดมีไหวพริบมากเพียงใด ก็ต้องพ่ายแพ้ให้กับเราสองแม่ลูก คนอื่นฉลาดเท่ากับเราสองคน
นอนหลับไหลเพียงแค่นั้น...”

(ห่วนซาเยอจี, น. 21)

5.2 การนำเสนอตัวละคร

ผู้แต่งมีการนำเสนอตัวละครทางตรง คือ การที่ผู้แต่งได้บอกเล่าถึงบุคลิกลักษณะนิสัย ความคิดของ
ตัวละครอย่างชัดเจน ซึ่งผู้แต่งมีการนำเสนอตัวละครโดยวิธี การรู้จักตัวละครโดยผู้เล่า คือ การที่ผู้แต่งกำหนดให้
ผู้เล่าเรื่องเป็นผู้บรรยายลักษณะนิสัยของตัวละครอย่างผู้รู้แจ้ง และบรรยายให้ผู้อ่านทราบอย่างละเอียดทั้งรูปร่าง
ลักษณะนิสัย รวมไปถึงความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร ดังที่ผู้แต่งได้บรรยายตัวละคร “มะข่าจี” ว่า

“ต่อมาวันหนึ่งมีสุภาพสตรีนามว่า มะข่าจี นางเป็นหญิงชาวปากคลองเมืองมินฉานนางมา
พร้อมกับหญิงสาวอีกคนนามว่า มะเจ๊อู้ มะข่าจีซื้อตัวหญิงสาวมาจากทางเหนือของแม่น้ำอิรวดี ด้วยเงิน 3
ปีสา นางซื้อมาเลี้ยงดูเป็นบุตรบุญธรรมเพื่อใช้งาน มะเจ๊อู้มีหน้าตาคนสวยเป็นที่ต้องตาต้องใจของชายที่ได้
พบเห็น อีกทั้งยังมีรูปร่างดี กิริยาก็อ่อนหวานน่าเอ็นดูแม่มะเจ๊อู้จะเป็นหญิงสาวที่ดงามแต่กลับไร้ซึ่งปัญญา
ก็ยอมทำให้เธอยอมเชื่อและทำตามทุกอย่างที่มารดาของเธอสั่งแม้เรื่องนั้นจะเป็นเรื่องที่ไม่ดีก็ตาม บ่อยครั้งที่
มะข่าจีมักจะหลอกชายที่มีฐานะดีมาให้ลูกสาวบุญธรรม ของเธอ และสั่งให้มะเจ๊อู้แต่งองค์ทรงเครื่องให้
สะสวยเพื่อคอยเอาอกเอาใจปรนนิบัติชายเหล่านั้นและในตอนท้ายเธอก็จะให้ลูกสาวบุญธรรมไปหลอกเอา
เงินจากชายพวกนั้นมาให้เธอ สองแม่ลูกเลี้ยงชีพด้วยวิธีนี้ตลอดมาจึงทำให้มีเรื่องเล่าลือที่ไม่ดีเยี่ยงนี้ในเมือง
มินฉานอยู่ตลอด ลูกผู้ดีมีปัญญามากไม่มีใครมาคบหาสมาคมกับพวกนางทั้งสองนอกจากผู้คนที่มะข่าจี
พยายามไปตีสนิทแล้วหามาให้ลูกสาว เช่น พ่อค้านายเรือที่มาจากถิ่นอื่น ซึ่งไม่รู้เรื่องราวของสองแม่ลูกว่ามี
พฤติกรรมเช่นไร”

(ห่วนซาเยอจี, น. 21)

จากตัวบทข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้แต่งได้มีการบรรยายถึงบุคลิกลักษณะนิสัยของตัวละครอย่างผู้รู้แจ้ง โดยบรรยายให้ผู้อ่านได้ทราบถึงภูมิหลังความเป็นมาของตัวละครแต่ละตัวได้อย่างชัดเจน ซึ่งการรู้จักตัวละครผ่านผู้เล่าเรื่องนี้ทำให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อเรื่องได้มากขึ้นเพราะทราบถึงลักษณะและความเป็นมาของตัวละครอย่างละเอียด

การสร้างตัวละครในนิทานเรื่องสกาตองซา ของ หุ่นชาเยอูจีมีการสร้างตัวละครประเภทตัวเอกที่มีลักษณะนิสัยเจ้าปัญญาฉลาดแกมโกง และมีการสร้างตัวละครอื่น ๆ ให้เข้ามามีบทบาทสร้างสีสัน สร้างความสนุกสนานให้กับเนื้อเรื่อง และมีบทบาทสำคัญที่ทำให้ตัวละครเอกได้แสดงความสามารถด้านความเฉลียวฉลาด ทั้งนี้ผู้แต่งยังมีการนำเสนอตัวละครทางตรงคือกำหนดให้ผู้เล่าเรื่องเป็นผู้บรรยายถึงบุคลิกลักษณะนิสัยของตัวละครอย่างผู้รู้แจ้งทำให้ผู้อ่านเข้าใจความเป็นมาของตัวละครอย่างชัดเจน

6. การสร้างฉาก

ฉาก คือ สถานที่ เวลาหรือสถานการณ์ที่ตัวละครกำลังเผชิญอยู่ในเรื่อง ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญของวรรณกรรมอย่างหนึ่ง เพราะฉากจะเป็นส่วนที่สร้างจินตนาการให้กับผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านเข้าถึงเนื้อหาและมีส่วนร่วมไปกับเนื้อเรื่อง นอกจากนี้ฉากยังมีความสำคัญอีกประการหนึ่งคือทำหน้าที่สะท้อนสภาพสังคมที่ผู้แต่งนำมาเขียนไว้ในเนื้อเรื่อง ในนิทานเรื่องสกาตองซา ผู้แต่งใช้ฉากที่เป็นสภาพแวดล้อมของประเทศเมียนมาในอดีต ซึ่งพบการสร้างฉากที่สมจริง โดยฉากที่ปรากฏเป็นสถานที่ที่มีอยู่ในประเทศเมียนมา เช่น เมืองอังวะ เมืองมินฉาน แม่น้ำอิรวดี เจดีย์ชเวดากอง ดังตัวอย่างที่มีการกล่าวถึงแม่น้ำอิรวดีตอนหนึ่งว่า

“ครั้งหนึ่งในช่วงฤดูฝน เกิดเหตุฝนตกหนักติดกันหลายวันจึงทำให้ระดับน้ำในแม่น้ำอิรวดีล้นเข้ามาในตัวเมืองอังวะ สร้างความเดือดร้อนให้กับชาวบ้านเป็นอย่างมาก เรื่องนี้ทราบไปถึงพระเจ้ากรุงอังวะด้วย พระองค์มีพระเมตตากรุณาต่อประชาชน พระองค์จึงได้เรียกอำมาตย์สกาตองซามาเข้าพบพร้อมกับมีพระราชโองการออกคำสั่งว่าด้วยการป้องกันมิให้น้ำล้นตลิ่งเพื่อมิให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชน”

(หุ่นชาเยอูจี, น. 17-18)

จากตัวบทข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้แต่งได้สร้างฉากจากสถานที่จริงที่มีปรากฏอยู่ในประเทศเมียนมา ได้แก่ แม่น้ำอิรวดี แม่น้ำสายสำคัญในประเทศเมียนมา เพื่อแสดงให้เห็นถึงความอุดมสมบูรณ์ และสภาพแวดล้อมในประเทศเมียนมา นอกจากนี้ฉากดังกล่าวยังเป็นหนึ่งในฉากที่ตัวละครเอก “สกาตองซา” ได้แสดงไหวพริบของตนเอง ดังตัวบทที่ว่า

“เมื่อประกาศพระราชโองการเสร็จแล้ว อำมาตย์สกาตองซาจึงกลับเข้าวัง แล้วถัดไปอีกวันหนึ่งระดับน้ำของแม่น้ำอิรวดีเพิ่มมากขึ้นถึงสี่นิ้ว พระเจ้ากรุงอังวะจึงเรียกตัวอำมาตย์สกาตองซามาเฝ้าอีกครั้งและตรัสถามว่า

“เหตุใดน้ำจึงไม่ลดแต่กลับเพิ่มมากขึ้นเล่า”

“ขอเดชะพระอาญามิพินเกล้า เนื่องจากกระหม่อมมีความกังวลว่าแม่น้ำอิรวดีอาจจะตื้นเขินไม่ยอม
 เชื้อฟุ้งพระราชโองการของพระองค์ กระหม่อมจึงใช้หว่ายฟาดแม่น้ำไปหลายทีเป็นการสั่งสอนล่วงหน้า
 พะยะคะ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้แม่น้ำบวมและทำให้ระดับน้ำเพิ่มขึ้น รอสักวันเถิดพะยะคะ เมื่อแม่น้ำทั้งหลาย
 หายบวมแล้ว ระดับน้ำจะลดลงเองพะยะคะ...”

(หุ่่นซาเยอูจี, น. 18)

และฉากสำคัญอีกฉากหนึ่งที่ผู้แต่งได้สร้างมาจากสถานที่จริงที่ปรากฏในประเทศเมียนมา คือ เมืองมินฉ่าน
 ตัวบทที่กล่าวถึงเมืองมินฉ่านมีดังนี้ว่า

“วันหนึ่งงะแลตโต่และงะโฮญได้เดินทางมาถึงเมืองมินฉ่าน และได้ข่าวของมะข้าจีและมะเจอู
 งะแลตโต่จึงพูดกับงะโฮญว่า

“ข้าได้ข่าวมาว่าที่เมืองมินฉ่านนี้ มีสองแม่ลูกที่ชื่อมะข้าจีและมะเจอูมักจะพูดจาอเลาะหวานล้อม
 บุรุษเพศชายให้ติดกับดัก แล้วก็หลอกเอาเงิน อย่างไรก็ตามพวกเราสองคน ควรใช้สติปัญญาและเล่ห์เหลี่ยม
 อันเป็นเลิศของเราไปหลอกสองแม่ลูกคู่นั้นดีหรือไม่ ดีไม่ดีพวกเราอาจจะได้ทั้งตัวและทั้งเงินก็เป็นได้ ซึ่งมัน
 อาจจะทำให้เราสบายไปตลอดเลยก็ได้เนะ”...

(หุ่่นซาเยอูจี, น. 21)

จากตัวบทข้างต้นผู้แต่งได้ใช้ฉากเมืองมินฉ่าน ซึ่งฉากดังกล่าวมีความสำคัญ คือ เป็นจุดที่ตัวละครหลัก
 “งะแลตโต่” และ “งะโฮญ” จะได้พบกับตัวละครรองอีกสองตัวละคร ได้แก่ “มะข้าจี” และ “มะเจอู” ที่อาศัยอยู่ใน
 เมืองมินฉ่าน เมื่อทั้งสองได้พบกันต่างฝ่ายต่างตั้งใจที่จะหลอกหลวงกันจนในที่สุดก็ได้ตกลงใช้ชีวิตร่วมกัน ด้วย
 เป็นคนที่มีความเจ้าเล่ห์ หลอกหลวงผู้อื่นเป็นอาชีพกันทุกคน ทั้งสองจึงร่วมมือกันหลอกหลวงผู้อื่น จนกระทั่งในท้ายที่สุด
 ต่างฝ่ายต่างทรยศกันเอง จึงเกิดการเอาคืนกันไปมาไม่จบสิ้น ฉากเมืองมินฉ่านจึงถือเป็นฉากสำคัญที่เป็นส่วนทำให้
 เนื้อเรื่องดำเนินต่อไปได้อย่างน่าสนใจ

การสร้างฉากในนิทานเรื่องสกาตองซา ของ หุ่่นซาเยอูจี มีการสร้างฉากสมจริงอันเป็นส่วนที่ทำให้เนื้อเรื่องมี
 ความสมจริงมากขึ้น เพราะผู้แต่งได้เลือกใช้ฉากที่เป็นสถานที่จริงที่มีปรากฏอยู่ในประเทศเมียนมา นอกจากทำให้
 เนื้อเรื่องสมจริงมากขึ้นแล้ว ยังทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพมากขึ้นเพราะผู้อ่านที่เป็นคนในพื้นที่ย่อมรู้จักสถานที่เหล่านั้น
 เป็นอย่างดี เมื่ออ่านนิทานก็ทำให้จินตนาการถึงสถานที่เหล่านั้นได้

7. ทักษะของผู้แต่ง

ทักษะของผู้แต่ง คือ แนวคิดสำคัญของเรื่องที่ผู้แต่งสอดแทรกลงไปในเรื่อง โดยมุ่งหวังให้ผู้อ่านทราบและ
 ได้รับคติสอนใจ ในวรรณกรรมนิทานเรื่องสกาตองซา ของ หุ่่นซาเยอูจี มีการนำเสนอทักษะของผู้แต่งผ่านการกระทำ
 ของตัวละคร มีดังต่อไปนี้

1) ความซื่อสัตย์

ผู้แต่งได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติตนว่า การเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ย่อมดีกว่าการเป็นผู้ที่คดโกง โดยกำหนดให้ตัวละครหลักที่มีนิสัยเจ้าเล่ห์และทำอาชีพเกี่ยวกับการโกหกหลอกลวงผู้อื่นสำนึกถึงสิ่งที่ตนได้กระทำว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดี ดังตัวบทที่ว่า

“ผู้ที่มีจิตใจคดโกงผู้อื่นหาได้มีความสุขดีไม่ ผู้ที่ซื่อสัตย์ย่อมเป็นที่ยอมรับและมีความสุขในการใช้ชีวิต ดังเช่น ชาตกรเรื่อง อรรถกถาเสรีวาทนิชาตกพระเทวทัตเสวยชาติเป็นพ่อค้าเร่มีนามว่าเสรีวาทนิชชะ (เสรีวาทนิช) พระผู้มีพระภาคเจ้าเสวยชาติเป็นพ่อค้าเร่มีนามว่าธรรมิก ทั้งสองมีอาชีพเป็นพ่อค้าเร่เหมือนกัน ครั้นเมื่อซื้อขันทองจากสองยายหลาน พระเทวทัตรู้ดีแก่ใจว่าเป็นขันทองแต่เพราะตนมีจิตใจที่ไม่บริสุทธิ์ จึงทำให้พลาดที่จะได้ครอบครองขันทอง ส่วนพระผู้มีพระภาคเจ้าเป็นคนซื่อสัตย์ มีความดีจึงได้ครอบครองขันทองนั้น...”

(หุ่่นชาเยอุจี, น. 49)

จากตัวบทข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้แต่งได้สอดแทรกแนวคิดเรื่องความซื่อสัตย์ ผ่านบทสนทนาของตัวละครหลักจากประโยคที่ว่า “ผู้ที่มีจิตใจคดโกงผู้อื่นหาได้มีความสุขดีไม่ ผู้ที่ซื่อสัตย์ย่อมเป็นที่ยอมรับและมีความสุขในการใช้ชีวิต” แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าผู้แต่งต้องการให้ข้อคิดแก่ผู้อ่านว่าการเป็นผู้ที่ซื่อสัตย์ย่อมได้รับความสุขซึ่งต่างจากผู้ที่มีนิสัยคดโกง ทั้งนี้ยังมีการยกตัวอย่างชาตกรมาประกอบเพื่อให้แนวคิดดังกล่าวมีความหนักแน่นมากยิ่งขึ้น

2) บาปบุญคุณโทษ

ผู้แต่งได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับบาปบุญคุณโทษ โดยนำเสนอทัศนะดังกล่าวผ่านบทสนทนาของตัวละครให้ตัวละครสำนึกได้ว่าบาปบุญคุณโทษเป็นอย่างไร ดังตัวบทตอนหนึ่งที่ว่า

“ข้าเห็นด้วยกับเจ้าทุกข้อที่กล่าวมา คนที่คิดไม่ซื่อแล้วแต่ต้องแพภัยตนเอง เช่นเรื่อง พกชาตกซึ่งเป็นชาตกว่าด้วยบาปกรรมของผู้ฉลาดแกมโกง...”

(หุ่่นชาเยอุจี, น. 50)

จากตัวบทข้างต้นผู้แต่งต้องการให้ทัศนะเกี่ยวกับบาปบุญคุณโทษ โดยกล่าวถึงเรื่องของบาปกรรมจากการกระทำของตนเอง ซึ่งเนื้อความข้างต้นผู้แต่งได้กำหนดให้ตัวละครสำนึกถึงบาปกรรมในการกระทำของตนเองว่าผู้ที่คิดไม่ซื่อหรือกล่าวได้ว่าเป็นคนฉลาดแกมโกงนั้นย่อมได้รับผลกระทบในสิ่งที่ตนเองได้กระทำ นอกจากนี้ยังมีเนื้อความที่กล่าวถึงเรื่องบาปบุญคุณโทษ ดังตัวบทที่ว่า

“สหายข้างละโตเอย..เจ้ากับข้า มีดวงหนูนนำซึ่งกันและกัน จึงสามารถร่วมมือกัน หลอกล่อคดโกงชาวบ้านได้ ไม่เคยกลัวเรื่องบาปบุญคุณโทษ ความเลวเสมอกันจึงอยู่ร่วมกันมาจนบัดนี้เราทั้งสองมีนิสัยเหมือนกัน หากวันใดไม่ได้โกงชาวบ้านก็หาได้เป็นสุขไม่ ข้าย่อมรู้ดีว่าสิ่งที่เราทั้งสองกระทำนั้นจะไม่เป็นผลดีต่อภพชาติหน้า ยังต้องเวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏกันต่อไปอีก...”

(หุ่่นซาเยอจี, น. 50)

จากตัวบทข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้แต่งได้กำหนดให้ตัวละครเอกสำนึกถึงเรื่องบาปบุญคุณโทษ และยังได้สอดแทรกแนวคิดทางพระพุทธศาสนา ดังเนื้อความที่ว่า “ข้าย่อมรู้ดีว่าสิ่งที่เราทั้งสองกระทำนั้นจะไม่เป็นผลดีต่อภพชาติหน้า ยังต้องเวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏกันไปอีก” เนื้อความดังกล่าวเป็นการให้ข้อคิดทางพระพุทธศาสนาว่าผู้ที่กระทำตนไม่ดีย่อมจะได้รับกรรมและกลับมาชดใช้กรรมในสังสารวัฏ ต้องเวียนว่ายตายเกิดจนกว่าจะหมดกรรมที่เคยกระทำไว้ นอกจากนี้ผู้แต่งยังได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับบาปบุญคุณโทษ และสอดแทรกคำสอนทางพระพุทธศาสนาเกี่ยวกับเรื่องการทำบาปนำไปสู่การไปเกิดในอบายภูมิ ดังตัวบทที่ว่า

“ข้ากับสหายได้จากบ้านเมืองและญาติพี่น้องของตน แล้วเดินทางไปหลายแห่งขึ้นเหนือลงใต้ ฝนตกแดดออกก็ไม่หวั่น เทียวหลอกล่อชาวบ้านไปทั่ว สิ่งที่ตนกับสหายทำไปนั้นมีแต่สร้างบาปกรรมให้กับตนเอง ทั้งในชาตินี้และชาติหน้า หากยังสร้างบาปกรรมต่อชาติต่อมากคงยากที่จะเกิดในภพภูมิที่ดี คงได้ตกนรกหมกไหม้ หรือไม่ก็เป็นสัตว์เดรัจฉาน บัดนี้ตนควรหยุดสร้างบาปกรรมและเริ่มทำกรรมดี หมั่นสร้างบุญกุศล จนกว่าวาระสุดท้ายของชีวิตจะหาไม่”

(หุ่่นซาเยอจี, น. 57)

ทั้งนี้ในตอนท้ายของเรื่องยังมีการกล่าวว่า ต้องการให้ผู้อ่านได้ข้อคิดและข้อเตือนใจในการดำรงชีวิต พร้อมคำเตือนให้ระวังคนไม่ดี นิสยเจ้าเล่ห์ และขอให้ไม่แพ้วทางเสียรู้กับคนที่มึนนิสยเจ้าเล่ห์เพทุบายฉ้อโกงผู้อื่น อย่างเช่นงะแลดโต๊ งะโหญ่และหญิงเซ่น มะข่าจีและมะเจอู้ ส่วนสภาต้องซาก็ขอให้เป็นแบบอย่างที่ดีของการใช้ความฉลาดในการเอาตัวรอดและการช่วยเหลือสังคม ซึ่งผู้แต่งได้ทำให้ผู้อ่านเห็นถึงแนวทางการใช้ชีวิตของงะแลดโต๊และงะโหญ่ที่คดโกงและใช้ความฉลาดไปในทางที่ผิด ขณะเดียวกันนั้นผู้เขียนยังได้ทำให้ผู้อ่านเห็นถึงชีวิตของสภาต้องซาวามีชีวิตเป็นไปในทางที่ดีจนคนให้ความเคารพด้วยตำแหน่งอำมาตย์ และเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม

8. ศิลปะการใช้ภาษา

ศิลปะการใช้ภาษา คือ การเลือกใช้ถ้อยคำ และการสร้างสรรค์ด้วยภาษาที่สละสลวยในวรรณกรรมนิทานเรื่องสภาต้องซา ของหุ่่นซาเยอจี มีศิลปะการใช้ภาษาที่มีความโดดเด่นน่าสนใจซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเด็น ได้แก่ การใช้ภาษาเมียนมาโบราณ และการใช้โวหารประกอบเรื่อง ดังต่อไปนี้

8.1 การใช้ภาษาเมียนมาโบราณ

การใช้ภาษาเมียนมาโบราณ คือ การที่ผู้แต่งได้หยิบยกเอาภาษาเมียนมาโบราณ อันเป็นภาษาที่เก่าแก่ซึ่งปัจจุบันอาจไม่ใช้แล้วหรือมีคำใหม่มาใช้แทนคำเดิม ซึ่งการเลือกใช้คำในลักษณะดังกล่าวเพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่องที่เป็นเรื่องราวในอดีต ในวรรณกรรมนิทานเรื่องสภาต้องซาพบการใช้ภาษาเมียนมา ดังตัวอย่างเช่น

1) คำว่า **အဝ** (อะวะ) แปลว่า เมืองอังวะ ปัจจุบันใช้คำว่า **အင်းဝ** (อินวะ) และคำว่า **သုံးယွက်** (โตงแซต) แปลว่า สามอัน ปัจจุบันใช้คำว่า **သုံးခု** (โตงคู) ตัวอย่างนิทานเรื่องสกาทองชาที่มีการใช้คำดังกล่าวปรากฏในตอนที 1 ของเรื่อง เช่น

**အဝမြို့ကြီးတွင် မုန့်သယ်မသား စကားတော်စသည့်
ဆယ်နှစ်သားအရွယ်က နှမကလေးအငယ် မနန်းစိန်နှင့်မောင်နှမ နှစ်ယောက်ကို
အမိဖြစ်သူက မုန့်သုံးယွက်ပေးခဲ့ရာ**

ณ กรุงอังวะ มีบุตรแม่ค้าขายขนมนามว่า สกาทองชา เขามีน้องสาวนามว่า มะนางแสง
วันหนึ่งสองพี่น้องเกิดการทะเลาะกัน เพราะพวกเขาแบ่งขนมไม่ลงตัวหลังจากที่ได้รับจากมารดามา
สามชิ้น

(หุ่นชาเยอจี, น. 1)

2) คำว่า **မြီးဖြိုး** (มีพเยน) แปลว่า หางม้า ปัจจุบันใช้คำว่า **မြီးမြီး** (มินมี) ตัวอย่างนิทานเรื่อง
สกาทองชาที่มีการใช้คำดังกล่าวปรากฏในตอนที 1 ของเรื่อง เช่น

**မောင်မင်းသည်အင်မတန်နောက်ကျသည့်သင်္ခသွားရာနောက်နောက်ထပ်မံ
ကွာမြီးဖြိုးကိုဆွဲ၍လိုက်ရမည်ဟုပြောဆိုလေ၏။**

เจ้าเดินช้าเหลือเกินวันหลังเจ้าต้องตามข้าให้ทันต้องเดินให้เร็วกว่านี้ เจ้าต้องดึงหางม้าและวิ่ง
ตามข้าให้ทัน

(หุ่นชาเยอจี, น. 1)

8.2 การใช้โวหารประกอบเรื่อง

การใช้โวหารประกอบเรื่อง คือ การที่ผู้แต่งเลือกใช้โวหารมาเป็นส่วนหนึ่งในการร้อยเรียงเรื่องราวขึ้น
นพดล จันทรเพ็ญ (2534) ได้กล่าวถึงโวหาร 5 ลักษณะ ประกอบไปด้วย บรรยายโวหาร พรรณนาโวหาร สาธกโวหาร
เทศนาโวหาร และอุปมาโวหาร ซึ่งในวรรณกรรมนิทานเรื่องสกาทองชาของประเทศเมียนมาพบการใช้โวหารใน
ลักษณะต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) บรรยายโวหาร คือ โวหารที่ใช้สำหรับบรรยายหรืออธิบายเนื้อเรื่องของนิทานให้ผู้อ่านได้เข้าใจ
อย่างชัดเจน ซึ่งในนิทานเรื่องสกาทองชาผู้แต่งได้ใช้บรรยายโวหารในการบรรยายเนื้อเรื่องเป็นหลัก ตัวอย่าง
การบรรยายโวหารที่พบในนิทาน เช่น

“วันต่อมาท่านเสมียนได้เข้าวังหลวงไปทำงานเช่นเคย โดยมีสกาต้องชาติติดตามไปด้วยเขาได้นำ ล่วมหมากพลูและบุหรืห่อผ้าสะพายติดตัวพร้อมกับดิ่งหางม้าติดตามอย่างที่เคยทำคราวนี้พอมายกทางจะ ถ่ายอุจจาระ สกาต้องชาติรีบเปิดล่วมหมากและรองรับก้อนอุจจาระมาไว้จนหมด จากนั้นก็นำติดตัวมาจนถึง สภาเมื่อถึงในที่ประชุมท่านเสมียนอยากจะหยิบหมากมากินต่อหน้าขุนนางทั้งหลายจึงได้เปิดล่วมหมากขึ้น แต่ก็ต้องตกใจเมื่อเห็นว่ามีอุจจาระมาอยู่ในล่วมหมากพลู บรรดาขุนนางที่เห็นเหตุการณ์ต่างหัวเราะเสียงดัง ลั่นท่านเสมียนจึงรู้สึกอับอายเป็นอย่างมาก”

(หุ่ขุนชาเยอูจี, น. 2)

จากตัวบทข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้แต่งใช้การบรรยายโวหารในการบรรยายพฤติกรรมของสกาต้องชาติ โดย บรรยายถึงการกระทำของสกาต้องชาติที่สร้างความอับอายให้กับผู้เลี้ยงดู ผู้แต่งบรรยายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้ผู้อ่าน เข้าใจอย่างชัดเจน และการบรรยายโวหารนี้เป็นโวหารที่ผู้แต่งใช้ตั้งแต่ต้นเรื่องจนจบเรื่องโดยมีโวหารลักษณะอื่น ๆ แทรกเข้ามา

2) พรรณนาโวหาร คือ โวหารที่ใช้ถ้อยคำเพื่อสร้างจินตภาพให้กับผู้อ่าน มักสอดแทรกอารมณ์ ความรู้สึกของผู้แต่งไว้ด้วย และการพรรณนาโวหารนี้ต้องให้ผู้อ่านรับรู้ได้ด้วยสัมผัสต่าง ๆ ตัวอย่างนิทานเรื่อง สกาต้องชาติพบการใช้พรรณนาโวหาร เช่น

“คำคืนวันนั้นเป็นวันที่พระจันทร์เต็มดวงท้องฟ้าโปร่งใสในโองน้ำมีเงาพระจันทร์สะท้อน อยู่ท่านเสมียนนึกขึ้นได้ก็รีบตะโกนเรียกสกาต้องชาติมาคว่ำวันนี้มีเดือนครบสองดวงในที่สุดสกาต้องชาติ ก็ต้องยอมรับในสิ่งที่ตนเคยพูดไว้ จึงยอมออกจากบ้านท่านเสมียน แต่ถึงอย่างนั้นสกาต้องชาติก็ยังขอโอกาส กับท่านเสมียนว่า ขออยู่อีกสองเดือนได้หรือไม่แต่ท่านเสมียนไม่ได้รับปาก”

(หุ่ขุนชาเยอูจี, น. 4)

จากตัวบทข้างต้นผู้แต่งได้ใช้การพรรณนาโวหาร พรรณนาให้ผู้อ่านเห็นภาพมากขึ้น ดังข้อความที่ว่า “พระจันทร์เต็มดวงท้องฟ้าโปร่งใสในโองน้ำมีเงาพระจันทร์สะท้อน”

3) สาธกโวหาร คือ โวหารที่ใช้สำหรับการยกตัวอย่าง เพื่อนำมาสนับสนุนสิ่งที่กำลังกล่าวอ้างให้เกิด ความชัดเจนมากขึ้น ซึ่งในเรื่องสกาต้องชาติพบการใช้สาธกโวหาร ดังตัวอย่างที่ว่า

“...สุภาสิตและเรื่องราวที่พูดถึงหญิงชั้วมีอยู่มากโข ถ้าเจ้าจะพูดเอาผิดว่าชายไม่ดีข้า ก็พูด ได้เช่นกันยกตัวอย่างเรื่องพระนางกินรีเป็นถึงพระมเหสีผู้สูงศักดิ์แต่กับลักลอบเป็นชู้กับชายที่เป็น โรคเรื้อน...เรื่องที่จะกล่าวคือเรื่องในมหาปทุมชาดกที่พระโพธิสัตว์ถูกพระมเหสีลักตักเขาและพระ นางไปคบชู้กับชายทุกตะซึ่งไม่มีมือและเท้า...”

(หุ่ขุนชาเยอูจี, น. 62-63)

จากตัวบทที่กล่าวไปข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้แต่งมีการใช้สาธกโวหาร หรือการยกตัวตัวอย่างเหตุการณ์ การกระทำจากรรณกรรมเรื่องอื่น ๆ มากกล่าวถึงเพื่อสนับสนุนสิ่งที่ผู้แต่งต้องการจะสื่อ ซึ่งการยกตัวอย่างนี้ทำให้ผู้อ่านได้ข้อคิด ประกอบกับสนุกสนานไปกับเรื่องราวที่ผู้แต่งนำมาเขียนไว้

4) เทศนาโวหาร คือ โวหารที่ใช้สำหรับสอดแทรกคำสอน หรือจงใจให้ผู้อื่นคล้อยตาม อาจเป็นคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนา การสั่งสอนการประพฤติปฏิบัติตน หรือการสั่งสอนในเรื่องอื่น ๆ ตลอดจนคติ ความเชื่อ คติธรรมในเรื่องต่าง ๆ การเทศนาโวหารที่พบในนิทานสกาตองชา เช่น

“ส่วนท่านหัวหน้าพ่อค้าเรือก็เช่นกัน ขอให้รัก เมตตา และเอ็นดูลูกสาวข้าให้มาก ให้คิดว่าเป็นทั้งภรรยา น้องสาวและหลานสาวของท่านด้วย อย่าคิดว่าจะติดตามท่านไปแล้ว ไร้ญาติขาดมิตร แล้วจะทุบตีรังแกนางได้ หากผู้เป็นภรรยารักและปฏิบัติตามข้อต่าง ๆ ที่ศรีภรรยาควรพึงกระทำ ท่านก็อย่าลืมปฏิบัติต่อนางด้วยข้อปฏิบัติของสามีที่พึงกระทำด้วย เช่น เลี้ยงดูให้ดี ซื้อเสื้อผ้าอาภรณ์ของใช้ให้สวมใส่ตามฐานะด้วย”

(หุ่่นชาเยอูจี, น. 31)

5) อุปมาโวหาร คือ โวหารที่ใช้สำหรับการเปรียบเทียบ โดยเปรียบเทียบให้สิ่งหนึ่งเหมือนกับอีกสิ่งหนึ่ง ซึ่งในเรื่องสกาตองชาพบการใช้อุปมาโวหาร ดังตัวอย่างที่ว่า

“...ความรักของน้องแฉ่งแกร่งเฉกเช่นป้อมตะเปตาน (ป้อมเมืองอังวะ) ความรักของน้องหวานฉ่ำเช่นน้ำตาลปึก จะขอหาน้ำตาลปึกนี้ไว้ชั่วชีวิตมีอาจซัง ถึงแม้รักเราเปรียบเสมือนปล่องยาสูบของหงสาวดี ที่ไเสียจากพุกามมอดไหม้ไปจนหมด แต่ความรักของน้องจะมีวันมอดไหม้เช่นนั้น ลำตัวของน้องเองก็เหมือนผอบไม้ไผ่สานของคนเรือ ถึงไม่มีค่าแต่ก็สามารถเก็บของมีค่าได้ (คนเรือ) สมัยก่อนจะเก็บเสื้อผ้าของใช้ในผอบไม้ไผ่สาน) ถึงเราสองคนจะต่างกันเช่นเข็มจากเมืองจีนกับด้ายจากอังกฤษก็ตามแต่ความรักของน้องก็สามารถอดทนรอท่านได้...”

(หุ่่นชาเยอูจี, น. 25)

จากตัวบทที่ยกมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้แต่งมีการใช้อุปมาโวหาร คือ เปรียบสิ่งหนึ่งเหมือนกับอีกสิ่งหนึ่งโดยมีการใช้คำเปรียบเทียบ ซึ่งการเปรียบดังกล่าวทำให้ผู้อ่านได้จินตนาการถึงสิ่งเหล่านั้น จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าผู้แต่งเปรียบเทียบความแข็งแกร่งของความรักกับป้อมเมืองอังวะโดยใช้คำเปรียบว่า “เฉกเช่น” เพื่อให้ผู้อ่านเห็นถึงความแข็งแกร่งได้อย่างชัดเจนขึ้น

ศิลปะการใช้ภาษาที่ปรากฏในนิทานเรื่องสกาตองชา ของ หุ่่นชาเยอูจี พบทั้งการใช้คำภาษาเมียนมาโบราณ และการใช้โวหารประกอบเรื่อง ซึ่งโวหารประกอบเรื่องที่ใช้ประกอบไปด้วย บรรยายโวหาร พรรณาโวหาร สาธกโวหาร เทศนาโวหาร และอุปมาโวหาร ผู้แต่งสามารถใช้กลวิธีในการแต่งเหล่านี้สร้างสรรค์ผลงานออกมาได้อย่างโดดเด่น และน่าสนใจ ทำให้เนื้อเรื่องมีความลื่นไหล ด้วยภาษาที่ใช้มีความสละสลวยเนื้อเรื่องจึงน่าอ่านและเร้าอารมณ์

ผู้อ่านได้เป็นอย่างดีและที่สำคัญคือผู้อ่านได้สนุกสนานไปกับเนื้อเรื่องหรือสิ่งที่ผู้แต่งยกมาเปรียบเทียบ แสดงให้เห็นถึงความสามารถและความรอบรู้ของผู้แต่ง

การอภิปรายผล

วรรณกรรมนิทานเรื่องสกาตองซา ของ หุ่นชาเยอจี เป็นวรรณกรรมของประเทศเมียนมาตีพิมพ์ครั้งแรกในปี ค.ศ. 1980 ถือเป็นวรรณกรรมที่เป็นที่นิยมในประเทศ เนื่องจากเนื้อหามีการสอดแทรกคติสอนใจและคติธรรมทางพระพุทธศาสนา มีรูปแบบที่เป็นร้อยแก้วอ่านง่ายสามารถเข้าใจเรื่องราวได้ดี ในเวลาต่อมาวรรณกรรมนิทานเรื่องสกาตองซาได้รับการสร้างสรรค์ขึ้นใหม่โดยนักเขียนท่านอื่น ๆ อีกหลายฉบับ แสดงให้เห็นว่าวรรณกรรมนิทานเรื่องนี้เป็นที่รู้จักและได้รับความนิยมในประเทศเมียนมา ทั้งนี้วรรณกรรมเรื่องดังกล่าวยังเป็นที่รู้จักในประเทศไทยเพราะมีการนำเนื้อเรื่องบางส่วนมาแปลเป็นภาษาไทย ดังที่ อุบลรัตน์ พันธุมินทร์ (2548) ได้แปลวรรณกรรมเรื่อง “งะแล็ตโต งะโฮญและสกาถ่าซา” ของเมียนมาลงในหนังสือ “รำลึกพระคุณ” ของภาควิชาภาษาไทยและวารสารมนุษยศาสตร์ สาร คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ นอกจากนี้มีการนำมาแปลเป็นภาษาไทยแล้วยังมีนักวิชาการท่านอื่นนำไปศึกษาเชิงเปรียบเทียบกับวรรณกรรมแบบตัวเอกเจ้าปัญญาฉลาดแกมโกงของไทยซึ่งเป็นการเปรียบเทียบเนื้อเรื่องที่มีความคล้ายกันบางส่วนเท่านั้น

จากการศึกษาองค์ประกอบของวรรณกรรมประเภทนิทานแบบตัวเอกเจ้าปัญญาฉลาดแกมโกงเรื่องสกาตองซาของประเทศเมียนมา ผู้วิจัยพบว่าที่มาของวรรณกรรมนิทานเรื่องสกาตองซาแต่งโดยหุ่นชาเยอจี ซึ่งเป็นผู้เขียนเรื่องสกาตองซาขึ้นเป็นฉบับแรก โดยมีจุดมุ่งหมายในการแต่งเพื่อสร้างความสนุกสนาน และเพื่อให้ผู้อ่านได้รับคติสอนใจทั้งทางตรงและทางอ้อมจากนิทาน รูปแบบของวรรณกรรมนิทานเรื่องสกาตองซาเป็นการบรรยายด้วยร้อยแก้วมีบทสนทนาสั้น

เนื้อหาและการเรียงลำดับเหตุการณ์ในเรื่องคือเปิดเรื่องด้วยการบรรยายเหตุการณ์ การดำเนินเรื่องเป็นไปตามปฏิกิริยาชีวิต คือ การดำเนินเรื่องไปตั้งแต่ต้นจนจบโดยนำเสนอเรื่องราวชีวิตของตัวละครเอกตั้งแต่เด็กจนโต ดังที่ บุญญาภา คำผาง (2552, หน้า 23) ได้กล่าวถึงการดำเนินเรื่องตามลำดับปฏิกิริยาว่า เรื่องราวดำเนินไปตามลำดับเหตุการณ์ตั้งแต่ต้นจนจบตอนสุดท้ายของเรื่อง แสดงเรื่องราวชีวิตและพัฒนาการการเจริญเติบโตตามวัยของตัวละครเอก วรรณกรรมนิทานเรื่องสกาตองซามีจุดวิกฤตของเรื่องอยู่ในตอนสุดท้าย คือ หนึ่งในตัวละครหลักเสียรู้ให้กับผู้อื่นจนได้รับความทุกข์ การคลี่คลายของเรื่องคือตอนที่ตัวละครหลักรู้ว่าตนเองเสียรู้ให้กับผู้อื่นจึงตัดสินใจจะไปเอาคืนและจบเรื่องแบบทิ้งไว้ให้คิดเพื่อให้ผู้อ่านได้จินตนาการต่อไปว่าจะจบอย่างไร ดังที่ วนิดา บำรุงไทย (2543, น. 137) ได้กล่าวถึงการปิดเรื่องแบบทิ้งไว้ให้คิดว่าไม่ดำเนินเนื้อความแจ่มแจ้งว่าเรื่องหรือปมปัญหาของตัวละครจะยุติอย่างไร แต่ก็ได้หมายความว่าผู้เขียนทิ้งค้างปมเรื่องไว้เพราะหาทางคลี่คลายเรื่องไม่ได้ การจบแบบทิ้งไว้ให้คิดนี้จะต้องมีนัยที่สื่อว่าในที่สุดเรื่องจะจบลงเช่นไร

การสร้างตัวละครประกอบไปด้วยตัวละครหลักและตัวละคร ทั้งนี้ตัวละครเหล่านั้นถือเป็นตัวละครแบบตัวเอกเจ้าปัญญาฉลาดแกมโกง เพราะมักแสดงปัญญาในการแก้ปัญหาและเอาเปรียบผู้อื่น ดังที่ กัญญรัตน์ เวชชาสูตร (2521, น. 11) ได้กล่าวถึงลักษณะของนิทานคนเจ้าปัญญาฉลาดแกมโกงสรุปสาระสำคัญได้ว่า ตัวเอกของนิทานคนเจ้าปัญญาฉลาดแกมโกง เป็นคนที่มีเล่ห์เหลี่ยมและมีชั้นเชิงมาก มีสติปัญญาที่เป็นเลิศและบางครั้งอาจใช้ปัญญาที่เฉลียวฉลาดนี้สร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น และในบางครั้งก็อาจแสดงพฤติกรรมบางอย่างที่เป็นลักษณะ

ของคนไก่ออยู่ด้วย ในนิทานเรื่องสกาตองชาผู้แต่งมีการสร้างตัวละครแบบบรรยายการกระทำของตัวละคร บรรยายลักษณะนิสัยและชีวิตของตัวละคร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเรื่อง ประโยชน์ของวรรณคดี : กลวิธีการสร้างตัวละคร ในวรรณกรรมกับการใช้ประโยชน์เชิงการสื่อสารที่ปรากฏในการทำงานและการใช้ชีวิตจริง ที่กล่าวว่า กลวิธีการสร้างตัวละคร คือ กลวิธีที่ผู้ประพันธ์ใช้ในการบรรยายหรือพรรณารูปร่างหน้าตานิสัยใจคออารมณ์และความคิดของตัวละครเพื่อสร้างบุคลิกตัวละครให้เสมือนมนุษย์ กลวิธีการสร้างตัวละครมี 6 วิธี ได้แก่ การบรรยายแบบสังเขป การพรรณนาความแบบตัดสิน การบรรยายบุคลิกรูปร่างพรรณาสันฐาน การบรรยายการกระทำ การใช้บทสนทนา การบรรยายความคิดความรู้สึกในจิตสำนึก ซึ่งการบรรยายกิริยาอาการและการกระทำของคนอื่นเป็นอวัจนภาษาที่ทรงพลัง เป็นประโยชน์ในการสังเกต และวิเคราะห์ข้อมูลได้ เพื่อให้ปฏิบัติตนได้ถูกกาลเทศะเมื่อต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับบุคคลและเหตุการณ์ ใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ (จิรัชธีร์ เรื่องเขียน และ บุญช่วย สนธิ, 2563) ในนิทานสกาตองชาก็ได้แฝงแง่คิดนี้ผ่านตัวละครแบบบรรยายการกระทำและลักษณะนิสัยเช่นกัน นอกจากนี้ผู้แต่งมีการนำเสนอตัวละครโดยผู้เล่าเป็นผู้แนะนำ ผู้แต่งกำหนดให้ผู้เล่าเรื่องเป็นผู้บรรยายลักษณะนิสัยของตัวละครอย่างผู้รู้แจ้ง และบรรยายให้ผู้อ่านทราบอย่างละเอียดทั้งรูปร่างลักษณะนิสัยรวมไปถึงความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร การสร้างฉากผู้แต่งได้สร้างฉากสมจริงที่ปรากฏในประเทศเมียนมา เช่น เมืองอังวะ เมืองมินฉาน แม่น้ำอิรวดี เป็นต้น ซึ่งฉากต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้ทราบถึงสภาพแวดล้อมในประเทศเมียนมา

ทัศนะของผู้แต่งปรากฏผ่านบทสนทนาของตัวละคร ซึ่งทัศนะที่ปรากฏคือความซื่อสัตย์และเรื่องบาปบุญคุณโทษ เนื่องจากประเทศเมียนมาเป็นประเทศที่ประชาชนนับถือและเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาทำให้นิทานเรื่องนี้ได้รับความสนใจและได้รับความนิยม ด้วยเนื้อหามีการสอดแทรกคติสอนใจ สอดแทรกคำสอนทางพระพุทธศาสนาผ่านนิทานชาดก ทั้งนี้ความนิยมที่เกิดขึ้นจึงเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นว่าคนในประเทศเมียนมามีความศรัทธาและยึดมั่นในพระพุทธศาสนาเป็นอย่างยิ่ง นอกจากคำสอนทางพระพุทธศาสนาแล้วยังปรากฏคติคำสอนในเรื่องของการปฏิบัติตนว่าทำได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ปฏิบัติตนอย่างไรย่อมได้เช่นนั้น

ศิลปะการใช้ภาษาแบ่งได้เป็น 2 ประเด็น ได้แก่ การใช้ภาษาเมียนมาโบราณ และการใช้โวหารประกอบเรื่อง การที่ผู้แต่งใช้ศิลปะการใช้ภาษาในลักษณะข้างต้นทำให้นิยายเรื่องน่าอ่าน สร้างจินตภาพให้แก่ผู้อ่าน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่ต้องการทำศึกษาวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. ในการศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบทางวรรณกรรมของนิทานเมียนมา สามารถศึกษาในเชิงเปรียบเทียบกับนิทานเรื่องอื่น ๆ ที่มีแบบเรื่องเป็นตัวเอกเจ้าปัญญาได้
2. ผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปเป็นแนวทางในการศึกษาวรรณกรรมนิทานเรื่องอื่น ๆ ของประเทศเมียนมาได้

เอกสารอ้างอิง

กัญญรัตน์ เวชชศาสตร์. การศึกษาเปรียบเทียบเรื่องศรีธนญชัยฉบับต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.

กฤษฏีกา ขาพิมล มาโนช ดินลานสกุล และ นิดา มีสุข. (2559). องค์ประกอบของวรรณกรรมเยาวชนประเภทบันเทิงคดีที่ได้รับรางวัลชนะเลิศรางวัลหนังสือดีเด่นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานรางวัลแว่นแก้ว และรางวัลนายอินทร์อะวอร์ดระหว่างปีพุทธศักราช 2546-2555. กรุงเทพมหานคร: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.

จิรัชตรี เรื่องเขียน และบุญช่วย สนสี. (2563). ประโยชน์ของวรรณคดี : กลวิธีการสร้างตัวละครในวรรณกรรมกับการใช้ประโยชน์เชิงการสื่อสารที่ปรากฏในการทำงานและการใช้ชีวิตจริง. ศิลปศาสตร์ปริทัศน์, 15(2), 204-214.

นพดล จันทรพิญ. (2534). การใช้ภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร: แสงศิลป์การพิมพ์.

บุญญาภา คำผาง. (2552). การศึกษาคคุณค่าเชิงวรรณศิลป์จากนวนิยายเรื่อง คำอ้าย ของ ยงค์ ยโสธร (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.

วนิดา บำรุงไทย. (2543). ศาสตร์และศิลป์แห่งนวนิยาย. พิษณุโลก: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.

วาสนา เกตุภาค. (2521). คติชาวบ้าน. กรุงเทพมหานคร: สหสยามพัฒนา.

เสาวลักษณ์ อนันตศานต์. (2548). นิทานพื้นบ้าน (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

อุบลรัตน์ พันธุมินทร์. (2548). จะแล้ดโต๋ จะโหล่งและสกาถ้าวชา ศรีธนญชัย (ฉบับเมียนมา). วารสารมนุษยศาสตร์, 6(2), 62-75.

နေဘုန်းဝေ. (n.d.) စကားတောင်စားနှင့်လတ်တိုငြိ/ဟာသရသဝတ္ထုများ
ရန်ကုန်, မြန်မာ ဝင်မြင့်မာလာပုံနှိပ်တိုက်.

လောကသတ္တ. (2019). စကားတောင်စားလတ်တိုငြိ/ဟာသဉာဏ်စူး
စကားထူး. ရန်ကုန်, မြန်မာ စိုးမေတ္တာပုံနှိပ်တိုက်.

မြေလတ်သိန်းလွင်. (1972). စကားတောင်စားလတ်တိုငြိ/ ရန်ကုန်,
မြန်မာရတနာဂုဏ်ရည်စာပေ.

လာတ်မိုးဆွေ. (2012). စကားကပ်သည့်အရာ၌စံထားရသူချည်ပါသားနှင့်ပခန်းသား
ပါဝင်သော စကားတောင်စားဝတ္ထု. ရန်ကုန်, မြန်မာ သိန်းထွန်းပုံနှိပ်တိုက်.

ဝန်စာရေးကြီး. (1980). စကားတောင်စားဝတ္ထု. ရန်ကုန်, မြန်မာ ဒွေးပုံနှိပ်တိုက်.

พลวัตนวัตกรรมสังคมเพื่อการสร้างความยั่งยืน กรณีศึกษา: โครงการ
ธนาคารปูม้า ตำบลพุมเรียง อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
Dynamics of Social Innovation to Create Sustainability Case Study:
Crabs Bank in Phum Rieng Subdistrict Chaiya Suratthani Province

กนกกุล เพชรอุทัย (Kanokkul Phetuthai)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

Faculty of humanities and Social Sciences, Rajabhat Suratthani University

E-mail: kanokkul.phe@sru.ac.th

Received: February 16, 2023 Revised: May 1, 2023 Accepted: June 25, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่อง พลวัตนวัตกรรมสังคมเพื่อการสร้างความยั่งยืนกรณีศึกษาโครงการธนาคารปูม้า ตำบลพุมเรียง อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยเป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสังเกตบริบทพื้นที่ และใช้แบบสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบริบทชุมชนท้องถิ่นและสภาพปัญหาของโครงการธนาคารปูม้า หมู่ 5 ตำบลพุมเรียง อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และ 2) ศึกษาแนวทางการจัดการโครงการธนาคารปูม้า หมู่ 5 ตำบลพุมเรียง อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี อย่างยั่งยืนโดยใช้กรอบแนวคิดนวัตกรรมสังคม ภายใต้บริบทชุมชนท้องถิ่น พบว่าปัจจุบันโครงการธนาคารปูม้า มีจำนวน 2 แห่ง คือ ธนาคารปูม้าเทศบาล และธนาคารปูม้าของชุมชนท้องถิ่น ภายใต้ชื่อ “กลุ่มสัจจะปล่อยปูม้าลงสู่ทะเลไทย” จัดตั้งเพื่อแก้ปัญหาทรัพยากรชายฝั่งเสื่อมโทรม พันธุ์ปูม้ามีจำนวนลดน้อยถอยลง มีสภาพปัญหาขาดแคลนงบประมาณสนับสนุนในการดำเนินงาน แนวทางการจัดการมีการจัดตั้งคณะกรรมการโดยตัวแทนของชุมชนที่ตระหนักถึงความสำคัญ มีกฎกติกาของสมาชิกในการไม่จับปูตัวเล็กและร่วมกันสร้างกระบวนการคิดและกิจกรรมต่าง ๆ โดยมีชุมชนท้องถิ่นเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ สร้างจิตสำนึกให้กับชาวบ้านชุมชนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องในการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลชายฝั่งบนพื้นฐานของชุมชนท้องถิ่นในเพื่อเป็นแนวทางการจัดการโครงการธนาคารปูม้าอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: ธนาคารปูม้า นวัตกรรมสังคม ความยั่งยืน พลวัต

Abstract

This qualitative research study explores the dynamics of social innovation for sustainability through a case study of the Crabs bank Project in Phum Rieng Subdistrict, Chaiya District, Surat Thani Province. Employing methods such as area context observation and informal interviews, the study aims to examine the local community context, the challenges faced by the Blue Crab Bank Project, and the sustainable application of social innovation concepts. Currently, there are two blue swimming crab bank projects—municipal and local community-based—operating under the banner "The Truth Group releases blue swimming crabs into the Thai Sea" to address the issue of degrading coastal resources and dwindling blue crab populations. Despite facing budget constraints, the project's management has established a committee comprising community representatives who emphasize the importance of enforcing regulations, such as prohibiting the capture of small crabs, and fostering collaborative thought processes and activities centered around the local community. This approach aims to raise awareness among the community, government agencies, and private sectors involved in restoring and conserving coastal marine resources, ultimately guiding the sustainable management of the blue crab bank project.

Keywords: Crabs bank, Social innovation, Sustainability, Dynamics

บทนำ

ปูม้าเป็นสัตว์น้ำมีความสำคัญต่อประเทศไทย โดย พ.ศ. 2553 มีผลผลิต 23,920 ตัน จัดเป็นลำดับ 4 ของโลก รองจากจีน ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย (FAO, 2012) จากการศึกษาผลผลิตปูม้าในฝั่งอ่าวไทย ระหว่างเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2546 ถึง มิถุนายน พ.ศ.2547 มีผลผลิตปูม้ารวมทั้งสิ้น 153,865 กิโลกรัม คิดเป็นมูลค่ารวม 8,650,354 บาท โดยมูลค่าที่แสดงเป็นรายได้ของชาวประมงขนาดเล็กที่จำหน่ายปูม้าให้กับผู้รับซื้อในพื้นที่ (Nitiratsuan and Juntarashote, 2004) แต่ผลผลิตในปัจจุบันมีแนวโน้มลดลงอย่างมาก หากแนวโน้มผลผลิตเป็นเช่นนี้อีกต่อไปก็จะส่งผลกระทบต่อชาวประมงขนาดเล็ก เนื่องจากผลผลิตปูม้าในประเทศไทยส่วนใหญ่ได้รับจากกลุ่มชาวประมงขนาดเล็ก ในปัจจุบันจำนวนปูม้าในธรรมชาติเริ่มลดน้อยลง สาเหตุมาจากสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างเห็นได้ชัด การใช้เครื่องมือการทำประมงแบบผิด ๆ การออกเรือที่จับปูไม่เลือกและพฤติกรรมการบริโภคที่ผิด หลายภาคส่วนที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นกลุ่มชุมชนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรอิสระ มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่ตระหนักถึงความสำคัญของปูม้าและเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดโครงการวิจัยในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาโครงการธนาคารปูม้าอย่างยั่งยืน โครงการจัดตั้งธนาคารปูม้าในเขตพื้นที่ หมู่ 5 ตำบลพุมเรียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีจำนวน 2 แห่ง เป็นธนาคารปูม้าของเทศบาล 1 แห่ง และอีก 1 แห่งที่เหลือเป็นธนาคารปูม้าของชุมชนโดยชาวบ้านในชุมชนร่วมกันจัดตั้งขึ้นมา พบว่ายังมีความแตกต่างกันเรื่องของการได้รับงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานภายนอก ขาดความรู้ทางด้านวิชาการเรื่องของการ

บริหารจัดการธนาคารปูม้าและปัญหาเรื่องสภาพน้ำที่ไม่มีคุณภาพในบ่อเลี้ยงลูกปูม้า วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดทำธนาคารปูม้าไม่เพียงพอ อีกทั้งชาวบ้านในชุมชนบางส่วนของที่ประกอบอาชีพประมงชายฝั่งยังมีการแอบจับลูกปูที่ไม่โตตามวัย

แต่อย่างไรก็ตามการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของโครงการธนาคารปูม้ายังไม่ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืนในแบบที่สามารถดำรงอยู่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมในปัจจุบัน กลุ่มชาวบ้านในชุมชนบ้านพุมเรียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี จึงร่วมกันคิดและลงมือทำเพื่อหาวิธีฟื้นฟูให้กับปูม้าในพื้นที่พุมเรียง ทั้งจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การปลูกป่าชายเลน งดจับปู ตัวเล็ก ไม่จับปูไข่ ชุมชนบ้านพุมเรียงจึงขอความร่วมมือประสานงานไปยังหน่วยงานภาครัฐและเอกชน กลุ่มบริษัทที่ดำเนินกิจการเกี่ยวกับการส่งออกอาหารทะเลที่มีปูม้า ในการจัดทำโครงการต่าง ๆ ในเรื่องของการจัดการการเพาะเลี้ยงปูม้า เครื่องไม้เครื่องมือเตรียมไว้สำหรับการเพาะเลี้ยงปูม้า หลายภาคส่วนที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นกลุ่มชุมชนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรอิสระ มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่ตระหนักถึงความสำคัญของปูม้าและเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม โครงการ งานวิจัยต่าง ๆ เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาโครงการธนาคารปูม้า แต่ยังไม่ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืนในแบบที่สามารถดำรงอยู่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมในปัจจุบัน ดังนั้นในการจัดการทรัพยากรปูม้าให้เกิดความยั่งยืนควรมีความรู้ในการจัดการทรัพยากรปูม้าทั้งด้านทรัพยากรปูม้า ด้านกฎหมายและการจัดการทรัพยากรประมง ทักษะในการจัดการทรัพยากรปูม้าและคุณลักษณะที่มีต่อการจัดการทรัพยากรปูม้าในปัจจุบัน เพื่อให้รู้ถึงขีดความสามารถในการจัดการทรัพยากรปูม้าของชาวประมงที่จะนำไปสู่การสร้างข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการทรัพยากรปูม้าให้ประสบความสำเร็จ จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากภาครัฐ เอกชน และประชาชนทุกฝ่ายควรมีส่วนร่วมในการจัดการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรเพื่อให้ทรัพยากรปูม้ามามีเพียงพอต่อการใช้ประโยชน์และมีใช้อย่างยั่งยืน

ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความสำคัญของแนวทางการสร้างความยั่งยืนของโครงการธนาคารปูม้าและนวัตกรรมทางสังคมที่ริเริ่มโดยชุมชนท้องถิ่นในการจัดทำโครงการธนาคารปูม้าที่ให้ชุมชนเป็นจุดศูนย์กลางการเรียนรู้แบบชุมชนอย่างยั่งยืน และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างธนาคารปูม้าที่จัดตั้งขึ้นโดยชุมชนท้องถิ่นและธนาคารปูม้าของหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่โดยอาศัยความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน กลุ่มองค์กรทำธุรกิจ และผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องกับปูม้าให้มีการบูรณาการและก่อให้เกิดนวัตกรรมสังคมอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนให้กับโครงการธนาคารปูม้า ตำบลพุมเรียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วัตถุประสงค์

- 1) ศึกษาบริบทชุมชนท้องถิ่นและสภาพปัญหาของโครงการธนาคารปูม้า หมู่ 5 ตำบลพุมเรียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- 2) ศึกษาแนวทางการจัดการโครงการธนาคารปูม้า หมู่ 5 ตำบลพุมเรียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี อย่างยั่งยืนโดยใช้กรอบแนวคิดนวัตกรรมสังคมภายใต้บริบทชุมชนท้องถิ่น

ทบทวนวรรณกรรมและแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและค้นคว้าเอกสาร แนวคิดและทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการวิจัย จึงได้ดำเนินการรวบรวมเอกสารและสรุปเพื่อใช้เป็นแนวทางที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดกรอบการวิจัยดังต่อไปนี้

นวัตกรรมใหม่ทางความคิดที่พัฒนาสังคมและช่วยเสริมสร้างความสามารถทางสังคม (Caulier-Grice, 2010) ทั้งนี้นวัตกรรมทางสังคมเป็นการเปลี่ยนแปลงทางสถาบัน โครงสร้างขององค์กรและระบบขั้นพื้นฐานเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น และพัฒนาสังคมให้ยั่งยืน (Edgington, 2010) เช่น การให้สินเชื่อแก่องค์กรที่ทำกิจกรรมเพื่อสังคม การศึกษาทางไกล การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและนโยบายของรัฐบาล โดยสรุปแล้วนวัตกรรมทางสังคมจะแสดงถึงรูปแบบของการสร้างสรรค์ที่จะนำไปสู่การปฏิรูปสถาบันหน่วยงานหรือนโยบายใหม่ ๆ (Damanpour, 1991; Drazin, Glynn, & Kazanjian, 1999; Gryskiewicz, Epstein, 2000) สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีได้ทรงอธิบายไว้ในการแสดงปาฐกถาเรื่อง “ เทคโนโลยีนวัตกรรมกับการพัฒนาประเทศ “ ในการประชุมประจำปีของสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช) เมื่อวันที่ 30 มี.ค. 2542 มีใจความตอนหนึ่งว่า “...คนเรานั้นจะต้องมี นวัตกรรม คือ ต้อง innovative หรือต้องรู้จักสร้างสรรค์ ต้องมีความพร้อมที่จะก้าวไปข้างหน้า ปรับตัวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของโลก แต่ว่าก็ต้องสามารถปรับโลกให้เหมาะสม สอดคล้องกับความเป็นอยู่หรือความพอใจความสุขสบายของตัวเองเหมือนกัน ต้องแก้ปัญหาด้วยความคิด พอ ทางหนึ่งต้นก็ต้องหาทางใหม่ ไม่มองมือเก่า ยิ่งในภาวะวิกฤติ ยิ่งต้องการนวัตกรรม ซึ่งไม่เฉพาะแต่นวัตกรรม ทางเทคโนโลยีเท่านั้น แต่เป็นนวัตกรรมของ ทั้งระบบโดยรวม ตั้งแต่สังคม เศรษฐกิจ หรือวัฒนธรรม...” นวัตกรรมทางด้านการเรียนรู้ก็เช่นกันจะเกิดขึ้นได้จำเป็นต้องอาศัย “วิถีคิดใหม่” ที่ออกนอกกรอบเดิมหรือช่องทางเดิมๆ ที่คิดหรือกระทำจนเคยชิน เรียกได้ว่าจะต้องพลิกกระบวนทัศน์ที่มีอยู่เดิมเกี่ยวกับการเรียนรู้เสียใหม่

จากที่เคยเข้าใจว่า การเรียนรู้ก็คือการศึกษาเพียงเพื่อให้ได้รู้ไว้ มาเป็นการเรียนรู้ที่นำมาใช้พัฒนางาน พัฒนาชีวิต ความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้แบบหลังนี้จึงเป็นความรู้ชนิดที่แนบแน่นอยู่กับงาน เกี่ยวพันอยู่กับปัญหา เป็นความรู้ที่มีบริบท ไม่ใช่ความรู้ที่อยู่ลอยๆ ไม่สัมพันธ์หรืออิงอยู่กับบริบทใด ๆ ดังที่ Mulgan, Tucker, Ali, Sanders (2007, pp. 34-35) กล่าวว่า การเกิดขึ้นของนวัตกรรมสังคมมีองค์ประกอบได้แก่ 1) มีความใหม่ 2) ตรงความต้องการของสังคม 3) ทำให้เกิดขึ้นจริงได้ 4) สร้างหรือเคลื่อนย้ายคุณค่าสู่สังคมได้ 5) ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นในสังคม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ.2560-2564 ได้น้อมนำหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9-11 เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทยสามารถยืดหยุ่นอยู่ได้อย่างมั่นคงเกิดภูมิคุ้มกัน และมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม ส่งผลให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน ในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2559) ครั้งนี้ ได้จัดทำบนพื้นฐานของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ซึ่งเป็นแผนแม่บทหลักของการพัฒนาประเทศ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) รวมทั้งการปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย 4.0 ตลอดจนประเด็นการปฏิรูปประเทศ นอกจากนั้นได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วนทั้งในระดับกลุ่มอาชีพ ระดับภาค และระดับประเทศในทุกขั้นตอนของแผนฯ อย่างกว้างขวางและต่อเนื่องเพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ต่อมาการกำหนดทิศทางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) นั้น

ได้กำหนดให้ประเทศสามารถก้าวข้ามความท้าทายต่าง ๆ เพื่อให้ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง” ตามเจตนารมณ์ของยุทธศาสตร์ชาติ ได้อาศัยหลักการสร้างความสมดุลระหว่างการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศกับความสามารถในการพึ่งตนเองได้อย่างมั่นคง ความสมดุลของการกระจายโอกาสเพื่อลดความเหลื่อมล้ำระหว่างกลุ่มคนและพื้นที่ และความสมดุลทางธรรมชาติเพื่อให้คนอยู่ร่วมกับทรัพยากรธรรมชาติ (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2565)

บริบทการพัฒนาประเทศในมิติด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประเทศไทยนั้นมีทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดีซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืนและการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน ทั้งนี้หากมีการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่มากเกินไป ท้องถิ่นในมิติด้านการผลิตและการบริโภค ซึ่งก่อให้เกิดของเสียและมลพิษในระดับที่เกินกว่าความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศในพื้นที่ จนส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศเสื่อมโทรมลงนั้น อาจส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติในระยะยาวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ในขณะที่ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมีบทบาทสำคัญทั้งในด้านการรักษาสมดุลของความหลากหลายทางชีวภาพด้วยการเป็นแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำและการรองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ รูปแบบต่าง ๆ ทั้งทางด้านการคมนาคมขนส่ง การท่องเที่ยว และเป็นพื้นที่ทำประมง พบว่าพื้นที่ชายฝั่งทะเลของประเทศไทยซึ่งครอบคลุมพื้นที่ 23 จังหวัด รวมประมาณ 3,151 ตารางกิโลเมตร อยู่ภายใต้ความเสี่ยงจากภัยคุกคามทั้งทางธรรมชาติและจากการกระทำของมนุษย์ ทั้งการรุกล้ำพื้นที่ป่าชายเลน การปล่อยของเสีย ลงสู่ทะเลทำให้เกิดการปนเปื้อนของสารพิษ สิ่งปฏิกูล และขยะพลาสติก รวมถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ภาวะโลกร้อนที่กำลังเป็นภัยต่อทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างมีนัยสำคัญ เป็นความเสี่ยงของการบริหารจัดการที่ไทยยังมีขีดความสามารถและประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานการณ์วิกฤติไม่เพียงพอ จึงจำเป็นที่จะต้องแก้ไขด้วยการจัดการปัญหาที่ต้นเหตุโดยการให้ความรู้และสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อเพิ่มศักยภาพประชาชนและชุมชนท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ม.ป.ป)

จากการศึกษาผลการดำเนินโครงการวิจัยเรื่องการถ่ายทอดองค์ความรู้จากการวิจัยเพื่อการใช้ประโยชน์ในการขยายผลธนาคารปูม้าเพื่อ “คืนปูม้าสู่ทะเลไทย” ในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดสุราษฎร์ธานีของ อมรศักดิ์ สวัสดิ์, สิริวรรณ หนูแข่ง, สมรักษ์ รอดเจริญ, วชิร รวยริน, เสน่ห์ รัตนสำเนียง, อีรพงศ์ ไกรนคร, เจริญ โต๊ะอิตต์ และปิยะ แซ่เอี้ย (2561) พบว่าการเข้าไปมีส่วนร่วมในการศึกษาปูม้าโดยการจัดกิจกรรมเชิญชุมชนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน เข้ามาร่วมกันปล่อยลูกปูม้าลงสู่ทะเล และมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับวงจรชีวิตของธนาคารปูม้านั้นเป็นแหล่งการเรียนรู้ให้กับแต่ละชุมชนที่มีธนาคารปูม้าได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกันของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง แต่ยังคงพบว่าขาดกระบวนการศึกษาสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นและรูปแบบการจัดการธนาคารปูม้าที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดีของชุมชนท้องถิ่น จึงส่งผลให้การจัดการธนาคารปูม้าของชุมชนท้องถิ่นไม่มีแนวทางในการจัดการทรัพยากรปูม้าอย่างยั่งยืน ซึ่งประเด็นดังกล่าวผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาบริบทชุมชนท้องถิ่นสภาพปัญหาและการแนวทางการจัดการโครงการธนาคารปูม้าอย่างยั่งยืนภายใต้กรอบแนวคิดนวัตกรรมสังคม ของโครงการธนาคารปูม้า หมู่ 5 ตำบลพุมเรียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการศึกษาวิจัยของมฤดี สนิธิ และ สหรัษฎี ธีระคัมพร (2553) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษารูปแบบการจัดการทรัพยากรปูทะเลอย่างยั่งยืนโดยชุมชน: กรณีศึกษาของชุมชนในเขตป่าเลนคังกระเบน และป่าเลนปากน้ำเวฬุ จังหวัดจันทบุรี ผลการศึกษาที่ได้คือ ชุมชนชาวประมงปูทะเล

บริเวณป่าเลนคู้กระเบนและป่าเลนปากน้ำเวฬุมีความพร้อมในการจัดการประมงปูทะเลการจัดทำธนาคารปู ห้ามทำลายป่าชายเลน

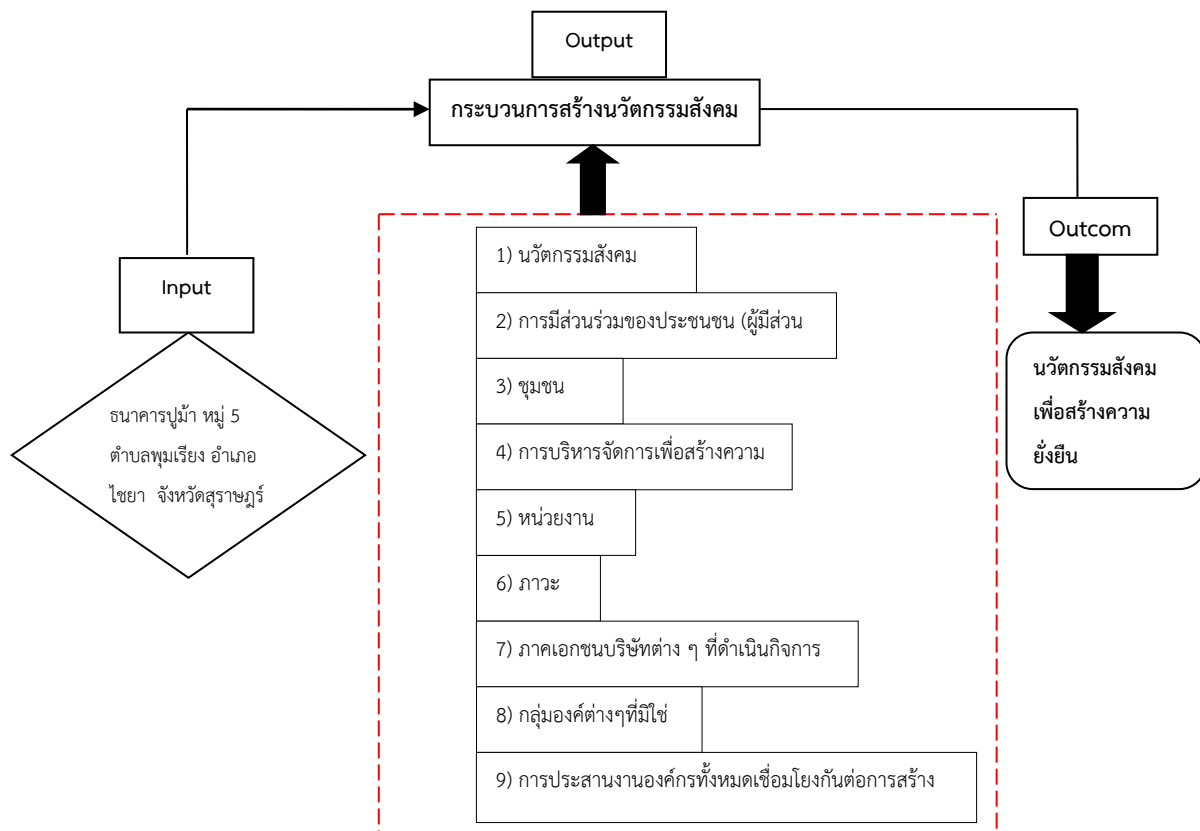
กำหนดขนาดตาอวนของลอบพับและขนาดตาอวนที่ใช้ กำหนดฤดูห้ามจับปูทะเลในฤดูวางไข่หรือมีไข่นอกกระดอง กำหนดขนาดปูทะเลที่จับ และกำหนดพื้นที่ในการทำการประมงปูทะเลอย่างชัดเจน ซึ่งในการจัดการประมงปูทะเลโดยชุมชนนั้น ต้องได้รับความร่วมมือทั้งจากภาครัฐและเอกชน ขณะที่ไกรวัล ขวัญอ่อน, พิราพร นุชประเสริฐ, วิภาวี พิทักษ์กมลพันธ์, พรธวัช ขำงาม และพิทักษ์ ศิริวงศ์ (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่องแนวทางการสร้างความยั่งยืนของกิจกรรมธนาคารปูม้า ตำบลแหลมผักเบี้ย อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่าการดำเนินการของธนาคารปูม้า ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากชาวบ้านในชุมชนยังขาดจิตสำนึกสาธารณะ รวมทั้งแรงผลักดันจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเข้ามาให้การสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ทำให้ชาวบ้านในชุมชนไม่มีแรงจูงใจในการเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมธนาคารปูม้า ชุมชนจึงจำเป็นต้องหาแนวทาง รวมถึงรวบรวมผู้ที่มีความสนใจที่ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมพร้อมให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหา และการอนุรักษ์พันธุ์ปูม้าและทรัพยากรทางประมงที่กำลังจะหมดไปเพื่อชาวบ้านในชุมชนจะได้เข้าใจถึงปัญหาและปรับเปลี่ยนทัศนคติใหม่ นำไปสู่วิถีปฏิบัติในชีวิตประจำวันที่ดีขึ้น กรรณิการ์ นาคฤทธิ์ (2558) ได้การศึกษารูปแบบการจัดการทรัพยากรประมงชายฝั่งของชุมชนประมงพื้นบ้านกรณีศึกษา ธนาคารปูม้า ชุมชนคลอง อบต. หมู่ที่ 4 ตำบลบางแก้ว อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการศึกษพบว่า การตั้งถิ่นฐานของชุมชนสัมพันธ์กับลักษณะภูมิโนเขตและการใช้ ประโยชน์ทรัพยากรประมงชายฝั่งเพื่อประกอบอาชีพประมง โดยมีพัฒนาการของการตั้งถิ่นฐาน เพื่อใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละยุค ซึ่งนำความเสื่อมโทรมมายังทรัพยากรประมงชายฝั่งเนื่องจากวิถีความสัมพันธ์การผลิตและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทำให้ชาวบ้านและชุมชนเกิดความตระหนัก และเข้ามามีบทบาทในการจัดการทรัพยากรของชุมชนภายใต้การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ทำให้ชุมชนสามารถจัดการทรัพยากรของชุมชนอย่างเป็นระบบและรูปธรรม โดยจัดตั้ง “ธนาคารปูม้า” ชาวประมงพื้นบ้านดำรงชีวิตโดยการพึ่งพาทรัพยากรประมงชายฝั่งเป็นหลัก

เนื่องจากชาวบ้านประกอบอาชีพประมงจึงมีความจำเป็นในการใช้ทรัพยากรประมงชายฝั่ง ทรัพยากรประมงชายฝั่งที่ชาวประมงใช้ประโยชน์มากที่สุด คือ “ปูม้า” เมื่อมีการใช้ทรัพยากรร่วมกันจึงต้องมีการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อให้มีความสอดคล้องกับจำนวนเรือที่เพิ่มมากขึ้น การจัดตั้ง “ธนาคารปูม้า” เป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดการทรัพยากรประมงชายฝั่งมีกระบวนการจัดการและกิจกรรมการจัดการที่เป็นระบบขั้นตอนเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของธนาคารปูม้า โดยใช้แนวคิดเรื่องกระบวนการจัดการ แนวคิดการจัดการร่วม หลักและแนวคิดในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ แนวคิดชุมชนกับการจัดการทรัพยากรประมง โดยให้สิทธิชุมชนเป็นผู้จัดการทรัพยากรของตนเอง ซึ่งชุมชนมีผู้นำที่เข้มแข็งและชาวบ้านมีความเชื่อมั่นในตัวผู้นำทำให้ชาวบ้านร่วมมือกันจัดการ ทรัพยากรในชุมชนของตนเอง พร้อมทั้งเกิดจิตสำนึกในการรักษาแหล่งทรัพยากรเพื่อให้มีอยู่อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ในปัจจุบันทุกประเทศได้ให้ความสำคัญกับแนวคิดการพัฒนายั่งยืน 17 เป้าหมาย (SDGs) กองยุทธศาสตร์บริหารจัดการ (ม.ป.ป) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 สหประชาชาติได้ประกาศใช้เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals; SDGs) ทดแทนเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals; MDGs) ซึ่งหมดอายุลงในปี 2558 โดยจะเป็นข้อผูกพันสำหรับชาติสมาชิกที่ได้ให้การรับรอง (193 ประเทศ) ในการประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ (United Nations General Assembly-UNGA) เมื่อวันที่ 25 กันยายน 2558

รวมทั้งประเทศไทย เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนดังกล่าวจะถูกใช้เป็นเครื่องกำหนดทิศทางการพัฒนาทั้งของไทยและของโลกนับจากนี้ จวบจนปี ค.ศ.2030 ครอบคลุมระยะเวลา 15 ปี ที่ประกอบด้วย 17 เป้าหมาย (Goal) 169 เป้าประสงค์ (Target) ครอบคลุมประเด็นการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล อันเป็นสามเสาหลักของการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยมีเป้าหมายสูงสุดเพื่อขจัดความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำ โดยไม่ทิ้งใครไว้เบื้องหลัง ไม่ทำลายแหล่งทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งให้ความสำคัญมากยิ่งขึ้นต่อการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนซึ่งจะต้องร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) นั้นมีทั้งหมด 17 เป้าหมาย ซึ่งเป้าหมายที่ 14 ในเรื่องอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเล และทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นสอดคล้องกับเป้าหมายของวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ทั้งนี้การมีส่วนร่วมของสาธารณชนหรือกลุ่มผู้เกี่ยวข้องเป็นส่วนสำคัญที่จะสร้างนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพ อาทิ เช่น คำนียามหลากหลายเกี่ยวกับนวัตกรรมทางสังคมที่เกี่ยวข้องอยู่กับประโยชน์ของสาธารณะ การต่อรองทางอำนาจ การกระจายอำนาจทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของสังคม เป็นหนึ่งในฟันเฟืองของนวัตกรรมทางสังคมก็เลยไม่ได้ที่จะอธิบายถึงประโยชน์อันพึงมีสำหรับการร่วมมือกันนี้ โดยความสำคัญของสาธารณชนต่อการสร้างนวัตกรรมทางสังคมมีดังต่อไปนี้ 1) นำมาซึ่งความรู้ที่เฉพาะเจาะจง โดยประชาชนในสังคมที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับปัญหามองมีความรู้เฉพาะตัวที่ไม่มีใครสามารถศึกษาให้ลึกซึ้งเข้าใจได้เท่ากับคนที่ จึงเป็นสิ่งที่ดีกว่าถ้าตัวผู้ประสบปัญหาเองสามารถพูดประสบการณ์และความต้องการของตนเองได้ 2) ความคิดเห็นที่หลากหลาย ความคิดเห็นหลากหลายมุมมองของประชาชนเป็นแหล่งของความคิดสร้างสรรค์ได้ สำหรับการแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนอาจช่วยให้คำตอบได้ดีขึ้น 3) การจัดการปัญหาที่ซับซ้อน ปัญหาในสังคมนั้นมีความละเอียดอ่อนต่างกันไปตามแต่ละท้องที่หรือประเด็น ดังนั้นจึงไม่มีการแก้ไขที่สำเร็จรูปเพียงหนึ่งเดียวที่จะแก้ปัญหาดังกล่าวได้

แม้ดูผิวเผินแล้วจะมีบริบทคล้ายกันหรือมีปัญหาที่คล้ายกัน หลายครั้งจึงมีการต่อต้านจากคนในท้องที่เมื่อรัฐหรือหน่วยงานเบื้องบนส่งแนวทางแก้ปัญหาแบบสำเร็จรูปลงมาให้กับพื้นที่นั้นๆ โดยไม่ได้ศึกษาถึงความละเอียดอ่อนของผู้คนและปัญหาย่อยซับซ้อน จึงสำคัญมากที่ต้องมีผู้คนในท้องที่และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับผลประโยชน์มาอยู่ในกระบวนการศึกษา (Butzin, Howaldt, Weber & Schaper-Rinkel, 2014) จากทบทวนแนวคิดและทฤษฎีดังกล่าวสามารถนำมาสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Knowledge) เพื่อเพิ่มความเข้าใจในกระบวนการนวัตกรรมสังคมให้มากขึ้น อย่างไรก็ตามกรอบวิจัยนี้มีใช่เป็นสิ่งสมบูรณ์ในตัวเองเพราะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากทฤษฎีและบริบทที่เกี่ยวข้องในพื้นที่วิจัยจริงแล้วนำมาปรับเปลี่ยนและตัดองค์ประกอบที่ไม่เกี่ยวข้องของข้อมูลที่รวบรวมได้ เพราะยังไม่มีทฤษฎีใดที่อธิบายการเกิดนวัตกรรมสังคมเป็นการเฉพาะ กรอบแนวคิดนี้ประกอบไปด้วย 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) นวัตกรรมทางสังคม 2) การมีส่วนร่วมของประชาชน (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย) 3) ชุมชนท้องถิ่น 4) การบริหารจัดการเพื่อสร้างความยั่งยืน 5) หน่วยงานภาครัฐ 6) ภาวะผู้นำ 7) ภาคเอกชนบริษัทต่าง ๆ ที่ดำเนินกิจการเกี่ยวกับบูมบ้า 8) กลุ่มองค์กรต่างๆที่มีใช้รัฐ : NGO 9) การประสานงานองค์กรทั้งหมดเชื่อมโยงกันต่อการสร้างนวัตกรรมสังคม (บรรเลง อินทร์จันทร์, 2559) ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด (ผู้วิจัย, 2565)

วิธีดำเนินงานวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยแบ่งหัวข้อการศึกษาที่สำคัญ ๆ ของการศึกษา ได้ดังนี้ 1) การทบทวนเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) วิธีการที่ดำเนินการศึกษาค้นหาข้อมูล คือ ลงสำรวจบริบทพื้นที่ ดูความเป็นไปของภาพรวมโครงการธนาคารปูม้า ตำบลพุมเรียง อำเภอยาไชยา จ.สุราษฎร์ธานี 3) การออกแบบการวิจัย ใช้วิธีการสังเกตและสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบจำเพาะเจาะจงและจัดเวทีสัมภาษณ์พูดคุยแบบ Focus groups แบบไม่เป็นทางการ 4) แนวทางการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีประเด็นคำถามเพื่อตอบโต้และครอบคลุมวัตถุประสงค์ทุกข้อมากที่สุด 5) แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า ต่างคน ต่างสถานที่ ต่างเวลา ตามหลักการตรวจสอบวิธีสามเส้าของงานวิจัยเชิงคุณภาพและนำมาวิเคราะห์เรียบเรียงความถูกต้องของชุดข้อมูลที่ได้และอ้างอิงตามเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยตัวอย่างที่เกี่ยวข้อง นำเสนอผลการวิจัยเป็นการบรรยายเชิงพรรณนา กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่ผู้วิจัยคัดเลือกในชุมชนพุมเรียง จำนวน 5 คนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่โครงการและมีส่วนเกี่ยวข้องของโครงการธนาคารปูม้า ตำบลพุมเรียง อำเภอยาไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพประมงชายฝั่ง 4 คน และตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐ 7 คน และ ตัวแทนจากกลุ่มธุรกิจผู้ประกอบการในพื้นที่ศึกษา จำนวน 7 คน และตัวแทนที่มีใช้ภาครัฐ: NGO (องค์กรพัฒนาเอกชน) จำนวน 7 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 30 คน เกณฑ์ที่ใช้คัดเลือกใช้เทคนิคสโนว์บอล เริ่มหาตัวอย่าง

เริ่มแรก คือ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักให้ได้เสียก่อนแล้วจากนั้นค่อยสอบถามไปยังผู้ให้ข้อมูลคนต่อ ๆ กันไปใช้หลักการนี้ทำตามต่อ ๆ กันไปจนได้ข้อมูลที่เพิ่มพูนขึ้นตามลำดับ ดำเนินการติดต่อกันจนกว่าข้อมูลที่ได้จะอิ่มตัว แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ นั้นได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานีในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้

ผลการวิจัย

นำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1) บริบทชุมชนท้องถิ่นและสภาพปัญหาของธนาคารปูม้า หมู่ 5 ตำบลพุมเรียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ส่วนที่ 2) แนวทางความยั่งยืนของโครงการธนาคารปูม้าของชุมชนพุมเรียงโดยใช้กรอบแนวคิดนวัตกรรมทางสังคมภายใต้บริบทที่เป็นพลวัตการเปลี่ยนแปลงจากกระแสสังคมที่ไม่หยุดนิ่งในด้านผลกระทบทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม เข้ามากระทบต่อโครงการธนาคารปูม้า หมู่ 5 ตำบลพุมเรียง อำเภอ ไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1. บริบทชุมชนท้องถิ่นและสภาพปัญหาของธนาคารปูม้า หมู่ 5 ตำบลพุมเรียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

พัฒนาการและความเป็นมาของชุมชนประมงพื้นบ้านที่สัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์ทรัพยากรประมงชายฝั่ง จากที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากเอกสารและสัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านผู้อาวุโสภายในชุมชนท้องถิ่นทำให้ทราบถึงพัฒนาการและความเป็นมาของชุมชน ประมงพื้นบ้านของชุมชนท้องถิ่น หมู่ 5 ตำบลพุมเรียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยได้สัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส และเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องได้บอกเล่าความเป็นมาตั้งแต่ พ.ศ. 2552 จนถึงปัจจุบัน พบว่า ยุคแห่งการฟื้นฟูและจัดการทรัพยากรประมงชายฝั่งของชุมชนการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรปูม้ามามีมากขึ้น ทำให้ทรัพยากรปูม้าที่เคยอุดมสมบูรณ์ในบริเวณ หมู่ 5 ตำบลพุมเรียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีจำนวนและขนาดที่ลดลง ชาวบ้านในชุมชนหมู่ 5 ได้ดำเนินการจัดตั้ง “ธนาคารปูม้า” และมีกลุ่มประมงเรือเล็กซึ่งเป็นกลุ่มของชาวประมงที่นำเรือเข้ามาจอดบริเวณแหลมโพธิ์ โดยมี(นายสุธรรม กอบมณี, สัมภาษณ์, 19 พฤศจิกายน 2565) เป็นประธานจัดการธนาคารปูม้าและมีคณะกรรมการบริหารที่มาจากสมาชิกในชุมชน ตั้งแต่ปี พ.ศ.2562 และได้หยุดดำเนินการไปช่วงเวลาหนึ่ง เนื่องจากมีชาวบ้านใช้เครื่องมือที่ผิดกฎหมายในการทำประมง

เครื่องมือดังกล่าวใช้จับปลาวางขวางร่องน้ำ บริเวณหน้าดินลักษณะคล้ายลอบขนาดยาว ถักด้วยเชือกตาข่าย และมีตาถี่ด้านข้างจะเปิดเป็นช่องให้สัตว์น้ำเข้าไปและด้วยตาที่ถี่ถี่เกินไปทำให้สัตว์น้ำทุกขนาดที่หลงเข้าไปถูกจับทั้งหมด ทั้งตัวเล็กตัวใหญ่ ทำให้สัตว์ทะเลทุกขนาดถูกจับส่งผลให้กลุ่มประมงเรือเล็กต่างคนต่างจับไม่สนใจจะนำปูม้ามาใส่ที่ธนาคาร ทำให้ไม่มีปูม้าให้จับในบริเวณหาดแหลมโพธิ์ ส่งผลให้ชาวบ้านในชุมชนที่ทำประมงเรือเล็ก จึงกลับมาให้ความสนใจและให้ความร่วมมือในการทำธนาคารปูม้าอีกครั้ง และได้ดำเนินกิจกรรมของธนาคารปูม้ามาจนถึงปัจจุบัน ทุกครั้งที่ชาวประมงในอ่าวพุมเรียง จ.สุราษฎร์ธานี ออกเรือไปหาปูม้าและสัตว์น้ำต่าง ๆ เพื่อมายังชีพและค้าขายก็มักจะจับปูม้ากลับมาได้มากมายวันละหลายร้อยกิโลกรัม แต่เมื่อเวลาผ่านไปอุปกรณ์จับสัตว์น้ำถูกพัฒนาให้มีศักยภาพสูง ประกอบกับความต้องการบริโภคเพิ่มมากขึ้น ทั้งในประเทศเองและอุตสาหกรรมส่งออกต่างประเทศ ปริมาณสัตว์น้ำโดยเฉพาะปูม้าและปูทะเลในอ่าวพุมเรียงลดลงอย่างน่าใจหาย คุณจรินทร์ เเฉยเชยชม หนุ่มชาวเลในพื้นที่ เห็นการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรธรรมชาติในบ้านเริ่มหดหาย จึงตระหนักดีว่า หากปล่อยไว้เช่นนี้ ไม่นานต้องส่งผลกระทบรุนแรงต่อวิถีชีวิตและทรัพยากรธรรมชาติอย่างแน่นอน จึงหารือเพื่อนร่วมอาชีพใน

ท้องถิ่น และจัดตั้ง ธนาคารปูม้า ขึ้นในปี 2550 เพื่อเพิ่มปริมาณปูในอ่าวพุมเรียง โดยเปิดเผยว่า “คำว่า ธนาคารปูม้า หมายถึงการรับบริจาค แม่ปูไข่นอกกระดองจากชาวประมงมาฝากอนุบาลเลี้ยงในกระชังให้เติบโตเป็นลูกปู หลังจากนั้นนำไปปล่อยให้เติบโตในอ่าวพุมเรียง ช่วยให้ปูม้าเพิ่มจำนวนมากขึ้น อันหมายถึง ดอกเบี้ย ที่ได้รับกลับคืนมาจากการฝากแม่ปู” แนวคิดดังกล่าวได้รับความชื่นชมจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนเป็นอย่างมาก และในทางปฏิบัติ กระบวนการธนาคารปูม้า มีการขับเคลื่อนโดยใช้ จิตอาสาในระยะแรก คุณจิรินทร์และสมาชิกของกลุ่มต้องควักทุนส่วนตัวจ่ายค่าน้ำมัน เพื่อขับเรือนำลูกปูไปปล่อยในอ่าวพุมเรียง วิธีการนี้สมาชิกกลุ่มย่อมไม่สามารถจะแบกรับต้นทุนไปได้ตลอด จึงได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอกต่าง ๆ ก่อตั้งเป็น ธนาคารปูม้า บ้านแหลมโพธิ์ ตำบลพุมเรียง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ตั้งแต่ปี 2550 เป็นต้นมา ชาวบ้านพุมเรียงมีอาชีพหลักทำประมงพื้นบ้านมีรายได้หลักจากการจับปูม้าขาย ออกเรือห่างฝั่ง 2-3 ไมล์ทะเล แล้วใช้อวนลาก อวนรุน จับปูม้าที่อยู่ใกล้ชายฝั่ง ตัวเล็กตัวใหญ่จับได้หมด แต่ครั้งได้ปูม้า 30-50 กก. กระทั่งปี 2548 ราคาน้ำมันเริ่มแพงขึ้น จำนวนปูม้าในธรรมชาติเริ่มน้อยลง บางครั้งออกเรือได้ปูไม่ถึง 10 กก. แทบไม่คุ้มค่าน้ำมันชาวบ้านในชุมชนจึงช่วยกันหาวิธีฟื้นฟูความสมบูรณ์ให้กับปูม้าในพุมเรียงทั้งปลูกป่าชายเลน งดจับปูตัวเล็ก ไม่จับปูไข่ ช่วงปี 2549 และได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการจัดโครงการต่าง ๆ เช่น ปลูกป่าปลูกหญ้าชายเลน ชาวบ้านก็จะนำอุปกรณ์อย่างกระชัง ฟัน ที่ไม่ใช้งานจะนำมาบริจาค เพื่อสร้างกระชังปลาบริเวณหัวอ่าวพุมเรียง เตรียมสำหรับเพาะเลี้ยงปูม้าไข่ การสร้างกระชังเพื่อรวบรวมปูม้าไข่นอกกระดองไว้ปากอ่าว จากการฟื้นฟู 12 ปี วันนี้ออกเรือแต่ละครั้งเริ่มได้ปูม้าจำนวนมากเหมือนก่อน หากแต่ตอนนี้ชาวบ้านพุมเรียง จะคัดปูม้าขนาดเล็กที่มีความกว้างกระดองต่ำกว่า 10 ซม. (18 ตัว/กก.) ปล่อยคืนสู่ธรรมชาติ ส่วนปูไข่นำเข้าธนาคาร เพื่อคืนความสมบูรณ์ให้ปูม้าสู่ท้องทะเลไทย (เส้นทางเศรษฐกิจออนไลน์, 2563) ปัจจุบันโครงการธนาคารปูม้า หมู่ 5 ตำบลพุมเรียง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี มีจำนวนทั้งสิ้น 2 แห่ง คือ ธนาคารปูม้าธนาคารปูม้าเทศบาล (Crab Bank) ซึ่งอยู่ภายใต้การดำเนินงานของเทศบาลตำบลพุมเรียง และธนาคารปูม้าที่จัดตั้งขึ้นในชุมชนท้องถิ่น ภายใต้ชื่อ “กลุ่มสัจจะปล่อยปูม้าลงสู่ทะเลไทย”

ทั้งสองแห่งเกิดขึ้นเพื่อแก้ปัญหาทรัพยากรชายฝั่งเสื่อมโทรม พันธุ์ปูม้ามีจำนวนลดน้อยถอยลง สาเหตุมาจากการใช้เครื่องมือประมงแบบทำลาย เช่น ลอบปู ใช้อวนตาถี่ขนาดเล็กกว่า 1 นิ้ว เครื่องมือประมงเหล่านี้ทำลายวงจรชีวิตของปูม้า ปูยังไม่ทันโตขนาดกระดองไม่ถึงฝ่ามือก็ถูกจับไปขายและก็ได้ราคา พวกเรืออวนลาก อวนรุน นอกจากทำลายวงจรชีวิตปูม้าแล้วยังทำลายห่วงโซ่อาหารแหล่งอาหารของปูม้า เพราะได้กวาดเอาทั้งสาหร่าย หอย กระพง หอยกระพงไปด้วย รูปแบบกิจกรรมของธนาคาร ปูม้า ก็จะมีการปล่อยลูกปูในแต่ละเดือน โดยประวัติการทำงานที่ผ่านมา นั้น แต่ละปีจะปล่อยลูกปูประมาณ 300 ครั้ง ครั้งละ 4-5 ถัง และปล่อยแม่ปู 1,000 ตัว แม่ปู 1 ตัวจะมีลูกปู 400,000-500,000 ตัว ปล่อยแต่ละครั้งจะมีอัตราการรอดแค่ 1 % เพราะปัญหาอัตราการรอดของปูขึ้นอยู่กับสภาพน้ำ การดำเนินการที่ผ่านมา ระหว่างปี 2564-2565 ปัญหา คือ 1) สภาพน้ำที่เปลี่ยนแปลงไป คือ ความเค็มของน้ำ 2) เวลาปล่อยลูกปูลงสู่ทะเล จะมีชาวบ้านแอบไปจับลูกปูที่ยังไม่ได้ขนาดโตเต็มที่ ทำให้ปัจจุบันหาแม่ปูได้ยากมากขึ้นนี้สมาชิกในชุมชนท้องถิ่นต่างช่วยกันหาแม่ปูเพื่อมาขยายพันธุ์ลูกปูเพื่อลงสู่ทะเล และสร้างจิตสำนึกภายในชุมชนโดยการสร้างนวัตกรรมการมีส่วนร่วมในการสร้างจิตสำนึกให้กับคนในชุมชนท้องถิ่นโดยการทำป้ายแผนผังวงจรปูม้า เพื่อแสดงให้เห็นข้อมูลวงจรชีวิตของปูม้าติดไว้ ณ ศาลากลางชุมชนท้องถิ่น โดยนวัตกรรมการสร้างจิตสำนึกการไม่จับปูเล็กนี้ได้รับการช่วยเหลืองบประมาณจากบริษัทวิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด ทั้งนี้ธนาคารปูม้ายังประสบปัญหาในเรื่องค่าใช้จ่ายในการดูแลลูกปูม้าเพราะต้องอาศัยแผงโซลาร์เซลล์จากการบริจาคของบริษัทวิทยุการบินแห่ง

ประเทศไทย จำกัด แต่ก็ยังไม่เพียงพอเพราะการเลี้ยงปูม้าจำเป็นต้องติดเครื่องออกซิเจนเพื่อวัดระดับคุณภาพน้ำตลอดเวลาทำให้ธนาคารปูม้า ธนาคารปูม้า หมู่ 5 ตำบลพุมเรียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี “...การทำธนาคารปูไข่ เป็นการปลูกฝังจิตสำนึกให้ชาวประมง การที่เราทำตรงนั้นเราไม่ได้เงินเดือนได้อะไร ไม่ได้เงินเดือนเลยสักคน เหมือนเราทำด้วยจิตอาสา ร่วมกันทำร่วมกันพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของเรา มา 3 ปีกว่าแล้ว เสียสละทุนทรัพย์ของตนเองและสมาชิกทุกคนในชุมชนท้องถิ่น ทุกวันนี้ก็ให้เห็นปูที่ธนาคารปูม้ามีความสุข สร้างจิตสำนึกให้ประมงเรือเล็กช่วยกันทำให้ดีขึ้นรวมถึงคนรุ่นหลังจะได้ดูตัวอย่างถ้าตักงานก็มาทำประมงอยู่บ้านตนเองดีกว่าไปเดินรัน แต่เดี๋ยวก่อนปัจจุบันไม่ค่อยทำประมงกันแล้วและไม่ค่อยสนใจเรื่องธนาคารปูม้าด้วย...” (พันธุ์ศักดิ์ คงเกษตร, สัมภาษณ์, 19 พฤศจิกายน 2565) จากคำกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์รายนี้ ทำให้ผู้วิจัยเองรู้สึกตระหนักในความตั้งใจและความเสียสละของคนในชุมชนท้องถิ่น หมู่ 5 ตำบลพุมเรียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี บริบทในชุมชนท้องถิ่นซึ่งเป็นที่ตั้งของธนาคารปูม้า หมู่ 5 ตำบลพุมเรียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีครัวเรือนทั้งหมด 2,268 ครัวเรือน มีประชากร 7,619 คน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำประมงทั้งเรือใหญ่และเรือเล็ก (ประมงชายฝั่ง) ค้าขายอาหารทะเลและรับจ้างทั่วไป หมู่บ้านพุมเรียงเป็นชุมชนเก่าแก่ที่มีมาแต่โบราณ ตั้งอยู่ริมคลองพุมเรียงซึ่งไหลลงทะเลที่แหลมโพธิ์ เมืองพุมเรียงเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะชาวมุสลิมที่มีถิ่นฐานเดิมที่สงขลา ปัตตานี เมืองไทรบุรีในมาเลเซียและที่มาจากอินโดนีเซีย ชาวมุสลิมที่พุมเรียงแต่เดิมนั้นชำนาญการทำประมง การศึกษาสภาพปัญหาที่กล่าวมานั้นผู้วิจัยจึงสรุปความแตกต่างระหว่างการดำเนินงานกิจกรรมโครงการธนาคารปูม้าของหน่วยงานราชการกับธนาคารปูม้าของชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่ศึกษาดังต่อไปนี้

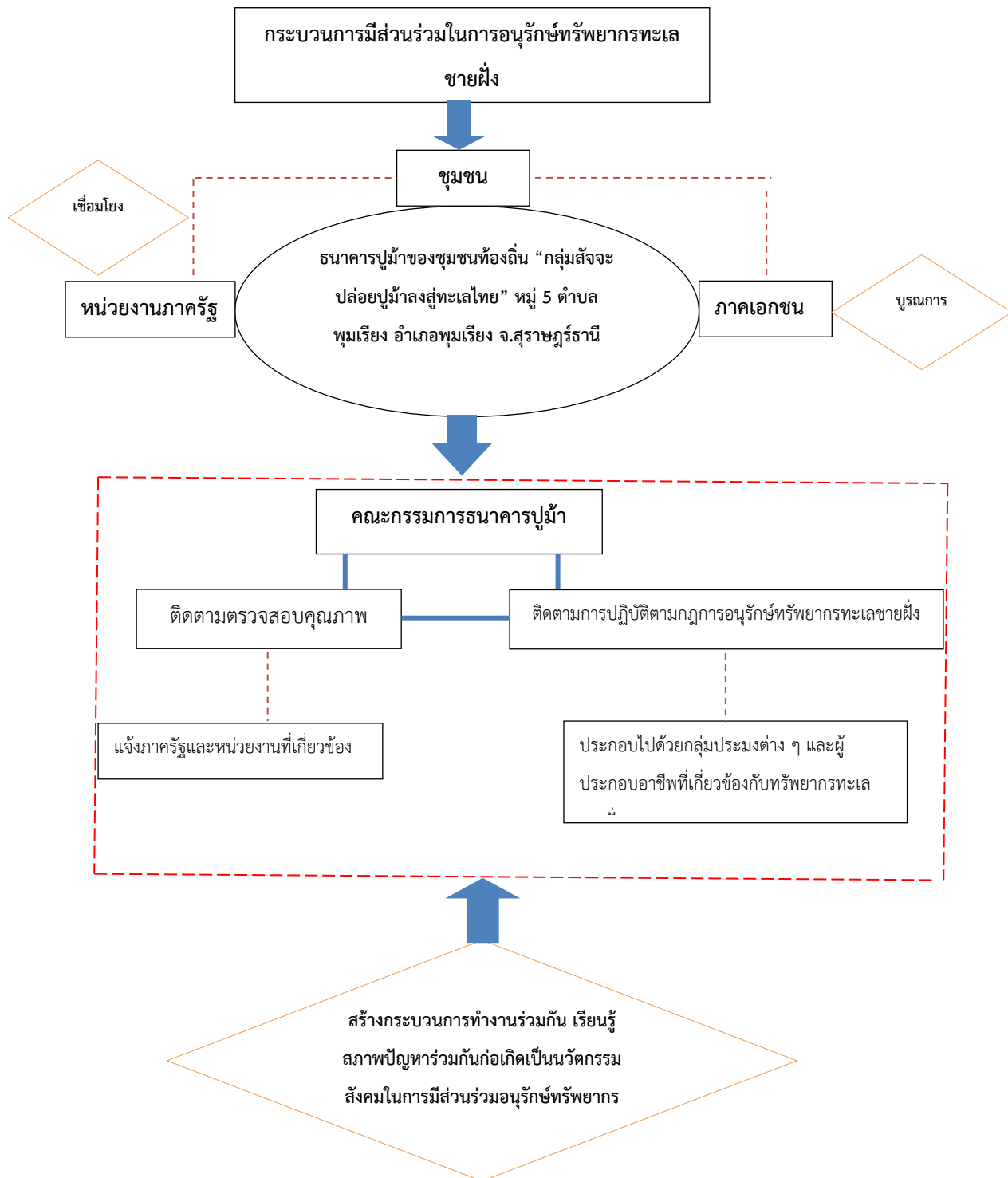
ตารางที่ 1 ตารางประเด็นปัญหาความแตกต่างระหว่างธนาคารปูม้าของชุมชนท้องถิ่น “กลุ่มสัจจะปล่อยปูม้าลงสู่ทะเลไทย” กับธนาคารธนาคารปูม้าเทศบาล (Crabs Bank)

ธนาคารปูม้า	งบประมาณ ดำเนิน กิจกรรม	อาคาร/ สถานที่	ความ พร้อม อุปกรณ์ ในการ เลี้ยงปูม้า	ขาด แม่ พันธุ์ ปู	ปัญหา ความ เค็มของ น้ำ	การมี ส่วนร่วม ของ ชุมชน ท้องถิ่น	การมีส่วน ร่วมของ ภาครัฐ	การมีส่วน ร่วมของ ภาคเอกชน
ธนาคารปูม้า เทศบาล (Crab Bank)	✓	✓	✓	—	—	—	✓	✓
ธนาคารปูม้า ของชุมชน ท้องถิ่น “กลุ่ม สัจจะปล่อยปู ม้าลงสู่ทะเล ไทย”	—	—	—	—	—	✓	✓	✓

จากตารางสามารถสรุปได้ว่าธนาคารธนาคารปูม้าเทศบาล (Crabs Bank) มีความพร้อมในด้านงบประมาณ การดำเนินกิจกรรม เพราะมีงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐหลายภาคส่วนที่เกี่ยวข้องและภาคเอกชนร่วมสนับสนุนโครงการ มีอาคารโรงเรือนและมีอุปกรณ์พร้อมสำหรับการเลี้ยงปูม้า แต่ยังคงขาดแม่ปูจากชาวบ้านเพราะชาวบ้านไม่ค่อยได้เข้าไปมีส่วนร่วมในโครงการธนาคารธนาคารปูม้าเทศบาล (Crabs Bank) เท่าที่ควร นอกจากนี้การปล่อยลูกปูยังประสบปัญหาจากความเค็มของน้ำทำให้ปูที่ปล่อยลงสู่ทะเลมีอัตราการรอดที่น้อยมาก แตกต่างกับธนาคารปูม้าของชุมชนท้องถิ่น “กลุ่มสัจจะปล่อยปูม้าลงสู่ทะเลไทย” ที่ประสบปัญหาในเรื่องของการขาดแคลนงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐและไม่มีความพร้อมในด้านสถานที่และอุปกรณ์ในการทำธนาคารปูม้าที่ได้มาตรฐาน การดำเนินกิจกรรมที่ผ่านมาได้รับการสนับสนุนจากบริษัทวิทยุการบินแห่งประเทศไทยเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาทำกิจกรรมกับธนาคารปูม้าของชุมชนท้องถิ่น “กลุ่มสัจจะปล่อยปูม้าลงสู่ทะเลไทย” เช่น ให้งบประมาณการจัดซื้อแผงโซลาร์เซลล์ และเครื่องวัดค่าระดับน้ำเค็ม อย่างไรก็ตามทั้งสองธนาคารยังประสบปัญหาเช่นเดียวกันในเรื่อง การขาดแคลนแม่ปูจากชาวบ้านที่นำมาบริจาค และปัญหาเรื่องสภาพน้ำเค็มของทะเลที่ทำให้อัตราการรอดของลูกปูอยู่ในปริมาณที่ต่ำกว่าที่กำหนดไว้

2. ศึกษาแนวทางการความยั่งยืนของโครงการธนาคารปูม้าของชุมชนพุมเรียงโดยใช้กรอบแนวคิดนวัตกรรมสังคม

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น พบว่ามีการสร้างจิตสำนึกในการไม่จับปูเล็ก มีการตั้งกฎกติกาของกลุ่มชาวบ้าน คณะกรรมการธนาคารปูม้าของชุมชนท้องถิ่น ภายใต้ชื่อ “กลุ่มสัจจะปล่อยปูม้าลงสู่ทะเลไทย” ม.5 ตำบลพุมเรียง อ.พุมเรียง จ.สุราษฎร์ธานี สมาชิกจะร่วมติดตาม ตรวจสอบพฤติกรรมที่ผิดกฎดังกล่าว ชาวบ้านในชุมชนท้องถิ่นบางส่วนยังไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร และบางส่วนก็ให้ความสำคัญกับกิจกรรมของธนาคารปูม้าของชุมชน เห็นได้จากการทำแม่ปูมาบริจาคให้กับธนาคาร หน่วยงานราชการบางส่วน เช่น สถาบันทางการศึกษาเข้ามาเรียนรู้ในชุมชนท้องถิ่นเพื่อทำวิจัยก็เข้ามาให้คำแนะนำในเรื่องของการดำเนินการของธนาคารปูม้าของชุมชนท้องถิ่น หน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องได้สนับสนุนกิจกรรมการดำเนินงานของธนาคารปูม้าในชุมชนเป็นอย่างดี เช่น กิจกรรมปล่อยปูม้าลงสู่ทะเลไทย มีการมาจัดกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับชุมชน ให้ชุมชนได้แลกเปลี่ยนการเรียนรู้สร้างนวัตกรรมกระบวนการเรียนรู้ใหม่ ๆ เป็นแนวทางการจัดการในการสร้างความยั่งยืนของโครงการธนาคารปูม้าของชุมชนพุมเรียง จากกระบวนการดำเนินกิจกรรมการมีส่วนร่วมในแนวทางการสร้างความยั่งยืนของธนาคารปูม้าของชุมชนท้องถิ่น “กลุ่มสัจจะปล่อยปูม้าลงสู่ทะเลไทย” หมู่ 5 ตำบลพุมเรียง อำเภอพุมเรียง จังหวัดสุราษฎร์ธานี สามารถนำมาเขียนแผนกระบวนการดำเนินกิจกรรมการมีส่วนร่วมในแนวทางการสร้างความยั่งยืนของธนาคารปูม้าได้ดังนี้

ภาพที่ 2 แผนผังกระบวนการดำเนินการกิจกรรมการมีส่วนร่วมในแนวทางการสร้างความยั่งยืนของธนาคารปูมำของชุมชนท้องถิ่น “กลุ่มสัจจะปล่อยปูมำลงสู่ทะเลไทย” หมู่ 5 ตำบลพุมเรียง อำเภอพุมเรียง จังหวัดสุราษฎร์ธานี (ผู้วิจัย, 2565)

จากการศึกษาพบว่าธนาคารปูม้าของชุมชนท้องถิ่น “กลุ่มสัจจะปล่อยปูม้าลงสู่ทะเลไทย” หมู่ 5 ตำบลพุมเรียง อำเภอพุมเรียง จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีแนวทางการจัดการและสร้างนวัตกรรมสังคม คือ การมีส่วนร่วมของประชาชน (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง) เพราะชุมชนท้องถิ่นเป็นศูนย์กลางการเกิดขึ้นของธนาคารปูม้าอันเจตนารมณ์ของชาวบ้านในชุมชนท้องถิ่นที่อยากจะฟื้นฟูปริมาณปูม้าสู่ท้องทะเล เนื่องจากประสบปัญหาการลดลงของจำนวนปูม้า การดำเนินโครงการได้มีการจัดตั้งประธานและกรรมการเพื่อมาทำงาน ติดตาม และเฝ้าระวังการทำผิดกฎของการอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่งและชุมชนท้องถิ่นต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการนำแม่ปูมาบริจาค ทั้งยังต้องปฏิบัติตามกฎของชุมชนในการประกอบอาชีพทำประมงชายฝั่ง เคารพกฎและกติกากฎที่ไม่จับปูที่ไม่โตเต็มวัยมาขาย การบริหารจัดการของโครงการไปเป็นอย่างไรตรงไปตรงมาโดยมีการเรียกประชุมสมาชิกธนาคารปูม้าของชุมชนท้องถิ่น “กลุ่มสัจจะปล่อยปูม้าลงสู่ทะเลไทย” หมู่ 5 ตำบลพุมเรียง อำเภอพุมเรียง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ของแต่ละเดือน หรือมีวาระเรื่องใดที่ต้องใช้การตัดสินใจนั้น ประธานจะต้องถามสมาชิกทุกคนโดยจะต้องมีความคิดเห็นร่วมกัน และนี่คือการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในการแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นธรรม เคารพ และให้เกียรติซึ่งกันและกัน เป็นการบริหารจัดการอย่างยั่งยืนเพราะต้องรักษาสอดคล้องให้เท่าเทียมกันในทุก ๆ ด้านของกิจกรรมการดำเนินงานของธนาคารปูม้าของชุมชนท้องถิ่น “กลุ่มสัจจะปล่อยปูม้าลงสู่ทะเลไทย” หมู่ 5 ตำบลพุมเรียง อำเภอพุมเรียง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในส่วนการทำงานบูรณาการกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเข้ามาเกี่ยวข้องเพราะทุกฝ่ายจะต้องมีการทำงานเชื่อมโยงต่อกันกับชุมชนท้องถิ่น บทบาทภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนเป็นตัวกลางสำคัญในการประสานงานในชุมชนท้องถิ่นกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนหรือบริษัทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมของธนาคารปูม้าของชุมชน กิจกรรมต่าง ๆ ของธนาคารปูม้าเกิดขึ้นมาจากการสร้างนวัตกรรมสังคมทางการเรียนรู้ร่วมกันทำให้เกิดเป็นแนวทางการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรปูม้าของชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

การอภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดนวัตกรรมสังคมที่มีส่วนสำคัญในแนวทางการจัดการความยั่งยืนของธนาคารปูม้าของชุมชนท้องถิ่น “กลุ่มสัจจะปล่อยปูม้าลงสู่ทะเลไทย” หมู่ 5 ตำบลพุมเรียง อำเภอพุมเรียง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แก่ 1) นวัตกรรมสังคม 2) การมีส่วนร่วมของประชาชน (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง) 3) ชุมชนท้องถิ่น 4) การบริหารจัดการเพื่อความยั่งยืน 5) หน่วยงานภาครัฐ 6) ภาวะผู้นำ 7) ภาคเอกชน หรือบริษัทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจการโครงการธนาคารปูม้า 8) กลุ่มองค์กรต่าง ๆ ที่มีใช้รัฐ (NGO) และ 9) การประสานงานองค์กรทั้งหมดเชื่อมโยงกัน ก่อเกิดเป็นกระบวนการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การทำงานร่วมกัน จนเกิดเป็นการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่งที่ดี ตามความหมายของนวัตกรรมสังคม (Social Innovation) ที่ให้คำจำกัดความของนวัตกรรมทางสังคมโดยมีใจความสำคัญว่า คือ วิธีการ หลักการ แนวความคิดและโครงสร้างที่เป็นที่ต้องการของสังคม อาทิ ระบบการศึกษา การพัฒนาชุมชน และสุขภาพ รวมไปถึงการเสริมสร้างสังคมที่มีอารยธรรม กล่าวอีกนัยหนึ่ง นวัตกรรมทางสังคมคือนวัตกรรมใหม่ทางความคิดที่พัฒนาสังคมและช่วยเสริมสร้างความสามารถทางสังคม (Caulier-Grice, 2010) ทั้งนี้นวัตกรรมทางสังคมเป็นการเปลี่ยนแปลงทางสถาบัน โครงสร้างขององค์กร ระบบขั้นพื้นฐานเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น และพัฒนาสังคมให้ยั่งยืน (กาญจนา แสงลัมสุวรรณ, 2555 อ้างถึงใน Edgington, 2010) บทบาทของหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน ตลอดจนนักวิชาการที่เกี่ยวข้องจะต้องสนับสนุนกิจกรรม เฝ้าระวังผลกระทบที่ส่งผลให้ไม่ประสบผลสำเร็จจากกระบวนการ

จัดการทรัพยากรและแนวทางการจัดการทรัพยากรปูม้าของชุมชน หมู่ 5 ตำบลพุมเรียง อำเภอยะยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ออกมาเป็นรูปแบบของ “ธนาคารปูม้า” ซึ่งมีการกำหนดพื้นที่ทำการประมงปูม้า จะเห็นกระบวนการจัดการทรัพยากรชายฝั่งดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ มลฤดี สนิธิ และ สหรัฐ ธีระคัมพร (2553) และกำหนดพื้นที่ในการทำการประมงปูทะเลอย่างชัดเจน ซึ่งในการจัดการประมงปูทะเลโดยชุมชนนั้น ต้องได้รับความร่วมมือทั้งจากภาครัฐและเอกชน ขณะที่และแนวทางในการจัดการทรัพยากรของชุมชน พบว่า มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่และวิถีชีวิตของชุมชนโดยได้รับความรู้ และคำแนะนำจากหน่วยงานราชการและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องในการดำเนินกิจกรรมของชุมชนท้องถิ่นที่เกิดจากการปฏิบัติจริง เป็นกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน มีการร่วมคิดและร่วมมือกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของกรรณิการ์ นาครฤทธิ (2558)

การจัดตั้งธนาคารปูม้าของชุมชนท้องถิ่นโดยใช้แนวคิดเรื่องกระบวนการจัดการ แนวคิดการจัดการร่วม หลักและแนวคิดในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ แนวคิดชุมชนกับการจัดการทรัพยากรประมง โดยให้สิทธิชุมชนเป็นผู้จัดการทรัพยากรของตนเอง ซึ่งชุมชนมีผู้นำที่เข้มแข็งและชาวบ้านมีความเชื่อมั่นในตัวผู้นำทำให้ชาวบ้านร่วมมือกันจัดการทรัพยากรในชุมชนของตนเอง พร้อมทั้งเกิดจิตสำนึกในการรักษาแหล่งทรัพยากรเพื่อให้มีอยู่อย่างต่อเนื่อง และ ยั่งยืนโดยรูปแบบการจัดการทรัพยากรประมงชายฝั่งของชุมชนประมงพื้นบ้าน กรณีศึกษาธนาคาร ปูม้าของชุมชนท้องถิ่น หมู่ 5 ตำบลพุมเรียง อำเภอยะยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีองค์ประกอบในการบริหารจัดการ 3 องค์ประกอบด้วยกัน คือ 1) มีโครงสร้างคณะกรรมการในการบริหารจัดการร่วมกัน โดยคณะกรรมการบริหารมาจากสมาชิกในชุมชน 2) มีระบบการ (กิจกรรม) ดำเนินงานของธนาคารปูม้า ซึ่งมีองค์ประกอบ คือ สมาชิกธนาคารปูม้า (ชาวประมงพื้นบ้าน) ทรัพยากรปูม้า ธนาคาร ตลาด เงินกองทุน 3) มีกฎ ระเบียบในการจัดการดูแลรักษาที่เป็นข้อตกลงร่วมกันของสมาชิกโดยใช้แนวคิดในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนมาเป็นแนวทางในการจัดการทรัพยากรปูม้า คือ การสร้างระเบียบกฎเกณฑ์ การสร้างระเบียบวินัย และการให้การศึกษา คือ การสานต่อให้ เกิดการดำเนินงานของธนาคารปูม้าเป็นไปอย่างต่อเนื่อง โดยมีการปลูกจิตสำนึกให้เกิดขึ้น ด้วยความสมัครใจมากกว่าการบังคับ การมีธนาคารปูม้าช่วยสร้างทั้งทรัพยากร สังคม เศรษฐกิจ ของชุมชนให้มีความเข้มแข็งและมีทรัพยากรปูม้าใช้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน สอดคล้องกับกระบวนการทัศน์ในการจัดการประมง (Charles, 2000)

สำหรับจัดการประมงโดยทั่วไปมีกระบวนการทัศน์หลักที่ต้องคำนึงถึง 3 ประการ ได้แก่ กระบวนการทัศน์ทางการอนุรักษ์ทรัพยากรทางสังคมและเศรษฐกิจ ความยั่งยืนขับเคลื่อนในการวางนโยบายในการจัดการทรัพยากรประมงจะต้องตั้งอยู่บนฐานที่จะต้องผสมผสานและรักษาสมดุลของทั้ง 3 กระบวนการทัศน์ กระบวนการทัศน์ทางการอนุรักษ์จะเน้นไปที่ความยั่งยืนของการนำเอาทรัพยากรมาใช้ประโยชน์ การเสื่อมโทรมพันธุ์ของสัตว์น้ำเกิดจากการทำการประมงพาณิชย์ที่ไม่ได้รับการจัดการที่พอดี จับปูที่มีขนาดเล็ก และใช้เครื่องมือทำประมงที่ผิดกฎหมาย ความสำคัญในการจัดการทรัพยากรประมงชายฝั่งให้มีความยั่งยืนการส่งเสริมความสำคัญในการอนุรักษ์วิถีชีวิตของชาวประมงชายฝั่งในชุมชนด้วยในการจัดการตามกรอบกระบวนการทัศน์นวัตกรรมทางสังคมนี้จะเป็นการกระตุ้นให้กลุ่มชาวประมงเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมกับชุมชนท้องถิ่นหรือหน่วยงานของรัฐในการจัดการทรัพยากรประมง ภาคเอกชนหรือบริษัทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เหมือน “ธนาคารปูม้า” ที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือของคนในชุมชนที่ต้องการจัดการทรัพยากรของชุมชนเพื่อจะรักษาวิถีชีวิตของชาวประมงชายฝั่งตามกรอบแนวคิดนวัตกรรมทางสังคมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนภายใต้พลวัตการเปลี่ยนแปลงทางด้านต่าง ๆ ของสังคม และการดำเนินการเพื่อนำเสนอการเปลี่ยนแปลงที่

สำคัญตามความต้องการของชุมชนท้องถิ่นซึ่งส่งผลประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศในรูปแบบของคุณภาพชีวิตที่ยืนยาวและคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

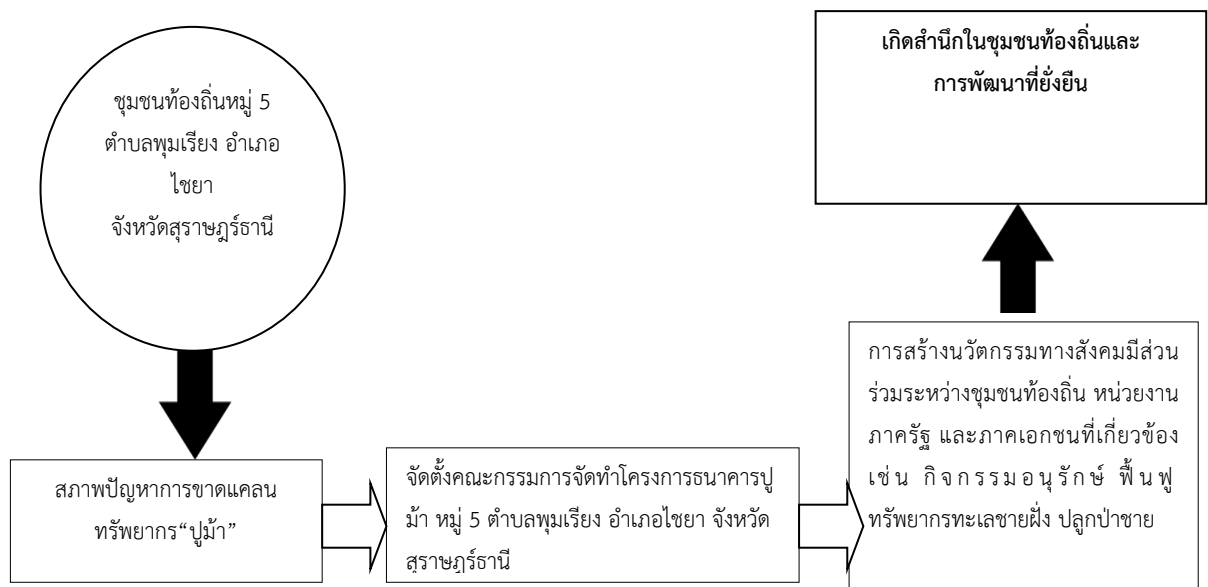
1) ชาวประมงชายฝั่งควรจัดการรวมกลุ่มกันเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพราะกลุ่มที่ได้รับผลประโยชน์โดยตรงคือกลุ่มของชาวประมงชายฝั่ง จะช่วยให้เกิดการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ในการก่อให้เกิดนวัตกรรมทางสังคม

2) หน่วยงานราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต้องสนับสนุนการดำเนินงานของธนาคารปูม้า สนับสนุนงบประมาณในการศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนความรู้ของธนาคารปูม้าชุมชนอื่น ๆ

3) หน่วยงานราชการควรสนับสนุนทางด้านการท่องเที่ยวในชุมชน ทำให้ชุมชนมีรายได้และชาวประมงเห็นคุณค่าของธนาคารปูม้าตำบลพุมเรียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี อย่างแท้จริง การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษากรอบแนวคิดนวัตกรรมทางสังคมเพื่อสร้างแนวทางการสร้างความยั่งยืน ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะว่า ผู้สนใจอาจนำไปต่อยอดในเรื่องกระบวนการสร้างนวัตกรรมทางสังคมในการสร้างจิตสำนึกสาธารณะในสังคมไทยหรือศึกษาวิธีแก้ไขอุปสรรคในการทำกิจกรรมธนาคารปูม้าอย่างยั่งยืน คล้าย ๆ กับเรื่องที่กำลังศึกษา

องค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัย

ผลสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการมีธนาคารปูม้า หมู่ 5 ตำบลพุมเรียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี การมี “ธนาคารปูม้า” ของชุมชนท้องถิ่น เป็นรูปแบบหนึ่งในการจัดการทรัพยากรของชุมชน โดยส่งผลในทางบวกต่อชุมชน คือ ทำให้สมาชิกที่เป็นชาวประมงพื้นบ้านในนามของ “กลุ่มสัจจะปล่อยปูม้าลงสู่ทะเลไทย” เกิดจิตสำนึกร่วมกันในการจัดการทรัพยากรประมงและเป็นผลดีต่อระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม คือ ทำให้ทรัพยากรมีอยู่อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ มีลูกปูที่จะโตเป็นลูกปูตัวใหญ่ให้ชาวประมงได้ใช้ประโยชน์ต่อไป และค้นพบรูปแบบการสร้างนวัตกรรมสังคมภายใต้กรอบแนวคิดทำให้ผู้วิจัยได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของโครงการธนาคารปูม้า หมู่ 5 ตำบลพุมเรียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในการปล่อยแม่ปูลงสู่ทะเลกับชุมชนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ทำให้เห็นถึงกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนท้องถิ่นเพื่อเป้าหมายการพัฒนาการประมงอย่างยั่งยืนของไทยภายใต้วาระการพัฒนาที่ยั่งยืน พ.ศ. 2573 เป้าหมายที่ 14 คือ อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเล และทรัพยากรทางทะเลสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งกระบวนการจัดทำโครงการธนาคารปูม้า หมู่ 5 ตำบลพุมเรียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี นั้นได้มีการคิดและสร้างกิจกรรมโดยมีชุมชนท้องถิ่นเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ และสร้างจิตสำนึกให้กับชุมชนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนได้ช่วยสร้างความเข้มแข็งในการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลชายฝั่งบนพื้นฐานของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาที่ยั่งยืน จนสามารถนำมาสรุปเป็นโมเดลผลของจัดทำโครงการธนาคารปูม้า หมู่ 5 ตำบลพุมเรียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้ดังนี้

ภาพที่ 3 โมเดลผลของจัดทำโครงการธนาคารปูม้า หมู่ 5 ตำบลพุมเรียง อำเภอยาไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิการ์ นาคฤทธิ์. (2558). การศึกษารูปแบบการจัดการทรัพยากรประมงชายฝั่งของชุมชนประมง
พื้นบ้าน กรณีศึกษานาการปูม้า ชุมชนคลอง อบต. หมู่ที่ 4 ตำบลบางแก้ว อำเภอบ้านแหลม จังหวัด
เพชรบุรี. (สารนิพนธ์มหาบัณฑิต). คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
กรุงเทพมหานคร. ค้นคืนจาก
http://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2015/TU_2015_5705036027_4917_3695.pdf.
- กองยุทธศาสตร์บริหารจัดการ. (ม.ป.ป). เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals :
SDGs). ค้นคืนจาก <https://thailand.un.org/th/sdgs>.
- กาญจนา แสงลิ้มสุวรรณ. (2555). Social Innovation: More Value Than You Can Imagine. *Executive
Journal*. 32(3), 12-15. ค้นคืนจาก
https://www.bu.ac.th/knowledgecenter/executive_journal/july_sep_12/pdf/aw02.pdf
- ไกรวัล ขวัญอ่อน พิราพร นุชประเสริฐ วิภาวี พิทักษ์กมลพันธ์ พรธวัช ขำงาม และพิทักษ์ ศิริวงศ์. (2559).
แนวทางการสร้างความยั่งยืนของกิจกรรมธนาคารปูม้า ตำบลแหลม ผักเบี้ย อำเภอบ้านแหลม จังหวัด
เพชรบุรี. *วารสารวิชาการ Veridian E –Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขา
มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 9(1), 456-469.

- บรรเลง อินทร์จันทร์. (2559). นวัตกรรมสังคมอันเนื่องมาจากพระราชดำรินในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง จังหวัด นครศรีธรรมราช. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น*, 2(2), 48-56.
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2565). ประกาศเรื่องแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570). *ราชกิจจานุเบกษา*, 139(258ง), 1-149.
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2559). ประกาศเรื่องแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564). *ราชกิจจานุเบกษา*, 133(115 ก), 1- 224.
- พันธุ์ศักดิ์ คงเกษตร. (19 พฤศจิกายน 2565). สัมภาษณ์.
- มฤดี สนิ และ สหรัฐ ธีระคัมพร. (2551). รายงานการศึกษารูปแบบการจัดการทรัพยากรปูทะเลอย่างยั่งยืน โดยชุมชน : กรณีศึกษาของชุมชนในเขตป่าเลนคู้กระเบน และป่าเลนปากน้ำเวฬุ จังหวัดจันทบุรี. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิจัยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)
- ประจำปีงบประมาณ 2551. คณะเทคโนโลยีทางทะเล วิทยาเขตจันทบุรี. มหาวิทยาลัยบูรพา, จันทบุรี.
- เรวัต ตันตยานนท์. (2559). นวัตกรรมสังคม – Social Innovation. กรุงเทพมหานคร.
- ค้นคืนจาก <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/637708>.
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (2543). รัตนประทีป รวมพระราชดำริเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. กรุงเทพมหานคร: ด้านสหวิชาการพิมพ์, 66. ค้นคืนจาก <https://waa.inter.nstda.or.th/stks/pub/2010/20100615-rattanaprateeep-edit.pdf>
- สุธรรม กอบมณี. (19 พฤศจิกายน 2565). สัมภาษณ์.
- เส้นทางเศรษฐกิจออนไลน์. (2563). ธนาคารปูม้า พุมเรียง โมเดลต้นแบบ ปันเศรษฐกิจชุมชน คั้นรอยยิ้มชาวเล-ทะเลไทย. ค้นคืนจาก https://www.sentangedtee.com/career-channel/article_158161.
- อมรศักดิ์ สวัสดิ์, สิริวรรณ หนูแข่ง, สมรักษ์ รอดเจริญ, วัชรวิทย์ รวยรื่น, เสน่ห์ รัตนสำเนียง, ธีรพงศ์ ไกรนคร, เจริญ โต๊ะอิตเต, และปิยะ แซ่เอี้ย. (2561). รายงานวิจัยการถ่ายทอดองค์ความรู้จากการวิจัย เพื่อการใช้ประโยชน์ในการขยายผลธนาคารปูม้าเพื่อ “คั้นปูม้าสู่ทะเลไทย” ในพื้นที่ จังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดสุราษฎร์ธานี. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิจัยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)
- ประจำปีงบประมาณ 2561. สำนักวิชาวิทยาศาสตร์. มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์. ค้นคืนจาก https://inter.fisheries.go.th/eng/en_pic/202103041528541_file.pdf
- Butzin, A., Howaldt, J., Weber, M. & Schaper-Rinkel, P. (2014). *Theoretical approaches to social innovation*. A critical literature review, 79-96. Retrieved from <https://www.iat.eu/aktuell/veroeff/2014/literature-review.pdf>

- Caulier-Grice, J. (2010). Social innovation exchange. Retrieved from <http://socialinnovator.info/blog/social-innovator/what-social-innovation>.
- Charles A.T. (2000). *Sustainable Fishery Systems*. New York: Blackwell Science.
- Damanpour, F. (1991). Organizational innovation: A meta analysis effects of determinants & moderators. *Academy of Management Journal*, 34, 555-590.
- Drazin, Robert, Mary Ann Glynn, & Robert K. Kazanjian. (1999). "Multilevel theorizing about creativity in organizations: A sense making perspective." *Academy of Management Review* 24(2), 286-307.
- Edgington, N. (2010). Austin entrepreneur network. Retrieved from <http://austinentrepreneurnetwork.org/2010/01/what-is-socialinnovation/>
- FAO. (2012). Total production 1950-2010. Retrieved from https://www.fao.org/fishery/statistics-query/en/global_production.
- Gryskiewicz, S. Epstein, R. (2000). Cashing in on creativity at work. *Psychology Today*, 33(5), 62-66.
- Mulgan, G., Tucker, S., Ali, R., & Sanders, B. (2007). Social Innovation: What Is It, why It matters and How it can be accelerated. Retrieved from <https://www.youngfoundation.org/our-work/publications/social-innovation-what-it-is-why-it-matters-how-it-can-be-accelerated/>
- Nitiratsuwan, T. & Juntarashote, K. (2004). Sustainable management measures for blue Swimming crab (*Portunus pelagicus*) fishery: A case study in Sikao district, Trang province, Thailand. In Proceedings of the 12th Biennial Conference of the International Institute of Fisheries Economics & Trade (IIFET). Tokyo, Japan: Tokyo University of Marine Science & Technology. Retrieved from file://C:/Users/Acer/Downloads/337.pdf

คำแนะนำในการส่งต้นฉบับวารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์

เรียนท่านผู้ที่จะส่งบทความเพื่อตีพิมพ์

กองบรรณาธิการวารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์ ขอเรียนเชิญท่านผู้สนใจส่งบทความที่มีเนื้อหาทางศิลปศาสตร์ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์ บทความของท่านต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ในระหว่างการรอพิจารณาจากวารสารอื่น และกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการตรวจทานแก้ไขต้นฉบับตามเกณฑ์

ประเภทของบทความที่รับ

วารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์ แบ่งเนื้อหาของวารสารออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. รายงานการวิจัยหรือวิทยานิพนธ์ (วิทยานิพนธ์ต้องไม่เกิน 1 ปี) เรื่องละประมาณ 20 - 25 หน้ากระดาษ ขนาด A4
2. บทความทางวิชาการ เรื่องละประมาณ 15 - 20 หน้ากระดาษ ขนาด A4

การเตรียมต้นฉบับ

1. ต้นฉบับต้องพิมพ์ด้วย Microsoft Word ตัวอักษร TH SarabunPsk ขนาดตัวอักษร 15 พอยต์ (Point) ใช้กระดาษขนาด A4
2. การใช้ภาษาอังกฤษ ควรใช้เฉพาะคำที่ยังไม่มีคำแปลเป็นภาษาไทย หรือแปลแล้วยังไม่มีความหมายชัดเจน ให้เขียนภาษาไทยทับศัพท์และวงเล็บภาษาอังกฤษกำกับ
3. บทความที่เป็นรายงานการวิจัยหรือวิทยานิพนธ์ ให้พิมพ์เรียงลำดับดังนี้
 - 3.1 ชื่อเรื่อง (Title) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
 - 3.2 ชื่อผู้ทำวิจัย (Author) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และอีเมลที่ติดต่อได้
 - 3.3 หน่วยงานหรือสถาบันที่สังกัด ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
 - 3.4 บทคัดย่อ (Abstract) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ภาษาละไม่เกิน 250 คำ
 - 3.5 คำสำคัญ (Keywords) ระบุดำสำคัญหรือวลีสั้น ๆ เพียง 2-5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
 - 3.6 บทนำ (Introduction)
 - 3.7 วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objective)
 - 3.8 วิธีดำเนินงานวิจัย (Method)
 - 3.9 ผลการวิจัย (Result)
 - 3.10 การอภิปรายผล (Discussion) และข้อเสนอแนะ
 - 3.11 องค์ความรู้ที่ได้รับจากงานวิจัย
 - 3.12 การอ้างอิง (Citation) และบรรณานุกรม (References) ใช้ระบบ APA 6 ให้เรียงตามลำดับอักษรไทย ก่อนอังกฤษ
4. บทความวิชาการ ให้พิมพ์เรียงลำดับดังนี้
 - 4.1 ชื่อเรื่อง (Title) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
 - 4.2 ชื่อผู้เขียน (Author) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.3 ชื่อ

บทนำ

.....

.....

.....

.....

.....

1 ชื่อ

(การอ้างอิง ดูการลงรายการในเอกสาร Citation APA 6)

1 ชื่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

.....

.....

.....

.....

วิธีดำเนินงานวิจัย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1 ชื่อ

1.3 ชั่วโมง

ผลการวิจัย

.....

.....

.....

.....

.....

1 ชั่วโมง

การอภิปรายผล

.....

.....

.....

.....

1 ชั่วโมง

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1 ชั่วโมง

$$\left\{ \begin{array}{l} \end{array} \right.$$
[illegible][illegible]
$$\left\{ \begin{array}{l} \text{ } \end{array} \right.$$

การอ้างอิง

รายการอ้างอิงหรือบรรณานุกรมในวารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์นี้ใช้ตามรูปแบบ APA การอ้างอิงแบบนามปี ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. การอ้างอิงในเนื้อหา ดังตัวอย่างเช่น
ธีรโชติ เกิดแก้ว (2547, น. 55) หรือ (ธีรโชติ เกิดแก้ว, 2547 น. 55)
Ruth Benedict (1995, p. 23) หรือ (Ruth Benedict, 1995 p. 23)

2. รายการอ้างอิงหรือบรรณานุกรม

ธีรโชติ เกิดแก้ว. (2547). *พระพุทธศาสนากับปัญหาสังคม*. กรุงเทพมหานคร: สือตะวัน.

Ruth Benedict. (1995). *Pattern of Culture*. New York: St. Martin's Press.

หมายเหตุ: ดูรายละเอียดการเขียนรายงานและการอ้างอิงได้ใน URL: <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/larhcu/index>

ข้อบังคับ

1. กรณีบทความที่เป็นบทความวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาจะต้องผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาก่อนและต้องให้อาจารย์ที่ปรึกษารับรองมาด้วย จึงจะได้รับพิจารณาจากกองบรรณาธิการเพื่อเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาต่อไป
2. ผู้ที่จะตีพิมพ์บทความลงในวารสารศิลปศาสตร์จะต้องอ้างอิงข้อความจากบทความในวารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเรื่องที่เขียนอย่างน้อย 1 รายการ โดยสืบค้นได้จากวารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์ออนไลน์

การส่งต้นฉบับ

ส่งไฟล์ข้อมูลบทความผ่านระบบออนไลน์ Thai Journals Online (Thaijo) ได้ที่ URL: [Liberal Arts Review \(tci-thaijo.org\)](https://so04.tci-thaijo.org/index.php/liberalartsreview) สำหรับบทความที่ผ่านการพิจารณาและเกณฑ์การประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้วจะได้รับตีพิมพ์ลงในวารสารเพื่อเผยแพร่ต่อไป

ค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์

สำหรับผู้ที่จะตีพิมพ์บทความลงในวารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์นั้นจะต้องเสียค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์บทความเรื่องละ **4,500 บาท** เพื่อเป็นค่าตอบแทนผู้ทรงคุณวุฒิที่จะพิจารณาคุณภาพทางวิชาการของบทความและค่าดำเนินการอื่น ๆ โดยสามารถจ่ายได้ตามช่องทางต่อไปนี้

การชำระเงิน

- ☐ เช็คขีดคร่อม ส่งจ่ายในนามมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
ธนาคาร..... สาขา.....
เลขที่..... ลงวันที่.....
- ☐ โอนเงินผ่านบัญชีธนาคารธนาชาติ สาขามหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ชื่อบัญชีมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ บัญชีออมทรัพย์ เลขบัญชี 168-2-00999-7 กรณีโอนเงินกรุณาส่งแฟกซ์ใบโอนเงินมาพร้อมลงรายมือชื่อกำกับด้วย กรณีที่สมัครเป็นสมาชิกวารสารให้ส่งมาพร้อมกับใบสมัครสมาชิกด้วย ที่โทรสาร 0-2312-6417 หรือ ส่งมายังกองบรรณาธิการ วารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ 18/18 ถนนเทพรัตน (บางนา-ตราด) กิโลเมตรที่ 18 ตำบลบางโฉลง อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ รหัสไปรษณีย์ 10540
- ☐ ชำระเงินสดที่สำนักงานเลขานุการคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พงศ์พัชรา กวินกุลเศรษฐ์
หัวหน้ากองบรรณาธิการวารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์

**แบบเสนอผลงานวิชาการเพื่อลงตีพิมพ์ใน
วารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์**

เรียน บรรณาธิการวารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ข้าพเจ้า (ชื่อ-สกุล)

(ภาษาอังกฤษ)

ตำแหน่งทางวิชาการ (โปรดระบุ)

- ☐ ศาสตราจารย์ ☐ รองศาสตราจารย์ ☐ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ☐ อาจารย์
☐ ดร. ☐ นาย ☐ นาง ☐ นางสาว ☐ อื่น ๆ (ระบุ).....

สถาบันหรือหน่วยงานที่สังกัด.....

ที่อยู่และหมายเลขโทรศัพท์ (ที่ติดต่อได้สะดวก)

.....

.....

โทรศัพท์ที่ทำงาน.....โทรศัพท์มือถือ.....

โทรสาร.....E-mail.....

มีความประสงค์ขอส่งผลงานวิชาการ เรื่อง :

ข้อบทความ (ภาษาไทย).....

.....

ข้อบทความ (ภาษาอังกฤษ).....

.....

ประเภทของบทความ

- ☐ บทความวิจัย ☐ บทความวิชาการ

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้

- ☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าเพียงผู้เดียว
☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าและผู้ที่ระบุชื่อในผลงาน

บทความนี้ยังไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน และข้าพเจ้าจะไม่นำบทความนี้ส่งไปเพื่อพิจารณา
ลงตีพิมพ์ในวารสารอื่น ๆ อีก นับจากวันที่ข้าพเจ้าได้ส่งบทความต้นฉบับนี้มายังกองบรรณาธิการศิลปศาสตร์
ปริทัศน์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

.....ลายมือชื่อเจ้าของบทความ

(.....)

วันที่

แบบรับรองบทความวิจัยจากปริญญานิพนธ์/ วิทยานิพนธ์/ ดุษฎีนิพนธ์

เรียน บรรณาธิการวารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ข้าพเจ้า ☐ ศาสตราจารย์ ☐ รองศาสตราจารย์ ☐ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
☐ อาจารย์ ☐ ดร.

ชื่อ – สกุล

สถาบันหรือหน่วยงานที่สังกัด.....

.....

ที่อยู่และหมายเลขโทรศัพท์ (ที่ติดต่อ)

โทรศัพท์ที่ทำงาน.....โทรศัพท์มือถือ.....

โทรสาร.....E-mail.....

ขอรับรองว่าได้ตรวจสอบบทความวิจัยจากปริญญานิพนธ์/วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง :

ชื่อบทความ (ภาษาไทย).....

.....

ชื่อบทความ (ภาษาอังกฤษ).....

.....

ของนักศึกษา/นิสิต ชื่อ –สกุล

ว่าถูกต้องตามหลักวิชาการเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ซึ่งบทความนี้ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการเสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่น

.....ลายมือชื่อ

(.....)

อาจารย์ที่ปรึกษา

วันที่